

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
VID ARMÉN
SAMT
FLYGVAPNET
ÅR 1935

STOCKHOLM 1936
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
862407

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskollegium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén /Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet. År 1935. – (Sveriges
officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

V I D A R M É N

SAMT

FLYGVAPNET

Å R 1 9 3 5

STOCKHOLM 1936

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

362407

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

A L'ARMÉE

ET

AUX FORCES AERIENNES

EN 1935

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1935

AV

KUNGL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
SJUKVÅRDSSTYRELSE

STOCKHOLM 1936
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
362407

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

A L'ARMÉE EN 1935

PUBLIÉ PAR

LA DIRECTION
DE L'ADMINISTRATION MÉDICALE
DE L'ARMÉE

TILL KONUNGEN.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse får härmed avgiva underdånig berättelse över sin verksamhet samt över hälso- och sjukvården ävensom veterinärvården vid armén under år 1935.

Jämlikt Eders K. Maj:ts medgivande den 9. sept. 1932 offentliggöres samtidigt härmed av flygstyrelsen avgiven berättelse rörande hälso- och sjukvården vid flygvapnet.

Stockholm i aug. 1936.

Underdånigst

Richard Erhardt

Oskar Nordlander

Axel Morén

/ *Karl G. Redin.*

D. Nr 808.

INNEHÅLL.

[Medieval stil (1, 2, 3 . . .) betecknar, att siffrorna endast äro approximativa.]

TEXTAVDELNING.

	Sid.
A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens verksamhet	1
a. Fältläkarbyrån	1
Verksamheten vid sjukvårdsstyrelsens glasögondepå	4
Tab. A. Inom armén rekviderade och levererade glasögon samt glasens beskaffenhet	5
B. Inom olika vapenslag levererade glas med angivande av glasens styrka	5
Sjukvårdsstyrelsens åtgärder beträffande skyddskoppsympningen vid armén	6
Tab. C: 1. Skyddskoppsympning av manskap vid armén	6
Tab. C: 2. Sjuklighet på grund av ympning	6
b. Fältveterinärbyrån	7
B. Fältläkarkåren	8
C. Utdrag ur läkarnas årsberättelser	9
D. Besiktningen av värnpliktiga	26
Undersökning angående ändringar i studenternas värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden efter inryckningen till första tjänstgöring år 1935	29
Tab. 1. Utfallet av läkarbesiktningar jämlikt IF § 107 av värnpliktiga studenter, vilka inryckt till första tjänstgöring år 1935	33
2. Sjukdomar, som föranlett ändringar i värnplikts-(tjänstgörings-)förhållanden hos värnpliktiga studenter, inryckta till första tjänstgöring år 1935	34
E. Sjukligheten och sjukvården bland manskapet	40
Tab. D. Platser, intagna, vård dagar m. m. för civila sjuka å garnisonssjukhusen	41
F. Fältveterinärkåren	42
G. Utdrag av veterinärernas årsberättelser	43
H. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar	58
Tab. E. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar	59
F. Till direkta olycksbändelser hänförbara sjukdomsfall bland arméns hästar	60
G. Översikt av olycksfall bland arméns hästar med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd	61

TABELLBILAGOR.

Tab. 1. Utgifter för truppsjukvården	64
2. Sammandrag av rapporterna över besiktningarna å värnpliktiga	66
3 a, 3 b. Kassationsorsaker hos värnpliktiga, grupp A, vid besiktningarna	67
3 c. Sjukdomar hos värnpliktiga, grupp H, vid besiktningarna	69
4 a, 4 b. Sjukdomar och bildningsfel hos värnpliktiga, grupp B och C, vid besiktningarna	70
5. D:o d:o d:o grupp D, d:o	72
6 a. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförh. inom olika inskrivningsomr.	73
6 b. Kassationsorsaker hos förut inskrivna värnpliktiga (grupp A)	74
6 c. Sjukdomar och bildningsfel hos förut inskrivna värnpliktiga (grupp B och C)	75
7. Sjukligheten bland manskapet vid arméns truppförband	76
8. Sjukdomar bland manskapet vid arméns truppförband	80
9. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis	96
10. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom armén	99
11. Avlidna efter dödsorsak bland arméns manskap inom olika områden och efter ålder	100
12 a. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka	101
12 b. Å garnisonssjukhusen vårdade sjuka från armén och flottan	101
13. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall	102
14—19. Å garnisonssjukhusen operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna militära patienter	106
20. Utgifter för truppveterinärvården	119
21. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar	121
22. Sammandrag av hästsjukbesked	122
23. Självdöda hästar	126
24. Avlidade hästar	127
25. Kasserade hästar	128

TABLE DES MATIÈRES.

	Page
A. Activité du bureau médical de la Direction de l'Administration médicale de l'armée . . .	1
Activité du bureau de lunettes . . .	4
Demarches faites par la Direction concernant la revaccination . . .	6
B. Corps des médecins militaires . . .	8
C. Extraits des rapports annuels des médecins militaires . . .	9
D. Examens des conscriptionnaires . . .	26
Examens sur les modifications des relations du service des conscrits, faites après leur arrivée pour le premier exercice . . .	29
E. Morbidité chez les conscrits . . .	40
F. Corps des vétérinaires militaires . . .	42
G. Extraits des rapports annuels des vétérinaires militaires . . .	43
H. Morbidité chez les chevaux . . .	58

Tableaux.

Tabl. 1. Dépenses pour le service sanitaire des troupes . . .	64
Col. 1: Régiments ou détachements. Col. 2: Nombre de jours de service. Col. 3: Dépenses (cour.). Col. 4—13: Dépenses par soldat et par jour en ore. Col. 4: Matériaux. Col. 5: Entretien des matériaux. Col. 6: Fournitures. Col. 7: Séjour à l'hôpital. Col. 8: Médicaments. Col. 9: Soins aux dents. Col. 10: Transferts. Col. 11: Pour épidémies. Col. 12: Dépenses diverses. Col. 13: Totaux.	
2. Résumé des rapports sur les inspections médicales des conscriptionnaires . . .	66
Col. 2: Totaux des examinés. Col. 3—5: Non conscrits. Col. 6—12: Conscrits. Col. 13: Non conscrits en %. Col. 14: Conscrits en %. Col. 15: En tout.	
3 a, 3 b. Résumé des causes de réformation des conscriptionnaires, groupe A, de 20 ans, resp. de ceux au-dessus de 20 ans . . .	67
3 c. Maladies des conscriptionnaires, groupe H. . .	69
4 a, 4 b. Vices de formation et maladies des conscriptionnaires, groupes B et C. . .	70
5. Idem, groupe D. . .	72
6 a, Résumé des rapports sur les modifications des relations de service des conscrits . . .	73
6 b, 6 c. Causes de modifications des relations de service des conscrits . . .	74
7. Morbidité parmi les conscrits . . .	76
Col. 1: Régiments. Col. 2: Total des jours d'exercice. Col. 3: Restés de l'année précédente. Col. 4—6: Malades entrés par âge. Col. 7—18: Malades entrés par mois. Col. 19: Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmerie. Col. 20: Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. Col. 21: Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. Col. 22: Total des malades (restés et entrés). Col. 23: Sortis capables de continuer leur service militaire. Col. 24: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 25: Décédés. Col. 26: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 27: Nombre des journées de traitement. Col. 28: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.	
8. Maladies parmi les conscrits . . .	80
Groupe I: Vices de formation ou de développement. Groupe II: Maladies d'infection aiguës. Groupe III: Maladies zooparasitaires. Groupe IV: Maladies d'infection chroniques. Groupe V: Maladies constitutionnelles. Groupe VI: Maladies d'intoxication chroniques. Groupe VII: Maladies mentales. Groupe VIII: Maladies du système nerveux. Groupe IX: Maladies des yeux. Groupe X: Maladies des oreilles. Groupe XI: Maladies de l'appareil circulatoire. Groupe XII: Maladies de l'appareil respiratoire. Groupe XIII: Maladies de l'appareil digestif. Groupe XIV: Maladies non vénériennes de l'appareil génito-urinaire. Groupe XV: Maladies de l'appareil locomoteur et du système osseux. Groupe XVI: Maladies de la peau et du tissu cellulaire. Groupe XVII: Tumeurs. Groupe XVIII: Cas des lésions corporelles et d'empoisonnements. Col. 150: Ruptures et distensions des muscles et tendons. Col. 151: Distorsions. Col. 152: Luxations, simples, compl. Col. 153: Fractures, simples, compl. Col. 154: Contusions. Col. 155: Blessures d'armes tranchantes ou pointues. Col. 156 a, b, c: Blessures d'armes à feu. Col. 157: Excoriations causées par la chaussure. Col. 158: Excoriations causées par l'équitation. Col. 159 a, b: Brûlures et traumatismes causés par explosion. Col. 160: Engelures. Col. 161: Coups de soleil et coups de chaleur. Col. 162: Intoxications aiguës. Col. 163: Traumatismes d'autres sortes. Col. 164: Suicides, tentatives de suicide. Col. 165: Maladies indéterminées. Col. 166: Cas d'observation. Col. 167: Total des malades entrés.	
9. Certaines maladies épidémiques par mois . . .	96
10. Maladies vénériennes dans l'armée . . .	99
11. Causes de décès parmi les conscrits . . .	100

	Page
Tabl. 12 a. Totaux des malades traités aux hôpitaux de garnison	101
> 12 b. Conscrits malades (de l'armée et de la marine) traités aux hôpitaux de garnison	101
> 13. Cas de maladies parmi les conscrits traités aux hôpitaux de garnison	102
> 14—19. Opérations pratiquées aux hôpitaux de garnison	106
> 20. Dépenses pour le service vétérinaire des troupes	119
<i>Col. 1: Régiments etc. Col. 2: Jours de service des chevaux. Col. 3: Dépenses (cour.). Col. 4—12: Dépenses par cheval et par jour en ore. Col. 4, 5: Matériaux. Col. 6: Entretien des matériaux. Col. 7: Fournitures. Col. 8: Médicaments. Col. 9: Transports. Col. 10: Epizooties. Col. 11: Dépenses diverses. Col. 12: Totaux.</i>	
> 21. Aperçu de la morbidité chez les chevaux de l'armée	121
> 22. Résumé des rapports sur les maladies des chevaux de l'armée	122
> 23—25. Chevaux décédés, tués, réformés resp.	126

Note. Chiffres en types spéciaux (1, 2, 3 . . .) sont à regarder comme approximatifs.

A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet.

a. Fältläkarbyrån.

Under år 1935 hava å fältläkarbyrån och generalfältläkarens expedition handlagts sammanlagt 5 380 ärenden, därav 46 av hemlig natur.

Bland *ärenden*, som avse arméns *sjukvårdsväsende i allmänhet*, kunna nämnas angående:

- matförgiftning vid studentkompaniet vid I 5;
- ändring av besiktningsreglementet;
- ordnande av förläggning å Järvafältet;
- förvaltningsföreskrifter rörande samvetsömma värnpliktiga;
- undersökning av syn- och hörselsinnet hos eldledare vid artilleriets vinter- och sommarskjutskola 1936;
- föreskrifter rörande utbildning av hundar i sjuktransporttjänst;
- färgsinneundersökningar;
- gasinstruktion;
- ändring av bestämmelser i fråga om förfaringssättet vid tbc-sjukdom;
- försäljning av materiel till Sv. R. K.;
- läkarbesiktning av elever vid officersaspirantskolan;
- föreskrifter rörande skyddskoppypning av arméns personal;
- ändring i intendenturmaterielreglementet;
- vissa ändringsarbeten vid infanteriskjutskolan;
- arbetares rätt till läkarvård;
- kosthålllets ordnande för truppförbandens sjuksköterskor;
- utredning rörande arméns läkarorganisation;
- röntgenundersökningar i ökad utsträckning av värnpliktigas lungor;
- utredning rörande sterilisering av vatten;
- resistensprov för uttagning av gasmanskaper;
- bärandet av gasmaskar;
- utarbetandet av lärobok i gassjukvård för armén;
- särskild läkarundersökning av elever vid A. U. S.;
- uppskjuten inryckning för värnpliktiga för orter, där barnförlamningsepidemi utbrutit;
- försök med gaspuderaskar;
- beräkning av arbetsförmågans nedsättning vid bärande av gasmask;
- förmåner för officerare m. fl. vid i tjänsten ådragen sjukdom, som ej för- anledes av olycksfall.

Beträffande frågor, som *beröra läkarpersonalens tillsättande, tjänstgöring o. s. v.* hava bl. a. följande ärenden förevarit angående:

rätt för vissa bataljonsläkare att såsom tjänstgöring vid lasarett tillgodoräkna sig tjänstgöring vid kommandantskapet i Boden och militärsjukhuset i Eksjö;

särskilda kompetensvillkor för erhållande av en bataljonsläkarbeställning vid kommandantskapet i Boden.

•

I vad avser *övrig sjukvårdspersonals utbildning o. s. v.* hava handlagts bl. a. ärenden angående:

bestämmelser rörande utbildning av infanteriets befälselever;
utbildningsföreskrifter för värnpliktiga läkare, tandläkare och apotekare;
tjänstgöring m. m. för värnpliktiga läkare, tandläkare och apotekare;
anordnande av sjukvårdssoldatskola 1935.

•

Bland ärenden *rörande verksamheten vid garnisonssjukhusen och beredande av vård å dessa även för civila sjuka* märkas angående:

upplåtande av garnisonssjukhuset på Visborgs slätt för vård av civila patienter;

gemensamt sjukhus för I 6 och A 3;

utredning rörande utrustning av Karolinska sjukhusets militäravdelning;

anskaffning av inventarier och utrustning för reumatikerpaviljongen i Boden;

sänkning av legosängsavgiften för vård å Göteborgs stads sjukhus av man-
skap från A 2;

ordnande av läkarvård vid garnisonssjukhuset i Stockholm för personal tillhörande A. C. B.;

upplåtande av garnisonssjukhuset i Linköping för vård av civila från Kalmar läns norra landsting;

utredning rörande tillbyggnad av militärsjukhuset i Eksjö;

uppförande av en ligghall vid militärsjukhuset i Sollefteå;

upplåtande av förutvarande Upplands artilleriregementes sjukhus till rasbiologiska institutet i Uppsala.

•

Sjukvårdsstyrelsens verksamhet, avseende *nyanskaffning, modernisering eller förvaring av sjukvårdsmateriel m. m.* har medfört handläggning av bl. a. följande ärenden angående:

packningsförsök med sjukvårdsmateriel vid stridande truppförband och vid trängens sjukvårdsformationer;

försök med sjuktransportmateriel;

försök med velocipedbårar vid infanteriet;

tillverkningsbestämmelser för första förband;
modell till gassjukvårdskista;
försök med isolitbägare för sjukbärare;
anskaffning av ambulansbilar för G. S. i Skövde och Karlsborg samt Stockholm och Boden;
anskaffning av tavlor för färgsinneundersökningar;
ändring och inköp av ögoninstrument för sjukvårdskompanier och fältsjukhus;
anskaffning av gasbehandlingslådor;
anskaffning av elbestick;
anskaffning av steriliseringsanläggning med elektrisk uppvärmning för garnisonssjukhuset i Karlsborg;
kylskåpsanläggning vid garnisonssjukhuset i Boden.

•

Det *internationella samarbetet inom militärmedicinen m. m.* har fortsatt och föranlett handläggning av bl. a.:

Sveriges deltagande i internationella kongressen för luftfart i sjukvårdstjänst i Bryssel 11.—16. juni 1935;

inbjudan till 8. internationella militärläkar- och militärapotekarkongressen i Bryssel 27. juni—3. juli 1935;

inbjudan till militärläkarkongress i New-York 3.—5. oktober 1935;

Svenska röda korsets ambulans till Abessinien.

•

Bland avgivna särskilda yttranden i ärenden av större vikt böra följande anföras:

betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende avgivet av 1930 års försvarskommission;

1934 års militärpensionssakkunnigas betänkande med förslag till tjänstepensionsreglemente för befattningshavare vid försvarsväsendet;

infordrande av vissa uppgifter i samband med utredning rörande det militära familjepensionsväsendet;

Svenska sjuksköterskeföreningens framställning angående anställnings- och löneförhållanden för sjuksköterskor m. fl.;

Svenska militärläkarföreningens anhållan om statsbidrag till utgivande av Tidskrift i militär hälsovård.

•

I generalfältläkarens expedition handläggas bl. a. ärenden angående tillhandahållande av extra läkare, rullförling och fördelning till tjänstgöring av värnpliktiga läkare, tandläkare, apotekare och veterinärer, ändring av värnpliktsförhållanden, beviljande av uppskov, utarbetande av planer för mobilisering, utskrivning av krigstjänstgöringsorder m. m.

•

Taktiska vinterövningar för militärläkare hava ägt rum vid norra arméfördelningen i trakten av Sollefteå under tiden 26.—30. mars under ledning av regementsläkaren vid I. 20 Lundgren.

*

Militärläkarkurs har varit anordnad i Stockholm under tiden 31. oktober—14. december 1935. Kursen har genomgått av regementsläkaren vid trängen J. H. W. Bergstrand, t. f. regementsläkaren vid kommandantskapet i Boden A. G. W. Engel, bataljonsläkarna vid I. 8 M. K. J. Boberg, vid I. 10 G. H. Hinricsson, vid I. 13 K. G. T. Flodén, vid I. 21 P. E. O. Ahlqvist, vid K. 3 J. H. Roswall, vid Ing. 2 E. U. Lagergren, bataljonsläkarna vid fältläkarkåren H. O. K. Sylvan, P. W. Fritsch och J. O. von Zweigbergk.

*

Av läkare inom sjukvårdsstyrelsen hava följande arbeten under året publicerats:

Erhardt, R. Referat av Tidskrift i militär hälsovård. Nordisk medicinsk tidskrift.

Lindvall, H. Försök med skyddssympning mot svalginfektioner, speciellt angina tonsillaris. Tidskrift i militär hälsovård.

Nordlander, O. Sjuktransporter per flyg i skärgården, Svenska röda korset. Tidskrift för frivillig sjukvård och socialhygienisk verksamhet.

Verksamheten vid sjukvårdsstyrelsens glasögondepå.¹

Sedan 1922 erhåller manskap vid armén, om detta är för tjänstens fullgörande nödvändigt eller om besvär från ögonen så kräva, glas på statens bekostnad från en gemensam central, den s. k. glasögondepån. Glasen bliva bärarens egendom.

Tab. A lämnar en översikt av antalet till armén levererade glasögon samt av glasens beskaffenhet. Under året hava 548 par glasögon levererats. Motsvarande siffra år 1934 var 549.

De av truppläkarna utförda undersökningarna hålla sig för 1935 vid ungefär samma procentsiffra som de föregående åren. Skjutglasögonen utgöra som vanligt omkring $\frac{9}{10}$ av hela antalet utlämnade glasögon. De sfäriska minusglasen (»sfär — glas»), som förordnas åt närsynta, utgöra nära $\frac{9}{10}$, de sfäriska plusglasen (»sfär. + glas»), som förordnas åt översynta, $\frac{1}{10}$ och cylinderglasen (»cyl. glas»), som förordnas åt astigmat, inemot $\frac{3}{10}$ av hela antalet glas. Siffrorna äro i stort sett desamma som föregående år.

Gruppen »skjutglasögon» omfattar sådana glas, vilka medföra för skjutning tillräcklig synskärpa, d. v. s. minst 0.8. Rubriken »Andra glasögon» avser

¹ En mera detaljerad redogörelse återfinnes i Tidskrift i militär hälsovård, Bd. 61, 1936.

Tab. A. Inom armén under år 1935 rekvirerade och levererade glasögon samt glasens beskaffenhet.

Truppförband	Antal glasögon (par)					Glasens beskaffenhet, antal glas						
	Rekvi- rerade av		Levererade			Sfer. + glas	Sfer. + glas	Cyl. glas	Skydds- glas		Andra glas	Sum- ma leve- rerade glas
	speci- alist	ej spec. läkare, trupp- läkare	gasmask- brillor	skjut- glasögon	andra glasögon				rök- färgade	Hallaner		
Södra arméfördelningen .	2	72	12	56	6	103	17	22	—	—	5	147
Västra ,	26	24	—	47	3	74	8	14	—	—	4	100
Östra ,	144	138	20	240	22	306	70	162	—	—	26	564
Norra ,	6	44	1	46	3	69	12	18	—	—	1	100
Övre Norrlands trupper .	42	1	—	42	1	51	4	27	—	—	4	86
Bodens besättningstrupper	37	—	—	35	2	22	10	40	—	—	2	74
Gotlands trupper	6	6	2	10	—	9	—	11	—	—	4	24
Summa	263	285	35	476	37	634	121	294	—	—	46	1 095
På 100 i varje grupp	48	52	6	87	7	58	11	27	—	—	4	100·0

skyddsglas och glas, som utdelas till icke vapenföra eller till sådana vapenföra, vilka visserligen ej erhålla »skjutsyn» men dock för tjänstens fullgörande eller till följd av besvär från ögonen behöva glas.

Gruppen »Andra glas» omfattar planglas, mattglas, prismor m. m.

Tab. B visar glasens fördelning på de olika vapenslagen och ger därjämte kännedom om glasens styrka. Infanteriets avsevärda övervikt beror dels på detta vapenslags höga numerär, dels på möjligheten att inom detsamma utnyttja

Tab. B. Inom olika vapenslag år 1935 levererade glas med angivande av glasens styrka.

Vapenslag	Sferiska ÷ glas			Sferiska + glas			Cylindriska glas			Skydds- glas		Andra glas	Summa glas	På 100 av samt- liga
	< 3 D	3-6 D	> 6 D	< 3 D	3-6 D	> 6 D	< 3 D	3-6 D	> 6 D	rök- färgade	Hal- laner			
Infanteriet	388	147	9	65	30	230	9	—	—	—	—	41	919	83
Kavalleriet	6	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1
Artilleriet	8	—	2	8	2	22	2	—	—	—	—	—	44	4
Fortifikationen	40	6	—	1	6	14	—	—	—	—	—	1	68	7
Trängen	19	1	—	1	2	3	3	—	—	—	—	1	30	3
Intendenturtrupperna .	8	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	3	22	2
Summa	469	154	11	81	40	280	14	—	—	—	—	46	1 095	100·0
På 100 i varje grupp	74	24	2	67	33	95	5	—	—	—	—	—	—	—
På 100 av alla glas	58			11			27			4				100·0

även dem som behöva glaskorrektion. Vid kavalleriet och fältartilleriet äro glas ej tillåtna för de vapenföra värnpliktige.

Sjukvårdsstyrelsens åtgärder beträffande skyddskoppypningen vid armén år 1935.

I skrivelse den 11 sept. 1934, D. Nr 306, föreskrev sjukvårdsstyrelsen tillsvare försöksvis ympning med 2 snitt, dock att 1 snitt kunde ifrågakomma, där kraftigare reaktion vore att vänta. Besiktning skulle som regel ske endast en gång, nämligen å 4. dygnet. Ytterligare besiktning skulle ske allenast om reaktion då uteblev, och i så fall på 8. dygnet.

En sammanfattning av resultatet återfinnes i **Tab. C: 1.**

Tab. C: 1. Skyddskoppypning av manskap vid armén år 1935.

	Antal ympade	Antal besiktigade	Antal ej besiktigade	Reagerande efter		Ej reagerande		Reagerande i % av besiktigade.
				första	andra	om-	ej om-	
				ympningen		ympade	ympade	
<i>Primovaccination.</i>								
2 snitt	227	227	—	210	14	3	—	98·7
1 snitt	35	35	—	22	7	6	—	82·9
<i>Revaccination.</i>								
2 snitt	29 501	29 475	26	27 141	1 087	1 113	134	95·8
1 snitt	9	9	—	9	—	—	—	100·0

I allt kunde 29 746 ympade tillfredsställande besiktigas. Av dessa reagerade 28 490 eller 95·8 % av de ympade.

Av ympningen föranledd inskränkning i tjänstbarheten åskådliggöres i **Tab. C: 2.**

Tab. C: 2. Sjuklighet på grund av ympning vid armén år 1935.

	Antal besiktigade ympade	På grund av ympbesvär föranledd inskränkning i tjänstedugligheten									
		Antal man	% sjuk-skrivna av besiktigade	vårdade å sjukhus		sjukskrivna vid trupp		befrielse från vissa övningar		i allt	
				antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man
Primoympning	262	104	39·7	120	2·8	155	1·5	292	1·2	567	5·5
Revaccination	29 484	1 195	4·1	2 093	1·8	1 367	1·1	1 117	0·9	4 577	3·8

Nedsatt tjänstbarhet visade 39·7 % av de såsom primovaccinationer angivna fallen, men blott 4·1 % av revaccinationsfallen med 5·5 dagar per man bland de

förra och 3·8 dagar per man bland de senare. Olägenheterna av ympningen hava alltså i likhet med föregående år varit helt obetydliga. Däremot hava besvärerna av primoympningen — liksom förut — visat sig vara väsentligt mera svårartade och mera långvariga än av revaccinationen.

b. Fältveterinärbyrån.

Å fältveterinärbyrån och generalfältläkarens expedition (veterinärärenden) hava under året handlagts 955 ärenden, varav 34 av hemlig natur. I förenämnda antal ärenden äro icke inräknade vissa besked och rapporter, hästkort m. m. till ett sammanlagt antal av omkring 500.

Bland viktigare handlagda ärenden kunna anföras angående:

utarbetande av »Handbok för veterinärtjänsten vid armén»;

ändring av Tjänstgöringsreglementet för armén 157 § (åtgärder med avseende på smittsamma hästsjukdomar m. m.);

förenande av tjänster;

tjänstårsberäkning för pensions erhållande för vissa militärveterinära beställningshavare;

förstärkning av arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband;

inköp av röntgenapparater till Skånska kavalleriregementet och fästnings-sjukstallet i Boden;

statsbidrag till föreningen Svenska röda stjärnan;

undersökningar rörande smittsam sjukdom bland remonterna å Herrevads-kloster;

försök med utfodring med s. k. »krafthö»;

ändring av kvalitetsbestämmelserna för hö vid leverans till armén;

användbarheten av maskinpressad halm till strö;

fortsatta försök med N.-H.-nithakar;

försvarskommissionens betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende;

tillgodoseendet av infanteriets behov av kompanihästar;

ändringar i bestämmelserna rörande inköp och utackordering av ackordhästar;

inköpspris å ackordhästar;

ändring av bestämmelserna rörande besiktningen av stambästar, som utlånas truppförbanden emellan;

nya fältutrustningslistor vid armén;

fortsatta försök rörande gasskyddsmedel för häst;

vissa stridsgasers inverkan på häst.

Till tjänstgöring å byrån hava jämlikt nådiga brev den 15 juni 1934 och den 31 maj 1935 varit inkallade 5 beställningshavare under sammanlagt 5 månader.

Dessutom har 1 beställningshavare på övergångsstat å byrån fullgjort åliggande minsta tjänstgöring (30 dagar).

B. Fältläkarkåren.

Vid kommandantskapet i Boden utökades fältläkarkårens personal på aktiv stat med en tillförordnad bataljonsläkarbeställning under 1934. Denna tillförordnade bataljonsläkarbeställning har under 1935 med Kungl. Maj:ts medgivande besatts.

Fältläkarkårens personal å *aktiv stat* räknade vid årets slut 109 medlemmar, nämligen:

- 1 generalfältläkare,
- 1 överfältläkare,
- 4 fältläkare,
- 35 regementsläkare,
- 41 bataljonsläkare,
- 2 t. f. bataljonsläkare och
- 25 bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Vid årets början voro å aktiv stat 9 läkartjänster vakanta, därav 2 regements- och 5 bataljonsläkarbeställningar vid truppförband samt 2 t. f. bataljonsläkarbeställningar vid kommandantskapet i Boden. Av det i staten 1934/1935 bestämda antalet 25 bataljonsläkare vid fältläkarkåren voro 3 vakanta.

Under året ha genom transport eller befordran blivit lediga 3 läkartjänster och genom avsked 5, varav 1 bataljonsläkartjänst vid fältläkarkåren.

Under året har av personalen på aktiv stat avlidit regementsläkaren vid Älvsborgs regemente O. Gertzén och av personal i fältläkarkårens reserv bataljonsläkaren K. A. E. Fries.

Av 14 beställningar — fränsett bataljonsläkarbeställningar vid fältläkarkåren —, som under längre eller kortare tid av året varit lediga, ha 5 blivit besatta med ordinarie innehavare och 1 på förordnande t. o. m. 30. juni 1936.

2 beställningar som t. f. bataljonsläkare, som under året varit lediga, ha besatts med innehavare.

Vid årets slut voro 8 läkartjänster lediga, därav 3 regements- och 5 bataljonsläkarbeställningar vid truppförband. Av det i staten 1935/1936 bestämda antalet 25 bataljonsläkare vid fältläkarkåren voro samtliga besatta.

Övergångsstaten har under året minskats med 1 bataljonsläkare med regementsläkares tjänsteställning. Den omfattade vid årets slut 1 regementsläkare med fältläkares tjänsteställning och 1 bataljonsläkare med regementsläkares tjänsteställning.

Av reservstatens i stat upptagna 2 fältläkar-, 12 regementsläkar- och 6 bataljonsläkarbeställningar är endast 1 fältläkarbeställning besatt.

Fältläkarkårens reserv har under året ökats med 1 regementsläkare och 11 bataljonsläkare, men minskats med 3 fältläkare, 2 regementsläkare och 7 bataljonsläkare.

C. Utdrag ur läkarnas årsberättelser.

Södra arméfördelningen.

Undertecknad har i likhet med föregående år närvarit vid inskrivningsförrättningarna inom ett antal av arméfördelningsområdets rullföringsområden. Som vanligt har jag därvid icke kunnat undgå att göra vissa reflexioner över den bristande överensstämmelse mellan benämningarna på de olika grupperna, till vilka de värnpliktiga hänföras på grund av läkareundersökningen och samma grupps benämningar i inskrivningsförrättningen.

Jämlikt IF § 5 hänföras somliga värnpliktiga till klass A, andra till klass B och övriga indelas i årsgrupper. Med klass A menas värnpliktiga, som förut varit fast anställda vid krigsmakten; till klass B hänföras studenter och likställda samt sjökapten och likställda, således i stort sett det bästa värnpliktigematerialet. Går man däremot till besiktningsreglementet, finner man, att motsvarande bokstäver A och B användas för att beteckna det sämsta värnpliktigematerialet, nämligen grupp A — sådana, som på grund av kroppsfel *helt frikallas* från värnpliktens fullgörande och grupp B — sådana, som på grund av kroppsfel och lyten *frikallas i fredstid*. Vidare, besiktningsreglementet talar om grupp F, E och D, under det att i IF § 32, mom. 2: 1) benämnes motsvarande besiktningsgrupper 1, 2 och 3. Dels denna användning av *samma* bokstäver för att beteckna i kroppsligt hänseende helt olika värnpliktsgrupper och dels denna *dubbla* benämning med både bokstäver (enligt besiktningsreglementet) och siffror (enligt IF) är ägnat att skapa, om icke förvirring så dock onödigt besvär och onödiga skrivelser. I stort sett är det ju dock så, att på grund av läkarens bedömning vid inskrivningsförrättningen de värnpliktiga hänföras till olika grupper med olika krav på deras tjänsteduglighet. Det finns därför enligt mitt förmenande inga bärande skäl för att läkaren i sitt gruppregister över de värnpliktiga skall använda annan benämning än inskrivnings- och militära myndigheter.

Om i samband med den nya härordningen såväl inskrivningsförrättningen som besiktningsreglementet komma att omarbetas, synes det mig lämpligt att skapa en för båda författningarna gemensam nomenklatur, varvid de olika värnpliktsgrupperna antingen kunna benämnas endera med fortlöpande siffror eller med bokstäver, vilket som kan befinnas lämpligast.

(D. Lindsjö.)

Norra skånska infanteriregementet.

Av särskilt intresse är ett fall av njurkarbunkel, som drabbat en vpl. Fallet inremitterades till Kristianstads lasarett för misstanke på perinephrit. Vid operationen visade sig en ungefär mandarinstor ansvällning vid ena njurpolen, vilken ansvällning vid invision visade sig bestå av multipla variga smältningar. Patienten kvarligger fortfarande på lasarettet med subfebril temperatur och tillfredsställande allmäntillstånd.

(A. Gahrton.)

Södra skånska infanteriregementet.

Försök med velocipedbärar ha under året utförts vid regementet. Dessa försök ådagalade transportmedlets stora användbarhet, framkomligheten är stor och transporttiden kan avsevärt nedbringas. Handhavandet av materielen är enkelt samt transportsäkerheten god även med relativt liten övning. Vidare har framkommit att materiel för velocipedbärar synes bära ingå i infanteriets utrustning, lämpligen med 2 bärar på varje bataljons sjukbärargrupp.

(B. Graff.)

Kronobergs regemente.

För att utröna tuberkulosens förekomst bland de värnpliktiga gjordes å de 350 man, som inryckte till tjänstgöring den 31. maj ingående undersökningar. Mantoux's tuberkulinreaktion jämte sänkingsreaktion utfördes å samtliga. Dessa reaktioner kompletterades med röntgenundersökning av dem, som i sjukhistorien uppgivit hereditet för tuberkulos, eller som vid den kliniska undersökningen företett suspekta lungsymtom. Det visade sig att 69.71 % reagerade positivt för tuberkulin och sålunda genomgått någon tuberkulös infektion, under det att 30.29 % ej alls reagerade. Av dem som bodde i tätare bebyggda samhällen såsom städer eller större industricentra reagerade 78.33 % positivt och av dem, som bodde å rena landsbygden 67.93 % positivt för tuberkulin. Dessa siffror visa att de, som bo i tätare bebyggda samhällen, äro mera utsatta för tuberkulös smitta än de, som bo på landet, dock är skillnaden ej så stor, som man kunde tro.

Genom de företagna undersökningarna upptäcktes en man, som led av röntgenologiskt påvisbara begynnande tuberkulösa lungförändringar. Han frikallades från värnplikten och hemsändes för vård genom dispensärens försorg. Bland de värnpliktiga av denna kontingent, som fingo fullfölja sin värnpliktstjänst, insjuknade under tjänstgöringstiden och de därefter följande 3 månaderna, ej mer än en i en lindrig tuberkulös åkomma (knölros). Detaljerad rapport över dessa undersökningar inlämnades den 19 dec. till Sjukvårdsstyrelsen. Bland de 1 215 värnpliktiga och fast anställda däremot, som ej undersökts på detta ingående sätt, insjuknade under tjänstgöringstiden 7 i lungtuberkulos, 3 i lungsäcksinflammation och 4 i knölros. Av dessa voro dock de 4 av knölros lidande, och en av lungsäcksinflammation lidande, så lindrigt sjuka, att de helt tillfrisknade under vistelsen å regementssjukhuset, varför de såsom friska kunde utskrivas direkt till sina respektive hem. De uppmanades dock, att efter längre eller kortare tid låta kontrollundersöka sina lungor vid närmaste dispensär, där de skulle uppvisa tilldelad skriftlig redogörelse för sin sjukdom. Av de övriga sju, vilka remitterades till sanatorium, ha två man redan såsom friska utskrivits, en har avlidit, fyra äro synnerligen lindrigt sjuka och två medelsvårt sjuka.

För att utforska varifrån tuberkulossmittan kommit, företogs närmare undersökning av alla personer, som legat i samma kompani, där tuberkulosfall förekommit; likaså av hela den civila personalen eller sammanlagt av 218 personer. Temperatur, vikt blodsänka togos och Moro's tuberkulinsalverreaktion gjordes å samtliga. Då därtill förelåg anledning, företogs ytterligare klinisk och röntgenologisk undersökning av lungorna. Trots dessa undersökningar påträffades dock icke någon tuberkulös smittkälla, men väl en del infektiöst-katarrala åkommor. Grundlig rengöring och desinfektion av de kaserner, där sjukdomsfall förekommit, företogs.

Marketerieteriets personal, som ej åtnjuter fri sjukvård å statens bekostnad, får enligt nuvarande bestämmelser icke intagas å regementets sjukhus. Dessa flickor bo flera stycken i samma rum. Det vore därför ur smittfarosynpunkt lämpligt att vid förekommande fall av infektiösa sjukdomar bland dem få intaga den sjuka å sjukhuset mot lämplig avgift, ev. från lägerkassan.

Av de till linjetjänst inryckande 1 445 värnpliktiga ha under utbildningsåret 1934/1935 på grund av sjukdom eller fysiskt och psykiskt mindervärdighet 26 man förklarats till krigstjänst odugliga, 27 hemförlovats såsom för tillfället odugliga och 17 överförts till handräckningstjänst samt 2 studenter till expeditionstjänst. Sammanlagt har på detta sätt från linjetjänst avgått 72 man eller 4.98 %.

(E. Grubb.)

Kronobergs regementes detachement i Karlskrona.

Flertalet sjukdomar kunna hänföras till infektioner i övre luftvägarna, halsfluss, influensa, bronchiter, tracheiter och pharyngiter, inträffade strax efter och i sam-

band med nyinryckningarna. Under juli månad utbröt dock en explosionsartad epidemi av bronchiter, vilken nådde sin kulmen under 3—4 dagar och sedan lika hastigt avtog. De flesta fallen, 50 st., voro av lindrig art, men 5 bronchopneumonier förekommo. Med all sannolikhet utgjorde ett kvinnligt köksbiträde infektionskällan. I och med hennes avstängning från arbetet avtog nämligen epidemien. Försvarskommissionens förslag att undandraga truppförbandsläkaren vården av de civila befattningshavarna vid truppförbanden kommer genom detta exempel i gräll belysning.

Vid årets repetitionsövningar visade det sig vid sundhetsvisitationen, att ett flertal vpl. kommo från ort smittad av barnförlamning. Enligt uppgifter av de inryckande vpl. skulle cirka 5 fall hava förekommit. Vid omedelbar påringning per telefon upplyste vederbörande provinsialläkare att sannolikt omkring 20 fall av barnförlamning förekommit i de två orter, det var fråga om. Någon anmälan enligt MF 58/1921 (medicinalstyrelsens cirkulär av den 11/4 1921) hade emellertid ej skett. Det vore önskvärt om tjänsteläkarna under dylika förhållanden beaktade ovannämnda cirkulär för förhindrande av epidemiers spridning till militära förläggningar. Risken för en epidemis utbrytande inom en militär förläggning, isynnerhet vid en repetitionsövning med dess stora antal inryckande vpl. under ovan angivna förhållanden ligger i öppen dag. Lyckligtvis överfördes emellertid i detta fall ingen smitta till detachementet. (S. Kihlstedt.)

Hallands regemente.

Under året har studentkompani varit förlagt till regementet. Påfallande har varit hur mycket fysiskt svagare studenterna voro i jämförelse med övriga värnpliktiga uttagna till linjetjänst, avgången på grund av sjukdom eller svaghet har också varit ovanligt stor. Av 273 studenter har frikallats 15, överförts i expeditiöns-tjänst 20, beviljats uppskov för 13. (E. Kindström.)

Wendes artilleriregemente.

Samtliga sjukvårdsmannabeställningar vid regementet ha under hela året varit besatta och sjukvårdsmanskapets uppträdande såväl inom som utom tjänsten har ej givit anledning till anmärkning. Erfarenheten giver dock alltjämt vid handen behovet av bättre sjukvårdsutbildning för detta manskap, så vitt möjligt motsvarande den utbildning, som kräves av våra distriktssjuksköterskor.

Utbildningen av sjukbärare måste för år 1935 på grund av brist på personal, särskilt med hänsyn till årets stora fälttjänstövningar, inskränkas till en förkortad sådan jämsides med militär tjänstgöring vid truppförbandet. Enligt den uppgjorda utbildningsplanen skulle för densamma beräknas tre timmar dagligen under tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{20}{8}$ och $\frac{14}{8}$ — $\frac{25}{8}$. Men icke ens denna utbildningsplan kunde helt följas. Resultatet av utbildningen blev också otillfredsställande. Vid årets fälttjänstövningar ifrågasattes ej sjukvårdsövningar med medverkan av sjukbärare vid regementet. Otillräckligt antal sådana och otillfredsställande utbildning av årets sjukbärare skulle i varje fall ha omöjliggjort sådana övningar. Den bestämda erfarenheten medförde emellertid dessa förhållanden, att för nöjaktig utbildning av sjukbärare vid fältartilleriet kräves en utbildningstid av minst 10, helst 12 veckor, ägnade uteslutande åt fackutbildningen. Denna bör förläggas till slutet av bevärningsrekrytskolan och regementsövningarna, efter avslutad rent militär utbildning. Endast genom att under repetitionsövningarna låta förut till sjukbärare utbildade värnpliktige ansluta till årets sjukbärarskola kan denna nämligen få den storlek, att sjuktransportövningar i terräng och upprättande av hjälpförbandsplats bli möjliga. Därav framgår ock att endast till linjetjänst uttagna värnpliktiga äro användbara för sjukbärarutbildning. — — — Till motverkande av »ridbölderna» ha olika behandlingsmetoder försökts, såsom bestrålningsterapi av

olika slag och autovaccination. Ingen behandlingsmetod synes dock kunna helt behärska detta de beridna vapenslagens sjukdomsgissel.

En av mig under år 1935 gjord sammanställning över »kassationsorsakerna» vid efterbesiktningarna vid A. 3 under en 5-årsperiod visade, att anledningen till de olika resultaten vid inskrivningsförrättningar och efterbesiktningar endast i mycket ringa omfattning är att söka i förbiseende eller misstag vid läkarundersökningarna. Orsaken synes mig i flertalet fall fastmera vara ett olika bedömande från respektive läkares sida av sjukdomars och kroppsfels betydelse i fråga om fullgörandet av värnpliktstjänst.

Enligt mitt förmenande böra vid fältartilleriet sjukbärarnas cyklar förses med samma upphängningsanordning för sjukbår, som jag under fälttjänstövningarna såg i bruk vid sjukvårdskompaniet.

(E. Heijbel.)

Skånska trängkåren.

Sjukvårdspersonalen har ej varit fulltalig, utan har en vakansplats förefunnits hela året på grund av kommendering till krigsskolan, och sedan 23 okt. ytterligare en vakans på grund av en furirs tjänstledighet för deltagande i Abessinienambulansen. På grund av »avsked för framtida väl» för 2 furirer har 2 korttidsanställningar företagits med 2 f. d. korpraler, varav den ene måst placeras som översjukvaktare.

(W. Wifelt.)

Västra arméfördelningen.

Den i föregående årsberättelse omnämnda kokinrättningen på Tånga hed är numera moderniserad och fungerar tillfredsställande. Så är däremot icke fallet med köksavdelningen vid garnisonssjukhuset i Karlsborg, vilken befinner sig i ett mycket otillfredsställande skick och ej på något sätt motsvarar tidens krav. Upprepade framställningar hava gjorts i ärendet, men ej ännu lett till något resultat.

(T. Eckman.)

Skaraborgs regemente.

Tandsjukvårdsanslaget är otillräckligt, för såvitt dess ändamål är att bereda tandvård i mån av behov åt det fast anställda manskapet. För vården av de akuta fallen hos såväl fast anställda som värnpliktiga har det däremot visat sig tillräckligt.

(A. Blomberg.)

Älvsborgs regemente.

Fr. o. m. sistlidna års början har avtal jämlikt T.L.A. 104/31 träffats med föreståndare vid regementets tandpoliklinik. Vid denna senare hava värnpliktiga tandläkare tjänstgjort omkring 5 månader, och polikliniken har under denna tid varit livligt anlitad.

Rekryteringen av sjukvårdspersonal har varit tillfredsställande och samtliga tjänster för sjukvårdsmanskap hava hela året varit besatta.

(M. Andréén.)

Bohusläns regemente.

Antalet fotskador tyckes mig dock ha förekommit mindre ofta än föregående år. Så gott som samtliga patienter med fotskador läggas nämligen till sängs för vinande av kortare sjuktid.

De under hösten 1934 nyantagna volontärerna ha väl uthärdat de med tjänsten förbundna strapatserna med undantag av en, vilken efter c:a 12 månaders tjänstgöring fick en hilustuberkulos och på grund därav måste kasseras. I övrigt har kassation eller överföring till lindrigare tjänst förekommit i ungefär samma utsträckning som i fjol. Möjligen har dock 1935 års studentkompani varit fysiskt starkare än föregående års.

Fall av ren simulation torde väl numera knappast förekomma. Aggravation förekommer naturligtvis då och då, men i stort sett kunna de värnpliktiga betraktas som hurtiga och villiga i tjänsten. En faktor, som jag därvid tror spelar en utomordentligt stor roll, är den nu för tiden så väl omhuldade sporten och idrotten.

Regementets sjukvårdspersonal har under året varit fulltalig och väl skött sin tjänst. En sjukvårdsfurir har efter 13 års väl vitsordad tjänstgöring vid regementet på grund av uppnådd ålder måst taga avsked. Gift och med stor familj står nu en skötsam man utan fast arbete.

(J. Hansson.)

Värmlands regemente.

Beträffande blankett nr S. 2 1935 nr S4 a.

I ett flertal fall äro särskilt beträffande sjukhusmaterielen artikelslagen ofta olika för varje sjukhus och även för olika år äro de icke alltid desamma (nyanskaffningar enligt vederbörande läkares bedömande). Här brukas därför att med maskinskrift överföra de i redogörelser och förrådskontrollböcker (förrådsbok) över sjukvårdsmaterielen (blankett S4 a och S. 2. 1935) förekommande artikelslagen från det ena året till det andra. Beträffande tandvårdsmaterielen har detta förfaringssätt alltid tillämpats; särskilda blanketter för dessa finnas icke.

Det skulle underlätta dessa blanketters användande i vederbörligt förvaltningshänseende, i fall de ändrades till att bestå av ett omslagsark med oförändrad text samt ett antal lösa innerark samt om beträffande artikelslagen för såväl fält- och depåmaterielen som för sjukhusmaterielen endast huvudrubrikerna upptogos å desamma i tryck med ett väl tilltaget mellanrum för artikelslagen under varje huvudrubrik.

I föregående årsberättelse omförmälda försök beträffande belysningsmaterielen hava under året fullföljts. De gingo ut på att söka förlänga bränntiden hos fältarbetslampan och elektriska handlyktorna samt att söka undgå olägenheterna med ackumulatorerna (alkalisk elektrolyt KOH, eg. v. 1-19, 21 %).

Beträffande fältarbetslampan löstes uppgiften på så sätt, att en längre bränntid erhöles genom försilvring av reflektorn, som möjliggjorde att använda en glödlampa med mindre strömförbrukning (15 watt i stället för 30 watt). Bränntiden blev därigenom längre och ljuseffekten blev något större. Beträffande ficklampan har köpman G. Branzells firma, Branzells bilelektriska specialverkstad, Karlstad, hos Pertrixverken, Sundbyberg, lyckats få fram ett specialtillverkat torrbatteri med de egenskaper, som avses för att lämpa sig för fältbruk med användande av de förefintliga fodralen.

Nackdelarna med de alkaliska batterierna äro verkligen betydliga och böra framhållas i detta sammanhang åtminstone i några väsentliga punkter:

1. Det ständiga spänningsfallet även under lagring, varför ackumulatorn ofta är obrukbar, då den skall begagnas.

2. Besvär och kostnader vid förrådsförvaring samt vissa svårigheter (tidsförlust) vid laddning. (Anskaffandet av särskilda laddningsaggregat etc. särskilt i fälttjänst. Obs. Fara för att förbandsplatser och ambulanser bliva utan belysning.)

3. Lutbyte.

4. Lutens kristallisering på ackumulatorns utsidor, varigenom fodralen förstöras.

5. Lutens starka frättningsförmåga förorsakar ofta skador å klädespersedlar, läderartiklar o. dyl.

6. Luten kan vid ovarsamt handhavande åstadkomma sårskador och ekzem å huden, skador i ögonen m. m.

7. Batterierna dö så småningom i förrådsförvaring genom viss uttorkningsprocess inom cellerna.

Vid provning under fälttjänstövningarna 1935 vid I 22 hava Pertrix torrbatterier visat sig vara synnerligen lämpliga. De äro lätthanterliga, gå lätt att byta ut samt äro i verklig mening alltid torra. För höjande av ljusstyrkan har använts 3·5 volts glödlampor, som vid 0·3 ampère ger betydligt ökad ljuseffekt under 6¼ timmes kontinuerlig användning, d. v. s. lika lång effektiv belysningstid som elektrolytbatteriet med 2·5 volts glödlampa. Med 2·5 volts glödlampa blir ljustiden cirka 4 gånger så lång för torrbatteriet som för hydrolytbatteriet.

Torrbatterierna hava icke de med de våta batterierna förenade olägenheterna, vilket också framgår av den av Pertrixverken avgivna framställningen.

För krigsbruk är det icke nödvändigt att lägga i förråd dessa torra batterier. Pertrixverken kunna med en leveranstid av åtta dagar tillverka minst 1 000 batterier dagligen utan att lägga om driften. För fredsbehovet kan man därifrån rekvidrera vad som kan behövas under utbildning, övningar och fälttjänst med en leveranstid för tillverkning av färska batterier på 8 dagar. Priset är 1 kr. 50 öre per st. och är väl förenligt med en god hushållning beträffande sjukvårdsanslaget och ställer sig i längden billigare än ackumulatorbatterierna, vilka genom sin förstöring (uttorkning) förorsaka en ständigt återkommande avgång och därmed förenad anskaffningskostnad.

Pertrix torrbatteri borde ingå i utrustningslistorna för arméns sjukvårdsmanuskap särskilt med hänsyn till att laddningsförfarandet av ackumulatorbatterierna är alltför omständligt för att kunna motsvara kravet på att vara praktiskt. Om det vidare är tänkbart, att laddningsstation i vissa fall icke kan nås av hjälpförbandsplatser, huvudförbandsplatser eller ambulanser, är det nödvändigt att kunna tillgripa torrbatterier.

Kassationsantalet av höstgruppens värnpliktiga vid och efter 1. tjänstgöringens början var synnerligen litet och icke övervägande från rullföringsområden med liten kassation vid inskrivningsförrättningarna (2 frik. r.o. 35 och 49, 2 uppskov r.o. 30 och 35, 1 handr. r.o. 48). Hjärtfelskassationer vid inskrivningsförrättningarna voro för r.o. 35, 48, 49 och 50, resp. 2·8 %, 0·9 % 3·2 %, 0·5 % för 20-åringar och 0·5 %, 0·8 %, 0·3 %, 0·1 %, för överåriga. Medelkassationen för Värmlands i.o. resp. 1·8 % för 20-åriga och 0·4 % för överåriga.

I. r.o. 50 förekom rikligt struma-ansvällning med objektiva hjärtsymtom, men frånvaro i de flesta fall av subjektiva hjärtbesvär. Redan i tidiga skolåldern framträder i vissa trakter av detta område dessa strumaansvällningar, som på sina håll föranlett strumamedikation åt hela skolklasser vissa tider. De flesta här inskrivna värnpliktiga arbeta i vanligt skogsarbete från tidiga år utan att hava det ringaste obehag av sin struma, varför det icke bör vara oriktigt att inskriva dem till linjetjänst och låta dem genomgå funktionsprov i värnpliktsövningar för att efter eventuellt misslyckande överföras i depåttjänst eller handräckningstjänst.

(M. Morsing.)

Livregementets husarer.

Benbrott i tjänsten har förekommit i 15 fall.

Sjukvårdsmaterielen befinner sig i gott skick. Sjukavdelningen har undergått diverse förbättringsarbeten. Sålunda har ena väggen i sjukvisitationsrummet renoverats, enär fukt och väta trängt ned från ovanför liggande skvadron.

(H. Roswall.)

Göta artilleriregemente.

Genom omändringsarbeten i kokinrättningens källare, där desinfektion tidigare ägt rum, förefinnes f. n. ingen möjlighet att göra någon större desinfektion vid regementet, varför inredning av formalinkammare är ett oundgängligt behov.

Medel härtill ha i upprepade skrivelser från regementet begärts, men ännu ej anvisats.

För den måltrupp, som under cirka tre månader tjänstgör på regementets skjutfält, äro såväl förläggnings- som utspisningsförhållandena ytterst bristfälliga. Förläggningsutrymmet är knappt och observationsskolan, som under sin utbildning omkring två månader förlägges hit, måste under hela tiden ligga i tält. Matlagningen äger rum i kokgrop i det fria, då kokvagn ej får användas. Matsal och kök behöva uppföras och den nuvarande matsalen omändras till logement.

Beträffande manskapets beklädnadsutrustning förtjänar påpekas, att på grund av beklädnadsanslagets knapphet svårighet synes föreligga att under regementsmötet utrusta med de uniformspersedlar, som torde få anses erforderliga. De vpl. utrustas under denna tid i regel med endast en uniform. Anledningen härtill är, dels att persedelstocken ej medgiver utrustning med två uniformer, och dels svårigheten att enligt gällande packningsplan medföra mer än en uniform till Tånga.

Då emellertid regementsmötet infaller under den relativt kalla och i regel regniga perioden av året, föreligger behov av en sådan uniformsutrustning, att möjlighet att byta uniform förfinnes.

Anslagsfrågan bör ej i detta fall vara avgörande.

De eventuella svårigheterna beträffande av manskapet medförd packning skulle möjligen kunna lösas genom fastställande av lämplig overalluniform även för fältbruk.

Ur hygienisk- och hälsovårdssynpunkt kan den nuvarande uniformsutrustningen under regementsövningarna icke anses tillfredsställande. (E. Strömberg.)

Göta trängkår.

Instrument och inventarier ha kompletterats och reparerats. Kårens sjukavdelning har väl motsvarat det krav man kan ställa på densamma såväl vad utrymme som utrustning beträffar. Kåren saknar alltjämt eget badhus och i tvättrummen finnes ej varmt vatten, vilket särskilt under den kalla årstiden medför avsevärda olägenheter för manskapet. Uppvärmningsanordningarna äro även otidsenliga och synnerligen oekonomiska, då icke mindre än sex olika uppvärmningssystem begagnas. (H. Bergstrand.)

Östra arméfördelningen.

Särskild uppmärksamhet har under året ägnats åt en del grava hygieniska missförhållanden å Järvafältet. Desamma hava gjort sig mer och mer kända, särskilt under höstens dåliga väderleksförhållanden. Då frågan föranlett vidlyftiga utredningar och förslag från arméfördelningschefens sida till högre myndigheter om förbättringar, anser jag mig här endast böra med skärpa framhålla nödvändigheten av snara och ingripande åtgärder. Omsorgen om manskapets liv och hälsa fordrar, att åtminstone de värsta missförhållandena avskaffas redan till instundande sommar.

Sjukvårdsorganisationen för I. 1 gemensamt med I. 2 S. och Int. 1 är fortfarande lika oändamålsenlig. Det är att hoppas, att en ny försvarsordning härvidlag skapar bättre förhållanden.

Militärsjukhuset i Eksjö kräver tillbyggnad av eget kök samt bostäder för personal. Förslag härom har inlämnats. En ordinarie underläkare synes mig vara erforderlig.

Sjukvårdsmanskapets utbildning synes med nu tillämpad uppdelning på truppförband och militärsjukhus vara relativt väl tillgodosedd. Ett önskemål är dock, att till handräckningstjänst vid garnisonssjukhuset i Stockholm funnes

kommenderad annan personal i större utsträckning och att mera tid kunde ägnas åt undervisning av elever å soldat- och korpralskolorna. Läkarkrafter måste då också tillgodoses bättre. De ordinarie underläkarna äro strängt upptagna av sitt sjukhusarbete och kunna ej alltid beräknas hava så god tid och så stort intresse för saken, som önskvärt vore.

Överföring efter inskrivningsförrättningarna av vissa värnpliktiga från »övriga värnpliktiga», som inskrivits i grupp 3 (D) till »studenter och likställda» har vid flera tillfällen skett så, att vederbörande av rullföringsbefälhavaren överförs från grupp 3 till befälslever (EF). Förhållandet påpekas bland annat från I. 3 (7 fall) och har under året observerats av mig i flera fall från annat håll. I sjukvårdsstyrelsens anvisningar för vid inskrivningsförrättningar (-revisioner) biträdande läkare den 4. februari 1929, mom. 8, TLA 10/1929 bestämmes, att studenter och likställda, vilka förete kroppsfel och lyten, som upptagas under grupp D, skola föras till grupp C. Under sådana förhållanden bör givetvis ovan angiven överföring också äga rum från grupp D till grupp C, vapenför i viss befattning, och icke till grupp EF, befälstjänst. Härigenom skulle senare nödvändiggjorda överföringar från grupp EF till grupp C i dessa fall bliva överflödiga. Då förhållandet icke synes framgå av gällande bestämmelser i IF eller i övrigt vara mera allmänt känt, synes en orientering häröver från central myndighet vara önskvärd.

(R. Hybbinette.)

Svea livgarde.

Vid I. 2 S. inträffade ävenledes under regementsmötet under vistelse i kasern den 1. och 2. okt. ett stort antal diarréfall, ej mindre än 226. Alla dessa voro endast lindrigt angripna, så att icke en enda sjukanmälde sig eller behövde sjukskrivas. En noggran undersökning av maten ävensom av vattnet gav vid handen att icke hämolyserande streptokokker inkommit i de rätter, till vilka tillfälligt något okokt mjölk tillfogats. Var orsaken till mjölkens infektering var att söka, kunde ej fullt klarläggas, men i varje fall kunde ingen försumlighet beträffande hygien eller renligheten å regementet påvisas.

(E. Weisner.)

Göta livgarde.

Under år 1935 ha fält- och depåmaterielen kompletterats och äro nu i gott stånd. Förrådet behöver kompletteras med gasbehandlingsmateriel (syrgasapparater, gasbehandlingslådor, gasmasker) för 3 förbinderivagnar. Dylik materiel saknas f. n. fullständigt. Av bataljonen tillhörande 3 förbinderivagnar äro 2 av modell 15/1928 och en av modell 74/1904. Den senare bör på grund av sin ålder och olämplighet utbytas mot senare modell.

Vid hälsovårdsinspektionerna under året hava inga större missförhållanden påtalats. Det viktigaste önskemålet är, som anmärkts i föregående rapporter, införande av vattenklosetter i bataljonens byggnader samt nyinläggning av golv i ett flertal logement. I tvättrummen finnas baljor avsedda för fottvagning. Dessa äro i mindervärdigt skick, varför de behöva utbytas.

Under 1935 har åter dricksvattnet periodvis varit oanvändbart, men har arbetet med nytt vattenledningssystem nu påbörjats.

(G. Ekman.)

Livregementets grenadjärer.

Av epidemilagen § 2, mom. 1, nämnda sjukdomar har under år 1935 intet fall inträffat, och har regementet därmed anmärkningsvärt nog under en hel treårsperiod varit förskonat från såväl difteri som scharlakansfeber.

Antalet yttre skador visar en alltså fortgående ökning (siffrorna inom klammer gälla 1934). Av benbrott hava förekommit 6 [5] fall, av ledvridning 2 [0], av ledvrickning 140 [90], av kontusioner och sår 163 [132], av senskideinflammation 40 [44] och av skoskav 130 [67] fall.

Särskilt ledvrickningarna hava ofta varit av svår beskaffenhet och föranlett långvarig sjukskrivning, men härtill kommer, att ett betydande antal yttre skador av lindrig art, icke föranlett sjukskrivning utan föreskrift om deltagande endast i viss tjänstgöring, varigenom den skadades utbildning blivit ofullständig.

Inom kokhusbyggnaden har under året en modern kyllinrättning kommit till utförande och i köket nymålats. Mot fädans beskaffenhet och matsedelns omväxling hava inga klagomål framförts.

Besiktningsslådorna, avsedda för inskrivningsförrättningarna, äro med hänsyn till det ökade innehållet för undersökningarnas utförande i behov av ändring. Knappast någon inskrivningsförrättning äger rum utan att någon eller några besiktningsslådor återkomma mer eller mindre söndersprängda av det i förhållande till lådans storlek alltför skrymmande innehållet. Även handtagen böra ändras, så att bäraren av lådan kan få in hela handen i handtaget.

Förråds- och förrådskontrollbokens uppställning synes vara i behov av ändring, så att större överskådlighet vinnes. Härvid torde det vara tillräckligt, att större reservutrymme under de olika rubrikerna erhålles.

Rekryteringen av det fast anställda sjukvårdsmanskapet har utfallit tillfredsställande. Vid årsskiftet är ingen beställning vakant. (O. Winberg.)

Södermanlands regemente.

Sjukvårdssoldatskola för volontärer från arméfördelningens specialtruppförband (g.o. 1244/1934 och 1245/1934 samt g.o. 678/1935) ägde rum vid regementet under första perioden tiden $10/7$ — $23/8$. En olägenhet med utbildningen var omöjligheten att erhålla specialförbandens sjukvårdsmateriel. Resultatet var, ehuru tillfredsställande, ingalunda så gott som föregående års utbildning av infanterister, vartill bl. a. bidrog, att blott volontärer utan föregående skolning och ej som när det gällde infanteristerna, underbefäl kommenderats. Lämpligast synes vara att utbilda specialtruppslagen å eget vapen (gemensamt för armén).

Marschskadorna voro:

	Antal	Sjuk- dagar	Sjukdagar pr man		Antal	Sjuk- dagar	Sjukdagar pr man
Tendovaginit	18	67	3.7	Metatarsalinsufficienser	28	338	12.0
Ansträngningsperiostiter	18	111	6.1	Skoskav	20	64	3.2
Nageltrång	6	41	6.8		90	621	6.9

Skadorna ha tagit i anspråk 0.27 % av tjänstgöringsdagarna. Fallen utgöra 4.7 % av vårdfallen och sjukdagarna 6.6 % av samtliga.

Övriga yttre skador voro:

	Antal	Sjuk- dagar	Sjukdagar pr man		Antal	Sjuk- dagar	Sjukdagar pr man
Muskelbristning och sensträckning	71	289	4.1	Luxationer	1	39	39.0
Distorsioner	97	585	6.0	Kontusioner	68	297	4.3
				Sår	17	60	3.5
					254	1270	5.0

Skadorna hava tagit i anspråk 0.6 % av tjänstgöringsdagarna och utgöra $1/7$ av de vårdade, sjukdagarna $1/7$ av hela antalet.

Idrottens andel i uppkomsten av dessa skador uppgick till $1/3$ av samtliga skador. (C. Barre.)

Livgrenadjärregementet.

Under i enlighet med givna föreskrifter utförda hälsovårdsinspektioner hava gjorts endast ett fåtal erinringar, vilka upptagits i särskild rapport. Bl. a. har visat sig att belysningen i logementen varit otillfredsställande. Regementschefen ämnar med anledning därav först verkställa en utredning huru belysningen lämpligast bör ordnas samt en kostnadsberäkning, varefter han har för avsikt att ingå med en begäran om medel till eventuell ändring. (E. Ståhlberg.)

Jönköpings-Kalmar regemente.

Militärsjukhusets civila avdelning har under året hållits öppen i full utsträckning, och i likhet med föregående år hava vårdplatser stått till förfogande för såväl Jönköpings, Östergötlands som Kalmar läns norra landstingsområden.

Den manliga sjukvårdspersonalen har under året varit fulltalig.

På grund av den undan för undan utökade sjukvårdsverksamhetens vid militärsjukhuset alltmera trängande krav har på härom av regementschefen uti juni månad gjord hemställen K. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse igångsatt utredning om tillbyggnad till militärsjukhuset av en fristående köks- och personalbyggnad, innefattande dels ett centralkök, beräknat för 150 personer jämte nödiga ekonomiutrymmen, personalmatsalar och samlingsrum, dels bostäder för underläkare och samtlig kvinnlig personal (sjuksköterskor, sjuksköterskeelever och sjukhusbiträden). (M. Hedenberg.)

Livregementet till häst.

Hälsotillståndet vid regementet har under året varit förhållandevis gott med undantag av tiden efter linjekontingentens inryckning i april. Ett flertal fall av anginer och luftvägsåkommor inträffade då icke endast bland värnpliktiga utan även bland de stamanställda. I anslutning härtill uppstod en scarlatinaepidemi med utdraget förlopp och godartade fall. Den epidemiologiska undersökningen gav vid handen, att smittkällan var en volontär med öronflytning, som under sin vistelse å ett sjukhus på grund av ett i samma sal inträffat scarlatinafall isolerats i 7 dagar. Även om man kan draga i tvivelsmål nyttan av rigorösa isoleringsåtgärder emot scarlatinasmitta, så synes den gamla erfarenheten icke kunna jävas, att scarlatinapatienter med öronflytning eller individer, som isolerats på grund av scarlatinasmitta med samma åkomma, böra isoleras *intill öronflytningen har upphört*. Oaktat bakteriologiska prov togs på all regementets personal och isoleringsåtgärder med anledning härav vidtog, inträffade under den följande tiden på de olika skvadronerna ett flertal ströfall. Epidemien upphörde först sedan regementet i juni i anslutning till övningar å Järvafältet förlades darsammastädes. (Å. Wilton.)

Svea artilleriregemente.

Hälsotillståndet vid regementet har under året varit i stort sett gott, med undantag för den svåra lunginflammationsepidemi, som började yppa sig den 4 maj, c:a 14 dagar efter den stora vårinryckningen. Förut under året rådde endast vanliga banala halsinfektioner med några dagars sjuklighet per fall, i de värsta fallen gående till feber under 3—4 dagar upp till 39° och obetydliga lufttröskatarrar, någon gång komplicerade med bihåleinfektioner och otiter, men på intet sätt överskridande det varje år vanliga måttet. Detta ändrades med ett slag under maj månad, i det att elakartade halsinfektioner började uppträda i talrika fall.

Efter midsommar avklingade infektionen i samband med den nu något hyggeligare väderleken, som medgav övningar utan risk för genomvåta kläder och sko-

don. Dock kvarstod den ungefär i samma omfattning som eljest varje år var vanligt, med ett par nyinsjuknade nästan varje dag under juli och augusti, och visade i slutet av augusti och början av september ånyo någon stegring i samband med kylig och regnig väderlek.

Den 10 sept. ryckte en stor kontingent in till repetitionsövning, vadan kurvan och insjukningstalen här bli missvisande och ej jämförbara med de föregående siffrorna, vadan framställningen av halsepidemiens utveckling här avbrytes. Under hela perioden, från början av maj till mitten av september, är signalbatteriet påtagligt mera ansatt av sjukdomen än de övriga batterierna; den c:a 6 veckor långa sejouren vid Hörningsholm, i de tänkbarast mest gynnsamma och hygieniska förhållanden med förläggning vid havskusten med dagliga kallbad och isolering från resten av regementet, kunde ej förhindra infektionens envisa fortbestånd; ett bevis så gott som något för att dessa halsinfektioner häfta vid det levande materialet och äro jämförelsevis oberoende av förläggningens, ur hygienisk synpunkt, bättre eller sämre kvalitet. Även under den tid, som signalbatteriet var förlagt vid regementet, konstaterades genom upprepade besiktningar av deras förläggning, att den från hygienisk synpunkt ej gav anledning till några anmärkningar utan snarare var glesare, luftigare och mera utsatt för direkt solljus än de flesta andra batterier, där infektionen ej kunde vinna samma envisa insteg som hos signalisterna. Egendomligt och iögonfallande är hela tiden insjukningskurvans så att säga pulserande karaktär, i det att fallen hopa sig med cirka 8—10 dagars mellanrum, för att under mellantiden vara relativt fåtaliga. Ett förmodande att detta beror på virulensstegring i de olika bakteriegenerationerna och att för varje ny kurvtopp en alltmer elakartad infektion sätter in, stödes även av fallens karaktär, i det att de svåra fallen med pneumococcsepsis, lung- och lungsäcksinflammation och högfiebrande typ utan speciella lung- och lungsäcks komplikationer särskilt höra till tiden för kurvtopparna. När hela regementet hunnit bli genominfekterat och alla, som över huvud taget kunnat få sjukdomen, haft den, byta fallen karaktär och bli av mildare art, mera lika den vanliga gängse svalginfektionen, med relativt obetydlig temperaturstegring, men sällsamt envisa och i större antal än vanligt ledande till infektion av näsans bihålor och öroninfektioner. Hade vid detta tillfälle, t. ex. vid midsommartid nytt bränsle lagts på elden genom inryckning av några hundra värnpliktiga, skulle man fått uppleva ett våldsamt uppblossande av infektionen, trots den relativt gynnsamma väderleken.

(G. Sjögren.)

Göta ingenjörkår.

Även om de s. k. förkylningssjukdomarna i viss mån torde vara oundvikliga vid all kasernering, beroende på utbyte av smittämnen från övre luftvägarna hos nyinryckt manskap (»inryckningssnuvan»), måste nog viss tjänstgöring, nämligen för Ing. 2:s del kasernvakt och stallvaktstjänst, spela en viss roll för uppkomsten av dessa sjukdomar. Förlägningsförhållandena för kasernvaktens slutna del tillfredsställa f. n. ej hygienens fordringar, i det att kuddar och madrasser ej äro försedda med avtagbara och tvättbara överdrag, utan begagnas av den ena vakten efter den andra. Det synes i hög grad sannolikt, att smittöverföring genom speciellt kuddarna äger rum. Anmärkning på detta förhållande har framställts vid flera hälsovårdsinspektioner och framställning har gjorts till I. D. om lädermadrasser, men avslagits. Enär anskaffning av örngott till vakten kommer att draga en engångskostnad av c:a 300 kr. samt deras tvättning ungefär lika stor summa om året, hava försök igångsatts i avsikt att utröna, huruvida ej fullt betryggande hygien kan åstadkommas på ett billigare sätt; f. n. prövas dels pappersöverdrag till kuddarna, dels örngott av mjuk vaxtaft, vilka senare dagligen kunna avtvättas med tvål och vatten.

Den vaktfria delen av stallvakten tillbringar natten i ett mindre rum i stallen, egentligen endast en avbalkning av detsamma, vilket saknar uppvärmning. Enligt samstämmiga uppgifter från manskapet är rummet kallt och fuktigt och många har förklarat sig ha ådragit sig sin »förkylning» därstädes. Förslag till elektrisk uppvärmningsanordning är upptaget på hälsovårdsinspektionens protokoll, och medel har begärts hos I. D.

Under året har tuberkulinprövning (Mantoux $\frac{1}{1000}$ resp. $\frac{1}{100}$) företagits på samtliga nyinryckta. Undersökningen har givit följande siffror.

	Värnpliktiga			Volontärer		
	Prövade	Negativa	% negativa	Prövade	Negativa	% negativa
Från städer	62	8	18	12	5	32
» landsbygden	245	117	48	26	18	69

Efterprövning av de värnpliktiga vid tjänstgöringens slut visade övergång från neg. till pos. reaktion i 2 fall eller 1·5 %.

Tuberkulinprövningarna på kårens fast anställda manskap visar ganska tydligt den fortskridande tuberkulisation, som äger rum under tjänstetiden. På grund av siffrornas litenhet äro i nedanstående tabell ej de negativt reagerande uträknade i procent, men tabellen åskådliggör, hur av det fast anställda manskapet efter 5 års tjänstetid praktiskt taget samtliga infekterats med tuberkulos.

Inträde i tjänst	Neg.	Pos.	S:a	Inträde i tjänst	Neg.	Pos.	S:a	Inträde i tjänst	Neg.	Pos.	S:a
1924 . . .	—	2	2	1929 . . .	1	5	6	1933 . . .	10	22	32
1926 . . .	—	3	3	1930 . . .	1	4	5	1934 . . .	22	27	49
1927 . . .	—	2	2	1931 . . .	5	24	29	1935 . . .	15	23	38
1928 . . .	—	5	5	1932 . . .	8	23	31				

Att övergången från negativ till positiv reaktion i övervägande antalet fall försiggår omärkligt, utan manifesta symtom av något slag, är visat bl. a. av Arbo-relius, och illustreras av de tvenne primärinfektioner, som inträffat vid kåren bland årets värnpliktiga. Som dessa båda fall även ge en antydning om huru denna nedsmittning sannolikt försiggår i många fall, kan en närmare skildring måhända vara berättigad.

Vid omprövningen i slutet av regementsmötet iakttoogs tvenne omslag av tuberkulinreaktionen, som vanligt starka reaktioner, 60×70 resp. 60×60 med Mantoux $\frac{1}{1000}$. De båda värnpliktiga voro subjektivt fullt symptomfria och hade aldrig varit sjukskrivna under sin tjänstetid. Temperatur och sänkningsreaktion visade normala värden, men lungröntgen avslöjade i båda fallen förstoring av hiluskörtlar-na (Hedenberg). De båda primärinfekterade tillhörde samma logement och hade haft sina sängar placerade på var sin sida om en värnpliktig, som 14 dagar tidigare hemförlovats av familjeskäl. Ifrågavarande värnpliktig hade genomgått en exsud. pleurit 5 år före inskrivningen. Han var vid inryckningen tuberkulinpositiv och förete normal sänka. Fysikaliskt kunde intet anmärkningsvärt höras på hans lungor. 14 dagar efter inryckningen sjuknade han ad mod. övre luftvägskatar med stark hosta och feber. Man hörde då ganska hårda biljud på baksidan av ena lungan, samma sida som pleuriten, men som biljuden försvunno efter en veckas vistelse på sjukavd. samt temp. och sänka normaliserade sig o. s. v., ansågs ej lungröntgen nödvändig. Han fullgjorde därefter resten av sin tjänstetid utan att, så vitt man vet, förete några sjukliga symtom. I varje fall kom han ej till sjukvisitationen. Det ligger nära till hands att antaga, att han lidit av en synnerligen beskedlig lung-tbc och måhända under ovan beskrivna luftvägskatar företett en flyktig exacerbation av lungprocessen, med baciller i upphostningen. Sannolikt har infektionen varit föga massiv, då man i annat fall kunnat vänta

mera alarmerande primärtuberkulösa symtom från de infekterade sidokamraterna på logementet. Fallet torde även i viss mån apostrofera önskvärdheten av obligatorisk lungröntgenundersökning av de nyinryckta.

Enär kåren saknar sjuksköterska och dennas arbete sålunda måste övertagas av manlig sjukvårdspersonal, har en viss erfarenhet under året vunnits angående denna personals användbarhet i dess krigsuppgifter, som sjukvårdare vid hjförbpl., hförbpl. och fsjh. Som allmänt omdöme torde kunna sägas, att den visat stor vilighet och intresse för verkligt sjukvårdsarbete samt en anmärkningsvärd lätthet att sätta sig in i de tekniska uppgifter, som påvila en sjuksköterska, men att den företett högst betydande luckor i de färdigheter, som borde inhämtas vid sjukvårdsskolor och sjukhustjänstgöringar. Om ej under ett fälttåg läkarna först måste lära upp sin manliga sjukvårdspersonal i vissa elementära färdigheter såsom sterilisation av instrument och förbandsmateriel, subcutana injektioner och intravenösa provtagningar av olika slag, vissa vanligare laborationsarbeten, »framdukning» till och assistans vid smärre kirurgiska ingrepp, handhavandet av kortvariga narkoser etc., måste det nuvarande renhållningsarbetet under sjukhusutbildningen i stor utsträckning ersättas av en rationell praktisk träning i denna personals stridsuppgifter.

(E. Lagergren.)

Svea trängkår.

Sjukvårdsstyrelsen har vid en granskning av truppförbandens utspisningsstater år 1922 uttalat: »beträffande utspisningstiderna framhålles önskvärdheten av att ett mindre mål utspisas före övningarnas början på morgonen (således omedelbart efter uppstigandet). Dagens ena huvudmål bör sedan följa inom 3—4 timmar. Följden av en dylik anordning torde i regel bli, att på beridna truppförband utspisas minst 4, på icke beridna minst 3 måltider per dag.» Olika meningar ha och torde alltjämt framdeles komma att råda hos chefer och läkare angående vad ovan berörts i sjukvårdsstyrelsens granskningsutlåtande, framförallt om lämpligaste utspisningstiderna för truppförbanden. Utöver vad i TjR § 131:12 säges, att regementsläkaren biträder regementschefen vid prövning av frågor, som röra portionsstat o. d., finnas mig veterligen inga förordningar eller bestämmelser meddelade truppförbanden i berörda avseenden, varför det därför säkerligen vore synnerligen önskvärt, att härutinnan normerande bestämmelser utfärdades. Normalportionspriset medger icke utspisning av 4 måltider vid kåren.

(L. Möller.)

Smålands arméartilleriregemente.

Under året har för första gången verkställts de särskilda undersökningar, som anbefallts för utrönande av vederbörande manskaps duglighet som resp. observatörer, signalister och riktare. De värnpliktiga, som uttogos till nu nämnda tjänstgöring, uppgingo under år 1935 till nära 50 % av de till linjetjänst inryckande (om man bortser från det så kallade övningsbatteriet, som är avsett att tjänstgöra vid skjutskolan i Skillingaryd).

För att vederbörande skall anses duglig till någon av nämnda 3 funktioner har fastställts en minimifordran av synskärpan 0.8 (utan korrektion) på vardera ögat, samt i regel ett normalt färgsinne. Fordringarna på synskärpan hos observatörerna (18 till antalet år 1935) är ännu högre.

Det har visat sig svårt att med nuvarande bestämmelser i besiktningsreglementet ang. fordringarna på synförmåga hos värnpliktiga, som tilldelas arméartilleriet, kunna uttaga tillräckligt antal värnpliktiga för nämnda utbildning. Därför är det i hög grad önskvärt, att bestämmelserna i besiktningsreglementet ändras därhän, att värnpliktiga som uttagas för linjetjänst vid arméartilleriet och som icke äro avsedda till motorförare, skola hava utan korrektion en synskärpa av minst

0.8 på vardera ögat, ävensom att de skola hava normalt färgsinne, i stället för att, såsom för närvarande gäller, synskärpan med korrektion endast behöver vara 0.8 på det ena, och 0.3 på det andra ögat och bestämmelse ang. färgsinne saknas.

(A. Herne.)

Norra arméfördelningen.

Hälsotillståndet kan i stort sett sägas hava varit tillfredsställande. Av *epidemiska sjukdomar* i gängse mening hava förekommit *poliomyelitis acuta* vid T. 3 ett fall, en värnpliktig, som varit i tjänst c:a 3 månader; han insjuknade den 17/ och transporterades tre dagar senare med flyg till Piteå för respiratorbehandling, men letal utgång kunde ej förhindras.

Försök med bl. a. ny *vintersjuktransportmateriel* hava utförts vid T. 3 och skola fortsättas jämväl i år. Så mycket torde emellertid redan nu kunna sägas, att införlivandet av den s. k. *armébårsläpan* med den reglementerade sjukvårdsmaterielen såsom ersättare för skidbåren måste anses utgöra ett väsentligt framsteg på grund av dess överlägsenhet såsom transportmedel, dess egenskap att samtidigt tjänstgöra såsom bår, dess lätthet att medföra genom att den ena läpan kan placeras i den andra och slutligen den relativt ringa anskaffningskostnaden. *Pulkorna* äro givetvis att föredraga såsom transportmedel, men äro mera skrymmande och därför svårare att medföra, förutom att de äro dyra i anskaffning.

Vad beträffar *sommarsjuktransportmaterielen* äro de under året gjorda erfarenheterna med *cykelbårar* synnerligen goda. Anmärkningsvärt är, att sjukbåarna på mycket kortare tid lära sig transportera sjuka med cykelbår, än vad åtgår för att inlära regelrätt bårmarsch. Efter endast några timmars övning uppges det väsentligaste av erforderlig färdighet vara inhämtat. Vidare är anmärkningsvärt, att transport med cykelbårar låter sig utföra på stigar och i terräng, som man ej skulle tro vara framkomliga för dylika fordon och slutligen att för de transporterade detta förflyttningsmedel uppges vara vida skonsammare än att bäras på vanlig bår. Cykelbårar hava utom vid trängen under året även provats vid infanteriet, varest samma goda erfarenheter vunnits. Försöken tala för önskvärdheten av att åtminstone 1 eller 2 sjukbåargrupper per infanteriregemente utrustas med cykelbårar.

Även *hästbåren*, som huvudsakligen torde få räknas till sommarsjuktransportmaterielen, har befäst sitt anseende såsom ett gott transportmedel i terräng, där transport med cykelbår ej är möjlig.

Fördelningsfälttjänstövningar hava efter flera års uppehåll ägt rum. *Sjukvårdshundarna*, varav 2 tilldelats varje regemente, visade också, att de kunna vara till god nytta.

Beträffande *sjukvårdssoldatskolan* har sammanslagningen av eleverna från Norra arméfördelningen och övre Norrlands trupper till gemensam »utbildning vid infanteriregemente» (I. 19) befunnits förmånlig.

(P. Johanson.)

Hälsinge regemente.

Rekruteringen av den fast anställda sjukvårdspersonalen är fortfarande jämförelsevis god, men möjligheten att någon längre tid efter skolornas genomgående få behålla den sålunda utbildade personalen är betydligt sämre för truppen i övrigt på grund av de sämre befodringsutsikterna, dock ha förhållandena undergått den förbättringen, att två sjukvårdsfurirer fått genomgå furirskola, den ena för närvarande kommanderad till AUS.

De till sjukbårar uttagna värnpliktiga hava i år med få undantag visat sig i intelligensavseende ligga under medelmåttan. Det är ej heller att förvåna sig över, då före sjukbåarna uttagits folk till special- och ksp-kompanierna och kom-

panierna ej gärna vilja lämna bort sina bättre krafter. För att säkra en uttagning av åtminstone medelmåttigt folk till sjukbärare vore lämpligt att förlägga denna uttagning till inskrivningsförrättningarna.

(E. Bjerner.)

Jämtlands fältjägarregemente.

Rekryteringen av sjukvårdsmanskapet, vilken år 1934 ägt rum bland eleverna vid regementets furir- och korpralskola med två från vardera skolan, har givit ett gott resultat. Dock har den vanliga nackdelen vid dylik rekrytering i viss mån gjort sig gällande, i det att personal som på detta sena utbildningsstadium övergår till sjukvårdstjänst har svårare att finna sig tillrätta med de uppgifter inom sjukvården, som till viss grad kunna liknas vid handräckningsarbete. Till dessa uppgifter hör arbetet med ordning och renhållning inom sjukhuset, vissa detaljer i vården av de sjuka o. s. v.

(G. Janson.)

Västernorrlands regemente.

I huvudsak kvarstå de upprepade gånger gjorda påpekandena om kasernernas underhålliga hygieniska utrustning. Inom A-kasernen finnes endast en torrklosett i varje kompaniförläggning, vadan manskapet även i strängaste köld är hänvisad praktiskt taget uteslutande till avträdena i det fria. I C-kasernen finnes en w. c. inom varje förläggning, men då värmeledning saknas måste vid kyla dörren till korridoren lämnas öppen, för att rören ej skola frysa. Följden blir ständigt återkommande klagomål över dålig lukt från pissoirerna i kompanikorridorerna. Då även tvättrummen lämna anledning till befogade anmärkningar, torde det påståendet icke kunna jävas, att den hygieniska standarden inom kasernen står betydligt under den vid andra svenska inrättningar vanliga.

Fortsatta försök med cykelbåtar har befast uppfattningen om detta transportmedels ändamålsenlighet och goda anpassning efter växlande terräng.

Förståelsen för tandvården tränger allt mer igenom. Då det förr var rena undantaget att vid läkarbesiktning finna värnpliktiga med sanerad munhåla, ser man nu allt oftare, hur tänderna äro välvårdade. I första hand måste detta tillskrivas skoltandvården, som allt mer börjar genomföras. Manskapets intresse för tandvård är alltså alltjämt stätt i ökande, men tyvärr medger icke tiden, att de värnpliktiga få tandvård i större utsträckning. De stamanställda däremot få fullständig tandvård.

(M. Arborelius.)

Norrlands dragonregemente.

Av märkligare sjukdomsfall förtjänar omnämnas ett fall av commotio cerebri med en tumor cerebri som komplikation. Olyckshändelsen inträffade hösten år 1934. Den skadade vårdades å härvarande lasarett och friskskrevs efter 1 månad. Efter 2—3 veckor uppträdde plötsligt kramper och kort efteråt pareser. Fallet tedde sig närmast som en encephalit, men så småningom visade sig under år 1935 objektiva tecken å en tumor. Å Serafimerlasarettet verifierades diagnosen, men något operativt ingrepp kunde ej företagas utan röntgenbehandling inleddes, som med gott resultat fortsatts å härvarande lasarett.

(K. Agvall)

Norrlands artilleriregemente.

Tuberkulos har konstaterats inalles i 4 fall, varav 2 (körteltuberkulos) omedelbart efter inryckningen och de båda andra (lungtuberkulos resp. polyserositis) först efter en tids tjänstgöring. Det första av de båda sistnämnda fallen erbjuder så till vida intresse, att det belyser vikten av riktiga anamnestiska uppgifter. Här var

det otvivelaktigt fråga om en lungprocess av gammalt datum, vilken trots obetydliga fysikaliska tecken sannolikt blivit rätt diagnosticerad i samband med läkar-kortsundersökningen, om de anamnestiska uppgifterna inriktat uppmärksamheten åt detta håll. Nu förnekades allt, som kunde givit den undersökande sådan inriktning, medan i själva verket stark tbc-exposition förefunnits (moder och 2 bröder döda i lungtuberkulos) och dessutom den värnpliktige själv haft exsudativ pleurit.

(P. Johanson.)

Norrlands trängkår.

De till sjukvårdskorpralskolan uttagna eleverna hava under de senare åren visat kvalitativ förbättring, sannolikt beroende på bättre urval vid uttagningen till sjukvårdsbeställningsmän vid resp. truppförband. Utbildningsresultatet av förra årets skola kan betecknas såsom mycket gott.

De försök med sjukvårdsmateriel i vad rör transporttjänsten — särskilt i terräng — såväl sommar- som vintertid (cykel-, hästbåtar och bårsläpor) som under året utförts, hava utfallit till mycket stor belåtenhet och materielen har visat sig synnerligen ändamålsenlig.

Armén har sedan slutet av året sin egen första hunduppsättning placerad vid kåren (Arméns hundgård), vilken nu är under dressyr och utbildning.

Under sommaren har utbildats den första värnpliktskontingenten av förare av sjukvårdshundar. Dessa uttogos inom Stockholms och Göteborgs inskrivningsområden. Tyvärr visade de värnpliktiges allmänna nivå, att uttagningen av dessa icke skett eller icke kunnat ske med tillräcklig hänsyn tagen till för uttagningen av denna kategori givna bestämmelser. Enligt min åsikt vore det synnerligen önskvärt, att intresserade och lämpliga värnpliktiga kunde redan före inskrivningsförrättningen själva anmäla sig som sökande till hundföraretjänsten.

(B. Roosmark.)

Militärbefälet för övre Norrland.

Västerbottens regemente.

Den fast anställda sjukvårdspersonalen har under året varit fulltalig.

Ombyte av sjukvårdsunderofficer har under året ägt rum.

Så som utbildningen av sjukvårdssergeanter för närvarande är anordnad komma de underofficerare, vilka genomgått denna kurs till en början att stå relativt främmande för den vid infanteriregementena å avdelning V förekommande expeditionsföringen. Då denna kurs är förlagd till trängkår och den vid denna förekommande expeditionsföringen är relativt obetydlig, torde det därför vara lämpligt, att en del av kursen förlades till infanteriregemente, där eleverna finge stå under handledning av en erfaren militärläkare och en sjukvårdsunderofficer, som var väl insatt i sina göromål. Detta syfte torde också kunna nås därigenom, att en underofficer från infanteri kommenderades såsom lärare till sjukvårdssergeantkurs för undervisning i detta ämne.

(P. G. Lundgren.)

Norrbottens regemente.

Beträffande regementets sjukhus, som i många avseenden visat sig mycket användbart, kvarstå dock alltså vissa önskemål. Sålunda sakna två sjuksalar ännu korkmattor och den mindre, avskilda avdelning (två rum om 12 sängar) kan fortfarande icke effektivt utnyttjas som isoleringsavdelning på grund av att särskild klosett saknas. Denna olägenhet synes mig med det snaraste böra avhjälpas.

Läkarundersökning i samband med inryckningen har utförts så tidigt som möjligt och i likhet med föregående år har obligatorisk prövning av sänkningsreaktionen skett. Fall med förhöjd sänkningsreaktion ha i regel underkastats röntgenundersökning. Undantag ha endast utgjort sådana vpl, där reaktionen raskt återgått till normalvärdet och förhöjningen haft sin förklaring i påtagligt akut infektionstillstånd. Röntgenundersökning har även utförts å alla vpl med tuberkulosexposition i hemmet samt i sådana fall, där den fysikaliska lungundersökningen inbjudit därtill. På detta sätt ha 12 fall av lungtuberkulos upptäckts, innan sjukdomen på något sätt kunnat tänkas förvärrad genom militärtjänsten. Under tjänstgöring ha tvenne vpl insjuknat i exsudativ pleurit. I dessa fall har skälig anledning förefunnits antaga, att militärtjänsten bidragit till sjukdomens utveckling.

Försök med velocipedbårar ha utförts under innevarande års sjukvårdssoldatskola och rapport därom avgivits till infanteriinspektionen.

Rekryteringen av sjukvårdspersonalen vid regementet har under året varit tillfredsställande. (A. Engel.)

Norrbottens artillerikår och Bodenskvadronen.

Vid läkarundersökningen i samband med inryckningen har rutinmässigt SR utförts, och i de fall, där tbc-hereditet, förhöjd SR och fysikaliskt misstänkta symptom förefunnits, har röntgenundersökning av lungorna företagits. Ett fall av pågående lungtuberkulos har härvid upptäckts. Å samtliga volontärsökande har röntgenundersökning av lungorna företagits och bland dessa har även ett fall av lungtuberkulos konstaterats.

Under året har ett fall av färsk lungtuberkulos upptäckts hos en värnpliktig i linjetjänst med tbc-hereditet men med negativt lungröntgenfynd vid inryckningen. En volontär har insjuknat och avlidit i akut miliar-tbc. (I. Thorell.)

Bodens artilleriregemente.

Endast mindre förändringar ha företagits i utspisningsstaten. Maten har varit vällagad, riklig och aptitligt serverad. Försök med att ersätta morgonkaffet med choklad har gjorts men ej fullföljts, då genom regementsnämnden framförts en önskan om återgång till kaffe.

Undersökningen av kökspersonalens hälsovårdstillstånd, som årligen företages, har under året icke avslöjat någon allvarligt eller smittsamt sjuk. (T. Thorburn.)

Tredje intendenturkompaniet i Boden.

Beträffande företagna undersökningar för upptäckandet av lungtuberkulos hos de nyinryckta gäller samma förhållande, som meddelats i årsberättelse över sjukvården vid A. 5. Ett fall av lungtuberkulos har upptäckts vid inryckningen. Under tjänstgöringen har intet fall av sjukdomen inträffat.

Under övning med acetylenljuskastare har vid kompaniet under året inträffat en explosionsolycka, varvid två vpl skadades; den ene tillfogades så våra skador, att han efter några timmar avled. (I. Thorell.)

Kungl. Krigsskolan.

Vad beträffar frekvensen av de olika orsakerna till sjukskrivning ha olycksfallen minskat från tidigare hälften till nu drygt $\frac{1}{3}$ av samtliga sjukskrivna (116 av 304 med 1288 sjukdagar av samtliga 3 072). En andra $\frac{1}{3}$ bildar förkylningsgruppen med dess olika manifestationer.

Inom den återstående $\frac{1}{3}$ sjukdomsfall dominera hudåkommor däribland enbart bölder med 31 fall motsvarande 169 sjukdagar, men dessutom ha yppat sig 9 fall av en till genito-femoraltrakten lokaliserad, mot behandling synnerligen resistent tricophyti med i allt 252 sjukdagar. För motarbetandet av denna hudåkomma hava särskilda åtgärder för underklädernas desinfektion fått vidtagas. Liksom under närmast föregående 3 år har intet fall av venerisk sjukdom förekommit under 1935. Särskilt avsaknaden av duschar intill logementen försvårar en rationell hud-hygien och torde vara en väsentligt bidragande orsak till det jämförelsevis stora antalet fall av hudåkommor.

(G. Wikström.)

D. Besiktningen av värnpliktiga.

Siffror inom klammer [] avse föreg. år.

Enligt K. Maj:ts kung. av den 22 jan. 1926 skola värnpliktiga vid läkarundersökning sålunda fördelas:

I. *Studenter och likställda* hänföras på grund av läkarundersökningen till någon av följande grupper:

- a) *dugliga till krigstjänst*
 1. i vapentjänst (F- och E-grupp);
 2. endast i viss befattning (C-grupp);
- b) *för tillfället odugliga till krigstjänst* (H-grupp); och
- c) *odugliga till krigstjänst* (A-grupp).

II. *Sjökapten*er och *likställda samt övriga värnpliktiga* hänföras, på grund av undersökningen, till någon av följande grupper:

- a) *dugliga till krigstjänst*
 1. vapenföra (F-, E- och D-grupp);
 2. icke vapenföra (B-grupp);
- b) *för tillfället odugliga till krigstjänst* (H-grupp); och
- c) *odugliga till krigstjänst* (A-grupp).

Rörande närmare beskrivning av dessa gruppers omfattning hänvisas förutom till ovannämnda kung. även till årsberättelserna för 1926 och 1927.

•

Sammandrag av rapporterna om besiktningarna av värnpliktiga år 1935 visa, att antalet prövade uppgick till 56 561, av vilka 50 566 i 20-års-åldern, 5 352 överåriga och 643 underåriga. Av samtliga prövade blevo 5 574 helt frikallade (A), 4 012 förklarade tillfälligt odugliga till krigstjänst (H) men 46 975 (83.1 %) inskrevos. Av de inskrivna voro 43 148 vapenföra (F, E, D). 1 898 icke vapenföra (B), vartill kommo av studenter och likställda 1 738 vapenföra (E, F) och 191 till viss befattning uttagna (C) (Tab. 2). Härvid må dock anmärkas, att alltjämt en viss dubbelräkning äger rum. En detaljerad redogörelse härom har lämnats i årg. 1920, vilken även efter den nya lagens tillämpning torde i princip äga giltighet.

Av förut inskrivna värnpliktiga hava 2 529 förts till grupp A, d. v. s. frikallats och 167 överförts till grupp B och C, d. v. s. till icke vapenföra eller till viss befattning (Tab. 6 a).

För år 1935 har gjorts en sammanställning över längdmått för de 20-åriga värnpliktiga, å vilka mätning utförts, inalles 49 715 eller 98.3 [97.3] % av samtliga prövade 20-åringar. Av dessa 49 715 voro 36 892 eller 74 [73] % minst 170 cm och 17 995 eller 36 [35] % voro 176 cm eller däröver. En översikt av längdmått även för några äldre år lämnas här nedan.

Värnpliktigas längd år 1930—1935. Tjuguariga.

Å r	Antal värnpliktiga med nedanstående längd i meter									Medel- längd, meter
	—1.53	1.54— 1.59	1.60— 1.65	1.66— 1.71	1.72— 1.77	1.78— 1.83	1.84— 1.89	1.90—	Summa	
<i>Absoluta tal.</i>										
1930	150	653	4 890	15 215	19 326	9 762	2 100	263	52 359	1.730
1931	135	678	4 743	15 224	19 211	9 763	2 023	257	52 034	1.730
1932	116	666	4 681	15 084	19 406	10 132	2 235	266	52 586	1.732
1933	119	674	4 815	15 030	19 331	10 162	2 174	282	52 587	1.731
1934	101	620	4 606	14 708	18 897	10 143	2 356	276	51 707	1.732
1935	97	582	4 328	13 708	18 473	9 930	2 325	272	49 715	1.734
<i>Relativa tal.</i>										
1930	0.3	1.2	9.3	29.1	36.9	18.7	4.0	0.5	100.0	
1931	0.2	1.3	9.1	29.3	36.9	18.8	3.9	0.5	100.0	
1932	0.2	1.3	8.9	28.6	36.9	19.3	4.3	0.5	100.0	
1933	0.2	1.3	9.2	28.6	36.8	19.3	4.1	0.5	100.0	
1934	0.2	1.2	8.9	28.4	36.6	19.6	4.6	0.5	100.0	
1935	0.2	1.2	8.7	27.6	37.2	19.9	4.7	0.5	100.0	

Inom olika fördelningsområden framträda en del olikheter: största medellängden visar Gotlands m.o. (1.745), minsta Övre Norrlands m.o. (1.716). Medeltal för de olika arméfördelningsområdena anföras här nedan.

Södra a. o.	1.7299	Ö. Norrlands m. o.	1.7163
Östra a. o.	1.7387	Gotlands m. o.	1.7454
Västra a. o.	1.7368	Hela armén	1.7337
Norra a. o.	1.7332		

Vid sidan av översikter över kassationsorsaker (Tab. 3 a, 3 b och Tab. 3 c samt Tab. 6 b) publiceras även redogörelser för de sjukdomar och bildningsfel, som föranlett, att de värnpliktiga — vid läkarebesiktningarna och efterbesiktningarna — uttagits till krigstjänst men endast i viss befattning eller förklarats vara icke vapenföra (Tab. 4 a, 4 b, 5 och 6 c).

Beträffande bildningsfel och sjukdomar lämnas i nedanstående tabell en sammanfattning för 20-åriga och överåriga inom olika inskrivningsområden i absoluta och relativa tal (på 100 prövade). Av tabellen, som endast omfattar de vid läkarbesiktningarna behandlade, framgår, att av 20-åriga mer än 1/4 mer eller mindre lidit av sjukdom eller bildningsfel och av överåriga

mer än $1\frac{1}{2}$. Lägsta siffran för 20-åriga visar Gotlands inskrivningsområde (18·8), därefter Kopparbergs (21·4), högsta siffran Västerbottens (34·2), därefter Stockholms (33·2). Bland överåriga har Gävleborgs i.o. lägsta siffran (37·7), därefter Gotlands (46·2), högsta siffrorna Skaraborgs (70·6) och Västernorrlands (63·7). Till dessa bildningsfel och sjukdomar hos de värnpliktiga vid läkarbesiktningarna komma ytterligare de som framträda vid efterbesiktningarna (Tab. 6 a).

Rörande de till H-gruppen förda förekomma anmärkningsvärda variationer mellan olika inskrivningsområden.

Översikt av värnpliktiga, som vid besiktningarna befunnits behäftade med sjukdomar och bildningsfel, fördelade å olika grupper samt inskrivningsområden, i allt och på 100 prövade, år 1935.

Inskrivningsområden	I allt		20-åriga					Överåriga				
	20-åriga	Överåriga	A (Tab. 3 a)	H (Tab. 3 c)	B+C (Tab. 4 a)	D (Tab. 5)	S:a	A (Tab. 3 b)	H (Tab. 3 c)	B+C (Tab. 4 b)	D (Tab. 5)	S:a
Malmöhus södra . . .	496	58	6·9	5·1	3·6	6·1	21·7	16·8	11·5	11·5	11·5	51·3
Malmöhus norra . . .	693	100	9·1	4·0	4·2	10·3	27·6	19·3	16·6	9·1	8·5	53·5
Hallands	763	138	9·5	7·3	0·9	10·6	28·2	24·0	13·0	4·3	13·0	54·3
Kronobergs	1 061	181	9·2	5·1	3·5	13·5	31·3	20·0	10·3	7·4	20·7	58·4
Norra Smålands	786	242	7·4	9·0	2·4	7·7	26·5	17·1	20·3	6·0	15·0	58·5
Östergötlands	857	184	7·4	6·8	5·0	12·9	32·1	13·6	14·5	11·5	16·0	55·6
Örebro	709	87	8·7	3·7	4·1	12·0	28·5	22·3	6·4	12·7	14·0	55·4
Södermanlands	703	87	9·3	2·1	3·0	17·5	31·9	20·4	8·5	5·6	26·8	61·3
Stockholms	1 589	433	10·2	8·4	3·0	11·6	33·2	23·0	16·0	5·3	12·6	57·0
Uppsala	608	108	8·5	6·9	2·1	9·0	26·6	14·9	13·9	6·7	16·3	51·9
Västgöta-Bohus	646	171	9·7	4·7	2·6	6·0	23·0	19·1	9·0	10·7	12·2	51·0
Älvsborgs	813	157	9·4	7·1	4·6	10·7	31·7	23·0	9·4	14·0	12·8	59·2
Skaraborgs	538	166	10·3	7·6	2·5	6·5	27·0	22·6	20·0	8·9	19·1	70·6
Värmlands	614	129	7·6	5·9	2·8	9·4	25·7	16·7	12·5	5·4	15·6	50·2
Kopparbergs	422	78	6·1	3·8	2·2	9·4	21·4	22·2	7·1	12·7	19·8	61·9
Gävleborgs	502	46	11·6	4·6	5·0	5·5	26·7	20·5	4·9	5·7	6·6	37·7
Jämtlands	624	132	9·6	6·4	3·0	6·6	25·6	23·6	19·3	5·1	8·6	56·6
Västernorrlands	561	195	6·5	7·8	3·3	9·3	26·9	21·6	18·0	6·5	17·6	63·7
Västerbottens	677	155	11·3	9·0	5·8	8·1	34·2	23·7	14·5	11·2	12·8	62·2
Norrbottnens	564	177	9·1	12·3	3·0	4·8	29·2	15·5	26·3	4·8	6·2	52·8
Gotlands	75	6	8·0	—	4·5	6·3	18·8	30·8	—	—	15·4	46·2
I allt	14 251	3 030	8·9	6·4	3·3	9·6	28·2	20·1	14·7	7·8	14·0	56·6

Anm. De här ovan anförda talen äro beräknade på grundval av de tabeller i tabellavdelningen, som angivas i kolumnhuvudet. Rörande antalet prövade se Tab. 3 a och 3 b.

De viktigaste *kassationsorsakerna* (grupp A) bland 20-åringarna voro liksom de närmast föregående åren cirkulationsorganens sjukdomar, tuberkelsjukdomar, bensystemets sjukdomar och sinnessjukdomar med respektive 23·0, 16·4, 15·2 och 10·2 % av samtliga frikallade. Bland de överåriga voro »fortvarande allmän svaghet», tuberkulossjukdom, cirkulationsorganens sjukdomar, de långt övervägande orsakerna med resp. 19·4, 17·2 och 15·2 % av de frikallade, därefter sinnessjukdom och andningsorganens sjukdomar med resp. 8·7 och 8·3 %. Av 20-åriga i H-gruppen ledo ej mindre än 46·8 % av försenad eller otill-

räcklig kroppsutveckling, av överåriga 38·9 % (Tab. 3 a, 3 b och 3 c). Även bland förut inskrivna värnpliktiga (Tab. 6 a), som vid efterbesiktningarna under året frikallats (till grupp A överförda) till ett antal av 2 529, har tuberkulosen haft stor utbredning; 20·6 % av samtliga dylika hava av denna anledning frikallats; därnäst komma sinnessjukdomar med 15·9 % och cirkulationsorganens med 12·4 % (Tab. 6 b).

Hos värnpliktiga, som vid inskrivningarna förts till grupp B och C, dominera bland 20-åriga (Tab. 4 a) sjukdomar i bencykloset (31·4 %), öronen (19·7 %), ögonen (16·4 %) samt cirkulationsorganen (8·0 %), bland överåriga (Tab. 4 b) sjukdomar i bencykloset (25·5 %), matsmältningsorganen (13·2 %), cirkulationsorganen (12·7 %) och otillräcklig kroppslängd (10·3 %). Vid efterbesiktningarna (Tab. 6 c) hava till denna kategori överförts 167 värnpliktiga och bland dessa ha ej mindre än 34·7 % lidit av sjukdomar i bencykloset, 15·0 % i öronen, 13·8 % i matsmältningsorganen och 13·2 % i cirkulationsorganen o. s. v.

Bland de vid inskrivningarna till grupp D uttagna (Tab. 5) framträda fel eller sjukdomar i bencykloset, ögonen och cirkulationsorganen hos 20-åriga samt hos överåriga dessa sjukdomar och i matsmältningsorganen.

Undersökning angående ändringar i studenternas värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden efter inryckningen till första tjänstgöring år 1935.

(Go, nr 2317/1934.)

I avsikt att närmare utreda omfattningen av och orsakerna till vidtagna ändringar i till truppförbanden inryckta värnpliktigas värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden verkställdes inom sjukvårdsstyrelsen åren 1928 och 1929 tvenne undersökningar. De äro publicerade i »Hälsö- och sjukvård vid armén» för nyssnämnda år.

Den närmaste anledningen till dessa undersökningar var, att från vederbörande truppbefäl ej sällan klagomål framkommo över, att de för utbildning avsedda kontingenterna värnpliktiga allt för mycket reducerades till antalet vid den efterbesiktning och noggranna läkarundersökning, som jämlikt IF § 107 verkställas vid truppförbanden efter de värnpliktigas inryckning. Med den kategoriklyvning, som infördes i och med 1935 års härordning, och det utval vid inskrivningsförrättningarna av det ur hälsosynpunkt bästa materialet för rekrytering av linjetjänsten borde, menade man, åtminstone icke denna del av värnpliktskontingenterna behöva vidkännas så stort manfall, om tillräckligt noggranna läkarundersökningar ägde rum vid inskrivningsförrättningarna.

De nämnda utredningarna omfattade

dels den del av de år 1927 inskrivna värnpliktiga — 16 493 st. i linjetjänst och 4 504 i ersättningsreserv uttagna — som för första tjänstgöring inryckte till truppförbanden under tiden den 26. mars—början av oktober 1928,

dels samtliga de år 1928 inskrivna värnpliktiga, vilka under tiden sommaren 1928—repetitionsövningarna 1929 inryckte till truppförbanden; dessas antal var av

<i>i linjetjänst</i>	inskrivna	23 275 man
<i>i ersättningsreserv</i>	»	9 986 »

De utgjorde sålunda beträffande linjetjänstarna praktiskt taget hela och beträffande ersättningsreserven större delen av årsklassen 1928.

De båda utredningarna, beträffande vilkas detaljer hänvisas till ovannämnda publikationer, gävo ett påfallande ensartat resultat. Sammanfattningsvis var detta,

»att ej endast den värnpliktskontingent, som uttages till ersättningsreserv, utan även den, som uttages till linjetjänst efter inryckningen till truppförbanden till sin storlek avsevärt reduceras;

att denna reduktion, som i sin helhet belöper sig till 7·7 % av antalet inryckta, beträffande linjekontingenten uppgår till 9·4 % mot 3·9 % för ersättningsreserven;

att av de sålunda från avsedd tjänstgöring undandragna 36·6 % redan under första veckan av sin tjänstgöring skiljas från resp. utbildningskontingenter mot 63·4 % först under senare tid;

att orsaken till nämnda avgång av värnpliktiga, i den mån denna ej är att tillskriva sjukdomar hos de inryckta, vilka vid inskrivningarna bort kunna iakttagas av respektive inskrivningsläkare — något, som visat sig vara förhållandet i 35·4 % av sjukdomsfallen eller hos 2·7 % av antalet inryckta — i huvudsak är att hänföra till sjukdomar eller åkommor, vilka *dels* förefunnits hos i besiktningsgrupperna C och D inskrivna värnpliktiga, tilldelade linjetjänsten eller ersättningsreserven, *dels* vid tiden för inskrivningen icke förefunnits eller ännu icke framträtt i den form, att densamma kunnat konstateras av nämnda läkare. Sistnämnda orsaker hava förelegat i 64·6 % av fallen eller hos 5·0 av de inryckta;

att de sjukdomar, vilka företrädesvis varit framkallande orsak till ifrågasvarande ändringar i de inrycktas värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden, varit sådana, att desamma, därest de förefunnits redan vid inskrivningen, i allmänhet äro svåra att såväl diagnosticera som bedöma, i vilken mån de kunna vara hinderliga för avsedd utbildning. Dessa äro i huvudsak tuberkulos, allmän svaghet, organiska och funktionella hjärtfel, nervsjukdomar samt bencystemets sjukdomar;

att resultatet av inskrivningsläkarnas arbete är — att döma av här föreliggande material — ensartat, antingen desamma äro truppförbands- eller extraläkare, kommenderade av generalfältläkaren.»

Att linjekontingentens reduktion, 9·4 % av de inryckta, överträffar ersättningsreservens 3·9 % är självfallet i betraktande av de stora krav i kroppsligt prestationsavseende, som måste ställas på denna kategori värnpliktiga, om än huvuddelen därav tillhör de båda besiktningsgrupper, vilka vid inskrivnin-

garnas läkarundersökningar befunnits från hälsosynpunkt vara de bästa, d. v. s. E¹ och F (studenter EF).

I linjekontingenten ingå enligt 1925 års härordning emellertid även vissa värnpliktiga, vilka icke kunna anses vara från hälsosynpunkt bästa material. Dessa äro *dels* en del av de besiktningsgruppen D tilldelade värnpliktiga i allmänhet, som på sina håll måste uttagas för att linjekontingentens storlek må bli den föreskrivna, *dels* även de studenter, vilka vid inskrivningen befunnits böra hänföras till besiktningsgruppen C. Dessa senare skola enligt besiktningsreglementet vara behäftade med vissa mindre allvarliga kroppsfel eller lyten. Under det att värnpliktiga i allmänhet, som hava motsvarande lindriga skavanker, hänföras till besiktningsgrupp B och icke under fredstid uttagas för utbildning eller tjänstgöring, kommer motsvarande kategori studenter, vilka sålunda icke äro från hälsosynpunkt oklanderliga, att ingå i linjekontingenten.

Hur stort manfallet är bland de inskrivna studenterna och i vilken utsträckning det påverkar den ovan avhandlade reduktionen av linjekontingenten framgick icke exakt av de refererade undersökningarna.

Den utredning, som avhandlade de år 1928 inryckta värnpliktiga, inskrivna år 1927, omfattade endast en mindre del av samma årsklass studenter.

Av de år 1928 i linjetjänst inskrivna värnpliktiga, vilkas värnplikts- och inskrivningsförhållanden undersöktes efter skedda inryckningar t. o. m. repetitionsövningarna 1929, verkställdes ändringar härutinnan i 2 184 fall (av 23 275 inryckta). Däribland voro 93 besiktningsgrupp EF tillhörande studenter, av vilka 24 helt och 27 tillfälligt frikallades, under det att 42 fingo sina tjänstgöringsförhållanden ändrade. Hur stort antalet inryckta studenter var, framgick icke av denna mer allmänt hållna utredning, ej heller kunde här direkt utläsas vilka de sjukdomar voro, som konstaterats hos studenterna.

Beträffande frågan, huru förfaras skall vid ändring av värnpliktig students värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden, gäller för närvarande följande:

Ändringar, vilka under tjänstgöringen vidtagas eller föreslås beträffande *värnpliktsförhållanden*, avse enligt 1925 års IF § 3 en överföring av vederbörande antingen till definitiv eller tillfällig oförmåga att fullgöra krigstjänst, varvid hemförlovning sker.

IF lämnar i § 110 med däri sedermera gjorda ändringar direktiv angående verkställande av ändring i allmänhet i *tjänstgöringsförhållanden*. Vissa reglerande bestämmelser, avseende hur härutinnan särskilt med studenterna och likställda skall förfaras, hava sedermera tid efter annan blivit utfärdade, senast genom go. nr 171 den 2. februari 1934. Jämlikt denna go. skall sålunda i besiktningsgrupp EF inskriven student, vilken vid läkarbesiktning enligt IF § 107 befunnits mindre väl lämpad för fortsatt utbildning med vapen, men dock användbar för annan tjänstgöring, därest denne uttagits för utbildning i *befäls-tjänst*, — i anslutning bl. a. till av vederbörande läkare avgivet utlåtande om den tjänstgöring, för vilken den värnpliktige kan finnas lämpad — fullgöra

¹ Beträffande besiktningsgruppernas innebörd, se »Hälso- och sjukvård vid armén» 1927, s. 20—21 eller kungl. kungörelsen den 22. januari 1926 angående läkarundersökning av dem, som söka fast anställning vid krigsmakten samt av värnpliktiga.

sin återstående tjänstgöring i befattning, som i kommandoväg i varje fall bestämmes. Den för utbildning i *specialtjänst* uttagne skall under motsvarande förhållande fortsätta samma utbildning med de eventuella inskränkningar i den omfattning, som betingas av läkarens utlåtande. Samma gäller i C-gruppen inskriven student, som vid läkarbesiktning befunnits icke kunna deltaga i utbildningen i dess helhet.

I detta samband bör framhållas, att linjekontingenten studenter, som enligt ovan skall utgöras av i krigstjänst dugliga i EF- och C-grupp inskrivna, understundom ytterligare tillföres ett från hälsosynpunkt nästan lika bristfälligt material som C-gruppare, i det att en del studerande, som vid inskrivningsförrättningarna inskrivits i D-grupp, när desamma efter något eller några år hunnit bliva studenter, utan vidare tilldelas ett studentkompani som befälselever. Som regel måste dessa, vilka på grund av något kroppsfel o. s. v. ej kunnat placeras ens i E-grupp, snart nog efter inryckningen såsom mindre lämpade för utbildning med vapen föreslås till annan tjänstgöring. Detta kan i någon mån bidra till att förreya studenternas (EF- och C-grupp) kassationsstatistik. Ett önskemål från läkarehåll är, att nu avhandlade värnpliktiga D-män, som förvärvat de särskilda förutsättningarna att tillföras studenterna och omföras till *klass B*, redan av rullföringsbefälhavaren kunde överföras till besiktningsgrupp C och därmed om möjligt icke tillföras studentkompani som befälselever. Detta bör dock ej utesluta, att möjlighet lämnas öppen för dylik yngling, som särskilt önskar befälsutbildning, att få sina förutsättningar härför från hälsosynpunkt tagna under slutlig omprövning.

De erinringar, vilka enligt ovan ej sällan gjorts från truppförbandshåll beträffande det stora manfallet bland inryckta värnpliktiga studenter, föranledde Sjukvårdsstyrelsen att i september 1934 verkställa en granskning av de anmälningar härom, vilka vid samma tid och efter utfärdandet av förut omnämndt go. av den 2. februari 1934 inkommit till kommandoexpeditionen. Dessa omfattade dock icke de värnpliktiga studenter, vilka under sommaren 1934 definitivt eller tillfälligt avgått på grund av oförmågenhet till krigstjänst och därmed sålunda fått ändring i sina värnpliktsförhållanden. Denna undersökning visade, att av ett vid utredningen okänt antal sålunda inryckta studenter av olika årsklasser, inskrivna i EF- eller C-grupp, 149 erhållit ändrade tjänstgöringsförhållanden; därav var det jämförelsevis högsta antalet inskrivet samma år. De flesta tillhörde infanteriet, närmast trängen. Ungefär lika många hade fått sina tjänstgöringsförhållanden ändrade under första veckan efter inryckningen som senare; flertalet på grund av diverse defekter i extremiteterna, men även många på grund av hjärt-, kärl- och nervaffektioner, allmän svaghet o. s. v.

I vilken utsträckning dessa sjukdomar och åkommor eventuellt kunnat förfinnas hos vederbörande redan vid inskrivningen och därvid antingen förbisett eller undervärderats, eller huruvida desamma framträtt efter nämnda tidpunkt, kunde icke avläsas ur de tillgängliga uppgifterna, vilka för övrigt — såsom redan nämnts — ej heller omfattade de till kassation föreslagna värnpliktiga.

Tab. 1. Utfallet av läkarbesiktningar jämlikt IF § 107 av värnpliktiga studenter, vilka inryckt till första tjänstgöring år 1935.

Trupp- förband	Antal inrykta	Antal änd- ringar i värnpliktsför- hållanden		Överförda från grupp												Sjukdomen har					
				E	F	C	E	F	C	E	F	C	D	E	F	bort kunna upptäckas vid inskriv- ningen	framträtt efter		ej specifiserats		
		summa	på 100 inrykta	till alternativ													otve- tydligt	mög- ligen		in- skriv- nin- gen	in- ryck- nin- gen
				a	b				c												
I. 3 . . .	237	35	14.8	1	—	—	1	3	—	2	13	—	7	3	5	6	8	6	5	10	
I. 4 . . .	144	16	11.1	1	1	—	—	7	1	—	—	6	—	—	—	5	5	5	1	—	
I. 5 . . .	63	1	1.6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
I. 8 . . .	161	18	11.2	4	—	—	—	5	—	—	9	—	—	—	—	8	6	3	—	1	
I. 10 . . .	217	40	18.4	3	—	—	2	2	—	3	17	—	3	2	8	10	13	11	6	—	
I. 13 . . .	230	25	10.9	3	—	—	1	1	—	4	8	—	3	—	5	—	—	21	4	—	
I. 15 . . .	46	2	4.3	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	
I. 16 . . .	273	48	17.6	12	—	2	1	8	—	5	14	—	—	1	5	11	15	7	4	11	
I. 17 . . .	181	16	8.8	4	—	—	2	5	—	—	2	—	—	1	2	3	2	8	1	2	
I. 18 . . .	32	3	9.4	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2	1	—	—	—	
I. 20 . . .	108	9	8.3	1	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	5	3	1	—	
K. 1-K 4	10	1	10.0	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
A. 1 . . .	120	7	5.8	1	3	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	2	3	1	—	
Ing. 1 . .	65	1	1.5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Ing. 3 . .	31	2	6.4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	
T. 1 . . .	139	19	13.7	4	—	—	—	9	3	—	2	1	—	—	—	2	9	7	—	1	
Int. 1 . .	59	1	1.7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Samman- drag.																					
Inf. . . .	1692	213	12.5	29	2	2	7	32	1	14	75	6	13	7	25	45	56	66	22	24	
Kav. . . .	10	1	10.0	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Art. . . .	120	7	5.8	1	3	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	2	3	1	—	
Fort. . . .	96	3	3.1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	1	
Träng. . .	139	19	13.7	4	—	—	—	9	3	—	2	1	—	—	—	2	9	7	—	1	
Intend. . .	59	1	1.7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Diverse . .	135	1	0.7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Summa	2251	245	10.9	35	7	2	7	44	4	14	80	7	13	7	25	48	68	78	25	26	

En utredning omfattande samtliga de frågor, som kunde vara av intresse för bedömandet av frågan angående studenternas förutsättningar från hälso-synpunkt att fullgöra sin värnplikt, ansågs därför av Sjukvårdsstyrelsen vara önskvärd. Huruvida orsaken till det relativt stora antalet ändringar i vederbörandes värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden voro att söka däri, att hälso-tillståndet i allmänhet hos studenterna i denna ålder icke är tillfredsställande eller att de kroppsansträngningar, för vilka dessa studenter under sin värnpliktstjänst utsättas — oftast omedelbart efter genomgången student- eller motsvarande examen — vore allt för krävande, voro frågor av vikt att utreda.

Sjukvårdsstyrelsen föreslog därför i september 1934 Kungl. Maj:t åtgärders vidtagande för möjliggörande av en dylik utredning.

I go. nr 2317 den 26. oktober 1934 utfärdades i anslutning härtill föreskrifter angående insändande under år 1935 till Sjukvårdsstyrelsen från truppför-

Tab. 2. Sjukdomar, som föranlett ändringar i värnplikts-(tjänstgörings-) förhållanden hos värnpliktiga studenter, inryckta till första tjänstgöring år 1935.

34

Sjukdomens art	Summa fall	På 1 000 inryckta	Antal fall överförda från grupp															Överförda efter inryckningen		Sjukdomen har					ej specificerats		
			E	F	C	D	E	F	E	F	C	D	E	F	E	F	C	D	E	F	bort kunna upptäckas vid inskrivningen		framträtt efter inskrivningen				
			till alternativ															1sta veckan	senare	otve-tydligt		mög-ligen	före efter inryckningen				
			a					b					c														
<i>Bildnings- och utvecklingsfel.</i>																											
Allmän svaghet, konvalescens	29	12-88	4	—	—	1	—	2	1	—	—	1	14	—	—	5	1	9	20	10	9	5	2	3			
Bildningsfel	1	0-44	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—			
<i>Infektionssjukdomar.</i>																											
Ledgångsreumatism	3	1-33	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	—	2	—	1			
Taberkulos:																											
d) lymfkörtlar	5	2-22	3	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	1	4	—	—			
f) peritoneum	1	0-44	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—			
Annan infektion	2	0-88	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—			
<i>Ämnesomsättnings-, endokrina och blodsjukdomar.</i>																											
Sockersjuka	1	0-44	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1			
Sjuklig fetma	2	0-88	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—			
Andra endokrina sjukdomar	2	0-88	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1			
Blodsjukdom	2	0-88	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—			
<i>Sinnessjukdomar.</i>																											
Sinnessjukdom	1	0-44	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1			
<i>Nervsystemets sjukdomar.</i>																											
Nervsjukdom, organisk	8	3-55	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	2	1	7	—	4	1	3	—			
Fallandesot	3	1-33	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	1	—	—	1			
Neuros	15	6-66	7	1	—	1	—	4	—	—	—	1	1	—	—	—	—	7	8	1	3	6	3	2			
<i>Ögonsjukdomar.</i>																											
Nedsatt synskärpa	7	3-11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	1	4	3	4	1	2	—	—			
Kronisk ögonsjukdom	1	0-44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—			

BESIKTNINGEN AV VÄRNPLIKTIGA.

Kronisk öronsjukdom

Cirkulationsorganens sjukdomar.

Organiskt hjärtfel
Funktionell hjärtsjukdom
Åderbräck
Annan sjukdom i cirkulationsorganen

Andningsorganens sjukdomar.

Kron. sjukdom i näsan el. dess bihålor
Lungsäcksinflammation
Asthma bronchiale
Kron. sjukd. i lunga el. lungsäck (ej tbc)
Kron. sjukd. i struphuvudet, luftstrupen

Matsmältningsorganens sjukdom.

Mag- eller duodenalsår
Tarmbräck
Kron. sjukdom i matstrupe, bukhålan .

Urin- och könsorganens sjukdomar.

Förlust av eller atrofi av testiklar . .
Vattenbråck
Kron. sjukdom i urogenitalorganen . .

Bensystemets o. ledgångs sjukdomar.

Benutväxt
Betydlig snedhet, krökn. av hals el. rygg
 » formförändring av bröstorg.
 » » extremitet
Kron. ben- eller benhinneinflammation
Sjådom i eller omkring större ledgång
Plattfot, fotinsufficiens
Styvhet, missbildning i handen . . .
 » » foten
Benbrott
Förlust av fingrar

Sjukdomar i hud och bindväv.

Större ärr, hindrande rörelseförmågan .
Kronisk hudsjukdom

Svulster.

Svulst, vanställande

Summa	245	10.88	35	7	—	2	7	44	4	—	—	14	80	7	13	7	25	103	142	48	68	78	25	26
-------	-----	-------	----	---	---	---	---	----	---	---	---	----	----	---	----	---	----	-----	-----	----	----	----	----	----

banden av särskilda uppgifter rörande läkarbesiktning jämlikt IF § 107 av de värnpliktiga studenter och likställda (utom officers- och reservofficersaspiranter), vilka under samma år för första gången inryckt till fullgörande av dem åliggande tjänstgöring och vilkas kroppsbeskaffenhet vid ifrågavarande besiktning givit anledning till ändring i värnplikts- eller tjänstgöringsförhållande.

Det statistiska resultatet av inom Sjukvårdsstyrelsen verkställd bearbetning av jämlikt nyssnämnda go. till styrelsen insända rapporter föreligger i **Tab. 1** och **Tab. 2**.

Huvuddelen av antalet värnpliktiga studenter, vilka första gången inrycka till truppförbanden för fullgörande av dem åliggande tjänstgöring, är truppslagsvis sammandragen till vissa truppförband för befälsutbildning i studentkompanier o. s. v. eller särskilda skolor. I övrigt inrycker en del studenter vid olika tider av året till vissa truppförband för att där användas i expeditionstjänst eller för att därifrån i samma avsikt fördelas till expeditioner o. s. v. Dessa äro i regel inskrivna i besiktningsgrupp C och sålunda i hälsoavseende ej ägnade att fullgöra i kroppsligt avseende mera ansträngande tjänstgöring. Flertalet av dessa är i tab. 1 sammanslaget till en klumpsumma (»Diverse»). Några nämnvärda förändringar i dessas tjänstgörings- (värnplikts-) förhållanden hava givetvis icke varit påkallade.

En reservation beträffande den föreliggande statistikens absoluta tillförlitlighet är erforderlig, då ej helt kan uteslutas att genom förflyttning från ett truppförband till ett annat av någon nyssnämnd värnpliktig — såsom måhända även av en eller annan av övriga här upptagna värnpliktiga — siffran för totalantalet inryckta genom dubbelföring kan hava blivit något för hög. Motsvarande gäller även eventualiteten att i det angivna antalet till studentkomp. o. s. v. inryckta kan ingå en eller annan, som ett föregående år av viss anledning blivit hemförlovad med skyldighet att fullgöra sin tjänstgöring ett följande år. Särskild kontroll har dock vidtagits för att, i den utsträckning detta varit möjligt, undvika dylika felaktigheter.

Studentkompanierna etc. hava under ifrågavarande år varit sålunda fördelade:

<i>Infanteriet.</i>		<i>Kavalleriet.</i>	
Studentkomp., södra arméförd. . .	vid I. 16	Vpl. veterinärer 1. årets mil.utbildn. vid K. 3.	
» västra » . . .	I. 17	<i>Artilleriet.</i>	
» östra » . . .	I. 3 o. I. 10	Studentbatteri	vid A. 1.
» norra » . . .	I. 13	<i>Fortifikationen.</i>	
» övre Norrlands tr. »	I. 20	Studentkomp. för fält- och fästn:sing.tr. vid Ing. 1	
» för vpl. läkare, tandläk. o. apotekare	I. 4	» för telegraftrupperna. . . »	Ing. 3.
Studentpluton, — kulspruteavd. . .	I. 18	<i>Trängen.</i>	
Studentkulsprutekompani	I. 8	Studentkompani	vid T. 1.
Studentsignalavdelning	I. 15	<i>Intendenturtrupperna.</i>	
		Studentkompani	vid Int. 1

Tab. 1 visar sålunda, att av 2 251 under ifrågavarande år till 1. tjänstgöring inryckta studenter, varav största delen uttagits till befälsutbildning. 245

(10.9 %) fått ändring i sina värnplikts- eller tjänstgöringsförhållanden. Fler-talet, 132, har hänförts till alternativ c, sålunda befunnits mindre väl lämpade för fortsatt utbildning med vapen, men dock användbara för annan, d. v. s. mindre ansträngande tjänstgöring. I allmänhet torde dessa hava övergått till expeditionstjänst. Därefter i ordning komma alternativen b och a, med 62 resp. 51, vilka befunnits vara tillfälligt, resp. definitivt odugliga till krigstjänstgöring och sålunda hemförlovats.

Procentuellt störst är manfallet bland trängens studenter, därefter vid infanteriet. Kavalleriet och intendenturen visa ett manfall av allenast vardera en värnpliktig student; i båda fallen var det fråga om svårare neuros, som framträtt efter inryckning resp. inskrivning. Observeras bör att vid kavalleriet värnpliktiga studenter icke utbildas i befälstjänst.

Artilleriets och fortifikationens studentkompanier (-batteri) visa ej särskilt anmärkningsvärda förhållanden, i det att vid de båda vapenslagen den procentuella siffran för vidtagna ändringar stannar vid c:a 6 resp. 3.

Organiskt hjärtfel har förelegat hos 3 av de till alternativ a överförda artilleristerna. Vederbörande truppförbandsläkare har funnit sannolikt, att sjukdomen förefunnits redan vid vederbörandes inskrivning (2 ha därvid också tillförts besiktningsgrupp C och sålunda icke ansetts vara prima material). Några allvarigare åkommor hava icke framträtt med tjänsten som orsaksmoment. Detta gäller även beträffande de fortifikationens värnpliktiga, i vilkas värnplikts- eller tjänstgöringsförhållanden ändringar vidtagits. En gammal knäåkomma efter tidigare fraktur har med påbörjad tjänst visat besvärande symptom och föranlett vederbörandes definitiva kassation.

Trängens i kroppsligt avseende underkända värnpliktiga studenter hava enligt ovan varit de relativt talrikaste i jämförelse med övriga truppslagen. Av de i hälsoavseende underkända 19 studenterna, hava 13, ehuru inskrivna i besiktningsgrupp EF, måst förklaras definitivt (4) eller tillfälligt (9) odugliga till krigstjänst. En hilustuberkulos, en kronisk sjukdom i urinorganen, en haemikrani och ett duodenalsår — allt utan att tjänsten varit etiologiskt moment — hava föranlett definitiv kassation. Samma gäller de tillfälligt hemförlovade, bland vilka kan nämnas fall av misstänkt epilepsi, neuros med möjligen börjande demens, allmän svaghet efter genomgången barnförlamning samt mag- och tarmåkommor. Vederbörande truppförbandsläkare hava, tydligen icke utan orsak, ansett, att en stor del av dessa defekter bort kunna uppdagas vid inskrivningsförrättningen. Skäl synas förefinnas att något öka kraven på kroppskonstitutionen hos de värnpliktiga studenter, som skola tilldelas trängen som befälslever.

Övergår man så till en motsvarande granskning av antalet ändringar i värnpliktsförhållanden och orsakerna härtill bland infanteriets värnpliktiga studenter, finner man här påfallande stora variationer. Procentsiffrorna röra sig mellan lägst 1.6 (I. 5) och högst 18.4 (I. 10). Medeltalet är 12.5 % och överskrider sålunda med c:a 3 % motsvarande för värnpliktiga i allmänhet från de utredningar, som verkställdes beträffande de åren 1927 och 1928 inskrivna värnpliktiga, tillhörande linjekontingenten vid infanteriet.

Flertalet av dessa värnpliktiga studenter, som sålunda ej motsvarat fordringarna i hälsoavseende, tillhör besiktningsgrupperna EF samt E och F. Endast 22 hava vid inskrivningarna tillförts besiktningsgrupperna C och D, d. v. s. de från hälsosynpunkt mindre väl kvalificerade studenter, som uttagits till linjetjänst och vilka enligt ovan måste förväntas a priori reducera den allmänna hälsostandarden inom denna del av linjekontingenten. Av utredningen framgår icke, huru stor del av totalsumman inryckta studenter tillhört dessa »lägre» besiktningsgrupper. Ett frånräknande av nyssnämnda antal (22) i besiktningsgrupp C eller D inskrivna studenter, som nu fått vidkännas ändrade värnplikts- och tjänstgöringsförhållanden, från totalsumman (213) skulle reducera den totala ändringsprocenten vid infanteriet från 12·5 till 11·2; härmed kommer man dock icke ned till motsvarande procentsiffra (9·3—9·6) från årgångarna 1927 resp. 1928 i linjetjänst inskrivna värnpliktiga. Man torde vara berättigad att anse, att kraven i allmänhet ställas något högre på de inryckta värnpliktiga studenternas förutsättningar i hälsoavseende än vad gäller värnpliktiga i allmänhet.

Då utbildningen vid de olika studentkompanierna väl i allmänhet är tämligen ensartad, och enär de värnpliktiga därvid i stort sett utsättas för samma ansträngningar, synas de större variationerna i ändringssiffrorna mellan de olika truppförbanden rätt mycket kunna tillförskrivas de olika krav, som befäl och läkare ställa på de värnpliktigas kroppskrafter o. s. v. I stort sett torde ifrågavarande truppförband tillföras ett från denna synpunkt tämligen likartat material.

Läkarnas undersökning är givetvis ganska enhetligt utslagsgivande, när fråga är om diagnostiserandet av organiska sjukdomar, under det att vederbörandes subjektiva uppfattning rätt mycket varierar, när det gäller att taga ställning till frågan, i vilken mån den konstaterade åkomsten utgör hinder för eller reducerar den värnpliktiges förutsättningar att kunna deltaga i tjänsten. Än mera gäller detta vid bedömandet av fall med funktionella åkommor.

Exempel på det nu sagda äro — se tab. 2 — å ena sidan tuberkulos, sockersjuka, ögon- och öronsjukdomar, bräck, deformiteter m. fl. samt å andra sidan allmän svaghet, nervsystemets sjukdomar (ett flertal), vissa digestionssjukdomar m. fl. Inom båda kategorierna stå särskilt hjärtsjukdomar samt ben-systemets och ledgångarnas sjukdomar.

Allmän svaghet är den oftast förekommande orsaken till ändrade värnplikts- och (särskilt) tjänstgöringsförhållanden. Vissa truppförband — främst bland dessa I. 10 — anmäla i relativt stor utsträckning denna orsak; andra hava endast ett fåtal eller inga fall därav. Samma är förhållandet med en så svårbedömbär åkomma som funktionell hjärtsjukdom. Gränsen mellan organiskt och funktionellt hjärtfel är för vanliga undersökningsmetoder mycket vag, och diagnosen blir ej sällan subjektivt färgad. Samma gäller plattfot och fotinsufficiens, som komma i antal närmast efter allmän svaghet. Kroniska sjukdomar i eller omkring större ledgång förekomma ofta, kunna dock i allmänhet mera objektivt diagnosticeras och bedömas, i vilken utsträckning desamma äro hinderliga för tjänstens behöriga fullgörande. Ett anmärkningsvärt stort antal

fall av fotinsufficienser har I. 3; flertalet anses hava bort kunna observeras vid inskrivningarna.

Det är av intresse att i detta sammanhang något observera de olikheter, som vid denna undersökning — jämförd med ovan refererade från 1928 och 1929 — framträtt beträffande arten och frekvensen av sjukdomar hos de inryckta studenterna och värnpliktiga i allmänhet.

Närmast bör då framhållas, att tuberkulosen framträtt avsevärt oftare bland de senare (5.0—5.8 %) än bland studenterna (2.7 %); fall av vanlig lungtuberkulos hava icke konstaterats hos studenterna. Allmän svaghet förekommer bland dem (12.9 %) oftare än hos andra värnpliktiga (5.7—5.9 %), så även plattfot, fotinsufficiens samt sjukdomar i eller omkring större ledgångar (11.5 resp. 9.8 mot 4.7—3.8 resp. 4.5—4.8 %). De nervöst betonade åkommorna, nervsjukdom (organisk och neuros), förekomma likaledes oftare hos studenterna än bland övriga värnpliktiga (10.2 mot 5.6—5.8 %). Samma gäller hjärtfelen, organiska som särskilt funktionella (5.3 resp. 10.2 mot 4.9—6.8 resp. 5.1—4.3 %). Även magsåren synas oftare vara konstaterade bland studenterna än hos övriga värnpliktiga.

I den mån nu anförda förhållanden kunna tillåta någon slutsats, skulle denna beträffande tuberkulosen väl vara, att studenterna under sin skoltid, eventuellt även vid högskolor, stått under en bättre övervakning härutinnan än övriga värnpliktiga, så att de tuberkulösa bland dem till stor del redan utgallrats.

Föregående undandragande från tyngre kroppsarbete och påfrestningar torde väl närmast vara orsaken till det förhållandet, att under militärtjänsten övriga här anförda sjukdomar eller defekter oftare framträtt hos studenterna än bland deras andra jämnåriga.

Uppgifterna angående tidpunkten för respektive sjukdomars första framträdande äro oftast baserade på de värnpliktigas uttalande härom. Att märka är, att militärtjänsten såsom sådan givetvis icke alltid är orsak till åkomma, som anmälts hava framträtt efter inryckningen. En granskning av primäruppgifterna härom visar, att ett mycket ringa antal av de sålunda i tab. 2 angivna sjukdomarna uppenbart förorsakats av militärtjänsten.

De vid inskrivningsförrättningarna ej konstaterade sjukdomarna eller defekterna, varom uttalanden gjorts, att de möjligen eller otvetydigt bort kunna upptäckas, äro — man måste även här beakta, hur subjektivt färgat ett dylikt uttalande ofta är — nog oftast sådana, som vid detta tillfälle ännu icke framträtt med så klara symtom, att de kunnat med hjälp av därvid tillgänglig diagnostisk utrustning upptäckas eller värdesättas på samma sätt som senare vid truppförbanden. Belägg härför är bl. a. det förhållandet, att icke större antal överföringar vid truppförbanden kunnat ske omedelbart efter inryckningen; en viss observationstid — mer än en vecka — har erfordrats för en anmärkningsvärt stor del av här avhandlade åkommor. Ett rätt stort antal sjukdomar angives för övrigt hava framträtt först efter samma tidpunkt.

Utredningen har sålunda icke lämnat stöd åt berättigade anmärkningar på inskrivningsläkarnas arbete. Ej heller har densamma kunnat lämna hållpunkter för antagandet, att de nyinryckta studenternas kroppskonstitution i all-

mänhet är för svag att kort tid efter lämnade skolstudier kunna väl motstå de kroppsliga ansträngningar, som militärtjänsten under alla förhållanden innebär. Avgångsprocenten torde väl i någon mån kunna reduceras därmed, att de i besiktningsgrupp C inskrivna studenterna, så långt möjligt är, undandragas de mest ansträngande momenten i utbildningen i allmänhet ävensom därmed, att de besiktningsgruppen D tilldelade värnpliktiga, som efter studentexamen o. s. v. omföras till klass B, i utbildningsavseende sedermera jämföras med de C-gruppen tillhörande studenterna. Därmed synes kunna påräknas att avgången i allmänhet skall stanna vid omkring 10 % av de inryckta, en siffra som i beaktande av befälsutbildningens innebörd i kroppsligt prestationsavseende tämligen väl låter sig jämföra med avgångsprocenten för värnpliktiga i allmänhet vid armén.

E. Sjukligheten och sjukvården bland manskapet.

Siffror inom klammer [] avse föregående år.

Sjuklighet. Tab. 7 anger 32 959 [30 885] vårdade, varav 134 [114] kvarliggande från föregående år, med ett sammanlagt antal sjukdagar av 240 894 [223 780] eller 3·21 [2·99] % av tjänstgöringsdagarnas antal. Vid truppen hava vårdats 10 382 [10 531], å militärsjukhus 21 945 [19 771] och å civilt sjukhus 632 [588] man. Såsom dugliga till fortsatt krigstjänst hava avförts 32 408, såsom odugliga 379. Sjukligheten visar sålunda absolut taget ökning mot föreg. år beträffande personer och sjukdagar, även relativ ökning beträffande sjukdagar.

Inalles inträffade 46 [41] dödsfall, därav 7 [2] av lungsot, 5 [6] i varfeber, 10 [8] i lunginflammation, 10 [7] genom olycksfall och 2 [2] genom självmord (Tab. 11).

De vanligaste sjukdomarna (Tab. 8) hava liksom under de föregående åren varit akuta infektionssjukdomar, andningsorganens, matsmältningsorganens och ben-systemets sjukdomar samt ej minst yttre skador. Inom de två första grupperna visade halsfluss största frekvensen med 4 875 [4 835] fall, akut och kronisk luftrörskatarr 3 395 [2 106], influensa 1 104 [769], vaccinationsbesvär 937 [956], påssjuka 878 [224], feber av obestämd art 472 [424], strupkatarr 466, septisk lymfåder- och lymfkörtelinfl. 257, mässling 102 och gonorré 89 [103]; däremot räknade scharlakansfeber och difteri endast få fall. Av andra sjukdomar må omnämnas inflammation i svalg och matstrupe 2 548 fall, böld 1 429, ledvrickning 2 006 samt krossår 2 479 fall. Något särskilt anmärkningsvärt i övrigt visa siffrorna icke. — I fråga om de epidemiska sjukdomarnas utbredning under olika tider av året visar influensa stark koncentration till januari och till juni (huvudsakl. Värmlands reg.), samt påssjuka till augusti och september (Tab. 9).

De smittsamma könssjukdomarna bland fast anställda och värnpliktiga visa enligt Tab. 10 dröppel i 176 [162] fall och nyförvärvad syfilis i 1 [1].

Här anförda siffror avvika från de i Tab. 8 uppgivna, enär de polikliniska fallen medräknats.

Revaccination. För revaccinationens resultat för året vid de olika truppförbanden lämnas i början av textavdelningen en redogörelse efter samma uppställning som föregående års sista kvartal.

Sjukvård. Å garnisonssjukhusen hava vårdats inalles 15 925 [15 314] patienter, varav under året 15 455 [14 850] nyintagna. Antalet vård dagar för samtliga vårdade uppgick till 262 958 [255 839], sålunda en ökning mot föreg. år. Av de intagna voro 9 291 [8 519] civila med 198 091 [190 090] vård dagar, 1 053 [943] tillhörde flottan med 16 061 [14 570] vård dagar och 67 flyg vapnet med 811 vård dagar, varom se närmare Tab. 12 a, b. I Tab. D här nedan lämnas en översikt av den *civila* sjukvården vid garnisons-sjukhusen.

Kostnaden pr vård dag uppgick vid Bodens garnisonssjukhus till 5 kr. 43 öre och vid Skövde garnisonssjukhus till 5 kr. 30 öre.

Tab. D. Antal platser, intagna, underhållsdagar m. m. för *civila* sjuka å garnisonssjukhusen år 1935.

Garnisonssjukhus	Antal sjuk-platser ¹ d. 31.12	Under året		Antal under-hålls-dagar	Antal vårdade			Vård-dagar pr patient
		intagna	avlidna		pr dag	på en gång högst	lägst	
Stockholm	230	779	67	19 031	52	88	32	24
Karlsborg	61	611	34	17 835	49	64	29	29
Boden, inkl. epidemipatienter	230	4 586	129	80 785	221	222	112	18
Skövde ²	52	1 143	46	20 849	57	67	41	18
Visborg	73	—	—	—	—	—	—	—
Linköping	93	463	14	9 709	27	44	13	21
Eksjö	90	593	46	17 510	48	65	28	30
Sollefteå	90	1 116	72	32 372	89	117	47	29
Summa	919	9 291	408	198 091	543			21

I Tab. 13 meddelas uppgifter å sjukdomar för de å garnisonssjukhusen vårdade utom för civila sjuka; uppgifter rörande dessa överlämnas till K. medicinalstyrelsen. De vanligaste sjukdomarna hava varit halsfluss (610 fall), sjukdomar i övre luftvägarna (448), influensa (219), akuta bronchiter (205), blindtarmsinflammation (184), akut magtarmsinflammation (147), påssjuka (126), gonorré (126), septichæmia (121), tuberkulos (80) och bräck (58). Antalet olycksfall har varit rätt betydande; för ledvrickningar hava vårdats 234 fall, för kontusioner 203, för benbrott 198, och för sår 134 fall.

Vad särskilt beträffar garnisonssjukhuset i Stockholm hava å dess *röntgenavdelning* under året utförts 3 014 undersökningar, huvudsakligen be-träffande skelettsystemet (1 040), respirationsorganen (682), digestionsorganen (357) och cirkulationsorganen (189). Röntgenbehandling har givits till 72 [72] patienter och bålgljusbehandling till 24 [35]. — Å dess *poliklinik för öron-*,

¹ För hela sjukhuset, för *civila* enbart i regeln ej fastställt. — ² Frånsett epidemiavd.

näs- och halssjukdomar hava behandlats 713 (nya) patienter (3 738 besök), å *dess ögonpoliklinik* 301 (nya) patienter (485 besök) samt å *tandpolikliniken* 1 779 (nya) patienter (8 633 besök). — Å *polikliniken för hud- och könssjukdomar* hava behandlats 744 patienter (3 649 besök), därav för gonorré 174 fall, syphilis acquisita 18 (därav syph. recens 1) samt för hudsjukdomar över 500.

I **Tab. 14—19** lämnas redogörelser för *operationer*, utförda å garnisons-sjukhusen.

En tablå över kostnader för truppsjukvården (**Tab. 1**) visar, med bortseende från intendenturkompanier och vissa skolor, att totala dagskostnaden pr man och dag vid trängen gått till avsevärt högre belopp än vid andra vapenslag; maximum nås av Skånska trängkåren med 7·57, därefter inom detta vapenslag av Svea och Göta trängkårer med resp. 6·25 och 6·14 pr dag. Bland andra vapenslag komma i främsta rummet Bodens ingenjörkår (7·13) och Jönköping-Kalmar reg. (5·28); lägsta siffran visa Fälttelegrafkåren (2·10), Norrlands artilleriregemente (2·38), Livreg:s husarer (2·39) och Hallands reg. (2·40). Medeltalet håller sig omkring 3 öre. Söker man efter orsakerna till dagkostnadens variation, kunna möjligen vissa upplysningar erhållas ur specifikationen i samma tablå samt ur tabellerna över sjukdomarna vid truppförbanden; den höga siffran för Skånska trängkåren beror på stora kostnader för förbrukningsmateriel, underhåll av materiel, för medikamenter och för tandvård. Att ingå på en närmare diskussion om detta, torde dock vara omöjligt, då man vet, huru många olika faktorer, som härvidlag inverka och som ej framgå ur dessa sammanställningar. Så mycket torde dock kunna sägas, att utgifter för epidemier ingenstädes synas hava varit utslagsgivande för omkostnadernas storlek. Däremot synes tandvården, som finnes särskilt upptagen, för vissa truppförband hava inverkat. Sjukhuskostnaderna spela även för vissa truppförband viss roll, ävensom kostnader för nyanskaffning av materiel och för förbrukningsmateriel.

Kostnaderna avse räkenskapsåret $\frac{1}{7}$ 1934— $\frac{30}{6}$ 1935.

F. Fältveterinärkåren.

Personalen på *aktiv stat* skall utgöra 26 beställningshavare, nämligen:

- 1 överfältveterinär,
- 4 fältveterinärer,
- 6 regementsveterinärer, därav en byråassistent i sjukvårdsstyrelsen,
- 15 bataljonsveterinärer.

Samtliga beställningar voro vid 1935 års ingång besatta med ordinarie innehavare.

Under året har ingen beställning blivit ledig, varför vid årets slut ingen vaksans bland beställningarna på *aktiv stat* förefanns.

Härutöver äro i vederbörliga stater för militärbefälet på Gotland, Smålands arméartilleriregemente, Karlsborgs artilleriregemente samt arméns underoffi-

cersskola upptagna arvoden för upprätthållande av veterinärvård, nämligen för militärbefälet på Gotland med belopp motsvarande bataljonsveterinärs lön, för Smålands arméartilleriregemente med belopp motsvarande regementsveterinärs lön, för Karlsborgs artilleriregemente med ett belopp av 2,400 kronor samt för arméns underofficersskola med ett belopp av 3,180 kronor. Veterinärvården vid nämnda stab, regementen och skola har upprätthållits genom särskilda förordnanden för militärveterinärer å övergångsstat eller i reserven.

Personalen på *övergångsstat* har under året minskats med 2 regementsveterinärer, vilka vid uppnådd pensionsålder övergått till fältveterinärkårens reserv. Vid årets slut utgjordes övergångsstaten av 1 fältveterinär, 2 regements- och 2 bataljonsveterinärer.

Av dessa hava två regementsveterinärer varit förordnade bestrida veterinärtjänst vid ovannämnda militärbefälet på Gotland resp. Smålands arméartilleriregemente.

Personalen i *fältveterinärkårens reserv* har under året minskats med 1 fältveterinär (avliden) men ökats med de två ovannämnda regementsveterinärerna samt 2 nyutnämnda bataljonsveterinärer. Den bestod vid årets slut av 1 överfältveterinär, 2 fältveterinärer, 5 regementsveterinärer och 48 bataljonsveterinärer.

G. Utdrag ur veterinärernas årsberättelser.

Södra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Hälsotillståndet bland fördelningens hästar har under året i stort sett varit tillfredsställande. Några fall av smittsam sjukdom av svårare art hava ej förekommit. Däremot uppträdde omedelbart efter fälttjänstövningarnas slut en ytterst smittsam hostepizooti, som berörde samtliga regementens hästbestånd. Sjukdomen yttrade sig med en synnerligen intensiv hosta med lokalisation huvudsakligen till larynx. Ytterst få insjuknade i nämnvärd feber, men hästarna föllo i hull och kunde ej användas under någon tid till arbete. Några kännbara följd-sjukdomar kommo ej till synes, vilket säkerligen berodde på att djuren omedelbart sparades; bl. a. voro jakterna inställda på över en månads tid.

Hästvården vid infanteritruppförbanden har i hög grad förbättrats, och samtliga förband uppvisa nu mycket välvårdade hästar. Tyvärr måste man dock beklaga, att materialet är av så dålig kvalitet. Hästarnas ålder är överlag mycket hög. Ersättningen kan ej heller ske i den mån som behövs i brist på tilldelning från dressyranstalten och kavregementena. Medelåldern för kompanihästarna är omkr. 16 år.

Marschträning bör i god tid igångsättas före fälttjänstövningar. Dock bör den ej så forceras såsom fallet varit vid K 2. Redan under september föllo en del hästar avsevärt i hull, varigenom ett stort antal sadeltryckskador uppstodo. Även den höga sjukprocenten före arméfälttjänstövningen vittnar om, att övningarna bedrivits över hästarnas förmåga, även om man tager i betraktande den dåvarande regniga och blåsiga väderleken. Med den därpå följande hostepizootien är det givet, att hästarnas hull och kondition ännu vid årsskiftet ej var tillfredsställande.

Å de vid K 2 inlejda hästarna befunnos vid utmönstringen så gott som samtliga behäftade med tryckskador. Detta måste ha sin skuld i olämpliga eller illa tillpassade seldon, men även i bristande utbildning av kuskarna.

Seldonsfrågan inom armén är så viktig, att den med det snaraste bör upptagas till behandling. I samband därmed kunde göras en utredning om kokvagnarnas anspänning, vilken nu ej är tillfredsställande.

Då inom så gott som alla utbildningsgrenar tävlingar hållas och premier utdelas, skulle jag vilja föreslå att upptagas till prövning, huruvida inte hästvården skulle kunna befrämjas och hästmaterielets förslitenhet förminskas genom utdelandet av pris till omsorgsfulla och förtänksamma hästskötare, resp. ryttare och kuskar.

Även torde tagas i övervägande, huruvida ej noggrannare bestämmelser ang. leverans av hö kunde anses vara av behovet påkallade. Armén är ju en mycket stor avnämare av stråfoder och torde därför kunna fordra att erhålla en verkligt fullgod vara. Som förhållandena nu äro, åtminstone i Skåne, så erhålla de beridna truppförbanden ej fullgott hö. Något gott timotejhö finnes ej numera utan att vara uppblandat med en mängd mindervärdiga gräs såsom luddtätel, knylhavre, renlost m. fl. Den friska ljusgröna färg och aromatiska lukt, som karakteriserar ett gott timotejhö, finnes ej numera. Färgen har övergått till mera brun färgton, och lukten är mer eller mindre frän. Fodervärdet och smakligheten hos detta »moderna» hö är betydligt lägre.

IBland får man även se hö med en stark inblandning av rödklöver eller luzern med grovt utvecklade stammar, i de flesta fall skördade på ett mycket sent stadium. Dylikt hö borde ej få godkännas för leverans.

En hästs brukbarhet är i hög grad beroende av ett väl utförd hovbeslag. Det är sålunda av stor vikt, att den personal, som uttages till utbildning som hovslagare, är fullt lämplig och ansvarskännande. Under de senare åren har det hänt vid upprepade tillfällen, att elever måst skiljas från hovslagarsskolorna på grund av olämplighet för sitt yrke. Dylikt förrycker och hindrar skolornas verksamhet.

Under året har till K 2 inköpts en ny röntgenapparat av modern typ. Å denna äro samtliga kablar tillfredsställande isolerade, vilket bör utesluta varje riskmoment till skillnad från den föregående fältröntgenapparaten, vilken ej var fullt riskfri vid handhavandet. Då kostnaden å röntgen nu betydligt nedbragts, borde alla större sjukstallar vara utrustade med röntgen.

(Breide.)

Skånska kavalleriregementet.

Bland de yngre remonterna uppträdde några lindriga fall av ringorm i medio av februari, som fort läktes. Även i december månad upptäcktes ringorm å tvenne av de i slutet av augusti anlända remonterna. Det lyckades även denna gång att förhindra ytterligare spridning.

Under februari månad utbröt smittsam hosta vid regementet. Den hade införts med från Berlin återvändande tävlingshästar. Vid hemkomsten företedde dessa inga som helst symtom på sjukdom, men efter några dagar började ett par av de yngre hästarna, vilka icke förut varit i Tyskland, att hosta. De isolerades omedelbart, men tyvärr förgäves. Efter omkring fjorton dagar började de första sekundärfallen att uppträda bland de hemmavarande hästarna. Inom kort hade hostan spritt sig till samtliga stallar utom 4:e skvadronens, som anmärkningsvärt nog blev helt friskkonad. Med få undantag angrepos endast äldre och yngre remonter (alltså 5- och 6-åriga hästar). Hostan varade blott några dagar och epizootien gick raskt och lätt över. Endast några få fall visade obetydlig temperaturstegring. Inalles voro omkr. 40 st. synbart angripna utan att dock behöva sjukskrivas.

I slutet av maj infördes med från Stockholm hemkomna tävlingshästar kvarka. Först någon tid efter hemkomsten började några av dem hosta, få hög feber och

kraftigt näsflöde. Alla tävlingshästarna stodo i en särskild liten stallflygel. Snart voro de flesta av dem angripna. Särskilt sex hästar hade starkt näsflöde och över 40° temp. En fick flera typiska kvarkaabscesser. Efter ytterligare 14 dagar insjuknade tvenne nya hästar, som stodo i en annan, från denna helt skild stallavdelning. De överfördes genast till den smittade flygeln och efter desinfektion av spiltorna o. s. v. blev det inte fler fall. I mitten av juli var regementet åter fritt.

Strax efter hemkomsten från årets stora fälttjänstövningar i södra Skåne utbröt ånyo smittsam hosta bland hästarna. Den 8. oktober började några hemkomna hästar hosta. Därefter formligen flög den över samtliga de nyinkomna remonterna och en del yngre officershästar. De äldre hästarna angrepos däremot i ringa utsträckning. Förutom den intensiva hostan, vilken särskilt märktes då hästarna togos ut, voro hästarna icke nämnvärt sjuka. Temp. var endast i ett par fall några tiondels grader över 38. Ett enda fall visade 38.8° och någon flytning ur ögon och näsborrar. Tack vare övningsuppehållet kunde hästarna sparas och blev därför epizootien synnerligen lindrig. Snart spred sig sjukdomen emellertid även till civilbefolkningens hästar i Hälsingborgstrakten, där den på sina håll emellertid visade ett betydligt svårare förlopp.

De båda hostepizootierna i februari såväl som i oktober voro till karaktär och förlopp mycket lika varandra. Det rörde sig tydligen om den under många namn kända epidemiska hosta, vilken i Tyskland benämnes »Hoppegartener Husten», smittsam katarr i andningsvägarna, Scalma m. m. eller numera »Seuchenhaftes Husten» enligt Waldmann. Ganska belysande var, att i februari huvudsakligen de yngre hästarna angrepos, medan de äldre tydligen voro immuna. Vid regementet har nämligen förut förekommit liknande epizootier. I oktober angrepos likaledes huvudsakligen de hästar, vilka icke funnits vid regementet i februari, remonter, nyinkomna officershästar och ackordhästar, medan övriga med några undantag voro mer eller mindre immuna.

Den i maj—juni uppträdande typiska kvarkan var av en helt annan art.

Under sommaren vållade även en tydligen farsotartad hudsjukdom besvär. Sedan några år ha enstaka fall av kron. recidiverande eksem förekommit. Sjukdomen hade sitt säte huvudsakligen å huvudet, halsens sidoytor, bringan, bogarna och nedre delarna av extremiteterna. Stundom kunde man känna små, hårda knutor i huden. En intensiv klåda med följande genom skavning och bett orsakad hårlöshet var karakteristisk. Hästarna formligen beto sig blodiga på benen. Under vintern brukade klådan avtaga men på sommaren återigen tilltaga. Åkomman påminde i hög grad om sarcoptesskabb, men dels har aldrig skabbdjur kunnat påvisas, trots ihärdigt letande, och dels funnos vissa skiljaktigheter. Denna sommar hopades emellertid fallens antal betydligt, huvudsakligen å 4:e skv. Hästarna sammanfördes i en särskild stallavdelning och ställdes på dagströ. Samtliga regementets hästar visiterades dagligen så att misstänkta fall omedelbart omhändertogs. Föregående år hade relativt gynnsamt resultat erhållits av Wiener tjär-liniment. Dock for huden ganska illa därav och hindrade hästarnas tjänstbarhet. En mängd andra speciellt inom skabbterapien beprövade medel försöktes. Ingen metod visade sig dock, tyvärr, säkert leda till hälsa. Bäst tycktes arseniktvättningar verka. Träckundersökningar gävo vid handen, att flera av hästarna voro angripna av Sclerostomum. Avmaskning av samtliga sjuka hästar genomfördes. Likaså försöktes intravenös behandling med kräksalt. Vid histologisk undersökning av hudstycken från de förändrade delarna kunde talrika parasitära granulom påvisas, vilka, hos åtminstone en häst, i centrum innehöllo en liten rundmask. Blindtarm och lever från samme häst visade sclerostomumknutor. Dessa förändringar kunna anses tala för att det sannolikt rör sig om s. k. hudfilarios.

Ännu vid årets slut äro några fall oläkta. Åkomman är synnerligen svårbehand-

lad och nedsätter ofta hästarnas hull och kondition, varför den icke bör bagatelliseras. Den synes vara ovanlig här i landet och erbjuder mycket av intresse.

Av mera ovanlig art var även ett fall av bukhälanc^{er} med lokalisering till caecum och colon, yttrande sig i aptitlöshet och avmagring, som efter blott några månader ledde till hästens död.

Tack vare ovanligt stora ansträngningar under sensommaren och höstens fälttjänstövningar gingo regementets hästar kraftigt ned i hull. Det har vållat stora svårigheter att åter få upp dem i hull, som hos några hästar ännu vid årsslutet icke var tillfredsställande. Med gällande normalration är det svårt att uppehålla hullet, om under längre tidsperioder större prestationer fordras av hästarna. Sedan återigen detta kraftigt nedgått, behövs oproportionerligt mycket foder för att få dem i gott skick.

Hälsotillståndet har eljest varit ganska gott. Sjukdomsfrekvensen under fälttjänstövningarna var ganska låg. Däremot var antalet selbrott ovanligt stort.

Vid utmönstring av draghästar från olika truppförband är det påfallande att kavalleriets äro betydligt mer tagna och uppvisa fler brytsår än t. ex. infanteriets. Körskickligheten och omvårdnaden av hästarna torde väl i allmänhet få anses vara minst lika god, snarare bättre, hos den hästvanda truppen. Således måste andra faktorer spela in, som göra att påfrestningen är större vid kavalleriet och att därför speciella förebyggande åtgärder där måste företagas.

Särskilt anspännen för packvagnar och kokkärror vålla bekymmer.

Att av sparsamhetsskäl inleja hästar så sent att en verklig tillpassning av selar icke kan hinna ske, torde vara olämpligt. Seldonens antal är vid regementet begränsat. Det är, åtminstone i Skåne, mycket svårt att vid inlejningen få alla hästar av sådan typ att de passa till förefintliga selar. Det händer därför ej sällan, att selarna icke kunna tillpassas. Vanligen beroende på att de äro för små. Även om selarna passa äro de av en modell, som hästarna i allmänhet icke äro vana vid. Fordonen äro likaledes av ovanligt slag. Så kommer därtill att hästarna icke få tillräcklig tid att tränas och vänjas vid dessa nya förhållanden, utan de tagas omedelbart ut till marscher av en längd och i ett tempo, som de icke heller varit vana vid. Om alla dessa omständigheter tagas i betraktande, är det icke underligt, att brytsår uppkomma, trots all möjlig omsorg från truppens sida. (Glück.)

Wendes artilleriregemente.

Hälsotillståndet har under året varit gott. Visserligen har en lindrig epizooti av smittsam näs- och halskatarr föranlett sjukskrivandet av 18 st. ackordhästar under augusti och september månader, men sjukdomen måste, trots sin smittsamma karaktär, dock betraktas såsom lindrig. Antagligen rörde det sig om någon lindrigare form av kvarka; s. k. kvarkbölder förekommo likväl ej. Insjuknade ackordhästar isolerades och uppgingo sjukdagarna till 239. Samtliga, utom två, deltog i manövern. Under augusti och september nedsmittades ej stamhästarna, men efter strapatserna under manövern började även dessa hosta, och grep smittan omkring sig med sådan fart, att knappast någon häst ej blev mer eller mindre angripen.

Två stamhästar hava avlidit i tarmvred. En annan på grund av trombbildning i bakre krösartären samt en remont på grund kloralchock under pågående krubbitareoperation.

(Stålhammar.)

Skånska trängkåren.

Under oktober månad uppträdde bland kårens hästar den smittsamma laryngit, som påtagligen fick spridning i Skåne genom de stora fälttjänstövningarna. Från kåren deltog i dessa blott tre ordonnanshästar och 4—5 dagar efter dessas hemkomst uppträdde hosta i stallen. Inom kort voro praktiskt taget alla hästar an-

gripna. Allmäntillståndet var dock i allmänhet föga nedsatt, mera avsevärd feber hade blott tre hästar, vilka stodo sjukskrivna c:a 10 dagar. Övriga angripna hästar måste visserligen under åtskilliga veckor tagas ur arbete i hastigare takter, men efter kort tid var den hastigt uppblossade smittan slut utan komplikationer. Blott i ett fall, en äldre häst, kvarstod som följsjukdom ett ej alltför utpräglat kroniskt lungemfysem.

Under året hava tre stamhästar dött eller måst avlivas på grund av mera ovanliga orsaker. Under nattlig fälttjänstövning kommo ett 10-tal sadlade hästar lösa och skenade hemåt, varvid de på landsvägen kolliderade med en personbil. En häst fick ryggradsbrott och måste avlivas. En annan häst blev vid sadling i stallen under till en början outhärdliga omständigheter våldsamt sjuk med symtom av hjärnblödning och dog efter några timmar. Vid obduktionen konstaterades, att den fått pannbenet intryckt av något trubbigt våld, och det framkom, att den vid sadlingen blivit skrämd och slagit huvudet mot en krok under sadelbommen. Den tredje hästen fick i stallen genom spark från annan häst en fissur å underarmsbenet vid armbågen med mycket svår hälta. På grund av risk för fullständig fraktur ställdes den i hängmatta och efter 24 dagar uppträdde tecken till belastningsfång å andra benet. Trots all behandling kunde hovbenssänkning ej förhindras och efter längre tid måste den blott 6-årige hästen avlivas.

Sedan inredningen i kårens sommarstall blivit förbättrad ha de förut vanliga skadorna genom bitsår i lokstaden och sparkar från grannhästar påtagligen minskats.

(Wahlberg.)

Västra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Hälsotillståndet har under år 1935 varit gott inom arméfördelningens truppförbands hästbestånd och några smittsamma sjukdomar av betydelse hava icke uppträtt. Kort efter hemkomsten från arméfälttjänstövningarna i Skåne uppträdde på I 17, K 3 och A 2 en smittsam sjukdom i andningsorganen, vilken i resp. truppförbands rapporter går under namn av smittsam lufttröskatarr, smittsam svalginflammation med hosta och smittsam halskatarr. Det torde emellertid ha rört sig om en och samma sjukdom med utpräglad hosta, vilken sjukdom medförts från Skåne och som efter hemkomsten tog hastig spridning och snart gick över flertalet av regementenas hästar, av vilka dock K 3:s och A 2:s blevo så lindrigt angripna, att någon sjukskrivning ej erfordrades. På I 17 däremot uppträdde sjukdomen tydligen med gravare symtom, ty där ägde sjukskrivning och mera ingående behandling rum.

Resultatet av de försök, som även detta år gjorts på K 3 med att giva fiskleverolja åt »hovsprickehästar», talar för att man i den, då vitaminbrist synes föreligga, har ett gynnsamt bidragande medel till hornkvalitetens förbättrande.

Arméfördelningschefen har i sin till Kungl. Maj:t ingivna underdåniga inspektionsrapport *änyo* upptagit ridhästfrågan vid infanteriet och nu bland annat framhållit, att infanteriets ridhästbestånd så försämrats, att en snar förbättring är ofrånkomlig.

(Hellgren.)

Livregementets husarer.

Hälsotillståndet hos hästarna vid regementet har under året varit gott. Av smittsamma sjukdomar finnas på årets sjukbesked icke några fall uppförda. Sådan sjukdom uppträdde dock kort efter repetitionsövningarnas avslutande på regementet i form av svalginflammation med hosta. Sjukdomen tog inom kort stark spridning och gick rätt snart över de flesta hästarna, av vilka dock ingen

företedde sådana symtom, att sjukskrivning erfordrades. Frisk luft i stallarna och mesta möjliga motion i lagom tempo utomhus ansågs här och visade sig också vara det bästa botemedlet mot »hostan». — Endast några få fall tarvade någon medicinsk behandling och hitintills ha icke några efter sjukdomen eventuellt uppkommande biverkningar kunnat spåras. — I beskedet upptages en häst som drunknad. Olyckshändelsen inträffade under simövning med »flotte», varvid hästen, som förut vid upprepade tillfällen visat sig som en god och lugn simmare, av oförklarlig anledning började bråka, kom under »flotten» och därvid antagligen ådrog sig en hjärnskada, tog in vatten och ljöt döden, innan det lyckades att få upp honom på det torra.

I föregående årsbesked omförmäldes, att en *yngre remont*, som efter kort tids arbete visade besvärad andning, opererats för en större cysta i högra struphuvudväggen. Till en början förlöpte efter operationen allt väl, men s. sm. uppträdde ånyo under arbetet andningsbesvär och denna gång på grund av förträngning av luftstrupens första broskring. Andningssvårigheten föranledde därför hästens nedslaktning.

Gruppen *hovingflammation* framträder såväl i detta som i föregående årsbesked med, som man får anse, för ett kavalleriregemente lågt antal. En icke oväsentlig orsak till detta förhållande är, att på regementet huvudsakligen användes beslag av fm/29. Denna hästsko är, som i tidigare rapporter framhållits, som marschsko utmärkt.

Gruppen *hovsprickor* utvisar en ganska avsevärd nedgång i antal mot föregående år (från 34 till 19). Sjukdagarnas antal är dock ungefärligen desamma, beroende på att de fall, som under året inträffat, underkastats operation. Hovsprickorna under året ha emellertid visat en betydligt starkare läkningstendens och efter behandling ha de recidiverat i långt mindre grad än under de föregående åren, vilket nog torde få tillskrivas bättre hornkvalitet och bättre horn-tillväxt. Fiskleverolja har även under detta år givits åt »hovsprickehästar» samt åt samtliga yngre remonter intill betestidens början. 30 st. »hovsprickehästar», vilka erhållit fiskleverolja, ha närmare följts, och av dessa har en kasserats, sex ha fullständigt läkts utan recidiv, sjutton ha avsevärt förbättrats under det att i de återstående sex fallen någon direkt förändring till det bättre ej förmärktes. Utan att på något sätt vilja överskatta fiskleveroljans värde talar dock mycket för, att man i den, då vitaminbrist synes föreligga, har ett gynnsamt bidragande medel till hornkvalitetens förbättrande.

Hästarnas hull har under året varit genomgående gott.

(Hellgren.)

Göta artilleriregemente.

Hälsotillståndet har varit gott och siffrorna för såväl totala antalet sjukdagar som för dessas fördelning å de olika lidandena äro i stort sett samma som förra året.

Av smittsamma sjukdomar hava förekommit två mycket lindriga fall av ringorm samt smittsam halskatarr. Strax efter hemkomsten från fälttjänstövningarna i Skåne utbröt sistnämnda sjukdom explosionsartat och inom en vecka var hela hästbeståndet nedsmittat. Som utbrottet kom under övningsuppehållet och alla fallen voro av synnerligen lindrig art sjukskrevs ej någon häst. Regementet kom sålunda synnerligen lindrigt från denna sjukdom, som i många stallar i trakten krävde dödsoffer som följd av lunginflammation.

Under sista året har vid märkning av ackordhästarna numret bränts i hårremmen å länden. Denna metod har ur alla synpunkter visat sig överlägsen bränningen å hovarna. Siffrorna 8-5 cm höga; en man märker med lätthet 70 hästar i timmen med 3-siffrigt tal. Aktsamhet bör naturligtvis iakttagas i så måtto

att bränningen blott får beröra hårremmen och ej huden, i vilket senare fall genom strassremmarnas gnidning sår lätt uppstå. I regel är bränningen tillräckligt tydlig i åtminstone 3 månader.

(Widtskiöld.)

Karlsborgs artilleriregemente.

Bland behandlade fall må nämnas en häst, som under eftervintern ådrog sig en bronchit, så småningom utvecklande sig till lungemfysem. Medicinsk behandling av olika slag syntes utan verkan. Under juli och augusti fick hästen gå på bete i skogstrakt (Tiveden) under god tillsyn, så att den ej blev utsatt för dåligt väder. I början av september, då hästen återkom till regementet, var den helt symptomfri och har sedan gått i arbete utan inskränkning. En verklig förbättring av ett så långt framskridet kvickdragsfall har jag ej tidigare kunnat iakttaga.

(Bergengren.)

Östra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Allmänna hälsotillståndet bland hästarna har varit gott.

Under eftersommaren och hösten förekom bland hästarna vid flertalet truppförband inom fördelningen en smittsam katarr i de övre luftvägarna. Sjukdomen synes i allmänhet varit godartad och ej åstadkommit större avbrott i hästarnas arbete. Vissa omständigheter synas tala för att smittan införts med importerade hästar till kapplöpningsstallarna vid Ulriksdal.

I övrigt har arméfördelningens hästar varit fria från infektionssjukdomar av elakartad natur.

(Bengtsson.)

Smålands arméartilleriregemente.

Hovsprickorna hava visat dålig läkningstendens. Behandlingen har gått ut på att hålla hästarna i arbete genom lämpligt sjukbeslag och hovvård. Det torde böra påpekas, att hos nykomna remonter långt gången strålröta och hovkapseldeformiteter förefunnos; bland årets fem remonter måste fyra från början tagas under behandling för dylika lidanden.

(Hederstedt.)

Svea ingenjörkår.

Huvudparten av sjukdomsfallen faller inom led- och sensjukdomarnas område. Härtill kommer, att en del hästar måste hållas sjukskrivna på grund av den årligen under regementsövningarna återkommande infektiösa rhinopharyngiten. I år har denna åkomma varit svårare än i följ med kraftigt näsflöde, besvärande hostretning samt stundom ganska hög, ehuru snart övergående feber. Medelst inhalationer, retande ingnidningar kring pharynx samt i en del fall nässköljningar har likväl sjukdomen även i denna form kunnat fås att gå tillbaka på kortare tid än en vecka. I intet fall har abscedering av submaxillarkörtlarna uppkommit, och något näsflöde liknande kvarkans har heller icke iakttagits.

Ett fall av Broncho-pleurit. Efter en regnig och kall manövervecka insjuknade den 6-åriga stamhästen nr 8 Miss dagen efter manövern slut. Temperaturen var 40.3, pulsen 60, aptiten fullständigt upphörd, slemhinnorna svagt gulfärgade samt slöheten starkt utpräglad. I bägge lungorna förefunnos måttligt förstärkta vesikulära ljud samt, såsom väsentlig förändring, utpräglade pleuritiska skavljud över hela nedre hälften av vänstra lungan. Den preliminära diagnosen sattes till broncho-pleurit. Av skäl, som jag nedan närmare skall utveckla, inleddes ingen

annan behandling, än att hästen uppställdes i en separat spilta i sjukstallet i och för expectans. Dagen efter eller den $\frac{9}{10}$ hade temperaturen sjunkit kritiskt till 38.1, pulsen var 40, de pleuritiska skavljuden voro nästan helt försvunna, slemhinnorna ännu något gulfärgade samt hästen i övrigt mycket piggare, ehuru aptiten icke återvänt annat än för hö. Vesikulärändningen var emellertid nu alldeles normal. Den $\frac{9}{10}$ var pleuriteten mera florid med tydliga skavljud, allmäntillståndet däremot utmärkt, men slemhinnorna fortfarande något gulaktiga. Efter två dagar voro alla tecken till pleuriten borta, slemhinnorna fullt normala och hästen pigg med god aptit. Någon stegring av temperaturen hade icke ägt rum efter den 8. och pulsfrekvensen var hela tiden 36.

Ovanstående fall är synnerligen intressant och belysande såväl från diagnostisk som terapeutisk synpunkt. Som bekant bryta sig sedan gammalt tvenne åsikter mot varandra rörande pleuriternas etiologi hos hästen. Somliga hålla före, att pleuriten uteslutande utvecklar sig i anslutning till lungrötan, andra åter äro av den uppfattningen, att pleuriterna hos hästen kunna uppträda som sjukdomar sui generis sålunda utan organiskt samband med en specifik sjukdomsprocess och alltså endast vara en följd av förkylningsmoment. Detta senare uttryck innebär ju ingenting annat än att infektionsämnen utan specifik karaktär skulle ha förmågan att framkalla en fristående pleuritisk affektion. För egen del har jag med stöd av de upprepade fall av kruppös pneumoni, som uppträtt i större besättningar och där endast en eller ett par hästar insjuknat trots stora infektionsmöjligheter, länge hyst den åsikten, att den kruppösa pneumonin hos hästen mycket väl kan vara av ospecifik natur. Belägg för denna min uppfattning erhöi jag under min tjänstgöring vid positionsartilleriregementet, där vid ett tillfälle, såvitt jag minns rätt, icke mindre än tre fall av kruppös pneumoni uppträdde, vilka samtliga icke reagerade för neosalvarsan. Då detta medel måste anses såsom specifikum mot lungrötan, innebär givetvis ett negativt resultat av medlets användning, nota bene om detta sker inom 48 timmar efter hästens insjuknande, ett bevis för att lungröta icke föreligger. Enligt mitt förmenande måste det sålunda anses fastslaget, att den kruppösa pneumonin hos hästen icke behöver vara identisk med lungrötan. Då nu såväl den torra som den exsudativa pleuriten kan utveckla sig i anslutning till lungrötepneumonin men en del forskare med bestämdhet hävda att en fullt fristående pleurit även kan uppträda hos hästen, har ovan relaterade fall ett stort intresse till en början från rent differentialdiagnostisk synpunkt. Såsom av sjukdomsberättelsen framgår uppkom sjukdomen efter en veckas manöver under synnerligen ogynnsamma väderleksförhållanden, där inga möjligheter till stallvistelse för hästarna förefanns. Sjukdomsförloppet var utomordentligt snabbt och till en början alarmerande med hög feber och starkt stört allmänbefinnande. Redan på andra dagen sjönk emellertid temperaturen ned till normalt värde samtidigt som tillståndet i övrigt avsevärt förbättrades och efter fyra dagar var hästen symptomfri. Hade här förelegat ett fall av lungröta skulle förloppet blivit ett helt annorlunda icke minst vad temperaturförhållandena beträffar. Det måste i stället hava rört sig om en ren s. k. förkylningspleurit, som tack vare gynnsamma omständigheter i form av ringa virulens hos bakterierna, stark motståndskraft hos hästen m. m. fick ett så snabbt och gynnsamt förlopp.

Fallet är emellertid icke blott belysande för hästpleuritens etiologi, det har även sin stora betydelse i terapeutiskt avseende. Enär jag önskade se, i vilken riktning fallet skulle utveckla sig, företogs icke någon som helst specialbehandling efter pleuritens fastställande. Hade jag i stället för den expectativa terapin omedelbart givit hästen en neosalvarsaninjektion, hade jag givetvis haft all anledning att misstänka, att lungröta förelåg, eftersom temperaturen sjönk så kraftigt redan dagen efter injektionen, såsom fallet ju brukar vara vid lungröta vid tidig applikation av ifrågavarande medel. Nu fick jag i stället bevittna, hurusom alla symptom

klingade av redan efter ett dygn utan någon som helst specifik terapi och därmed hade jag även räddat mig undan en felaktig diagnos. Med stöd av denna min erfarenhet skulle jag därför vilja tillråda, att icke vara för snabb med användningen av neosalvarsanet utan i stället avvakta sjukdomsförloppet under en eller annan dag. Man förlorar härigenom icke någon som helst tid, men vinner i stället säkerhet i diagnostiskt avseende, något som kan vara av vikt, då det gäller större besättningar såsom militärstallar och liknande. Man får likväl från denna expectativa behandling icke utesluta isoleringsåtgärder, enär man ju från början icke kan veta, i vilken riktning fallet kan komma att utveckla sig.

Undersökningar rörande värdet av fiskleverolja såsom profylaktikum vid hovsprickor. Såsom jag redan i föregående års rapport anförde, påbörjades dessa undersökningar under år 1934. De hava även fortsatt under år 1935, och då jag numera anser mig i stånd att avgiva ett definitivt yttrande över värdet av fiskleveroljan såsom profylaktikum vid hovsprickor, skall jag härmed redogöra för undersökningarna i sin helhet.

Utgångsmaterialet för undersökningarna utgjordes av sex stycken stamhästar av vilka två haft hovspricka 1931, en 1931 och 1933, två 1932 och 1933 samt två 1933. Samtliga hästar gingo i sitt vanliga, dagliga arbete och erhöilo sin vanliga ration. Fr. o. m. den 1. jan. t. o. m. den 15. maj 1934 erhöilo hästarna dagligen varje morgon två matskedar fiskleverolja. Härtill kom ytterligare en häst, som erhöil en hovspricka den 1. febr., vadan även han underkastades vitaminterapin. Resultatet blev, att av de ursprungliga sex hästarna icke mindre än fyra st. erhöilo hovsprickor, vilka i samtliga fall refererade sig till samma ben som förut. Trots dessa nedslående siffror beslöt jag att fortsätta försöken under 1935. Undersökningsmaterialet hade nu ökat till 9 hästar, enär under 1934 ytterligare två hästar tillkommit som förut icke haft hovspricka. Oljedoseringen var densamma, ehuru medicineringen påbörjades redan den 14. dec. 1934, detta för att om möjligt tillföra vitaminerna under så lång tid som möjligt under den i klimatologiskt avseende minst gynnsamma delen av året. Rationen hade dessutom utökats med 1.5 kg vetekli, 0.4 kg linfrömjöl och 0.3 kg melass pr häst 2 ggr i veckan under tiden $\frac{30}{11}$ 1934— $\frac{15}{1}$ 1935. För att utröna huruvida möjligen någon förändring i blodets kalk- och fosforhalt förelåg gjordes under tiden $\frac{15}{2}$ — $\frac{11}{4}$ samt på vissa hästar mellan den $\frac{9}{5}$ och $\frac{3}{6}$ blodanalyser. Resultatet av dessa förnyade försök med fiskleveroljan såsom profylaktikum var lika dåligt som under 1934. Icke mindre än 7 erhöilo recidiverande hovsprickor, två t. o. m. tvenne gånger på samma ben med 2—4 månaders mellanrum. Någon förändring i Ca- och P-halten i blodet kunde icke heller påvisas. Kalciumvärdet hos försökshästarna varierade mellan 12.6 och 14.8 samt P-värdet mellan 2.42 och 4.15. Motsvarande värden hos kontrollhästarna voro 12.5 och 15.1 resp. 2.34 och 4.29. Hovsprickornas etiologi är säkerligen skiftande och man får på grund härav icke vänta sig för mycket av en intern behandlingsmetod. Säkert är emellertid att fiskleveroljan icke förmår att förhindra uppkomsten av hovsprickor icke ens då man, såsom jag gjort, i samtliga fall underkastat hästarna en noggrann inspektion med hänsyn till benställningar och hovformer, vilka justerats så, att inga statiska moment kunnat spela in. Den omständigheten, att dylika etiologiska faktorer eliminerats men icke desto mindre de flesta hovsprickorna recidiverat, synes mig tala för att orsakerna till hovsprickorna i de av mig undersökta fallen måste sökas på annat håll än abnormiteter i hovar och benställningar. Att utfodringen eller fodrets sammansättning i de av mig anförda fallen skulle spelat någon roll synes mig föga sannolikt, enär endast ett visst begränsat antal hästar angripits. Troligare förefaller mig i stället antagandet, att konstitutionellt-predisponerande moment föreligga, enär det ju endast varit vissa bestämda hästar som insjuknat med af-

fektionerna lokaliserade till praktiskt taget en och samma plats. Då emellertid hovsprickorna huvudsakligen uppträtt under våren och de tidiga sommarmånaderna, torde det icke vara utslutet, att övergången från den mörkare och kallare delen av året till den ljusare och varmare med allt vad detta innebär av påfrestningar på organismen, kunnat spela rollen av utlösande moment.

(Carlin.)

Göta ingenjörkår.

Smittsamma sjukdomar.

Ringorm. Av ringorm har under året förekommit 8 fall. Varifrån smittan inkommit bland hästarna har icke med säkerhet kunnat fastställas. I Eksjötrakten förekommer ganska regelbundet och stationärt bland såväl lantbrukshästar som nötkreatur flera fall av ringorm årligen. Smittan förmodas hava kunnat inkomma med ströhalv. Smittvägen mellan de olika hästarna synes däremot ganska klar i det samtliga insjuknade hästar efter hand börjat angripas på en likbelägen fläck på vänstra sidan i sadelläget. Någon filt eller vojlock har med säkerhet varit smittförande. På grund härav har samtliga i stallet använda filter och vojlockar underkastats desinfektion — genomgått garnisonens tvättinrättning efter borttagande av förekommande laderskoning. Därefter har inget nytt fall inträffat.

Lufttröskatar. Den $\frac{25}{10}$ angreps samtliga hästar i stallet av den från 1935 års skänemanöver kända och därifrån till Eksjö garnison inkomna mycket smittsamma lufttröskatarren, rhino-laryngo-pharyngo-bronchitis, i folkmun här kallad »skånska hostan». Då i omnämnda manöver deltagande I 12-detachementet den $\frac{5}{10}$ ankom från Skåne, voro samtliga i manövern deltagande såväl stam- som ackord- och lejda hästar lindrigt angripna av sjukdomen. I 12:s ackordhästar utmönstrades den $\frac{6}{10}$ och därmed spreds smittan snabbt till traktens civila hästar och antog därvid på sina håll en ganska allvarlig karaktär. 2 dödsfall bland civila hästar kunde sålunda noteras på grund av tillstötande komplikation med bronchopneumoni. I flera fall förekom bland civila hästar hotande bronchopneumonier, vilka dock gingo till hälsa. Bland kronans hästar förlöpte sjukdomen mycket lindrigt med medelgradiga temperaturförhöjningar, i ett och annat fall upp till högst 39.5 gr, och avtonade snabbt på några få dagar. Ingen av kronans hästar sjukskrevs. Vid såväl Ing 2 som I 12 övervakades dagligen samtliga hästars kropps-temp. och vid temp. under 38.5 fick häst gå i arbete, även om hosta förefanns. Någon inverkan på tjänstens fortlöpande hade sjukdomen icke, om man undantager, att ett par planerade höstjakter måste inställas.

Ackordhästar. Ackordhästarna, 93 st., hava en gång under året besiktigats hos fodervärden. Ackordhästbeståndet har under de senaste tre åren undergått en påtaglig försämring. Cirka 15 % av ackordhästarna äro f. n. behäftade med kroniska hältor eller andra åkommor, som äro ägnade att nedsätta deras brukbarhet. Orsaken härtill synes bl. a. vara att söka i de under senare åren iakttagna förändringarna i lantbruksdriften, en förskjutning till förmån för bilismen, varigenom hästarna under lång tid på året få stå sysslolösa för att därefter vid behov sättas in i hårt lantbruksarbete. En annan bidragande orsak synes även vara den för trakten karakteristiska, tidigare påtalade hökvaliteten med mineralämnesdeficit, som är ägnad att disponera för uppkomsten av skelettsjukdomar.

Remontmaterial. Mot det remontmaterial, som 1935 och tidigare tilldelats Fortifikationen, finnes allvarliga erinringar att göra. Av 1935 till remontskolan överlämnade 11 remonter voro samtliga behäftade med sådana exteriörfel, som i större eller mindre grad måste anses såsom ett allvarligt hot mot deras framtida hållbarhet. 4 remonter voro redan vid ankomsten halta, varjämte 2 voro väderslukare. 2 remonter, en tilldelad Ing 1 och en Ing 3, har under året måst kasseras på grund av obotliga hältor, i ena fallet gonit, i andra fallet s. k. »dold spatt».

Att dylika omständigheter på ett betänkligt sätt måste inverka på nyrekryteringen av Fortifikationens stamhästmateriel, är uppenbart. (Johansson.)

Fälttelegrafkåren.

Fem fall av infektionssjukdomar och ett fall av invasionssjukdom hava förekommit. De förra gälla näs- och svalginflammation och det sistnämnda fotskabb. Samtliga fallen gälla ackordhästar, vilka medförde sjukdomsorsaken vid ankomsten till kåren.

Som vanligt dominera rörelseorganens sjukdomar. Såväl med avseende på antalet fall som sjukdagar. De kavallerihästar, som under delar av året disponerats av kåren, ha också som vanligt varit orsak till många bekymmer. Både på grund av deras hull och hållbarhet.

En fraktur av en överkäke uppstod på så sätt, att hästen med tänderna fattade om en av de tvenne järntenar, som finnas tvärs över krubbans öppna del, och därefter av obekant anledning gjorde en vridrörelse, varvid käken fastnade mellan krubbkanten och järntenen samt frakturerades, då hästen slet sig lös. Efter fixering med metalltråd gick fallet till hälsa.

Under året ha två stamhästar kasserats, båda två remonter. En första och en andra års. Dessa ha överflyttats från Gudhems remontdepå direkt till den i Eksjö vid Ing 2 förlagda, för tre av ingenjörkårerna gemensamma remontskolan. Då Ing 3 tilldelas två remonter är alltså redan av årgångarna 1934 och 1935 50 % borta — utan att hästarna varit inom Ing 3 förläggingsområde. Då jag icke sett vare sig dessa eller en del tidigare vid remontskolan kasserade, Ing 3 tillhöriga remonter, saknar jag möjlighet att yttra mig angående var orsaken till det sorgliga förhållandet är att söka. Årets erfarenhet bekräftar emellertid ytterligare det faktum, som i tidigare årsberättelser framhållits, att remonteringen av stamhästbeståndet vid Ing 3 är synnerligen otillfredsställande.

Furageringsförhållandena ha icke förbättrats. Under året ha nio leveranser måst kasseras, varav fyra gälla havre, fyra hö och en halm.

Följande försök, vilka beröra hästarna, ha under året utförts vid kåren:

utfodringsförsök med s. k. »krafthö» enligt uppdrag av intendentsdepartementet efter samråd med sjukvårdsstyrelsen;

försök med N. H.-nithakar enligt skrivelser från sjukvårdsstyrelsen och östra fördelningen;

försök med lokor och lösa bossor, enligt uppdrag av fortifikationsdepartementet.

För vart och ett av dessa försök har särskild rapport avgivits. (Palm.)

Svea trängkår.

Hälsotillståndet har varit relativt gott. Vissa åkommer — framför allt tryckskador men även senlidanden — hava dock förekommit i förhållandevis stort antal fall.

Uppträdandet av smittsam sjukdom under olika perioder av året är att konstatera. Från en del fodervärdar ingingo under sensvåren och försommaren meddelanden om, att hästar, som tidigare varit inkallade till tjänstgöring vid kåren, insjuknat i kvarka. Gjorda beskrivningar klarlade, att det verkligen var denna sjukdom, som förelåg. Några dagar innan nyssnämnda ackordhästar utmönstrades från kåren, hade såväl ackordhäst- som remontuppköp ägt rum. Enär icke någon av de nyinköpta ackordhästarna insjuknade i kvarka, torde sjukdomsöverföringen näppe-ligen hava skett på denna väg. Starkare skäl tala i stället för, att smittkällan förefunnits bland de uppvisade remonterna. Beklagligt är, att kåren — om ock ofrivilligt — medverkat till denna, i stort sett visserligen lindriga, epizooti. Tack

vare systematiska åtgärder — stalldesinfektion, temporärt uppskov med ackordhäst-inkallelser och sedermera endast inmönstring av för kvarka icke misstänkta hästar — hindrades sjukdomen vinna fotfäste bland kårens i tjänst varande hästar. Kårens enda direkta bekantskap med sjukdomen inskränktes nämligen till tvenne fall, så atypiska att de endast kunnat rubriceras såsom för kvarka misstänkta.

På senhösten uppträdde en ytterst smittsam respirationskatarr i övre luftvägarna hos en stor del av hästarna. Något samband mellan denna sjukdom och förut omnämnd kvarka torde icke hava existerat. Däremot är all anledning antaga, att denna respirationskatarr varit identisk med en någon vecka tidigare vid I 4 förefintlig, och för vilken redogörelse lämnats i årsberättelsen för detta regemente. En liten avvikelse i symtombilden förefanns dock, i det tvenne hästar vid T 1 reagerade med feber. Tillfrisknandet skedde här som vid I 4 mycket snabbt.

(Törnqvist.)

Ridskolan.

Hälsotillståndet kan under året betecknas såsom icke fullt tillfredsställande. Orsaken härtill är den halskatarr av enzootisk karaktär, som under månaderna september och oktober övergick besättningen, och varav sviterna ännu kunna förmärkas. Trots intyg om smittfrihet från alla de truppförband, varifrån hästar hitkommanderats med undantag av ett — Bodens trupper, varifrån meddelande ingick om fall av elakartad »hosta» varför hästkontingenten därifrån också isolerades — blev det mycket snart efter kursens början 1. september klart, att smitta införts. De första fallen av angina sjukskrevos den 6. september. Sjukdomen förlöpte visserligen lindrigt såtillvida, att endast 17 hästar varit sjukskrivna i åkomman, men hästbesättningens allmänna kondition har i påtagligt ogynnsam riktning påverkats. Härtill har givetvis också bidragit, att höstens konditionsbefrämjande arbete i ganska hög grad måst inskränkas. Jag är mycket böjd att på sjukdomens konto skriva den ännu bestående mycket påtagliga tendens till sällspord kronicitet, som kunnat förmärkas vid åtskilliga fall av såväl ostiter som senlidanden. Möjligt är ju att dessa fall också kunna tillskrivas de föregående årens mineralfattiga stråfoder. De »torra» åren ha tydligen — vilket även i privatpraxis kunnat fullt och tydligt konstateras — medfört avsevärd brist på kalk och fosforsyra i fodret. Bristen synes blott i ringa mån kunna avhjälpas genom medikamentös behandling.

Några fall av herpes konstaterades på hösten å de nyanlända remonterna men kom icke till spridning. Efter klippning avläkte fallen snabbt.

De tryckskador, som redovisas, gälla med få undantag 1. årsremonterna, vilka trots noggrann sadeltillpassning icke velat hålla i nedre delen av sadelgjordsstaden. Det vore en stor fördel om remonterna redan vid depåerna sadelvandes, så att huden vore fullt tränad för sadel och gjordar, redan innan remonterna ankomma till truppförbanden.

Även detta år kan konstateras, att i flera fall hästar kommanderats såsom tjänstehästar till skolan, vilka icke varit utan anmärkning beträffande senor eller ledgångar. Att ett dylikt mindrevärdigt material icke lämpar sig vid Ridskolan med dess naturligen relativt höga fordringar beträffande hållbarhet och hårdhet, som arbetet vid skolan måste ställa på hästmaterialet, torde dock vara ganska klart. Att olyckshändelser kunna inträffa, och att allvarligt arbete stundom kan avsätta spår, är naturligt, men en mångårig erfarenhet ger dock vid handen, att det material, som vid hitkomsten verkligen är fullgott, också som regel väl utstår de med arbetet ofrånkomliga påfrestningarna.

(Waxberg.)

Norra arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Hälsotillståndet har varit gott.

Ofta har arméns seldon givit anledning till oangenäma betraktelser. Vid höstens manöver inträffade, att lejda hästar vägrade draga, då de kände de hårda lokorna trycka på bogarna. Grimmorna äro ej sällan för små och sakna möjligheter att vidgas. Dessa mycket viktiga detaljer fordra sin lösning. (Norrgrén.)

Norrlands dragonregemente.

Hästvärden har varit god.

Antalet sjukdagar per 100 hästtjänstgöringsdagar var 6.7. Denna siffra måste anses vara låg. Som en jämförelse kan erinras om att detta tal för Norra arméfördelningen i sin helhet för år 1934 var 8.0.

Några sjukdomsfall, som kunna vara av mera allmänt intresse hava icke förekommit.

Under senare delen av året förekom vid regementet en influensaliknande sjukdom. (Åstrand.)

Norrlands artilleriregemente.

Hälsotillståndet bland stam- och ackordhästarna har varit gott.

Av infektionssjukdomar ha bland ackordhästarna förekommit 2 fall av infektiös anämi med dödlig utgång.

Den influensa, som på hösten genomtågade landets hästar från Skåne och norrut, passerade A 4 mycket lindrigt.

Ett stort antal karledsskador har orsakats av järngrimskaft. Denna erfarenhet har ju tidigare framförts i militärveterinärernas årsberättelser och förslagen om läder eller taggrimskaft skulle säkerligen minska sjukdagarna.

Den påfrestning och förslitning, som fältartilleriets stamhästar utsättas för, gör, att förbrukningen blir ganska stor och vore det lämpligt, att kassationsprocenten höjdes från 9 till 10.

Antalet hovsprickor har väsentligt minskats — om till följd av fisklevertran är förtidigt yttra sig, men gives detta även i vinter åt hästar med sköra hovar.

(Norrgrén.)

Norrlands trängkår.

Av smittsamma sjukdomar har förekommit infektiös bronchit, som uppträdde under oktober och november månader och som trots vidtagna isoleringsåtgärder angrep samtliga hästar. I alla fall var sjukdomsförloppet godartat, och efter behandling med expektorantia och god utluftning av stallarna voro hästarna helt återställda efter omkring två veckors sjukdomstid. Endast i ett fåtal fall förekom temperaturstegring.

Vid årets slut förefunnos vid kåren tre vakanser i stamhästbeståndet, och det föreligger alltså svårigheter att med de sista årens remonttilldelning hålla stamhästbeståndet vid full numerär. (Wilhelmson.)

Övre Norrlands trupper.

Stabsveterinären.

Hälsotillståndet bland hästarna vid truppförbanden i Boden har i allmänhet varit gott under år 1935.

Av smittsamma sjukdomar förekom infektiös rhinit vid Ing 4 och A 5 av olika karaktär. Vid Ing 4 inga abscesser i motsvarande lymfkörtlar, men envist näsflöde, vid A 5 däremot abscesser i ungefär hälften av fallen.

I mitten av december började vid I 19 smittsam hosta, som spred sig explosionsartat till K 4 B, A 5 och garnisonssjukstallet. Endast 2 av fallen vid K 4 B hade lokalsymtom till trachean med feber. Samtliga andra voro feberfria med ostört allmäntillstånd. I vila och i skritt var hostan lindrig, men efter ett par travsteg utlöstes våldsamma hostattacker. Efter hand smittades även Ing 4, medan A 8 undgick smittan. Sjukdomen kvarstod vid årsskiftet.

Vid Ing 4 inträffade sammanlagt 16 fall av ringorm med oförklarlig smittkälla. Ett par av fallen voro av svårartad natur med stora hudpartier angripna och djupgående förändringar i huden.

I berättelsen från A 5 relateras ett fall av sköldkörtelkarcinom hos en ackordhäst.

Vid Bodenskvadronen är antalet hovsprickor anmärkningsvärt stort. Försöken med levertran hava ej givit resultat och betesgången medförde snarare en försämring i flera fall. Beslaget med halvmånformig sko synes vara enda sättet att få en åtminstone temporär läkning av sprickorna. Vid återgång till vanligt beslag recidivera de tyvärr ej så sällan.

Delvis med anslag från sjukvårdsstyrelsen inköptes i november till garnisonssjukstallet en röntgenapparat av typ Pleromobil, transportabel och helt högspännings-säkrad.

Apparaten är av s. k. Bedsidetypp och medgav i sitt ursprungliga skick ej lågfotografering i horisontalplanet av kota och hov, ej heller av häst på operationsbordet. Genom en enkel anordning med rörlig tvärring på rörarmen är fotografering nu möjlig i alla behövliga höjdlägen. De ursprungliga hjulen ersattes med s. k. barhjul, som medge lätt förflyttning i alla riktningar.

Trots det relativt svaga kW-röret, fås fullt läsbara bilder av ben och ledgångar från armbågsleden resp. bakre knäleden och nedåt.

(Ringberg.)

Norrbottens artillerikår.

Bland anmärkningsvärda sjukdomsfall kan nämnas en ackordhäst, som i april uppvisades för förstoring av högra sköldkörteln. Denna var knytnävstor, och då den generade hästen exstirperades den. Lyckligtvis gjordes operationen på operationsbordet ty när svulsten skulle lossas uppkom en våldsam blödning från fingertjocka grenar från jugularis, som ledde till svulsten. Mikroskopisk undersökning vid pat.-anatomiska avdelningen vid veterinärhögskolan konstaterade »karcinom synbarligen utgående från sköldkörteln». Efter normal sårläggning gick hästen till fodervärd.

(Ringberg.)

Remontdepåerna.

Herrevadsklosters remontdepå.

Bland depåns remonter har den sedvanliga febersjukdomen även i år uppträtt, men under betydligt strängare former än hittills. Likheten med infl. erysipelatos är fortfarande påtaglig, men försök av vet. Magnusson till konstlad överföring å försöksdjur hava icke lyckats. Sjukdomen började detta år betydligt tidigare än eljest, redan den 2. juni, och omfattade inalles 14 fall med ej mindre än 4 dödsfall. Sista fallet inträffade den 17. juli. Vad orsaken kan vara, att den i år visade sig allvarligare, är svårt att säga. En bidragande orsak torde dock den ogynnsamma väderleken med hastigt växlande köld och värme ha varit, varigenom respi-

rationsslemhinnorna gjordes lättare genomträngbara för smittämnet. De dödligt förlöpande fallen drogo i genomsnitt en sjukdomstid av blott 3—5 dagar. Även i år användes salvarsaninjektioner dock utan nämnbar verkan. Bästa behandlingen torde allt fortfarande bestå i sprit och kamfer.

Efter framställning hos sjukvårdsstyrelsen sattes vet. *Magnusson* i tillfälle att göra en serie undersökningar och fann därvid i lungorna en specifik streptokock samt även gula staphylokocker. Efter blodavtappning från tillfrisknade hästar framställdes ett specifikt serum, som dock blott hann komma till användning å det sist insjuknade fallet. Emellertid visade behandlingen påtaglig verkan och fallet gick mycket snabbt till hälsa. Senare den 7/8 verkställdes ympning med autogent vaccin å 36 st. hästar, vilka gått tillsammans med de insjuknade i samma beteshage. Av dessa insjuknade ingen ytterligare. Att draga någon slutsats på grund härav, torde dock på nuvarande stadium vara förhastat, enär sjukdomen alltid vid denna tidpunkt dör bort av sig själv. I varje fall ha vi dock till nästa år ett vapen att kunna använda vid första utbrott av sjukdomen.

Av skador, som inträffat, torde böra nämnas ett dödsfall på grund av åkslag. Vidare en ruptur å blindtarmen, uppkommen vid kollision å betet. Den andra kolliderande parten ådrog sig även en allvarlig skada å bogen i m.subscapularis med åtföljande atrofi. Dessa skador förekomma varje år med ett å två fall och gå vanligen till hälsa efter 8—10 månaders behandling. En häst med bäckenbrott (lårledsartit) har måst nedslaktas efter 2 års behandling. Vidare har en måst kasseras för spatt och överförts såsom ekonomihäst.

Trots den ytterst tråkiga sommaren med å sensommaren stark torka har dock betet visat sig tillräckligt för remonterna och alla inkommo i god kondition. Detta beror rätt mycket på att typen de senare åren blivit rätt mycket förbättrad. Strävan har gjorts att få armehästen lägre, något grövre och av kompaktare konstruktion, varigenom den lättare skulle kunna hållas i hull. Detta synes vi nu vara på god väg att erhålla. De högbenta, »glesa» hästarna synas bli allt mer sällsynta å depåerna.

De många krubbitare, som depån varje år begåvats med, ha i år blivit betydligt färre, tack vare att remonteringsnämndens ordförande vid varje uppköp framhållit, att hästar med dylika ovanor ej mottagas och varnat säljarna för att salubjuda dylika, enär de omedelbart komma att tillbakaskickas då ovanan upptäckes å depån.

(Breide).

Gudhems remontdepå.

Hälsotillståndet har under året varit *gott*, och detsamma kan även sägas om remonternas hull och kondition. Några smittsamma sjukdomar av betydelse ha under detta liksom under det föregående året lyckligtvis icke uppträtt. Tre hästar ha avlivats; en efter blott ett par timmars sjukdom för bristning i grovtarmväggen och en efter en tids stillastående för oläkbart bäckenbrott (fraktur av os pub. et os ilii). Denna skada hade inträffat på rastgården och sannolikt uppkommit genom kullfallning.

Den tredje fick vid årsskiftet 34—35 en häftig svalginflammation av antagligen infektiös art, från vilken den friskrevs den 15/2. Senare behandlades hästen bl. a. för »fyllda pannor» och vid de återkommande besiktningarna antecknades om den: »blöt, lymfatisk och osund». Bete och sol bruka på konvalescenter många gånger göra underverk, men hästen återkom snart från betet och nu med en kronisk broskinflammation i struphuvudet, och då denna akutiserades och även medförde abscessbildning av allvarlig art blev detta anledning till hästens avlivande.

Den under hösten så väl bland kronans som civila hästar inom landet allmänt spridda »smittsamma hostan» dök på Gudhem upp först den 3. dec. och gick inom

kort hastigt över praktiskt taget alla hästar. Infektionen var lindrig och nedsatte ganska föga den då allmänt rådande goda konditionen.

Ingen häst behövde för hostan sjukskrivas, och endast ett fåtal krävde medicinsk behandling. (Hellgren.)

H. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar.

Sjukligheten. Medeltalet av arméns hästar¹ har under året uppgått till 5 731 [5 640], däri medräknade egna tjänstehästar, stambästar och vid truppförband tjänstgörande ackordhästar. Antalet nyinsjuknade uppgick till 8 573 och sjuklighetsprocenten var 6·9 d. v. s. 394 [402] hästar hade varje dag av året varit sjukskrivna. De vapenslag (frånsett skolor), som varit svårast utsatta, voro ingenjörtrupperna med 11·1 %, därefter trängen 8·3, artilleriet med 8·2, infanteriet 6·7 samt kavalleriet 6·2. Bland enskilda truppförband har Bodens ingenjörkår högsta siffran (13·6) samt därefter Svea ingenjörkår (12·9), Norrlands trängkår (12·3) och Gotlands infanteri (12·2). Närmare specifikation lämnas i Tab. 21.

Den vanligaste orsaken till sjukskrivning har varit sår, kross- och tryckskador med tillsammans c:a 2 600 sjukdomsfall och c:a 30 000 vård dagar; mycket höga tal visar även seninflammation med resp. 800 och 29 000 samt ledinflammation och ledvrickning. Det dagliga medeltalet hästar, som av olika orsaker icke kunnat tagas i bruk, har varit för sår 54, tryckskada 14 och krosskada 14 eller sammanlagt 82 hästar, för seninflammation och -bristning 79, ledinflammation 34, ledvrickning 25, hovspricka 21 och hovinflammation 19. Se för övrigt närmare i Tab. 22.

I Tab. E. är gjord en sammanställning av vissa vanliga och för truppförbandens tjänsteduglighet betydelsefulla sjukdomar bland hästarna vid de beridna truppförbanden. Siffrorna angiva antalet fall (under året insjuknade) pr 100 hästar av medelbeståndet.

Av tabellen framgår, att ingenjörtrupperna och artilleriet äro mest utsatta för de här ifrågakommande sjukdomarna med resp. 159·2 och 157·1 på 100 av medelhästbeståndet, därefter trängen med 140·5 och kavalleriet med 99·7.

De olika truppförbanden hava emellertid stora variationer att uppvisa. Höga siffror förekomma beträffande lymfangit vid Gotlands artillerikår (15·4) och Göta artilleriregemente (11·0), kolik vid Skånska trängkåren (15·5) och Gotlands art.-kår (15·4), strålbenshålt vid Skånska trängkåren (6·9), benhinneinflammation vid Bodens ingenjörkår (10·5), inflammation i senor och senskidor vid Fälttelegrafkåren (36·8), Göta artillerireg. (30·6) och Karlsborgs art.-reg., (28·6), ledåkommor (utom spatt) vid Svea ingenjörkår (73·5), Fälttelegrafkåren (50·9), spatt vid Karlsborgs art.-reg. (3·6), Göta artilleriregemente (3·3) och Bodens art.-reg. (3·2), krosskada och sår vid Fälttelegraf-

¹ Erhålles på det sättet, att antalet hästtjänstgöringsdagar divideras med 365.

kåren (107·0) och tryckskada vid Göta artillerireg. (64·1), hovspricka vid Norrlands dragonreg. i Boden (13·3) samt hovinflammation, hovböld m. m. vid Norrlands artillerireg. (31·3), Karlsborgs artillerireg. (28·6) och Göta artillerireg. (24·0).

Tab. E. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1935.

Truppförband	Lymfångst	Kolik (jämte förstoppning, gasansamling, tarmvred)	Strålbenhalt	Benhineinflammation (remothälta)	Inflammation i senor och senskidor	Ledåkommor (utom spätt)	Spätt	Krosskada, sår	Mugg	Tryckskada	Hovspricka	Hovinflammation, hovböld
Livregementet till häst . . .	5·8	3·5	—	0·4	11·4	21·1	1·9	34·9	0·2	4·1	2·0	9·1
Skånska kavalleriregementet . .	4·5	10·9	1·0	0·2	12·1	10·1	1·8	32·5	1·4	14·0	7·0	16·6
Livregementets husarer . . .	10·1	1·2	—	1·8	17·5	17·7	0·2	16·6	0·4	3·1	3·7	11·9
Norrlands dragonregemente U. .	4·9	3·8	—	0·4	21·2	10·7	1·1	39·1	0·6	9·8	6·2	8·3
„ „ B.	7·5	0·8	0·8	3·3	13·3	27·5	2·5	28·3	—	1·7	13·3	11·7
Svea artilleriregemente . . .	8·9	6·0	—	1·6	15·2	18·4	1·8	48·0	3·1	16·5	9·4	17·6
Göta artilleriregemente . . .	11·0	9·2	4·2	4·5	30·6	48·4	3·3	70·6	3·3	64·1	11·6	24·0
Wendes artilleriregemente . .	5·6	3·9	2·0	0·3	16·3	14·6	2·2	39·0	0·6	2·8	3·1	8·4
Norrlands artilleriregemente .	9·5	5·9	—	—	14·2	12·6	2·8	36·3	2·8	11·4	9·5	31·3
Norrbottnens artillerikår . . .	8·8	3·9	1·0	2·0	12·7	18·6	1·0	35·3	8·8	17·6	6·9	6·9
Smålands arméartillerireg. . .	3·9	2·6	1·3	1·3	14·5	11·8	1·3	23·7	—	1·3	1·3	1·3
Gotlands artillerikår	15·4	15·4	—	7·8	23·1	30·8	—	65·4	—	3·8	11·5	11·5
Bodens artilleriregemente . .	6·6	—	1·6	—	14·5	16·1	3·2	40·8	3·2	27·4	4·8	3·2
Karlsborgs artilleriregemente .	—	—	—	7·1	28·6	14·2	3·6	39·3	—	—	—	28·6
Svea ingenjörkår	9·6	4·8	—	—	9·6	73·5	—	43·4	1·2	19·3	8·4	9·6
Göta ingenjörkår	2·8	7·1	1·4	4·3	8·5	15·6	1·4	15·6	—	5·7	5·7	22·7
Fälttelegrafkåren	1·8	1·8	—	1·8	36·8	50·9	—	107·0	3·5	5·3	7·0	10·5
Bodens ingenjörkår	8·7	—	1·7	10·5	8·7	27·9	1·7	52·4	1·7	13·9	1·7	3·5
Svea trängkår	—	1·3	—	1·3	17·9	9·0	—	39·7	—	35·9	3·8	11·5
Göta trängkår	7·7	—	3·8	5·8	17·3	19·2	—	28·8	—	7·7	5·8	13·5
Norrlands trängkår	—	5·1	—	5·1	5·1	33·8	—	55·9	1·7	33·8	11·9	17·0
Skånska trängkåren	3·4	15·5	6·9	—	22·4	37·9	—	55·2	—	—	5·2	15·5
Sammandrag.												
Kavalleriet	6·4	4·6	0·3	0·9	15·3	15·6	1·3	30·6	0·6	7·4	5·2	11·5
Artilleriet	8·4	5·7	1·4	1·7	18·4	22·0	2·4	47·3	2·7	21·3	7·8	18·0
Ingenjörtrupperna	6·0	3·7	0·7	3·7	15·0	46·7	0·7	51·6	1·5	11·6	6·0	12·0
Trängen	2·8	5·3	2·4	2·8	15·8	23·9	—	44·9	0·4	21·5	6·5	14·2

Att av de i tabellen anförda siffrorna draga några bestämda slutsatser med avseende på den allmänna hästvården vid resp. truppförband torde vara allt för vanskligt. Höga siffror beträffande exempelvis inflammation i senor och senskidor, ledåkommor, tryckskador o. d. torde dock stå i ett visst samband med starkare förslitning av hästmaterialet.

Av samtliga hästar hava 44 [37] avlidit, i främsta rummet av sjukdomar i digestionsorganen. Antalet avlivade hästar uppgick till 59 [59] eller 1·0 % av medelhästbeståndet. Orsak till avlivande har huvudsakligen varit skador i rörelseorganen jämte olycksfall (inkl. benbrott). Antalet kasserade hästar

Tab. F. Till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1935.

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
<i>Södra arméförd.</i>				
K. 2	1	Benbrott	Kapplöpning	Avlivning
	1	,	Spark av häst	,
	24	Sår	Grimskafskada	Tjänstedugliga
A. 3	1	Hovbensbrott	Hinderhoppning	,
	1	Blodpropp	Störtade under ridning	Självdöd
T. 4	1	Brott av ryggkota	Skenolycka	,
<i>Västra arméförd.</i>				
T. 2	1	Benspricka	Spark av häst	Tjänsteduglig
	1	Sår	Bett av häst	,
	3	,	Spark ,	,
	1	,	Grimskafskada	,
	2	Benbrott	Hinderhoppning	Avlivad
<i>Östra arméförd.</i>				
I. 4	1	Kontusion	Kollision med bil	Tjänsteduglig
K. 1	1	Hjärtförlamning	Störtade under ridning	Självdöd
	1	Benbrott (skank)	Spark av häst i kasärn	Avlivad
	2	,	Spark av häst	,
	1	Höftbensbrott	Under fälttjänst	Tjänsteduglig
A. 1	1	Bäckenbrott	Halkning på stallgolv	Sjukskriven vid årsskiftet
	4	Sår	Grimskafskada	Tjänstedugliga
Ing. 3	1	Brott å käkbenet	Ej angivet	,
	1	, , sittbenet	,	,
T. 1	1	Kontusion	Skenolycka	,
	1	,	Kullridning	,
	1	Sår	Spark av häst	,
	1	,	Av spiltbommen	,
<i>Norra arméförd.</i>				
K. 4	1	Benbrott	Under gräsbete	Avlivad
	1	,	Spark av häst	,
	1	Sår	Sprang in i ridhusspegeln	,
A. 4	1	Brott å skallbasen	Gick över under ridning	Självdöd
	20	Sår	Grimskafskada	Tjänstedugliga
Ing. 4	1	Benbrott	Hinderhoppning	Självdöd
	1	,	Spark av häst	Avlivad
A. 5	1	Halsvrickning, rygg- märgabblödning	Fastnat i grimskaf	Självdöd
	1	Torticollis	Hinderhoppning	Tjänsteduglig
	5	Sår	Bitsår	,
	3	,	Grimskafskada	,
A. 8	3	,	Av krubba på bete	,
	1	,	Påkörd av pjäsvagn	,
K. 4 B	1	Benbrott	Spark av häst	Ej tjänsteduglig
	1	Ledinflemmation	, ,	,
	1	Kontusion	Halkning på stallgolv	Tjänsteduglig
	2	,	Spark av häst	,
<i>Remontdepåer</i>				
	1	Ruptur av blindtarm	Kollision på bete	Självdöd
	1	Bäckenbrott	Ej angivet	Avlivad
	1	Benbrott	I rastgården	,

Tab. G. Översikt av olycksfall bland arméns hästar år 1935 med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd.

	Skadans tillkomstsätt													
	Grimskafskada	Spark av häst	Bett av häst	Skada i stallet (omkullfall o. d.)	Omkullridning	Ridning i terräng	Hopp över hinder, grav	Sken, kapp-löpning	Gick över	Å bete	Påkörd av bil, vagn	Ej angivet	Övriga	Summa
Skadans art.														
Sår	54	5	6	1	1	—	—	—	—	3	1	—	1	72
Kontusion	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	5
Benbrott	—	6	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	11
Brott i övrigt i bensyste- met	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	3	—	7
Ledvrickning, ledinflam- mation	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Benspricka	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tarmbristning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Hjärtförslänning, blod- propp	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Summa	55	15	6	4	1	2	5	3	1	4	2	3	1	102
Skadans påföljd.														
Tjänstedugliga	54	6	6	2	1	—	2	1	—	3	2	2	—	79
Ej tjänstedugliga	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Avlivade	—	7	—	1	—	—	2	1	—	—	—	1	1	13
Själv döda	1	—	—	—	—	2	1	1	1	1	—	—	—	7
Sjukskrivna den 31 dec.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	55	15	6	4	1	2	5	3	1	4	2	3	1	102

uppgick till 596 [590] eller 10·4 % av medelhästbeståndet. Kassationsorsak har varit i främsta rummet ålder, allmän stelhet o. d. (39 % av alla kassationer), led- och senåkommer o. s. v. Särskilt hög kassationsprocent visa, om man bortser från infanteriet, Fälttelegrafkåren och Svea ingenjörkår med resp. 30 och 21 % (Tab. 23—25).

Å remontdepåerna insjuknade under året 211 hästar mot 280 föreg. år (Tab. 22). Antalet sjukdagar var ca 4 900 av 201 300 hästtjänstgöringsdagar eller 2·4 %.

För att få en föreställning om frekvensen av *olycksfall* bland arméns hästar ha sammanställts Tab. F. och G. Dessa siffror ingå överallt i statistiken rörande hästarnas sjuklighet (ävensom i förekommande fall kassation, avlivande eller dödlighet). Av samtliga 102 olycksfall blevo 79 (77·8 %) hästar utskrivna såsom tjänstedugliga och 2 (2·0 %) ej tjänstedugliga, 13 (12·7 %) avlivades, 7 (6·9 %) dogo och 1 kvarstod under behandling vid årets slut.

Beträffande *skadans tillkomstsätt* har skadan förorsakats av grimskaf i 54 [32] fall, genom spark av häst i 5 [33], bett av häst i 6 [10], skada i stallen i 4 [9], skenolyckor eller kapplöpning 3 [8], hopp över hinder 5 o. s. v.

Veterinärvårdskostnader. Tablån över kostnader för truppveterinärvården (Tab. 20) företer stora variationer med avseende på kostnaden pr häst och dag. Gränserna äro med bortseende från vissa skolor, intendenturkompanier o. d. 7·27 öre för Karlsborgs artilleriregemente, som hade stora kostnader för skonings- och förbrukningsmateriel, och 1·81 öre för Jämtlands fältjägarregemente.

Ovanstående belopp kunna ej läggas till grund för ett allsidigt bedömande av truppveterinärvårdsanslagets handhavande, då alltför många faktorer härvid inverka.

Kostnaderna avse räkenskapsåret $\frac{1}{7}$ 1934— $\frac{30}{6}$ 1935.

TABELLER

Tab. 1. Utgifter för truppsjukvården 1 juli 1934—30 juni 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Tjänstgöringsdagar	Utgifter, kronor	Kostnad pr man och dag i öre									
			Nyskaffning av materiel	Underhåll av materiel	Förbrukningsmateriel	Sjukhuskostnad	Medikamenter	Tandvård	Transportkostnader	Utgifter för epidemier	Diverse	Summa kostnad
Södra arméfördelningen.												
Norra skånska infanterireg:ttet	179 019	5 394 65	0 85	0 08	0 63	0 20	0 58	0 56	0 10	—	0 01	3 01
Södra skånska infanterireg:ttet	200 185	6 232 53	0 68	0 16	0 69	0 34	0 64	0 14	0 23	0 04	0 19	3 11
Kronobergs regemente	171 533	5 008 09	0 97	0 23	0 61	0 15	0 44	0 37	0 08	—	0 07	2 92
Kronobergs reg:ts detach. i K.	112 852	3 086 90	0 09	0 15	0 59	0 23	1 24	0 36	0 04	—	0 04	2 74
Hallands regemente	174 827	4 188 14	0 73	0 16	0 19	0 37	0 55	0 28	0 10	—	0 02	2 40
Skånska kavalleriregementet	127 024	4 546 96	1 91	0 08	0 24	0 09	0 62	0 45	0 12	0 03	0 03	3 57
Wendes artilleriregemente	170 015	4 304 75	1 66	0 10	0 12	0 08	0 44	—	0 05	—	0 08	2 53
Skånska trängkåren	75 396	5 710 31	0 06	1 21	2 74	0 22	0 97	1 97	0 20	—	0 20	7 57
Västra arméfördelningen.												
Skaraborgs regemente	196 846	4 783 59	0 45	0 58	0 19	0 38	0 60	0 08	0 14	—	0 01	2 43
Älvsborgs regemente	191 490	4 863 80	0 94	0 20	0 21	0 16	0 58	0 38	0 05	—	0 01	2 53
Bohusläns regemente	199 550	6 047 48	1 02	0 17	0 83	0 36	0 31	0 24	0 08	—	0 02	3 03
Värmlands regemente	158 026	4 823 74	0 91	0 17	0 66	0 13	0 53	0 89	0 11	0 07	0 08	3 05
Livregementets husarer	135 713	3 245 76	0 50	0 27	0 20	0 71	0 45	0 07	0 15	—	0 04	2 39
Göta artilleriregemente	160 713	6 000 51	0 67	0 12	0 44	1 55	0 35	0 39	0 11	—	0 10	3 73
Karlsborgs artilleriregemente	115 543	4 612 61	0 82	0 13	0 85	0 81	0 66	0 58	0 02	—	0 12	3 99
Göta trängkår	76 376	4 659 50	1 26	0 89	1 39	0 40	0 92	0 62	0 03	—	0 63	6 14
Andra intendenturkomp.	31 884	1 743 53	—	0 04	0 29	0 45	0 62	—	0 27	—	3 80	5 47
Östra arméfördelningen.												
Svea livgarde	444 631	10 932 21	0 03	0 05	0 52	1 38	0 37	0 03	0 07	—	0 01	2 46
Göta livgarde	93 993	2 414 82	0 04	—	0 30	1 87	—	0 34	0 02	—	—	2 57
Livregementets grenadjärer	202 097	5 192 56	0 58	0 25	0 68	0 14	0 32	0 53	0 04	0 01	0 02	2 57
Upplands regemente	334 730	8 269 74	0 23	0 70	0 43	0 42	0 37	0 24	0 06	—	0 02	2 47
Södermanlands regemente	209 376	6 830 84	0 20	0 24	0 87	0 37	0 44	0 65	0 16	0 01	0 11	3 05
Livgrenadjärreg:ttet } Östra bri-	247 679	9 245 34	0 61	0 32	0 86	0 65	0 81	0 43	0 03	—	0 02	3 73
Jönköp.-Kalmar reg. } gaden	199 137	10 524 78	1 04	0 68	0 95	0 55	0 98	0 84	0 21	—	0 03	5 28
Livregementet till häst	140 289	4 875 51	0 44	0 09	0 41	1 77	0 51	0 12	0 08	0 01	0 03	3 46
Svea artilleriregemente	199 543	6 792 42	0 20	0 21	0 73	1 20	0 41	0 39	0 12	—	0 14	3 40
Smålands arméartilleriregemente	189 251	5 699 28	0 33	0 12	0 64	0 54	0 56	0 60	0 14	0 01	0 07	3 01
Svea ingenjörkår	170 722	4 815 93	0 16	0 21	0 38	0 66	0 80	0 07	0 20	—	0 05	2 53
Göta ingenjörkår	94 851	2 751 49	0 34	0 04	0 76	0 49	1 11	—	0 08	0 01	0 08	2 90
Fälttelegrafkåren	119 890	2 511 12	0 64	0 01	0 58	0 35	0 40	0 04	0 06	—	0 01	2 10
Svea trängkår	117 280	7 338 89	0 59	1 63	1 79	0 88	0 75	0 03	0 12	—	0 46	6 25

TAB. 1 (forts.). UTGIFTER FÖR TRUPPSJUKVÅRDEN 1 JULI 1934—30 JUNI 1935. 65

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Tjänstgöringsdagar	Utgifter, kronor	Kostnad pr man och dag i öre									
			Nyanskaffning av materiel	Underhåll av materiel	Forbrukningsmateriel	Sjukhuskostnad	Medikamenter	Tandvård	Transportkostnader	Utgifter för epidemier	Diverse	Summa kostnad
Krigsskolan	44 316	1 756·67	0·10	0·12	0·94	1·02	1·67	—	—	—	0·11	3·96
Ridskolan	40 844	2 378·07	0·10	0·56	1·08	1·29	0·68	—	1·67	—	0·44	5·82
Infanteriskjutskolan	20 704	581·51	—	—	0·29	0·80	0·88	0·39	0·29	—	0·16	2·81
Norra arméfördelningen.												
Dalregementet	181 417	6 020·92	1·36	0·30	0·13	0·10	0·99	0·34	0·07	—	0·02	3·31
Hälsinge regemente	182 073	4 962·26	0·76	0·35	0·58	0·23	0·39	0·36	0·04	—	0·01	2·72
Jämtlands fältjägarregemente	193 904	5 767·27	0·99	0·63	0·26	0·21	0·42	0·33	0·06	—	0·07	2·97
Västernorrlands regemente	171 523	5 314·90	0·71	0·23	0·43	0·16	0·70	0·52	0·29	—	0·06	3·10
Norrlands dragonregemente	127 166	4 875·88	1·61	0·40	0·38	0·32	0·40	0·61	0·09	—	0·01	3·83
Norrlands artilleriregemente	160 747	3 830·04	0·33	0·23	0·4	0·34	0·65	0·34	0·07	—	—	2·38
Norrlands trängkår	80 519	3 827·99	0·28	1·04	1·44	0·52	0·60	0·50	0·30	—	0·06	4·74
Övre Norrlands trupper.												
Västerbottens regemente	182 933	6 151·86	0·67	0·30	1·06	0·41	0·40	0·34	0·16	—	0·02	3·36
Norrbottnens artillerikår	82 693	2 617·49	0·20	0·02	0·87	1·55	0·44	—	0·08	—	—	3·16
Tredje intendenturkomp.	24 107	1 005·53	—	—	—	2·68	1·48	—	0·01	—	—	4·17
Bodens fästning.												
Norrbottnens regemente	300 349	8 019·89	0·46	0·20	0·34	1·11	0·49	—	0·05	—	0·02	2·67
Bodens artilleriregemente	148 566	3 727·11	0·06	0·02	0·22	1·53	0·64	—	0·04	—	—	2·51
Bodens ingenjörkår	105 028	7 490·40	0·39	0·11	0·77	1·16	0·75	3·82	0·07	—	0·06	7·13
Gotlands trupper.												
Gotlands infanterikår	152 120	5 931·14	0·97	0·31	0·69	0·23	0·83	0·53	0·21	—	0·13	3·90
Gotlands artillerikår	66 978	1 896·90	0·25	0·01	0·54	0·42	0·56	—	0·30	—	0·01	2·09

Anm. Antalet tjänstgöringsdagar ansluter sig till budgetåret.

Tab. 2. Sammandrag av rapporterna över besiktningarna av värnpliktiga år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
O m r å d e n	Summa prövade	Icke inskrivna			Inskrivna							På 100 prövade		
		H	A	S:a	Studenter och likställda	Övriga värnpliktiga				S:a	Ej inskrivna	Inskrivna	I allt	
						Vapenföra			Ej va- penf.					
						E	F	C						F
20-åriga	50 566	3 225	4 500	7 725	1 209	150	26 182	8 924	4 860	1 516	42 841	15·3	84·7	100·0
Södra arméfördelningsområdet	10 890	589	953	1 542	243	49	5 680	1 954	1 140	282	9 348	14·2	85·8	100·0
Östra														

Anm. Rörande gruppernas omfattning se textavd. sid. 26. — Beträffande ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden, se Tab. 6 a.

Tab. 3 a. Kassationsorsaker hos 20-åriga värnpliktiga, grupp A, vid besiktningarna år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- nings pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar		Ännesomsättnings- och blodsjukdomar	Sjanssjukdom	Nervsystem- metsjukd.	Öronsjuk- domar	Öronsjuk- domar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsträcknings- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Barnsystemets och led- gångarnas sjukd.	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svulster	Summa			
		allmän svaghet	Fortfarande	Övriga bildningsfel	Övriga infek- tions- sjukdomar														Tuberkel- sjukdom	Övrigt o. övrigt	Övrigt o. övrigt
Malmöhus södra inskr.sområde	2 290	3	—	1	23	2	22	—	4	4	—	7	36	10	3	4	36	—	—	157	
Malmöhus norra	2 513	13	3	1	24	4	24	5	12	9	2	4	71	11	4	7	31	1	—	228	
Hallands	2 694	8	3	—	26	8	24	6	11	11	1	7	69	14	3	6	48	3	1	257	
Kronobergs	3 393	5	1	4	59	8	12	10	18	10	2	2	72	16	6	8	44	1	3	311	
Norra Smålands	2 971	6	1	1	21	13	6	7	8	10	—	2	63	11	5	4	30	5	1	219	
Östergötlands	2 673	9	—	1	24	6	9	5	7	8	1	3	41	3	6	6	34	2	3	188	
Örebro	2 488	7	3	3	50	2	7	5	8	14	2	3	31	23	4	4	21	3	—	217	
Södermanlands	2 203	1	1	1	24	12	12	7	5	13	2	9	26	9	9	4	45	1	1	204	
Stockholms	4 631	15	1	7	102	9	11	3	10	17	3	10	116	30	12	11	78	1	1	475	
Uppsala	2 285	3	—	3	30	2	6	6	7	14	2	5	54	13	5	—	33	1	1	195	
Västgöta-Bohus	2 807	5	1	3	57	7	4	26	6	13	3	4	59	23	4	6	45	1	—	274	
Älvsborgs	2 562	11	—	2	40	7	6	6	12	11	—	8	57	20	2	4	33	2	—	240	
Skaraborgs	1 996	9	1	2	15	5	3	19	6	13	3	2	52	6	8	4	38	11	2	206	
Värmlands	2 391	3	—	4	27	6	2	19	4	8	1	6	48	21	3	1	24	1	—	181	
Kopparbergs	1 969	2	1	1	16	5	2	14	5	5	1	5	17	19	2	3	18	1	—	120	
Gävleborgs	1 882	3	—	1	19	8	7	20	9	17	1	3	55	18	2	3	29	1	—	218	
Jämtlands	2 433	17	—	3	38	4	7	25	3	10	2	3	67	13	5	20	2	5	—	233	
Västernorrlands	2 082	3	—	3	41	—	2	11	6	1	1	3	17	13	1	1	23	2	1	186	
Västerbottens	1 980	8	3	—	42	8	4	21	5	17	5	1	64	15	1	1	21	—	—	223	
Norrbottnens	1 923	—	—	2	54	4	4	18	8	9	1	7	19	15	1	2	27	2	—	176	
Gotlands	400	—	1	—	4	1	—	8	1	—	4	1	—	3	5	—	—	—	—	82	
Sammandrag.																					
Södra arméfördelningsområdet	10 890	29	7	6	132	22	24	101	21	45	34	4	20	248	51	16	25	159	5	4	953
Östra	17 251	41	6	16	251	44	51	152	33	45	76	10	32	331	89	41	29	241	13	7	1 508
Västra	9 756	28	2	11	139	25	15	88	22	29	45	7	15	216	70	17	15	140	15	2	901
Norra	8 366	25	1	8	114	17	18	70	24	40	33	5	14	156	63	5	12	90	6	6	707
Övre Norrlands militärområde	3 903	8	3	2	96	12	8	39	13	11	26	6	8	83	30	3	1	48	2	—	899
Gotlands militärområde . . .	400	—	1	—	4	1	—	8	1	—	4	1	—	3	5	—	—	4	—	—	82
Summa	50 566	181	20	48	730	121	116	458	114	170	218	83	89	1 037	308	82	82	682	41	19	4 500
Frikallade i varje grupp																					
på 100 av samtl. kasserade		2.91	0.44	0.96	16.36	2.69	2.58	10.18	2.53	3.78	4.85	0.73	1.98	23.04	6.84	1.82	1.82	15.16	0.91	0.42	100.00
på 1 000 ,																					

Tab. 3 b. Kassationsorsaker hos *överåriga* värnpliktiga, grupp A, vid besiktningarna år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- nings- pröva- de	Bildnings- och utvecklings-fel		Infektions- sjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom	Nervsyste- mets sjukd.		Öronsjuk- domar	Ögonsjukdomar	Dörsstämhet	Dörsstämhet o. övr. öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältning- sorganens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Bensystemets och led- gångarnas sjukd.	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svalter	Summa	
		allmän svaghet	Övriga bildningsfel				Övriga infek- tions sjukdomar	Övr. sjukd. i nervsystemet													Fallandesot
Malmöhus södra inskr:sområde	113	—	1	—	2	1	—	6	—	—	3	—	—	2	2	1	—	—	1	—	19
Malmöhus norra	187	4	1	—	5	—	—	5	1	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	86
Hallands	254	25	1	—	3	3	1	2	1	4	—	—	1	7	5	2	3	—	—	—	61
Kronobergs	310	13	—	—	14	4	4	4	2	2	1	—	—	10	2	3	4	—	—	—	62
Norra Smålands	414	19	2	—	5	5	5	5	1	3	—	—	1	15	1	3	4	1	—	1	71
Östergötlands	331	6	—	—	4	3	1	3	1	2	1	—	—	13	5	3	1	2	—	—	45
Örebro	157	11	—	—	13	—	—	1	1	—	1	—	—	3	4	—	2	2	—	—	35
Södermanlands	142	1	—	—	5	2	1	2	—	2	2	—	—	6	1	2	4	2	—	—	29
Stockholms	760	43	—	—	31	1	—	14	1	13	2	—	1	28	12	7	4	17	—	1	175
Uppsala	208	2	—	—	5	4	—	4	—	2	2	—	1	5	1	2	1	2	—	—	31
Västgöta-Bohus	335	9	1	1	18	—	—	12	4	2	—	—	—	3	5	1	1	5	1	1	64
Älvsborgs	265	22	—	—	11	1	—	1	—	3	—	—	2	5	7	3	1	4	1	—	61
Skaraborgs	235	10	—	—	5	5	1	4	—	3	2	1	—	6	1	3	6	5	1	—	53
Värmlands	257	—	—	—	8	2	—	7	1	3	1	—	4	11	2	1	—	2	—	1	43
Kopparbergs	126	1	1	—	1	1	1	5	2	1	—	—	—	6	5	—	3	1	—	—	28
Gävleborgs	122	2	1	—	6	1	—	2	—	1	—	—	1	5	1	—	4	—	1	—	25
Jämtlands	233	8	—	—	14	—	—	4	3	4	2	1	—	9	9	—	3	—	—	—	55
Västernorrlands	306	8	3	—	10	4	2	3	2	4	2	—	—	6	10	3	3	3	—	—	66
Västerbottens	249	20	—	—	11	1	1	5	1	2	3	—	—	5	3	3	2	2	—	—	59
Norrbottnens	335	4	2	2	13	1	—	5	2	1	—	—	—	8	8	3	1	—	—	—	52
Gotlands	13	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	4
Sammandrag.																					
Södra arméfördelningsområdet	864	42	3	—	24	8	2	17	4	11	4	—	1	29	13	3	7	9	1	—	178
Östra	2 012	82	2	—	63	15	7	28	4	22	8	—	3	70	24	17	12	25	2	2	896
Västra	1 092	41	1	1	42	8	1	24	5	11	3	1	6	25	15	8	8	16	3	2	221
Norra	787	19	5	—	31	6	3	14	7	10	4	1	1	26	25	3	13	5	1	—	174
Övre Norrlands militärområde	584	24	2	2	24	2	1	10	3	3	3	—	—	13	11	6	3	4	—	—	111
Gotlands militärområde . . .	13	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	4
Summa	5 352	208	18	8	185	89	14	93	23	57	22	2	11	163	89	38	43	60	7	4	1 074
Frikallade i varje grupp																					
på 100 av samtl. kasserade		19:37	1:21	0:28	17:23	3:63	1:30	8:66	2:14	5:31	2:05	0:19	1:02	15:18	8:29	3:54	4:00	5:59	0:65	0:37	100:00
på 1 000 ,																					

Tab. 3 c. Sjukdomar hos värnpliktiga, grupp H, vid besiktningarna 1935.

Inskrivningsområden	20-åriga					Överåriga				
	Vid förtäring prövade	Försenad i otill- räcklig kropps- utveckling	Tillfällig sjukd. i svaghet efter överskänd sjukd.	Andra orsaker	Summa	Vid förtäring prövade	Försenad i otill- räcklig kropps- utveckling	Tillfällig sjukd. i svaghet efter överskänd sjukd.	Andra orsaker	Summa
Malmöhus södra	2 290	46	54	17	117	113	4	6	3	13
Malmöhus norra	2 513	46	35	20	101	187	12	14	5	31
Hallands	2 694	130	50	18	198	254	19	12	2	33
Kronobergs	3 393	96	63	14	173	310	12	17	3	32
Norra Smålands	2 971	100	135	32	267	414	27	50	7	84
Östergötlands	2 673	75	82	25	182	331	7	19	22	48
Örebro	2 488	30	54	10	94	157	—	8	2	10
Södermanlands	2 203	20	27	—	47	142	1	10	1	12
Stockholms	4 631	247	116	25	388	760	84	32	6	122
Uppsala	2 285	53	76	29	158	208	5	13	11	29
Västgöta-Bohus	2 807	76	40	15	131	335	10	18	2	30
Älvsborgs	2 562	69	38	75	182	265	2	8	15	25
Skaraborgs	1 996	56	42	54	152	235	12	13	22	47
Värmlands	2 391	68	47	25	140	257	9	18	5	32
Kopparbergs	1 969	24	44	6	74	126	3	5	1	9
Gävleborgs	1 842	30	30	26	86	122	3	2	1	6
Jämtlands	2 433	54	66	36	156	233	11	24	10	45
Västernorrlands	2 082	48	59	56	163	306	15	25	15	55
Västerbottens	1 980	107	44	28	179	249	17	17	2	36
Norrbottnens	1 923	133	26	78	237	335	53	19	16	88
Gotlands	400	—	—	—	—	13	—	—	—	—
<i>Sammandrag.</i>										
Södra arméfördelningsomr.	10 890	318	202	69	589	864	47	49	13	109
Östra	17 251	525	490	121	1 136	2 012	124	132	49	305
Västra	9 756	269	167	169	605	1 092	33	57	44	134
Norra	8 364	156	199	124	479	787	32	56	27	115
Övre Norrlands militäromr.	3 903	240	70	106	416	584	70	36	18	124
Gotlands militärområde .	400	—	—	—	—	13	—	—	—	—
Summa	50 566	1 508	1 128	589	3 225	5 352	306	330	151	787
<i>Tillfälligt odugliga till krigstjänst i varje grupp.</i>										
på 100 av samtliga		46.8	35.0	18.2	100.0		38.9	41.9	19.2	100.0
på 1 000 prövade		29.8	22.3	11.7	63.8		57.2	61.6	28.2	147.0

Tab. 4 a. Sjukdomar och bildningsfel hos 20-åriga värnpliktiga, grupp B och C, vid besiktningarna 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid förtätnings pröva	Bildnings- och utvecklingsfel allmän svaghet	Övriga bildningsfel Oftalrättig kroppslängd	Övriga bildningsfel Fortfarande	Infektions- sjukdomar Tuberkel- sjukdomar	Övriga infek- tionssjukdomar	Amnesomåttning- och blodsjukdomar	Sinnessjukdomar	Nervsystemets sjukd. Fallandesort	Övriga sjukd. i nervsystemet	Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar Dövstumhet	Öronsjuk- domar Dövstumhet	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matanämnings- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Bensystemets och led- gångarnas sjukd.	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svulster	Summa
Malmöhus södra inskr.sområde	2 290	—	—	1	—	6	—	—	—	2	15	—	26	9	—	2	3	17	2	—	88
Malmöhus norra	2 513	4	3	—	—	4	1	—	—	5	16	—	25	11	—	3	5	24	4	—	105
Hallands	2 694	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	7	2	—	2	2	3	1	—	23
Kronobergs	3 393	—	3	1	—	3	—	—	—	8	19	—	37	8	4	5	2	21	2	1	120
Norra Smålands	2 971	—	—	—	—	1	—	—	—	1	12	—	13	5	1	3	4	24	4	2	70
Östergötlands	2 673	—	—	—	—	5	2	—	—	6	17	—	20	13	1	7	3	49	3	8	134
Örebro	2 488	—	1	—	—	4	1	—	—	3	7	—	13	10	—	16	2	30	3	6	101
Södermanlands	2 203	—	—	—	—	1	—	—	—	1	7	—	19	7	1	3	3	23	1	1	67
Stockholms	4 631	1	2	1	—	—	4	—	—	2	12	—	20	16	1	1	6	67	5	—	188
Uppsala	2 285	—	—	2	—	1	—	—	—	—	9	—	7	1	1	2	4	21	—	1	49
Västgöta-Bohus	2 807	—	—	—	—	2	2	—	—	5	18	—	25	4	3	2	2	8	1	—	72
Älvsborgs	2 562	—	—	—	—	1	1	—	—	4	21	—	7	6	3	6	12	51	5	—	117
Skaraborgs	1 996	—	2	—	—	3	—	—	—	1	7	—	8	6	—	4	6	13	—	—	50
Värmlands	2 391	—	—	—	8	—	—	—	—	3	7	—	6	8	—	1	2	32	2	2	66
Kopparbergs	1 969	—	4	2	—	1	1	—	—	3	4	—	11	2	3	—	2	9	1	1	43
Gävleborgs	1 882	—	1	—	—	2	1	—	—	2	22	—	25	6	1	3	—	30	1	1	95
Jämtlands	2 433	—	1	1	—	3	1	—	—	2	11	—	14	5	—	3	2	23	2	6	74
Västernorrlands	2 082	—	1	—	—	—	1	—	—	2	14	—	19	—	2	7	2	21	—	—	69
Västerbottens	1 980	—	1	2	—	2	—	—	—	2	28	—	12	11	3	4	6	36	1	6	114
Norrbottnens	1 923	—	3	—	—	1	2	—	—	—	16	—	14	3	2	1	2	14	—	—	58
Gotlands	400	1	1	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	1	—	2	—	7	—	—	18
<i>Sammandrag.</i>																					
Södra arméfördelningsområdet	10 890	4	6	2	—	14	1	—	—	15	56	—	95	30	4	11	18	65	9	1	331
Östra	17 251	1	3	3	—	12	7	—	—	13	64	—	92	52	5	32	22	214	21	18	559
Västra	9 756	—	2	—	3	6	3	—	—	13	53	—	46	24	6	13	22	104	8	2	305
Norra	8 366	—	7	3	—	6	4	—	—	9	51	—	69	18	6	13	6	83	3	8	231
Övre Norrlands militärområde	3 903	—	4	2	—	3	2	—	—	2	44	—	26	14	5	5	8	50	1	6	172
Gotlands militärområde	400	1	1	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	1	—	2	—	7	—	—	18
Summa	50 566	6	23	10	3	41	17	—	—	53	273	—	323	184	26	76	76	523	42	35	1 666
<i>Icke vapenföra i varje grupp</i>																					
på 100 av samtliga		0.36	1.38	0.60	0.18	2.46	1.02	—	—	3.18	16.39	—	19.69	8.04	1.56	4.56	4.56	31.39	2.52	2.10	100.00
på 1 000 prövade		0.12	0.45	0.20	0.06	0.81	0.34	—	—	1.05	5.40	—	6.49	2.65	0.51	1.50	1.50	10.34	0.83	0.69	82.95

Tab. 4 b. Sjukdomar och bildningsfel hos *överåriga* värnpliktiga, grupp B och C, vid besiktningarna 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Inskrivningsområden	Vid förtäring prövade	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar		Ämnesomställnings- och blodsjukdomar		Shinesjukdomar	Nervsyste- mets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar		Cirkulationsor- ganens sjukdomar	Andningsor- ganens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukdomar	Benssystemets och led- gångarnas sjukd.	Sjukd. i hud, bindväv, lymfkört.	Svulster	Summa	
		Övriga bildningsfel	Oftalmo- logisk kroppslärd	Övriga infek- tionssjukdomar	Tuberkel- sjukdomar	Fallandesot	Övriga sjukd. i nervsystemet	Dövtumhet	Döthet o. övr. öronsjukdomar													
Malmöhus södra inskr.sområde	113	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	5	1	—	13	
Malmöhus norra	187	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	6	—	—	17	
Hallands	254	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	11	
Kronobergs	310	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	3	—	—	—	3	1	1	23	
Norra Smålands	414	—	1	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	6	—	—	25	
Östergötlands	331	—	4	—	—	6	—	—	—	—	4	—	—	3	—	—	—	10	1	—	38	
Örebro	157	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	5	—	—	20	
Södermanlands	142	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	3	1	—	8	
Stockholms	760	2	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	3	10	2	3	14	—	—	40	
Uppsala	208	—	3	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	3	1	—	14	
Västgöta-Bohus	335	—	8	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	10	—	—	36	
Älvsborgs	265	—	1	—	—	3	1	—	—	—	3	—	—	2	6	—	4	13	2	1	37	
Skaraborgs	235	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	2	8	—	3	2	1	—	21	
Värmlands	257	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	4	4	—	—	14	
Kopparbergs	126	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	1	3	—	—	16	
Gävleborgs	122	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	7	
Jämtlands	233	—	2	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	2	—	2	1	—	—	12	
Västernorrlands	306	—	6	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	5	—	—	2	2	—	20	
Västerbottens	249	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	9	—	4	8	—	—	23	
Norrbottens	335	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	16	
Gotlands	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sammandrag.																						
Södra arméfördelningsområdet	864	1	1	—	2	6	1	—	—	1	4	—	—	6	8	3	6	17	2	1	64	
Östra	2 012	4	10	—	—	11	—	—	—	2	12	—	—	8	16	5	18	41	3	1	145	
Västra	1 092	1	11	—	—	7	1	—	—	—	4	—	—	10	22	3	11	29	4	1	108	
Norra	787	—	15	—	—	2	—	—	—	3	—	—	—	4	5	3	10	7	2	2	55	
Övre Norrlands militärområde	584	—	6	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	2	2	4	10	4	—	—	44	
Gotlands militärområde	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	5 352	6	43	—	2	23	2	—	—	6	21	—	—	30	53	18	55	29	106	11	416	
Icke vapenföra i varje grupp																						
på 100 av samtliga		1.44	10.34	—	0.48	6.73	0.48	—	—	1.44	5.05	—	—	7.21	12.74	4.33	13.22	6.97	25.48	2.64	1.44	100.00
på 1 000 prövade		1.12	8.03	—	0.37	5.23	0.37	—	—	1.12	3.92	—	—	5.61	9.90	3.36	10.28	5.42	19.81	2.06	1.12	77.73

Tab. 5. Sjukdomar och bildningsfel hos värnpliktiga, grupp D, vid besiktningarna år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Inskrivningsområden	20-åriga														Överåriga													
	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	Öronsjukdomar	
Malmöhus södra i. o.	—	2	—	40	7	5	1	6	3	71	4	—	—	189	—	1	—	3	1	2	—	3	1	—	—	—	—	18
Malmöhus norra ,	9	1	6	62	11	32	—	14	4	114	3	—	3	259	3	1	—	2	12	8	—	—	—	—	—	—	16	
Hallands ,	—	1	3	49	19	89	—	4	2	114	3	1	—	285	—	—	—	1	12	1	—	—	—	—	—	—	33	
Kronobergs ,	7	3	5	61	10	62	2	34	8	244	7	11	3	457	—	2	1	3	13	5	4	32	3	—	—	—	64	
Norra Smålands ,	—	—	2	55	7	29	—	5	9	106	5	10	2	290	—	3	1	11	12	6	4	20	—	—	—	—	62	
Östergötlands ,	—	4	4	54	5	76	—	5	10	154	9	21	1	343	—	1	—	6	11	4	1	23	—	—	—	—	53	
Örebro ,	1	5	5	61	12	17	3	7	10	151	6	17	4	297	—	2	—	3	3	4	—	9	—	—	—	—	22	
Södermanlands ,	5	—	2	66	11	47	2	20	8	214	6	3	4	325	—	3	2	—	5	8	—	14	1	—	—	—	38	
Stockholms ,	—	—	2	109	17	137	1	5	12	246	7	2	—	538	4	3	1	14	27	3	1	44	1	—	—	—	96	
Uppsala ,	—	2	3	42	6	7	2	7	6	123	5	2	4	204	—	4	—	8	—	—	—	19	—	—	—	—	34	
Västgöta-Bohus ,	—	1	3	61	9	33	1	4	4	50	1	—	2	169	—	11	—	5	—	5	2	16	—	—	—	—	41	
Älvsborgs ,	—	—	1	50	5	29	—	3	8	166	7	1	4	274	—	—	—	3	2	11	5	11	—	—	—	—	81	
Skaraborgs ,	—	—	—	37	9	23	—	4	9	47	1	—	—	180	—	—	—	8	2	13	8	7	—	—	—	—	45	
Värmlands ,	—	1	3	46	3	41	1	17	2	100	1	7	5	227	—	—	2	—	8	15	2	7	2	—	—	—	40	
Kopparbergs ,	—	—	3	51	10	12	—	13	7	69	1	19	—	185	—	4	—	2	3	6	4	6	—	—	—	—	25	
Gävleborgs ,	—	1	29	6	10	1	—	3	1	40	7	5	—	126	—	1	—	1	1	2	1	2	—	—	—	—	8	
Jämtlands ,	—	1	61	5	22	—	—	1	8	41	9	12	4	161	—	5	—	1	2	2	2	4	2	1	—	—	20	
Västernorrlands ,	—	2	4	43	6	17	2	25	3	82	4	5	—	193	—	1	1	10	4	12	1	20	2	—	—	—	54	
Västerbottens ,	—	1	56	6	23	1	—	2	2	65	1	2	4	161	—	2	—	4	—	7	1	10	1	—	—	—	82	
Norrbottnens ,	1	—	1	45	4	2	—	1	1	34	1	—	—	93	—	2	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	21	
Gotlands ,	1	—	—	8	1	2	—	1	—	12	—	—	—	25	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	
Sammandrag.																												
Södra arméfs.somr. . .	16	7	14	212	47	188	3	58	17	543	17	12	6	1 140	3	4	1	9	3	29	9	7	55	5	—	1	126	
Östra , . .	6	11	18	387	58	313	8	49	55	994	38	55	7	1 999	4	16	4	42	2	58	25	6	129	2	11	6	305	
Västra , . .	—	2	7	194	26	126	2	28	23	363	10	8	11	800	—	12	2	18	4	34	33	6	41	2	—	—	160	
Norra , . .	—	3	8	184	27	61	3	42	19	282	21	41	1	642	—	11	1	14	6	14	19	1	32	4	1	4	107	
Övre Norrlands m. o.	1	1	1	101	10	25	3	3	3	99	2	2	3	254	—	4	—	7	—	7	—	2	21	1	—	—	53	
Gotlands m. o. . . .	1	—	—	8	1	2	—	1	—	12	—	—	—	25	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	
Summa	24	24	48	1086	169	715	19	181	117	2243	88	118	28	4 860	8	47	8	90	15	142	98	22	279	14	12	23	753	
I varje grupp på	0.49	0.49	0.99	22.85	3.48	14.71	0.89	3.72	2.41	46.15	1.81	2.48	0.58	100.00	1.06	6.24	1.06	11.95	1.99	18.86	12.35	2.92	37.06	1.86	1.59	3.05	100.00	
1000 prövade. . .	0.48	0.48	0.95	21.48	3.34	14.14	0.87	3.58	2.31	44.86	1.74	2.33	0.55	96.11	1.49	8.78	1.49	16.82	2.80	26.53	17.38	4.11	52.13	2.62	2.24	4.30	140.70	

Anm. Tabellen omfattar 20-åriga och överåriga. — Rörande antalet vid besiktning prövade se Tab. 4 a, resp. 4 b.

¹ Akut ledgångsreumatism. — ² Därav d:o 2, sinnessjukdom 1. — ³ Andningsorg:s sjukdomar. — ⁴ Övriga bildningsfel. ⁵ Därav övriga bildningsfel 1, andningsorg:s sjukd. 1. — ⁶ Övr. bildningsfel 1, akut ledgångsreumatism 1. — ⁷ Därav övriga bildningsfel 3, akut ledgångsreumatism 1. — ⁸ Därav övriga bildningsfel 2, andningsorg:s sjukd. 1. — ⁹ Därav övriga bildningsfel 1, andningsorg:s sjukd. 2.

Tab. 6 a. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden inom olika inskrivningsområden år 1935.

Inskrivningsområden	Hänfödda till grupp A						Hänfödda till grupp B och C					
	Inskrivna nedan angivna år före redovisningsåret											
	1.	2.	3.	4.	5—∞	Summa	1.	2.	3.	4.	5—∞	Summa
Malmöhus södra . .	25	31	22	12	34	124	10	6	11	4	6	37
Malmöhus norra . .	15	32	23	8	25	103	5	5	1	1	3	15
Hallands	18	41	24	13	22	118	2	2	—	—	—	4
Kronobergs	32	51	38	16	46	183	2	1	—	—	—	3
Norra Smålands . .	33	52	16	12	21	134	4	5	2	1	1	13
Östergötlands . . .	16	36	14	3	26	95	4	5	7	3	1	20
Örebro	23	33	15	9	16	96	1	—	—	—	—	1
Södermanlands . . .	13	31	9	6	18	77	—	—	—	—	—	—
Stockholms	74	103	40	29	143	389	6	3	—	3	2	14
Uppsala	16	30	10	5	35	96	4	2	1	—	1	8
Västgöta-Bohus . .	27	46	18	17	42	144	1	3	1	2	1	8
Älvsborgs	18	32	12	3	18	83	—	1	—	—	1	2
Skaraborgs	26	39	13	11	22	111	2	3	1	1	—	7
Värmlands	20	38	18	8	44	128	3	3	1	—	—	7
Kopparbergs	22	19	16	7	37	101	—	2	—	—	—	2
Gävleborgs	16	37	11	6	11	81	2	3	3	—	1	9
Jämtlands	28	44	16	9	25	122	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands . .	15	30	14	10	18	87	—	4	—	—	—	4
Västerbottens . . .	13	37	16	10	16	92	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	26	50	14	14	34	138	3	5	3	—	1	12
Gotlands	2	14	4	2	5	27	1	—	—	—	—	1
Sammandrag.												
Södra arméfördelningssmrådet . . .	90	155	107	49	127	528	19	14	12	5	9	59
Östra arméfördelningssmrådet . . .	175	285	104	64	259	887	19	15	10	7	5	56
Västra arméfördelningssmrådet . . .	91	155	61	33	126	466	6	10	3	3	2	24
Norra arméfördelningssmrådet . . .	81	130	57	32	91	391	2	9	3	—	1	15
Övre Norrlands militärområde	39	87	30	24	50	230	3	5	3	—	1	12
Gotlands militärområde	2	14	4	2	5	27	1	—	—	—	—	1
Summa	478	826	363	204	658	2529	50	53	31	15	18	167

Tab. 6 b. Kassationsorsaker hos *föret inskrivna* värnpliktiga (grupp A) under år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Inskrivningsområden	Bildnings- och utvecklingsfel			Infektions-sjukdomar		Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom	Nervsystemets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsträckningsorganens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Bensystemets sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Svulster	Summa
	allmän svaghet	Övriga bildningsfel	Övriga bildningsfel	Tuberkel-sjukdom	Övriga infektions-sjukdomar			Fallande sot	Öv. sjukd. i nervsystemet		Dövhet o. övr. öronsjukdomar	Dövstumbet								
Malmöhus södra inskr.sområde	2	—	—	15	8	3	14	3	10	4	—	5	21	9	13	3	14	—	—	124
Malmöhus norra „	—	—	—	17	1	—	17	3	6	5	—	2	22	9	7	5	9	—	—	103
Hallands „	2	—	—	46	6	1	39	3	16	1	—	2	18	11	4	7	24	3	—	183
Kronobergs „	4	—	—	21	2	2	11	2	11	3	—	1	20	10	12	5	13	1	—	118
Norra Smålands „	6	—	—	33	3	5	18	2	17	4	—	1	7	13	11	3	10	1	—	134
Östergötlands „	2	—	—	20	2	1	11	4	10	3	—	1	18	7	10	—	5	1	—	95
Örebro „	3	1	—	6	9	1	16	—	11	5	—	1	12	6	7	4	12	2	—	96
Södermanlands „	2	—	—	10	4	2	11	2	5	1	—	2	9	6	8	3	9	2	1	77
Stockholms „	5	—	—	73	17	3	67	7	39	2	—	6	40	28	37	15	41	8	1	389
Uppsala „	2	—	—	14	2	—	26	1	9	1	—	—	16	4	7	7	6	1	—	96
Västgöta-Bohus „	1	—	—	32	3	—	27	—	14	1	—	2	23	17	9	4	10	—	1	144
Älvsborgs „	2	—	—	21	2	2	10	2	6	2	—	2	12	3	6	2	11	—	—	83
Skaraborgs „	—	—	—	19	8	7	13	—	7	1	—	—	17	12	10	3	13	1	—	111
Värmlands „	4	—	1	19	3	—	27	1	19	2	—	1	18	7	12	1	11	—	2	128
Kopparbergs „	1	—	—	26	5	1	28	5	10	2	—	1	6	5	3	3	4	1	—	101
Gävleborgs „	1	—	—	25	1	3	5	6	5	2	—	2	8	7	7	5	3	1	—	81
Jämtlands „	1	—	—	23	2	1	20	1	14	1	—	2	14	18	8	4	10	1	2	122
Västernorrlands „	—	—	—	29	5	1	9	1	7	3	—	2	4	5	9	5	7	—	—	87
Västerbottens „	2	—	—	44	5	2	10	3	23	—	—	—	15	16	5	5	7	1	—	138
Norrbottens „	—	—	1	21	3	—	19	2	5	3	—	—	2	7	11	7	4	—	—	92
Gotlands „	1	—	—	7	—	1	4	1	1	—	—	—	6	2	—	4	1	—	—	27
<i>Sammandrag.</i>																				
Södra arméfördelningsområdet	8	—	—	99	17	6	81	11	43	13	—	10	81	39	36	20	60	4	—	528
Östra „	20	1	—	156	37	12	149	16	91	16	—	11	102	64	80	32	83	15	2	887
Västra „	7	—	1	91	16	9	77	3	46	6	—	5	70	39	37	10	45	1	3	466
Norra „	3	—	—	103	13	6	62	13	36	8	—	7	32	35	27	17	24	3	2	391
Övre Norrlands militärområde	2	—	1	65	8	2	29	5	28	3	—	2	22	27	12	9	14	1	—	230
Gotlands militärområde . . .	1	—	—	7	—	1	4	1	1	—	—	—	6	2	—	3	1	—	—	27
Summa	41	1	2	521	91	36	402	49	245	46	—	35	313	206	192	91	227	24	7	2529
<i>Frikallade i varje grupp</i>																				
på 100 av samtl. kasserade .	1.62	0.04	0.08	20.60	3.60	1.42	15.89	1.94	9.69	1.82	—	1.38	12.38	8.14	7.59	3.60	8.98	0.95	0.28	100.00

Tab. 6 c. Sjukdomar och bildningsfel hos *förut inskrivna* värnpliktiga (grupp B och C) under år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Inskrivningsområden	Bildnings- och utvecklingsfel allmän svaghet	Bildnings- och utvecklingsfel Oftalrättlig kropslängd fortfarande	Övriga bildningsfel	Infektions- sjukdomar Tuberkulos- sjukdomar	Övriga infektions- sjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom.	Nervsystemets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältningsorganens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Bensystemets sjukdomar	Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven	Svulster	Summa
								Fallandesot	Övr. sjukd. i nervsystemet		Dövt ö. övr. öronsjukdomar	Dövt ö. övr. öronsjukdomar								
Malmöhus södra inskr.sområde	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	3	2	—	5	5	10	2	87
Malmöhus norra ,	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	1	2	1	—	—	7	—	—	15
Hallands ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	3
Kronobergs ,	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	4
Norra Smålands ,	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	7	—	—	13
Östergötlands ,	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	2	—	4	1	6	2	20
Örebro ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Södermanlands ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	4	—	—	14
Uppsala ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	—	—	8
Västgöta-Bohus ,	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	2	—	—	2
Älvsborgs ,	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Skaraborgs ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	1	—	—	7
Värmlands ,	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	—	—	7
Kopparbergs ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Gävleborgs ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	6	1	—	9
Jämtlands ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	4
Västerbottens ,	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	4	—	—	12
Norrbottens ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
<i>Sammandrag.</i>																				
Södra arméfördelningsområdet	—	—	—	—	1	—	—	—	3	3	—	11	8	3	5	6	17	2	—	59
Östra ,	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	10	7	3	7	3	21	2	—	56
Västra ,	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	3	5	1	3	1	7	—	—	24
Norra ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	8	1	—	15
Övre Norrlands militärområde	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	5	—	4	—	—	12
Gotlands militärområde . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Summa	1	—	—	—	4	—	—	—	7	3	—	25	22	9	23	10	58	5	—	167
Uttagna i varje grupp																				
på 100 av samtliga	0.60	—	—	—	2.40	—	—	—	4.19	1.80	—	14.97	13.17	5.39	13.77	5.99	34.78	2.99	—	100.00

vid arméns truppförband år 1935.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
insjuknade						Samtliga vårdade ¹				Avförda			Kvarligg. till 1935	Sjukdagarnas antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagur
n a d						vid truppen	å militär-sjukhus	å civilt sjukhus	Summa	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Odnliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda			
Jul	Augusti	September	Oktober	November	December										
46	63	159	58	60	24	165	504	27	696	684	11	—	1	5 175	2·91
41	58	75	22	17	17	25	343	21	389	385	3	1	—	2 886	1·69
86	66	195	80	54	55	58	933	11	1 002	973	19	2	8	6 223	3·84
75	18	53	26	3	6	6	367	—	373	368	1	—	4	2 910	3·03
69	80	196	53	38	43	30	636	31	697	688	8	—	1	5 124	2·87
32	26	33	25	33	10	62	301	16	379	374	2	—	3	2 725	2·01
26	18	49	37	26	13	4	340	2	346	340	2	1	2	2 842	1·63
4	1	7	5	2	—	—	33	—	33	33	—	—	—	156	1·01
16	29	43	21	15	9	15	300	6	321	316	5	—	—	2 598	3·11
395	359	810	327	248	177	365	3 757	114	4 236	4 161	52	4	19	30 639	2·49
173	128	215	59	79	60	27	895	3	925	920	1	—	4	8 088	4·74
78	65	134	69	107	36	58	676	20	754	746	4	1	3	6 406	3·35
87	78	129	53	47	33	39	599	10	648	637	8	2	1	4 957	2·49
47	88	78	37	45	37	82	474	24	580	576	2	1	1	3 576	2·08
35	73	64	39	33	24	9	430	4	443	439	2	—	2	4 584	3·34
77	76	88	42	23	22	39	504	18	561	552	3	1	5	5 434	3·27
23	20	21	14	10	3	—	241	3	244	241	2	—	1	1 852	1·52
52	39	77	28	14	17	132	362	—	494	486	8	—	—	3 596	4·49
9	6	4	3	5	3	—	72	—	72	70	2	—	—	730	2·67
581	573	810	344	363	235	386	4 253	82	4 721	4 667	32	5	17	39 223	3·10
102	85	213	71	81	46	498	576	10	1 084	1 046	29	—	9	8 918	3·84
70	79	76	47	72	55	474	423	6	903	876	21	—	6	7 180	4·58
33	71	133	30	10	2	144	362	—	506	493	13	—	—	3 278	3·39
133	126	387	229	88	67	609	724	16	1 349	1 336	11	1	1	8 012	3·63
87	91	161	64	95	50	110	750	23	883	879	3	1	—	5 074	2·24
116	145	311	103	91	81	287	885	11	1 183	1 174	9	—	—	6 609	3·15
362	228	331	131	76	82	936	907	42	1 885	1 862	17	1	5	13 784	5·25
121	176	297	63	69	50	440	732	28	1 200	1 183	13	1	3	8 829	4·69
69	36	49	41	38	25	108	536	13	657	649	3	—	5	6 272	4·38
78	78	71	79	49	48	237	499	5	741	725	7	4	5	5 606	2·57
80	91	134	50	36	23	475	482	21	978	953	24	—	1	6 358	3·65
—	—	—	—	—	—	64	51	4	119	119	—	—	—	620	3·65
42	61	42	37	46	16	336	200	—	536	525	7	2	2	5 907	3·91
5	8	19	17	—	1	68	23	—	91	89	1	—	1	565	2·39
17	13	45	38	29	21	9	355	8	372	364	2	1	5	3 273	3·03
50	36	73	26	18	14	5	399	1	405	397	6	—	2	2 170	1·69

6 = 3 + 7 t. o. m. 18 = kol. 19 t. o. m. 21 = kol. 23 t. o. m. 26. — ² Kristianstad. — ³ Ystad. — ⁴ Karls-Smålands arméart.-reg. — ⁵ Se not 7. — ⁶ Utom ingenjörkårens det. i Vaxholm.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Truppförband och förläggningsort	Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar	Kvarligg. från 1938	Under året								
			Ålder						Mån.		
			Under 20 år	20-25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni
17 Svea trängkår (Örebro)	120 766	9	49	657	16	85	64	51	49	72	31
18 Intendenturkompaniet i Stockholm . .	51 542	3	2	299	7	20	15	39	47	32	39
19 Krigsskolan (Stockholm)	47 188	4	4	311	—	54	66	42	25	16	14
20 Arméns underofficerskola (Uppsala) .	97 469	2	5	235	19	27	32	40	35	26	11
21 Infanteriskjutskolan (Rosersberg) . .	51 597	—	2	216	4	—	—	8	31	48	23
Summa	2 924 908	49	1 251	13 133	299	1 025	681	786	951	1 485	1 535
Norra arméfördelningen.											
1 Dalregementet (Falun) ³	220 561	—	18	465	18	12	9	5	46	21	72
2 Hälsinge regemente (Gävle)	179 260	—	50	718	12	87	32	22	31	29	64
3 Jämtlands fältjägarreg. (Östersund) .	157 864	2	74	796	16	72	39	21	45	39	110
4 Västernorrlands regemente (Sollefteå)	153 745	2	69	746	13	98	40	32	40	60	41
5 Norrlands dragonregemente ² (Umeå) .	130 672	5	86	311	23	50	38	22	37	40	31
6 Norrlands art.-reg. (Östersund) . . .	162 374	4	87	669	7	74	33	33	99	166	65
7 Norrlands trängkår (Sollefteå) . . .	87 832	7	25	492	1	84	30	45	28	61	21
Summa	1 092 308	20	409	4 197	90	477	221	180	326	416	404
Övre Norrlands trupper.											
1 Västerbottens regemente (Umeå) . .	173 264	4	63	824	37	91	10	19	43	30	104
2 Norrlands dragonreg:s detachement .	36 321	5	32	60	1	10	7	13	5	19	3
3 Norrbottens artillerikår	60 379	3	29	191	5	18	15	11	12	55	22
4 Intendenturkompaniet	23 297	2	—	88	—	12	16	9	1	12	8
5 Norrbottens regemente } <i>Fästnings-</i>	229 851	10	51	1 083	72	180	164	145	77	56	87
6 Bodens artilleriregemente } <i>trupper.</i>	147 736	2	60	522	—	58	84	58	26	67	35
7 Bodens ingenjörkår	114 977	2	117	448	5	42	25	25	44	124	91
Summa	785 825	28	352	3 216	120	411	321	280	208	363	350
Gotlands trupper.											
1 Gotlands infanterikår (Visby)	144 488	9	58	600	12	145	28	38	32	26	50
2 Gotlands artillerikår (Visby)	68 267	1	25	126	7	35	5	9	8	25	4
Summa	212 755	10	83	726	19	180	33	47	40	51	54
Sammandrag.											
1 Södra arméfördelningen	1 231 647	8	286	3 804	138	573	172	144	288	314	421
2 Västra "	1 266 195	19	397	4 202	103	418	177	187	224	302	488
3 Östra "	2 924 908	49	1 251	13 133	299	1 025	681	786	951	1 485	1 535
4 Norra arméfördelningen	1 092 308	20	409	4 197	90	477	221	180	326	416	404
5 Övre Norrlands trupper	785 825	28	352	3 216	120	411	321	280	208	363	350
6 Gotlands trupper	212 755	10	83	726	19	180	33	47	40	51	54
Summa	7 513 688	134	2 778	29 278	769	3 084	1 605	1 624	2 087	2 931	3 252

Anm. Antalet tjänstgöringsdagar (kol. 2) för de olika truppförbanden avviker från det Tab. 1 anförda,

¹ Se not 1 å föreg. uppslag. — ² Utom en skvadron som är förlagd i Boden. — ³ Håri även kom-tärsjukhus eller garnissonssjukhus.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
i n s j u k n a d e						Samtliga vårdade ¹				Avförda				Kvarligg. till 1935	Sjukdagarnas antal	Sjukdagar i % av tjänsteföringsdagar
n a d						vid truppen	& militär-sjukhus	& civila sjukhus	Summa	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Oduqliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda				
Juli	Augusti	September	Oktober	November	December											
38	82	141	40	51	18	381	327	23	731	724	3	—	4	6 320	5 23	17
20	34	23	14	13	12	137	169	5	311	302	7	—	2	2 428	4 71	18
32	19	—	9	28	10	159	155	1	315	312	—	—	3	3 072	6 51	19
9	5	5	13	22	34	27	230	4	261	253	1	1	6	1 666	1 71	20
53	54	2	3	—	—	109	112	1	222	221	1	—	—	1 497	2 91	21
1 517	1 518	2 513	1 105	912	655	5 613	8 897	222	14 732	14 482	178	12	60	107 438	3 67	
94	51	86	49	34	22	112	368	21	501	494	1	2	4	3 289	1 49	1
104	66	182	61	48	54	364	401	15	780	775	3	—	2	4 704	2 62	2
148	76	130	124	61	21	264	614	10	888	868	18	—	2	5 466	3 46	3
47	64	219	58	65	64	259	539	32	830	821	7	1	1	5 227	3 40	4
34	25	50	24	41	28	21	377	27	425	411	11	1	2	4 274	3 27	5
57	48	70	39	40	39	79	668	20	767	750	8	1	8	5 690	3 50	6
31	57	87	30	22	22	232	281	12	525	515	7	1	2	4 354	4 96	7
515	387	824	385	311	250	1 831	3 248	137	4 716	4 634	55	6	21	33 004	3 02	
72	104	217	112	96	26	400	475	53	928	910	14	—	4	5 310	3 06	1
7	6	9	7	3	4	82	16	—	98	95	2	—	1	949	2 61	2
21	17	17	22	9	6	210	18	—	228	221	5	1	1	1 769	2 93	3
8	3	7	4	5	3	73	17	—	90	86	3	1	—	706	3 03	4
41	33	162	115	88	58	1 122	93	1	1 216	1 194	12	1	9	8 174	3 56	5
36	43	64	51	46	14	192	392	—	584	576	6	2	—	3 919	2 65	6
20	63	62	37	23	14	534	37	1	572	562	7	1	2	4 270	3 71	7
205	269	538	348	270	125	2 613	1 048	55	3 716	3 644	49	6	17	25 097	3 19	
131	41	90	34	29	26	56	605	18	679	666	8	1	4	4 763	3 30	1
20	8	21	10	10	3	18	137	4	159	154	5	—	—	730	1 07	2
151	49	111	44	39	29	74	742	22	838	820	13	1	4	5 493	2 58	
395	359	810	327	248	177	365	3 757	114	4 236	4 161	52	4	19	30 639	2 49	1
581	573	810	344	363	235	386	4 253	82	4 721	4 667	32	5	17	39 223	3 10	2
1 517	1 518	2 513	1 105	912	655	5 613	8 897	222	14 732	14 482	178	12	60	107 438	3 67	3
515	387	824	385	311	250	1 831	3 248	137	4 716	4 634	55	6	21	33 004	3 02	4
205	269	538	348	270	125	2 613	1 048	55	3 716	3 644	49	6	17	25 097	3 19	5
151	49	111	44	39	29	74	742	22	838	820	13	1	4	5 493	2 58	6
3 364	3 155	5 606	2 553	2 143	1 471	10 382	42 194	632	32 959	32 408	379	34	138	240 894	3 21	

då ju olika perioder avses. — Rörande döda se Tab. 11.

missarieskolan samt förläggningen av samvetsömma. — ⁴ Därav ett antal vårdade såväl vid trupp som & mili-

Tab. 8. Sjukdomar bland manskapet

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
		II. Akuta infektions-																							
		Akut beröfslinjur, Poliomyelitis anterior, arala	Infusens, Infusena epidemic	Kiklosia, Perutis Passijuka, Parotitis epidemic	Difteri, Strepitusa, Diphtheria, Group	Hasdnas, Angina tonsillaris	Akut ledgångsvenmatism, Rheumat, articularis acutus	Biöftrikrling, Vurfeber, Septikæmia, Pyæmia, Septisk lymfader- och lymf- körtelinflammation	Dos, Erysipelas	Stelkramp, Tetanus	Rödsot, Dysenteria	Inhemsk kolera, Cholera nostras	Asiatisk kolera, Cholera asiatica	Tarmkyfus, Paratyfus Feveris typhoides Phoridiphus, Fläckkyfus, Typhus exanthem,	Rash, Rubella	Mässling, Morbilli	Scharlaksfeber, Scarlatina	Vattenkoppor, Varicella	Smittkoppor, Varicella	I. Bildningsförel och medfödda sjukdomar					
Truppförband																									
Södra arméfördelningen		—	—	3	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	5	630	—	65	—	267	—		
1	Norra skånska infanterireg.	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	2	147	—	1	—	129	—		
2	Södra „	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	39	—	—	—	—	—		
3	Kronobergs regemente	—	—	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	55	—	18	—	—	—		
4	„ „ det. i Karlskrona	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	57	—	1	—	12	—		
5	Hallands regemente	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	2	104	—	10	—	43	—		
6	Skånska kavallerireg.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	81	—	—	—	52	—		
7	Vendes artilleriregemente	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	38	—	1	—	—	—		
8	Göta kustenjörkomp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—		
9	Skånska trängkåren	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	—	34	—	31	—		
Västra arméfördelningen		—	—	3	3	17	16	—	—	—	—	—	—	—	1	33	1	5	790	1	403	—	243	2	
1	Skaraborgs regemente	—	—	—	—	2	15	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	143	—	255	—	—	—		
2	Älvsborgs „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	4	136	—	28	—	83	—		
3	Bohusläns „	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	117	—	—	—	22	—		
4	Värmlands „	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	33	1	2	—	104	1		
5	Livregementets husarer	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	91	—	67	—	—	1		
6	Göta artilleriregemente	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	158	—	32	—	—	—		
7	Karlsborgs art.-reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	31	—	—	—	27	—		
8	Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	77	—	19	—	—	—		
9	Intend.-komp. å Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	7	—		
Östra arméfördelningen		—	—	12	21	27	4	—	—	—	—	—	—	—	6	102	3	47	2	1010	2	156	—	72	2
1	Svea livgarde	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	2	156	—	—	—	—	—	—	
2	Göta „	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	1	179	—	—	—	—	—	—	
3	Göta „ fästningsbat.	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	78	—	—	—	32	—	—	
4	Livregementets grenadjärer	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	2	174	—	15	—	23	—	—	
5	Upplands regemente	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—	64	—	15	—	—	—	—	
6	Södermanlands regemente	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	2	219	—	—	—	—	—	—	
7	Livgrenadjärregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	5	164	—	3	—	—	—	—	
8	Jönköpings—Kalmar reg.	—	—	—	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	119	1	89	—	—	—	—	
9	Livregementet till häst	—	—	12	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	14	175	—	—	—	2	—	—	
10	Svea artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	7	90	—	—	—	—	—	2	
11	Smålands arméartillerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	73	—	—	—	—	—	—	
12	Artilleriets skjutskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	—	—	—	
13	Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	4	38	—	—	—	—	—	—	
14	Kustingenjörkomp. Vaxholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	2	—	—	
15	Göta ingenjörkår	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	48	—	—	—	—	—	—	

[illegible]

Truppförband	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59a	59b	59c	60	61	62	63	64	
	VI. Kron. förgifta- sjukd. Kronisk alkoholförgiftning. <i>Alcoholismus chron.</i>	Andra kroniska förgiftnings- sjukdomar.	VII. Sinnessjukdomar.	VIII. Nervsystemets sjukdomar										IX. Ögonsjukdomar							
				Nervinflammation. <i>Neuritis.</i> <i>Polynuritis</i>	Nervsmärta. <i>Neuralgia.</i>	Perifer förlamning. <i>Paralys.</i> <i>Paralys</i>	Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	Nervsvaghet. <i>Neurasthenia</i>	Hjärnblödning. <i>Hæmorrhagiæ cerebri</i>	Hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis cerebri</i>	Ryggrads- inflammation. <i>Myelitis</i>	Andra sjukdomar i nerv- systemet.	<i>Conjunctivitis catarrhalis</i>	<i>Conjunctivitis phlyctenulosa</i>	<i>Conjunctivitis trachomatosa</i>	<i>Iritis</i>	<i>Keratitis</i>	Refraktionsanomalier. <i>Paraphthalmia</i>	Andra ögonsjukdomar.		
Södra arméfördelningen	—	—	2	3	10	1	—	10	—	1	—	5	12	1	—	—	3	—	—	2	
1 Norra skånska infanterireg.	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	
2 Södra „	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	3	—	—	—	
3 Kronobergs regemente . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	
4 „ regementet det. i Karlskrona	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
5 Hallands regemente . . .	—	—	—	—	2	1	—	4	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	
6 Skånska kavallerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	
7 Vendes artilleriregemente .	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
8 Göta kustingenjörkomp.	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
9 Skånska trängkåren . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Västra arméfördelningen	—	—	2	—	7	—	1	7	—	1	—	12	9	—	—	—	1	—	—	6	
1 Skaraborgs regemente . .	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	
2 Älvsborgs „	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
3 Bohusläns „	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 Värmlands „	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	3	
5 Livregementets husarer . .	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
6 Göta artilleriregemente . .	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
7 Karlsborgs art.-reg.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	
8 Göta trängkår	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	1	
9 Intend.-komp. å Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Östra arméfördelningen	—	—	6	27	75	4	8	52	—	1	—	29	166	2	—	2	—	—	—	33	
1 Svea livgarde	—	—	2	4	17	1	—	3	—	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	3	
2 Göta „	—	—	—	1	8	—	1	—	—	—	—	1	12	—	—	1	—	—	—	4	
3 „ fästningsbat.	—	—	—	1	4	—	—	3	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	
4 Livregementets grenadjärer	—	—	—	7	2	—	—	9	—	—	—	5	11	—	—	—	—	—	—	6	
5 Upplands regemente . . .	—	—	—	1	4	—	—	4	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	1	
6 Södermanlands regemente .	—	—	—	8	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1	
7 Livgrenadjärregementet . .	—	—	—	—	16	—	2	11	—	—	—	1	28	—	—	—	—	—	—	—	
8 Jönköpings—Kalmar reg.	—	—	—	1	7	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	
9 Livregementet till häst . .	—	—	—	2	2	—	2	9	—	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	1	
10 Svea artilleriregemente . .	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	1	
11 Smålands arméartillerireg.	—	—	—	—	8	—	—	4	—	—	—	1	61	—	—	—	—	—	—	5	
12 Artilleriets skjutskola . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	
13 Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	
14 Kustingenjörkomp. Vaxholm	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
15 Göta ingenjörkår	—	—	—	—	2	1	1	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	

65	66 a	66 b	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88
X. Öronsjukdomar				XI. Cirkulationsorganens sjukdomar										XII. Andningsorganens sjukdomar										

[illegible]

Truppförband	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149
	XVI. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven														XVII. Svulster. Tumores
	<i>Erythema multiforme et nodosum</i>	<i>Dyticaria</i>	<i>Herpes zoster</i>	<i>Psoriasis</i>	<i>Eczema</i>	<i>Impetigo. Kethyma</i>	<i>Favus</i>	<i>Herpes tonsurans. Syccosis</i>	<i>Nagelsvamp. Unguis incarnatus. Paronychia</i>	<i>Bindvävsinflammation. Bulnöd. Phlegmon. Abscessus</i>	<i>Böld. Furunculus. Carbunculus</i>	<i>Böckar. Ulcus</i>	<i>Brand. Gangrena</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven</i>	
Södra arméfördelningen	—	6	8	4	31	1	—	1	3	22	184	—	—	8	1
1 Norra skånska infanterireg.	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	36	—	—	1	—
2 Södra „ „	—	—	1	2	1	1	—	—	1	2	9	—	—	3	—
3 Kronobergs regemente	—	1	—	2	5	—	—	—	—	—	39	—	—	—	—
4 „ regementets detach. i Karlskrona	—	—	1	—	4	—	—	1	1	1	10	—	—	1	—
5 Hallands regemente	—	3	—	—	3	—	—	—	1	3	14	—	—	2	—
6 Skånska kavallerireg.	—	—	3	—	8	—	—	—	—	9	32	—	—	—	—
7 Vendes artilleriregemente	—	2	1	—	3	—	—	—	—	3	40	—	—	1	1
8 Göta kustingenjörkomp.	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
9 Skånska trängkåren	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—
Västra arméfördelningen	2	1	13	3	26	9	1	—	9	61	123	—	—	9	1
1 Skaraborgs regemente	1	—	2	—	1	2	—	—	1	1	7	—	—	—	—
2 Älvsborgs „	—	—	1	1	7	—	—	—	—	27	22	—	—	—	—
3 Bohusläns „	—	—	—	—	3	1	—	—	1	2	19	—	—	1	1
4 Värmlands „	—	—	—	2	2	1	1	—	4	5	13	—	—	1	—
5 Livregementets husarer	—	1	1	—	8	—	—	—	—	14	22	—	—	—	—
6 Göta artilleriregemente	—	—	5	—	1	—	—	—	—	—	12	—	—	3	—
7 Karlsborgs art.-reg.	—	—	2	—	—	4	—	—	2	1	5	—	—	2	—
8 Göta trängkår	—	—	2	—	3	—	—	—	1	10	21	—	—	—	—
9 Intend.-komp. å Karlsborg	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	2	—	—	2	—
Östra arméfördelningen	13	27	12	2	151	60	—	3	52	191	716	9	1	84	10
1 Svea livgarde	1	2	—	—	11	15	—	—	1	22	39	—	—	3	—
2 Göta „	1	5	1	—	6	6	—	—	2	18	36	—	—	6	—
3 „ „ fästningsbat.	1	—	—	—	6	1	—	—	—	2	4	—	—	3	1
4 Livregementets grenadjärer	2	1	—	—	12	1	—	—	4	4	87	—	—	6	4
5 Upplands regemente	3	2	1	—	9	11	—	—	2	8	44	—	—	1	—
6 Södermanlands regemente	—	—	2	—	8	—	—	—	6	29	37	—	—	—	1
7 Livgrenadjärregementet	—	3	1	—	13	2	—	2	5	33	65	—	—	17	1
8 Jönköpings—Kalmar reg.	—	3	3	1	3	3	—	1	14	19	77	—	—	14	1
9 Livregementet till häst	1	—	1	—	6	3	—	—	—	3	28	—	—	5	—
10 Svea artilleriregemente	—	2	—	—	14	6	—	—	3	5	32	—	—	6	—
11 Smålands arméartillerireg.	—	5	1	—	23	1	—	—	1	18	65	—	—	1	—
12 Artilleriets skjutskola	—	1	—	—	1	—	—	—	—	4	5	—	—	2	1
13 Svea ingenjörkår	—	—	—	—	4	4	—	—	—	8	20	—	—	1	—
14 Kustingenjörkomp. Vaxholm	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—
15 Göta ingenjörkår	—	1	1	—	3	—	—	—	—	10	27	—	—	—	—

150	151	152	153	154	155	156a	156b	156c	157	158	159a	159bc	160	161	162	163	164	165	166	167	
XVIII. Genom våld eller olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftn.																			Sjukdom av obestämd art	Observationspatienter	Summa
Muskelskador, benbrott, blöd, besvär, etc.	Ledvärk	Luxation	Benbrott	Sår och krossår, Krossår	Sår av skarp eller spetsigt vapen	Skottsår		Skoskav, Skavsår efter skidbåda, e. d.	Ridsår	Skada, orsakad av förbränning eller explosion		Kylskada	Solskyn, Värmslag	Akut förgiftning	Andra skador	Självmord, Självmordsförsök					
						enkelt	inläggande			1. graden	2. och 3. graden										
14	266	13	23	271	59	1	—	—	50	6	4	4	—	2	3	7	—	2	189	4 228	
5	36	—	2	47	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	695	
—	38	2	2	20	6	—	—	—	7	—	2	—	—	—	2	—	—	—	19	387	
2	63	—	2	56	15	—	—	—	24	—	2	—	—	—	—	—	—	—	53	1 000	
3	19	3	—	13	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	373	
3	52	—	8	31	4	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	2	19	696	
—	24	5	3	45	9	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	379	
1	21	2	4	41	3	—	—	—	1	6	2	—	—	—	—	1	—	—	18	345	
—	2	—	—	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	
—	11	1	2	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	7	320	
29	294	10	57	285	36	5	1	—	56	3	4	5	—	1	—	5	—	—	271	4 702	
3	31	2	7	17	3	4	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	35	925	
7	65	—	3	48	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	59	754	
3	67	1	11	52	3	—	—	—	29	—	1	—	—	—	—	1	—	—	46	645	
1	43	2	10	32	5	1	1	—	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	46	580	
—	14	2	15	42	—	—	—	—	5	2	—	1	—	1	—	1	—	—	11	438	
5	18	1	2	49	7	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	552	
4	21	—	3	19	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	6	243	
3	28	2	5	22	14	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	1	—	—	27	493	
3	7	—	1	4	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	72	
405	912	32	184	1 389	280	10	1	—	481	12	24	14	5	4	4	38	—	7	677	14 683	
32	80	5	14	68	17	1	—	—	31	—	4	1	—	—	—	2	—	1	56	1 075	
30	36	—	11	61	31	—	—	—	39	—	—	3	—	—	—	4	—	1	36	895	
1	37	—	8	37	7	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	504	
22	140	2	6	163	8	1	—	—	130	—	1	—	—	—	—	8	—	—	58	1 349	
14	59	—	4	70	7	1	—	—	7	—	1	—	—	—	—	1	—	—	61	881	
68	94	1	18	68	17	—	—	—	20	—	—	—	—	2	—	—	—	—	31	1 183	
82	107	4	28	254	21	—	—	—	37	5	—	—	4	1	1	1	—	—	59	1 884	
23	83	2	27	81	40	1	—	—	39	—	6	1	—	—	2	—	—	—	107	1 194	
2	14	—	3	71	7	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	21	654	
5	40	5	17	66	18	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	25	741	
15	49	3	11	107	25	—	—	—	39	1	5	2	—	—	—	1	—	—	59	975	
1	8	—	—	18	12	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	3	—	2	3	119	
29	25	2	10	60	28	—	—	—	22	1	4	1	—	—	—	1	—	—	8	535	
3	3	—	—	—	1	—	—	—	6	—	1	2	—	—	—	8	—	—	—	91	
—	20	2	4	23	5	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—	1	—	—	25	372	

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
		II. Akuta infektions																					
		Akut barnförsmämning. <i>Poliomyelitis anterior acuta</i>	<i>Infuenza, Influenza epidemica</i>	<i>Kikhosta, Pertussis</i>	<i>Parajika, Parotitis epidemica</i>	<i>Difteri, Strupsjuka, Diphtheria, Group</i>	<i>Halsdusa, Angina tonsillaris</i>	<i>Akut ledgångsreumatism, Rheumat. articularis acutus</i>	<i>Blodförgiftning, Varföber, Septikæmia, Pyæmia</i>	<i>Septisk lymfader- och lymf-körtelförsmämning</i>	<i>Ros, Erysipelas</i>	<i>Skelkramp, Tetanus</i>	<i>Rödsot, Dysenteria</i>	<i>Inhemsk kolera, Cholera nostras</i>	<i>Asiatisk kolera, Cholera asiatica</i>	<i>Tarmkyftas, Paratyftas, Febris typhoides, Paratyphus, Fleckkyftas, Typhus exanthem.</i>	<i>Rash, Rubella</i>	<i>Mässling, Morbilli</i>	<i>Scharlakanstötter, Scarlatina</i>	<i>Vattenkoppor, Varicellæ</i>	<i>Smittkoppor, Varicella</i>	<i>Varicellæ</i>	
Truppförband		I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar																					
16	Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	2	1	2	157	—	3	—	—	—	—	—	—
17	Svea trängkår	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	—	1	—	—	—	—	—	—
18	Intend.-komp. i Stockholm	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	2	—	—	—	—	—	—
19	Krigsskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—	—	12	—
20	Arméns underofficersskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	22	—	21	—	—	—	—	—	—
21	Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	—	7	—	—	—	—	1	—
Norra arméfördelningen		—	—	5	9	22	—	—	—	—	1	36	2	12	885	—	68	—	—	—	—	—	1
1	Dalregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	124	—	25	—	—	—	—	—	—
2	Hälsinge regemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	105	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Jämtlands fältjägarreg.	—	—	—	2	15	—	—	—	—	—	—	4	—	229	—	43	—	—	—	—	—	—
4	Väster-norrlands regemente	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	74	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	4	95	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrlands art.-reg.	—	—	1	7	7	—	—	—	—	—	—	2	3	216	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Norrlands trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	42	—	—	—	—	—	—	—	1
Övre Norrlands trupper		—	—	2	4	14	—	—	—	—	1	36	3	23	494	2	179	—	269	—	—	—	—
1	Västerbottens regemente	—	—	1	—	14	—	—	—	—	1	5	—	—	122	2	—	—	—	—	—	—	—
2	Norrlands dragonreg. det.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	7	—	—	—	—	—	
3	Norrbottens artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	29	—	3	—	14	—	—	—	—
4	Intendenturkompaniet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Norrbottens regemente	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	5	16	146	—	95	—	82	—	—	—	—
6	Bodens artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	141	—	51	—	19	—	—	—	—
7	Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	25	—	23	—	149	—	—	—	—
Gotlands trupper		—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	66	—	7	—	253	—	—	—	—
1	Gotlands infanterikår	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	43	—	7	—	209	—	—	—	—
2	Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—	—	44	—	—	—	—
Sammandrag.		—	—	27	37	102	36	—	—	—	9	257	9	98	4 875	5	878	—	1 104	5	—	—	—
1	Södra arméfördelningen	—	—	1	—	36	2	—	—	—	—	36	—	5	630	—	65	—	267	—	—	—	—
2	Västra	—	—	3	3	17	16	—	—	—	1	33	1	5	790	1	403	—	243	—	—	—	2
3	Östra	—	—	12	21	27	4	—	—	—	6	102	3	47	2 010	2	156	—	72	—	—	—	2
4	Norra	—	—	5	9	22	—	—	—	—	1	36	2	12	885	—	68	—	—	—	—	—	1
5	Övre Norrlands trupper	—	—	2	4	14	—	—	—	—	1	36	3	23	494	2	179	—	269	—	—	—	—
6	Gotlands trupper	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	66	—	7	—	253	—	—	—	—

7-362407

Truppförband	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59a	59b	59c	60	61	62	63	64
	VI. Kron. förgiftn.-sjukd.		VII. Sinnessjukdomar.	VIII. Nervsystemets sjukdomar										IX. Ögonsjukdomar						
	Kronisk alkoholförgiftning. <i>Alcoholismus cerevi.</i>	Andra kroniska förgiftnings-sjukdomar.		Nervinfammation. <i>Neuritis.</i>	Nervsambrä. <i>Neuralgia</i>	Perifer förlamning. <i>Paralytis</i>	Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	Nervsvaghet. <i>Neurasthenia</i>	Lyssembränsinfammation. <i>Myelitis</i>	Hjärnblödning. <i>Hemorrhagia cerebri</i>	Hjärninfammation. <i>Meningitis cerebri</i>	Andra sjukdomar i nervsystemet.	<i>Conjunctivitis catarrhalis</i>	<i>Conjunctivitis phlyctenulosa</i>	<i>Conjunctivitis trachomatosa</i>	<i>Iritis</i>	<i>Keratitis</i>	<i>Retinitis</i>	<i>Strabismus</i>	Andra ögonsjukdomar.
16 Fälttelegrafkåren	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—
17 Svea trängkår	—	—	1	—	2	—	—	—	—	1	—	—	11	—	—	—	—	—	—	3
18 Intend.-komp. i Stockholm	—	—	1	2	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
19 Krigsskolan	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
20 Arméns underofficersskola .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3
21 Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	—
Norra arméfördelningen	—	1	—	9	18	—	1	11	—	—	—	13	14	—	—	—	—	—	—	6
1 Dalregementet	—	—	—	—	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
2 Hälsinge regemente	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—
3 Jämtlands fältjägarreg. . . .	—	—	—	7	1	—	—	4	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	—
4 Västerorrlands regemente	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
5 Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1
6 Norrlands art.-reg.	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	3
7 Norrlands trängkår	—	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övre Norrlands trupper	—	—	6	1	28	1	4	3	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1
1 Västerbottens regemente . .	—	—	1	1	27	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 Norrlands dragonreg. det.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
3 Norrbottens artillerikår . .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
4 Intendenturkompaniet . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
5 Norrbottens regemente . . .	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Bodens artilleriregemente .	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Bodens ingenjörkår	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands trupper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	4	—	—	—	—	—	—	1 1
1 Gotlands infanterikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	1
2 Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	1
Sammandrag	—	1	16	40	188	6	14	88	—	5	—	65	200	3	—	2	4	—	—	149
1 Södra arméfördelningen . .	—	—	2	3	10	1	—	10	—	1	—	5	12	1	—	—	—	—	—	2
2 Västra	—	—	2	—	7	—	1	7	—	1	—	12	9	—	—	—	—	—	—	6
3 Östra	—	—	6	27	75	4	8	52	—	1	—	29	166	2	—	2	—	—	—	33
4 Norra	—	1	—	9	18	—	1	11	—	—	—	18	14	—	—	—	—	—	—	6
5 Övre Norrlands trupper . .	—	—	6	1	28	1	4	3	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1
6 Gotlands trupper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	4	—	—	—	—	—	—	1 1

[illegible]

¹ Därav i »Övre luftvägarna» 344 fall. — ² D:o 99 fall. — ³ Därav »Akut luftvägsinfektion» 176 fall.

Truppförband	89	90	91a	91b	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106
	XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar																		
	Infektion i mun o. tunga. <i>Stomatit. Glossit</i>	Infektion i svalg o. matstrupe. <i>Pharyngit. Oesophagitis</i>	Akut magkatarr. <i>Gastritis acuta</i>	Kronisk magkatarr. <i>Gastritis chronica</i>	Funktionell magsjukdom. <i>Neurot. ventriculi</i>	Magkatarr. <i>Gastritis</i>	Ulcus ventriculi. <i>Ulcus duodeni</i>	Utvädgring av magsäcken. <i>Diaphragm. ventriculi</i>	Magkatarr. <i>Gastroenteritis</i>	Tarmkatarr. <i>Enteritis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Tarmhindert. <i>Intusussusception</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>
16 Fälttelegrafkåren	2	—	8	—	—	1	—	—	3	3	4	—	2	—	—	—	—	—	2
17 Svea trängkår	—	107	12	1	—	2	—	—	8	7	4	—	4	—	—	—	—	—	2
18 Intend.-komp. i Stockholm	1	12	2	—	—	—	—	—	2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Krigsskolan	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	2
20 Arméns underofficersskola	2	84	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1
21 Infanteriskjutskolan	—	13	6	—	—	—	—	—	2	2	2	—	1	—	—	—	—	—	5
Norra arméfördelningen	3	79	32	1	1	7	2	30	102	46	—	9	2	—	2	—	1	—	25
1 Dalregementet	—	—	14	—	—	1	—	2	6	14	—	2	—	—	2	—	—	—	6
2 Hälsinge regemente	—	35	3	—	—	1	—	5	27	6	—	1	1	—	—	—	—	—	4
3 Jämtlands fältjägarreg.	—	20	—	—	—	3	—	7	9	4	—	1	1	—	—	—	1	—	—
4 Västernorrlands regemente	1	17	6	—	—	2	—	6	31	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 Norrlands dragonregemente	1	—	8	1	—	—	—	2	4	1	3	—	2	—	—	—	—	—	2
6 Norrlands art.-reg.	1	—	—	—	—	—	—	—	6	6	7	—	1	—	—	—	—	—	1
7 Norrlands trängkår	—	7	1	—	1	—	—	—	22	2	2	—	2	—	—	—	—	—	12
Övre Norrlands trupper	6	40	16	1	—	8	—	37	32	47	—	12	1	1	1	—	8	—	26
1 Västerbottens regemente	—	28	3	—	—	4	—	4	11	6	—	5	—	—	—	—	—	—	4
2 Norrlands dragonreg. det.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
3 Norrbottens artillerikår	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 Intendenturkompaniet	—	—	2	—	—	1	—	1	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—
5 Norrbottens regemente	—	8	6	1	—	1	—	27	3	24	—	4	—	1	—	—	8	—	18
6 Bodens artilleriregemente	—	—	3	—	—	2	—	2	5	8	—	2	1	—	—	—	—	—	1
7 Bodens ingenjörkår	6	4	—	—	—	—	—	3	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Gotlands trupper	—	18	5	1	—	2	—	8	9	8	—	2	—	—	—	—	—	—	2
1 Gotlands infanterikår	—	13	4	1	—	1	—	7	8	4	—	2	—	—	—	—	—	—	2
2 Gotlands artillerikår	—	—	1	—	—	1	—	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sammandrag	49	2548	378	22	5	46	3	243	489	315	4	76	19	12	10	2	54	1	122
1 Södra arméfördelningen	8	545	100	9	1	3	—	31	32	41	—	11	—	1	—	—	15	—	5
2 Västra ,	3	254	37	1	1	2	—	17	67	59	1	12	2	1	—	—	20	—	24
3 Östra ,	29	1617	188	9	2	24	1	120	247	114	3	30	14	9	7	2	10	1	40
4 Norra ,	3	79	32	1	1	7	2	30	102	46	—	9	2	—	2	—	1	—	25
5 Övre Norrlands trupper	6	40	16	1	—	8	—	37	32	47	—	12	1	1	1	—	8	—	26
6 Gotlands trupper	—	18	5	1	—	2	—	8	9	8	—	2	—	—	—	—	—	—	2

[illegible]

	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149
Truppförband	XIV. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven														XVII. Svulst. Tumör
	<i>Erythema multiforme et nodosum</i>	<i>Urticaria</i>	<i>Herpes zoster</i>	<i>Pruritus</i>	<i>Eczema</i>	<i>Impetigo. Ecthyma</i>	<i>Favus</i>	<i>Herpes tonsurans. Syccosis</i>	<i>Negelfång. Unguit incarna. Paronychia</i>	<i>Blindfästsinformation. Bull-nad. Phlegmona. Abscessus</i>	<i>Bild. Furunculus. Carbunculus</i>	<i>Bild. Ulcus</i>	<i>Brand. Gangrena</i>	<i>Andra sjukdomar i huden eller bindväven.</i>	
16 Fälttelegrafkåren	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	18	9	1	—	—
17 Svea trängkår	2	2	1	—	12	5	—	—	6	—	52	—	—	4	1
18 Intend.-komp. i Stockholm	—	—	—	—	5	2	—	—	2	4	14	—	—	—	—
19 Krigsskolan	2	—	—	—	9	2	—	—	1	—	31	—	—	9	—
20 Arméns underofficersskola	—	—	—	—	4	3	—	—	—	3	15	—	—	—	—
21 Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	14	—	—	6	—
Norra arméfördelningen	4	6	3	1	34	18	1	—	11	41	230	—	—	8	5
1 Dalregementet	3	2	2	—	3	—	1	—	—	2	31	—	—	1	1
2 Hälsinge regemente	—	3	—	—	6	5	—	—	1	21	43	—	—	—	—
3 Jämtlands fältjägarreg.	—	—	—	—	7	—	—	—	3	5	54	—	—	—	—
4 Väster-norrlands regemente	1	1	—	—	2	—	—	—	—	1	18	—	—	1	1
5 Norrlands dragonregemente	—	—	—	—	2	2	—	—	2	9	19	—	—	2	2
6 Norrlands artilleriregemente	—	—	1	1	3	11	—	—	4	3	37	—	—	—	—
7 Norrlands trängkår	—	—	—	—	11	—	—	—	1	—	28	—	—	4	—
Övre Norrlands trupper	—	13	1	2	24	1	1	2	13	23	155	3	—	4	3
1 Västerbottens regemente	—	1	—	2	11	1	1	1	3	5	21	—	—	1	2
2 Norrlands dragonreg.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	6	—	—	—	—
3 Norrbottens artillerikår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5	26	—	—	—	—
4 Intendenturkompaniet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	7	—	—	—	—
5 Norrbottens regemente	—	4	—	—	6	—	—	1	5	—	14	—	—	—	—
6 Bodens artilleriregemente	—	5	1	—	3	—	—	—	2	3	23	3	—	2	—
7 Bodens ingenjörkår	—	3	—	—	3	—	—	—	2	4	58	—	—	1	1
Gotlands trupper	—	2	1	—	15	5	—	3	3	2	21	—	—	5	—
1 Gotlands infanterikår	—	2	1	—	13	5	—	3	3	—	16	—	—	4	—
2 Gotlands artillerikår	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	5	—	—	1	—
Sammandrag	19	55	38	12	281	94	3	9	91	340	1429	12	1	118	20
1 Södra arméfördelningen	—	6	8	4	31	1	—	1	3	22	184	—	—	8	1
2 Västra	2	1	13	3	26	9	1	—	9	61	123	—	—	9	1
3 Östra	13	27	12	2	151	60	—	3	52	191	716	9	1	84	10
4 Norra	4	6	3	1	34	18	1	—	11	41	230	—	—	8	5
5 Övre Norrlands trupper	—	13	1	2	24	1	1	2	13	23	155	3	—	4	3
6 Gotlands trupper	—	2	1	—	15	5	—	3	3	2	21	—	—	5	—

A n m. Tabellen avser *under året* nyttillkomna (ej från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall

150	151	152	153	154	155	156a	156b	156c	157	158	159a	159bc	160	161	162	163	164	165	166	167
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftn.																			Summa	
Muskelbristning. Senbristning. Benbeträckning.	Ledvrickning	Luxation	Benbrott	Stöt och krossning. Krossår	Sår av skarpt eller spegligt vapen	Skottsår		Skorvar. Skavsår eller skidbändning e. d.	Ridsår	Skada av förbränning eller explosion		Kylskada	Solytgn. Värmeislag	Akut förgiftning	Andra skador	Självmord. Självmordsförsök	Sjukdom av obeständ art.	Observationspatienter.		
						enkelt	komplicerat			infrångående	1. graden									2. och 3. graden
6	17	1	5	50	1	1	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1	17	405
39	23	3	11	90	7	1	—	—	16	1	—	—	—	—	3	—	—	2	19	722
11	12	—	4	20	8	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	308
12	36	1	2	36	9	—	—	—	3	4	1	—	—	—	—	2	—	—	10	315
—	12	—	1	16	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	259
10	17	1	—	30	10	1	—	—	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	222
63	286	16	14	324	105	2	—	—	148	2	7	8	5	—	—	11	—	—	222	4 696
4	34	2	5	22	8	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	501
6	83	4	4	63	20	2	—	—	46	—	1	—	—	—	—	7	—	—	32	780
24	41	—	2	32	27	—	—	—	29	—	4	1	—	—	—	—	—	—	12	886
13	56	2	2	66	5	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	34	828
2	19	5	—	33	1	—	—	—	6	1	1	1	—	—	—	1	—	—	25	420
4	30	3	—	62	8	—	—	—	24	—	—	4	2	—	—	2	—	—	51	763
10	23	—	1	41	36	—	—	—	30	—	1	2	3	—	—	—	—	—	37	518
75	218	26	35	155	63	3	2	—	53	2	9	2	6	—	—	2	1	6	225	3 688
24	47	8	10	47	21	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	1	—	—	74	924
3	10	2	2	9	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	93
2	23	1	1	18	4	—	1	—	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	16	225
1	13	—	1	2	3	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	6	88
25	47	1	1	26	6	1	1	—	29	1	1	—	6	—	—	1	—	—	79	1 206
13	32	9	8	23	6	2	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	29	582
7	41	5	12	30	21	—	—	—	6	—	2	—	—	—	—	1	—	—	17	570
11	35	4	8	55	4	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	1	—	—	91	828
7	29	2	4	52	4	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	82	670
4	6	2	4	3	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	158
597	2 006	101	321	2 479	547	21	4	—	801	25	48	33	16	7	7	64	1	15	1 675	32 825
14	286	13	23	271	59	1	—	—	50	6	4	4	—	2	3	7	—	2	189	4 228
29	294	10	57	285	36	5	1	—	56	3	4	5	—	1	—	5	—	—	271	4 702
405	912	32	184	1 389	280	10	1	—	481	12	24	14	5	4	4	38	—	7	677	14 683
63	286	16	14	324	105	2	—	—	148	2	7	8	5	—	—	11	—	—	222	4 696
75	218	26	35	155	63	3	2	—	53	2	9	2	6	—	—	2	1	6	225	3 688
11	35	4	8	55	4	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	1	—	—	91	828

Tab. 9. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis år 1935.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Sum- ma
Scharlakansfeber.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Västra arméfördelningen</i>	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3
Livregementets husarer .	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3
<i>Östra arméfördelningen</i>	—	1	—	2	2	16	—	—	—	—	—	—	21
Svea livgarde	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	3
Livregementet till häst .	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	12
Göta ingenjörkår	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
livgarde	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Första intendenturkomp.	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
<i>Norra arméfördelningen</i>	1	1	3	—	2	—	—	—	1	—	1	—	9
Jämtlands fältjäg.reg. . .	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Norrlands artillerireg. . .	—	1	3	—	2	—	—	—	—	—	1	—	7
<i>Övre Norrlands trupper</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4
Norrll. dragonr. Bodenskv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Norrbottnens regemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Bodens artillerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Intendenturkomp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Gotlands trupper</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Difteri.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Västra arméfördelningen</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Värmlands regemente . . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Östra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Jönköping—Kalmar reg. .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Infanteriskjutskolan . . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
<i>Norra arméfördelningen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Övre Norrlands trupper</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Västerbottnens regemente .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
<i>Gotlands trupper</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Påssjuka.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	—	10	3	16	3	10	6	4	3	2	1	7	65
Norra skånska inf.-reg. . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Södra skånska inf.-reg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs regemente . . .	—	10	2	—	—	—	—	—	1	1	1	3	18
" det.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Göta kustingenjörkomp. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skånska trängkåren	—	—	1	16	1	8	4	3	1	—	—	—	34
Hallands regemente	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	4	10
Vendes art.-reg.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1

TAB. 9. VISSA EPIDEMISKA SJUKDOMAR MÅNADSVIS ÅR 1935.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
<i>Västra arméfördelningen</i>	1	2	11	4	13	14	46	94	120	49	22	27	408
Älvsborgs regemente . . .	1	2	10	—	—	—	3	3	9	—	—	—	28
Bohusläns regemente . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs regemente . . .	—	—	—	—	—	1	26	79	91	33	5	20	255
Värmlands regemente . . .	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Göta artillerireg.	—	—	1	2	1	2	6	4	14	2	—	—	32
Livregementets husarer . . .	—	—	—	1	2	6	9	5	6	14	17	7	67
Göta trängkår	—	—	—	—	10	5	2	2	—	—	—	—	19
<i>Östra arméfördelningen</i>	1	3	9	9	19	15	16	52	22	7	—	3	156
Upplands regemente . . .	—	—	—	—	—	3	6	6	—	—	—	—	15
Svea livgarde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta livgarde fästn.-bat. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livregementets grenadjärer	1	3	8	8	9	3	—	—	—	—	—	3	35
Livgrenadjarregimentet . .	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	3
Jönköpings—Kalmar reg.	—	—	—	1	8	6	5	40	22	7	—	—	89
Svea artilleriregemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Artilleriets skjutskola . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fälttelegrafkåren	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	3
Intendenturkomp.	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	7
Svea trängkår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Arméns underoff.skola . . .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Norra arméfördelningen.</i>	1	—	—	2	4	9	25	1	—	—	14	12	68
Dalregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	11	25
Jämtlands fältjäg.-reg. . .	1	—	—	2	4	9	25	1	—	—	—	1	48
Norrlands dragonreg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
, trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Övre Norrlands trupper</i>	28	55	48	39	4	4	—	—	1	—	—	—	179
Norrbottens regemente . . .	23	28	23	20	—	—	—	—	1	—	—	—	95
Norr!. dragonr. Bodenskv. . .	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Bodens art.-reg.	5	23	17	6	—	—	—	—	—	—	—	—	51
Norrbottens artillerikår . . .	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Bodens ingenjörkår	—	2	4	9	4	4	—	—	—	—	—	—	23
<i>Gotlands trupper</i>	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Gotlands infanterikår . . .	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
, artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Influensa.													
<i>Södra arméfördelningen</i>	223	15	2	—	25	1	—	—	—	1	—	—	267
Norra skånska inf.-reg. . .	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129
Kronobergs regemente det. .	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Hallands regemente	42	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	43
Södra skånska inf.-reg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skånska kavallerireg. . . .	23	1	2	—	25	1	—	—	—	—	—	—	52
, trängkåren	21	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
<i>Västra arméfördelningen</i>	99	16	1	—	—	102	—	—	—	1	23	1	243
Älvsborgs regemente . . .	57	2	1	—	—	—	—	—	—	—	23	—	83
Bohusläns regemente . . .	10	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Värmlands regemente . . .	—	—	—	—	—	102	—	—	—	1	—	1	104
Göta artilleriregemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlsborgs artillerireg. . .	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Intendenturkomp. & Karlsborg	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Östra arméfördelningen	29	6	3	2	21	4	1	4	1	—	—	1	72
Göta livgarde fästningsbat. .	21	1	3	1	—	3	1	2	—	—	—	—	32
Livregementets grenadjärer .	—	—	—	1	21	1	—	—	—	—	—	—	23
Södermanlands regemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livregem. t. häst	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Artilleriets skjutskola . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kustingenjörkomp. Vaxh. . .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Krigsskolan	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Infanteriskjutskolan	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Norra arméfördelningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övre Norrlands trupper	56	48	9	7	51	61	3	1	16	8	7	2	269
Norrlands dragonreg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrl. dragonr. Bodenskv. . .	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	5
Norrbottens art.-kår	—	—	—	—	10	2	—	—	—	—	—	2	14
Intendenturkomp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens regemente	42	32	3	1	—	4	—	—	—	—	—	—	82
Bodens artillerireg.	7	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
ingenjörkår	7	4	6	5	37	55	3	1	16	8	7	—	149
Gotlands trupper	124	3	4	1	1	1	83	11	17	4	2	2	253
Gotlands infanterikår	96	3	4	1	—	1	73	6	17	4	2	2	209
artillerikår	28	—	—	—	1	—	10	5	—	—	—	—	44
Slutsummor.	570	161	95	83	147	242	185	171	185	85	108	102	2 134
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scharlakansfeber	1	2	4	2	6	16	—	—	1	—	2	3	37
Mässling	—	1	1	—	—	3	3	3	3	12	35	41	102
Tarmtyfus (m. paratyfus) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Difteri	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	2	—	5
Pässjuka	38	70	71	70	43	52	93	151	146	58	37	49	878
Kikhosta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Influensa	531	88	19	10	98	169	87	16	34	14	32	6	1 104
Akut barnförslamning	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	8	5
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sömnssjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Undulantfeber	—	—	—	—	—	12	1	12	1	—	—	—	—
Denguefeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8

¹ Södra Skånska inf.-reg. — ² Göta livg. fästn.-bat. — ³ Norra skånska inf.-reg. 1, Kronob. reg. 1 och Skånska trängk. 1. — ⁴ Kronob. reg. 1, Hallands reg. 1 och Skånska trängk. 1. — ⁵ Norra skånska inf.-reg. 1, Älvsborgs reg. 1 och Jämtl. fältj.-reg. 1. — ⁶ Norra skånska inf.-reg. 2, Kronob. reg. 3, Vendes art.-reg. 4, Älvsborgs reg. 1 och Jönköp.-Kalmar reg. 2. — ⁷ Kronob. reg. 9, Vendes art.-reg. 2, Bohusläns reg. 1, Jönköping-Kalmar reg. 6, Jämtl. fältj.-reg. 4, Värml. reg. 11 och Norrl. art.-reg. 2. — ⁸ Kronob. reg. 6, Kronob. reg.s det. Karlskrona 1, Värml. reg. 3, Jönköp.-Kalmar reg. 10, Göta ing.-kår 5, Fälttelegrafk. 1, Jämtl. fältj.-reg. 10 och Norrl. art.-reg. 5. — ⁹ Norrl. trängk. — ¹⁰ Livreg. husarer. — ¹¹ Svea art.-reg. 2, och Värml. reg. 1. — ¹² Livgrenadjärreg. — ¹³ Svea ingenjörkår.

Anm. Tabellen upptager de under varje månad nyinsjuknade fallen.

Tab. 10. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom armén år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Dröppel (<i>Gonorrhoea</i>) med följsjukdomar				Enkelt ven. sår (<i>Ulcus molle</i>) med följsjukd.				Nyförvärvad syfilis (<i>Syphilis recens</i>)				Recidiverande syfilis (<i>Syphilis recidivans</i>)			
	Behäftade med sjukdomen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Behäftade med sjukdomen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Behäftade med sjukdomen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade	Behäftade med sjukdomen vid insättelsen till tjänstgöring	Insjuknade under tjänstgöringstiden		Summa insjuknade
		Smittade utom förtägningsorten	Smittade inom förtägningsorten			Smittade utom förtägningsorten	Smittade inom förtägningsorten			Smittade utom förtägningsorten	Smittade inom förtägningsorten					
Fast anställda och värnpliktiga.																
Södra arméfördelningen	6	7	6	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västra																

Anm. Här angivna siffror avvika en smula från de i Tab. 8 meddelade, enär denna tabell i olikhet med Tab. 8 upptager även polikliniska fall.

Tab. 11. Avlidna efter dödsorsak bland arméns manskap inom olika områden och efter ålder år 1935.

Dödsorsaker																Dödligheten i ‰ av medel- presensstyrkan.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
S u m m a d ö d a .																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Självmod. <i>Suicidium</i> ¹	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—</

Anm. Tabellen upptager dödsfall bland arméns manskap samt befäl av manskaps grad. — Här angivna antal dödsfall avviker från det i Tab. 7 anförda på grund av olika bokföringsprinciper (särskilt beträffande våldsamma dödsorsaker).

¹ Därav 1 furir, 2 korpraler, 2 volontärer och 5 värnpliktige, varav 3 drunknade (2 under badning och 1 under orienteringslöpning i en bäck), 1 föll under färd med 6-spänd am.-vagn och kom under hjulen, 1 överkörd bakifrån av kanonvagn, 1 vid bilkörning, 1 överkörd av bil, 1 sparkad av häst, 1 vid explosion av acetylenljuskastare och 1 okänt. — ² Själv-mördare: 2 volontärer, därav 1 med gevärsskott (av ökad orsak) och 1 genom hängning (sade sig ej vilja vara föräldrarna till besvär).

Tab. 12 a. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka år 1935. 101

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Sjukhus	Kvarl. fr. föreg. år	Intagna					Summa vårdade	Utskrivna					Kvarl. d. 31 dec.	Antal underhållsdagar	
		Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Civila	Summa		Till fortsatt krigstjänst	Till annan sj.-vårdsanst.	Avlidna	Civila (inkl. avlidna)	Summa			
															dagliga
Stockholm. I allt	90	309	1 895	480	779	3 463	3 553	2 545	81	36	18	783	3 463	90	52 716
1. Armén . . .	20	139	1 252	213	—	1 604	1 624	1 530	50	13	7	—	1 600	24	17 267
Marinen . . .	29	166	615	267	—	1 048	1 077	985	28	23	11	—	1 047	30	16 012
Flygvapnet . .	1	4	28	—	—	32	33	30	3	—	—	—	33	—	406
Civila . . .	40	—	—	—	779	779	819	—	—	—	—	783	783	36	19 031
2. Officerare o. d.	1	—	13	93	—	106	107	102	—	3	1	—	106	1	936
Underoff. o. d.	3	—	—	99	—	99	102	89	—	8	2	—	99	3	1 354
Manskap . . .	87	307	1 871	115	—	2 293	2 330	2 175	81	20	12	—	2 288	42	28 225
Anställda arb. ¹	9	2	11	173	—	186	195	179	—	5	3	—	187	8	3 170
Karlsborg. I allt ²	44	15	47	28	611	701	745	85	3	2	2	620	712	33	19 285
Därav manskap	1	13	45	2	—	60	61	57	3	1	—	—	61	—	912
Boden. I allt ³	161	37	373	110	4 586	5 106	5 267	495	18	6	6	4 530	5 055	212	86 795
Därav manskap	13	34	352	32	—	418	431	397	18	6	4	—	425	6	4 287
Skövde. I allt ⁴	51	14	66	22	1 143	1 245	1 296	102	—	—	2	1 142	1 246	50	22 735
Därav manskap	2	13	64	4	—	81	83	81	—	—	—	—	81	2	1 632
Visborg. I allt	8	56	561	7	—	624	632	611	8	10	—	—	629	3	4 030
Därav manskap	8	56	561	4	—	624	629	608	8	10	—	—	626	3	3 997
Linköping. I allt ⁵	28	94	714	37	463	1 308	1 336	825	—	19	—	469	1 313	23	17 865
Därav manskap	4	83	712	14	—	809	813	789	—	18	—	—	807	6	7 736
Eksjö. I allt ⁶	34	28	685	24	593	1 330	1 364	721	13	1	1	586	1 322	42	23 471
Därav manskap	4	28	685	12	—	725	729	710	13	1	1	—	725	4	5 855
Sollefteå. I allt ⁷	54	48	501	13	1 116	1 678	1 732	557	5	—	1	1 110	1 673	59	36 061
Därav manskap	2	48	501	8	—	557	559	552	5	—	1	—	558	1	3 629
Summa	470	601	4 842	721	9 291	15 455	15 925	5 941	128	74	30	9 240	15 413	512	262 958
Därav															
1. Armén . . .	68	423	4 180	441	—	5 044	5 107	4 886	97	51	19	—	5 053	54	47 995
Marinen . . .	29	167	618	268	—	1 053	1 082	990	28	23	11	—	1 052	30	16 061
Flygvapnet . .	2	11	44	12	—	67	69	65	3	—	—	—	68	1	811
Civila . . .	376	—	—	—	9 291	9 291	9 667	—	—	—	—	9 240	9 240	427	198 091
2. Offic. o. d. .	4	—	15	138	—	153	157	150	—	3	2	—	155	2	1 391
Underoff. o. d.	5	—	1	131	—	132	137	120	—	8	4	—	132	5	1 731
Manskap . . .	71	582	4 791	191	—	5 564	5 635	5 369	128	56	18	—	5 571	64	56 273
Anställda arb. ¹	14	19	35	261	—	315	329	302	—	7	6	—	315	14	5 472

¹ Vid armén, marinen och flygvapnet. — ² Från marinen inga. — ³ Från marinen och flygvapnet inga. — ⁴ Epidemiasv. ej medräknad. Se även not 3.

Tab. 12 b. Å garnisonssjukhusen vårdade sjuka från armén och flottan år 1935.

S j u k h u s	Antalet ¹ sjuk- sängar d. 31/12	Under året		Under- hålls- dagar	Vårdade			Vård- dagar pr pa- tient
		in- tagna	av- lidna		pr dag	på en gång		
						högst	lägst	
Stockholm	² 230	2 684	18	33 685	92	132	46	13
Karlsborg	61	90	2	1 450	4	5	—	16
Boden (inkl. epidemiavd.)	230	520	6	6 010	16	25	4	12
Skövde (epidemiavd. ej använd)	52	102	2	1 886	5	13	—	18
Visborg	73	624	—	4 030	11	66	1	6
Linköping	93	845	—	8 156	22	54	6	10
Eksjö	90	737	1	5 961	16	60	2	8
Sollefteå	90	562	1	3 689	10	58	1	7
Summa	919	6 164	30	64 867	178	.	.	11

Anm. I Tab. 12 a och 12 b medräknade officerare, underofficerare samt vid försvaret anställda arbetare. — Rörande uppgifter för civila se texten.

¹ Sjuksängar även för civila inbegripna, då deras antal i allmänhet ej är särskilt fastställt. — ² Ökat den 1 jan. 1935 från 220.

Tab. 13. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Ekstj	Sollefteå	
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar	4	—	1	3	—	1	—	—	9
II. Infektions- o. a. parasitära sjukdomar.									
Septicæmia. Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	46	2	15	3	12	16	9	18	121
Erysipelas	5	—	—	1	—	—	—	—	6
Scarlatina	1	—	6	—	—	—	—	—	7
Diphtheria	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	2	—	—	—	—	—	18	—	20
Rubeola	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Parotitis epidemica	15	—	11	—	6	5	89	—	126
Influenza epidemica	2	1	14	1	201	—	—	—	219
Varicellæ	—	—	—	—	4	—	—	4	8
Typhus abdominalis. Paratyphus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dysenteria	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Poliomyelitis anterior ac. Polioencephalitis ac.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Encephalitis lethargica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis chronica	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Tuberculosis pulmonum, laryngis	24	2	8	—	1	3	—	13	51
» ossium et articularum	1	—	—	—	—	—	—	—	1
» lymphoglandularum	17	1	2	1	—	1	1	—	23
» organorum aliorum	4	—	1	—	—	—	—	—	5
Syphilis acquisita	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Ulcus molle	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gonorrhœa (och följsjukdomar)	115	1	1	—	1	5	1	2	126
Vaccinationsbesvär	—	—	—	—	19	22	26	13	80
Febris. Febricula	32	—	4	1	7	2	10	—	56
Övriga hithörande sjukdomar	5	1	10	1	—	5	4	—	26
III. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.									
Anæmia	9	—	2	—	1	—	—	—	12
Anemia perniciosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leuchæmia	1	1	—	—	1	—	—	—	3
Lymphadenitis, lymphoma	—	—	4	—	—	—	—	—	4
Övriga hithörande sjukdomar	6	—	3	—	—	—	—	—	9
IV. Ämnesomsättningsjukdomar.									
Diabetes mellitus	9	—	1	2	—	—	—	—	12
Adipositas	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Övriga hithörande sjukdomar	—	1	—	—	—	—	—	—	1
V. Kroniska förgiftningssjukdomar.									
Alcoholismus chronicus	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Övriga hithörande sjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Nervsystemets sjukdomar.									
Hæmorrhagia meningum cerebri	—	—	—	—	1	1	—	1	3
Meningitis cerebri. Meningitis cerebrospinalis	2	—	4	—	—	—	—	—	6
Hæmorrhagia, thrombosis cerebri	2	—	1	—	—	—	—	—	3
Hemiplegia	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Lues cerebrospinalis. Tabes dorsalis	1	—	—	—	—	—	—	—	1

¹ Samtliga fall av tbc.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i							Summa sjuk- domsfall	
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Vishy	Linköping	Elkejs	Sollefteå	
Neuritis. Neuralgia	13	—	2	—	—	6	8	—	29
Paresis	3	—	1	—	—	—	1	—	5
Epilepsia	3	—	3	—	—	—	1	—	7
Hysteria	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Neurasthenia	34	1	1	1	—	1	—	2	40
Övriga hithörande sjukdomar	7	—	12	1	5	4	—	6	35
VII. Sinnessjukdomar	9	—	7	—	—	—	1	—	17
VIII. Cirkulationsorganens sjukdomar.									
Pericarditis	3	1	—	—	—	—	—	—	4
Endocarditis, Myocarditis ac.	11	—	1	—	—	—	1	—	13
Endocarditis chr. Vitium org. cordis. Myocarditis chr.	29	—	1	—	—	4	1	2	37
Cardiosclerosis. Cor adiposum	5	—	3	—	—	4	5	2	21
Neurosis cordis	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Arteriosclerosis. Endarteriitis	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Aortitis luetica	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Aneurysma	57	—	18	—	2	3	2	—	82
Varix	3	—	—	1	—	2	—	—	6
Thrombosis. Embolia	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Övriga hithörande sjukdomar	26	—	1	—	1	1	—	1	30
IX. Andningsorganens sjukdomar.									
Morbi cav. nas. et cav. acces. nas.	98	—	15	7	2	24	—	2	148
Morbi laryngis	2	—	—	—	7	6	13	272	300
Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	50	1	5	1	17	47	81	3	205
Tracheitis chronica. Bronchitis chronica	2	—	1	—	—	—	—	—	3
Bronchiectasia	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Asthma bronchiale	4	—	1	—	—	—	1	—	6
Pneumonia crouposa acuta	43	—	13	—	1	3	—	4	64
Bronchopneumonia acuta	49	1	15	1	—	9	4	5	84
Hæmorrhagia pulmonum	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Pleuritis. Empyema pleuræ	34	—	5	2	2	2	1	5	51
Övriga hithörande sjukdomar	6	—	1	—	1	—	—	—	8
X. Matsmälningsorganens sjukdomar.									
Stomatitis. Noma	—	—	10	—	—	—	—	—	10
Tonsillitis. Angina tonsillaris. Pharyngitis	110	4	31	2	58	309	24	72	610
Peritonsillitis acuta	29	—	—	2	—	14	—	—	45
Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	76	—	2	7	—	12	—	—	97
Gastritis acuta. Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	37	3	4	4	19	36	14	30	147
Gastritis chronica	15	—	2	—	1	1	—	1	20
Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	58	4	8	1	1	4	3	2	81
Neurosis ventriculi	—	—	—	1	—	4	—	—	5
Enterocolitis chronica	24	—	6	1	1	—	—	1	33
Appendicitis	83	24	36	16	5	2	17	1	184
Hepatitis. Cirrhosis	11	—	—	—	—	—	—	—	11
Ileus. Volvulus	2	—	1	—	—	—	—	—	3
Hernia	41	2	9	4	2	—	—	—	58
Cholelithiasis	5	2	—	—	—	—	—	—	7
Icterus. Icterus catarrhalis	—	—	4	—	2	—	1	—	7
Cholecystitis	5	—	2	—	—	—	—	—	7
Övriga hithörande sjukdomar	68	—	23	2	—	11	—	—	104

1 Övre luftvägarnas infektioner. — 2 Se not 1. — 3 Tonsillitis chr. — 4 Se not 3.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Samma sjukdomsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Ekås	Solliefa	
XI. Njurarnas o. urinvägarnas sjukdomar.									
Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	13	—	4	4	2	4	—	1	28
Nephritis degen. et inflammatoria chr. Morbus Brighti	5	1	—	—	1	—	6	—	13
Pyelitis. Cystopyelonephritis	3	—	1	—	—	—	—	1	5
Nephrolithiasis	15	—	2	—	—	—	—	—	17
Cystitis	7	—	1	1	—	1	—	—	10
Lithiasis vesicae urinariae	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Urethritis	6	—	—	—	—	2	—	1	9
Cystopyelonephritis	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Övriga hithörande sjukdomar	9	—	6	—	5	7	—	—	27
XII. Könsgorganens sjukdomar.									
Hypertrophia prostatae	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Prostatitis. Abscessus prostatae	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Orchitis. Epididymitis	6	—	—	—	1	—	—	—	7
Phimosis. Paraphimosis	8	—	2	—	1	—	—	—	11
Övriga hithörande sjukdomar	22	2	2	5	2	1	—	—	34
XIII. Muskelnas, ledgångarnas samt ben-systemets sjukdomar.									
Myitis. Rheumatismus musculorum	33	2	2	—	9	5	10	2	63
Tendovaginitis	3	—	2	—	6	7	5	6	29
Bursitis. Hygroma	21	—	3	3	1	6	9	—	43
Synovitis. Arthritis	12	—	—	—	4	10	10	5	41
Polyarthritis rheumatica acuta	36	1	6	—	1	8	—	3	55
Polyarthritis rheumatica chronica	3	—	2	—	—	—	—	—	5
Pseudoarthrosis	6	—	1	—	—	1	—	—	8
Arthritis deformans	8	—	2	—	—	1	—	—	11
Osteochondritis	9	—	—	—	—	—	—	—	9
Corpus liberum in articulo	9	—	3	—	—	—	—	—	12
Genu recurvatum	17	—	—	—	—	—	—	—	17
Scoliosis. Pes varus, planus, valgus	28	1	1	1	—	1	1	6	39
Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	9	1	1	1	4	4	14	1	35
Chondromalacia patellae	39	—	1	—	—	—	—	—	40
Övriga hithörande sjukdomar	12	1	3	3	—	5	1	10	35
XIV. Hudens sjukdomar.									
Erythema multiforme et nodosum	14	1	—	—	—	1	—	1	17
Urticaria	6	—	3	—	2	1	3	1	16
Herpes zoster	6	—	1	—	1	—	3	—	11
Eczema	71	1	4	—	10	9	1	2	98
Psoriasis	6	—	—	—	—	—	1	1	8
Impetigo	38	—	—	—	5	—	1	—	44
Acne	25	—	—	—	—	—	—	—	25
Ulcus varicosum cruris	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Furunculosis, Furunculus	46	—	2	—	5	3	27	5	88
Carbunculus	7	—	1	1	—	1	—	—	10
Trichophytia	13	—	—	—	1	—	—	—	14
Scabies	68	—	2	—	3	—	1	10	84
Atheroma	20	—	3	—	—	—	—	—	23
Clavus. Verruca	12	1	—	—	—	—	—	—	13
Unguis incarnatus	11	—	2	—	—	—	6	—	19
Övriga hithörande sjukdomar	64	1	5	—	8	8	1	2	89

Tab. 14. Å garnisonssjukhuset i Stockholm operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
<i>I.</i>					
Fract. impress. oss. front.	1	Trepanation + reposition	1	—	—
<i>II. Ögonen.</i>					
Hordeolum	1	Incision	1	—	—
Chalazion	1	Exstirpation	1	—	—
Ruptura conjunct. bulbi	1	Suturer	1	—	—
Vulnus perf. bulbi	1	Översynning av conj.	1	—	—
” ” ”	1	Evisceration	1	—	—
Corp. alien. bulbi	1	Extraktion	1	—	—
Dacryocystis. ac. supp.	1	Incision	1	—	—
Strabismus concom.	3	Muskelplastik	3	—	—
<i>III. Öronen.</i>					
Deformatio auriculæ	3	Plastik	3	—	—
<i>IV. Näsan o. dess bihålör.</i>					
Deviatio septi nasi	36	Submukös resektion	36	—	—
Rhinitis hypertrophica	28	Chonchotomi	28	—	—
Sinusitis maxill.	12	Punktion	12	—	—
” frontal.	1	Uppmejsling	1	—	—
Ethmoiditis	9	Labyrinttrymning	9	—	—
Fractura oss. nasal.	3	Reposition	3	—	—
Rhinokyphoscoliosis	1	Kyphektomi + osteotomi	1	—	—
Fibroma nasi	1	Exstirpation	1	—	—
Polyp. cav. nasi.	1	Evulsion	1	—	—
<i>V. Ansikte, munhåla, svalg.</i>					
Fract. oss. zygomat. c. impress.	1	Operation enl. Aleman	1	—	—
Periostit, supp. alveol.	7	Incision	7	—	—
Peritonsillit ac.	36	”	36	—	—
Tonsillitis chron.	146	Tonsillektomi	146	—	—
Haemorrhagia p. tonsillect.	3	Suturer	3	—	—
Vegetationes adenoides	3	Abrasio	3	—	—
Tumor. miscell. gl. parot.	1	Extirp., radiuminläggn.	1	—	—
<i>VI. Hals.</i>					
Lymphomata tbc. colli.	4	Exstirpation	4	—	—
” ” ”	1	Incision, utskrapning	1	—	—
” ” ”	1	Punktion	1	—	—
” ” ” susp.	1	Provextirpation	1	—	—
<i>VII. Thorax.</i>					
Cancer thyroid. susp.	1	Provexcision	1	—	—

1	2	3	4		
			Pat. utskriven		
Sjukdom	An- tal fall	Operation	friak el. förbättr.	oförbät- rad	dead
VIII.					
Empyema pleurae	6	Revbensres., thoracotomi	6	—	—
„ „	4	Drain. enl. Bülow	4	—	—
X.					
Ischias scoliotica	1	Oblodig tånjning	1	—	—
Fract. compr. vertebr.	1	Reposition + gipskorsett	1	—	—
XI. Lever o. gallblåsa.					
Cholelithiasis	1	Cholecystektomi	1	—	—
„ susp.	1	Provlaparotomi	1	—	—
XIV. Magsäck o. tolvfinger- tarm.					
Ulcus ventr. s. duodeni	7	Resekt. enl. Billroth II	7	—	—
„ „ perf.	2	Gastroraphi + G. E. R. P. + utsköljn.	2	—	—
Cancer ventriculi	1	Resektion enl. Billroth II	1	—	—
XV. Jejunum, ileum och colon.					
Peritonit. tbc.	1	Appendektomi	1	—	—
„ circumscript. e. corp. alien	1	Laparotomi + extraktion	1	—	—
Ileus e strangulatione	1	„ + bridlösning	1	—	—
Volvulus habit. flex. sigm.	1	Coelestomi seance I	1	—	—
„ „ „ „	1	Resectio flex. sigm. seance II	1	—	—
Cancer jejuni	1	„ jejuni	1	—	—
XVI. Appendix.					
Appendicit. ac.	30	Appendektomi	30	—	—
„ „ gangr.	27	„ „	27	—	—
„ „ perf. c. abscessu	3	„ „ drain.	3	—	—
„ „ „ perit. libr.	3	„ „	2	—	1
„ „ recidiv.	19	„ „	19	—	—
„ „ chron.	1	„ „	1	—	—
XVII. Bräck.					
Hernia inguinalis dir.	5	Rad. op. enl. Bassini	5	—	—
„ „ indir.	21	„ „ „ Bassini-Schultén	21	—	—
„ „ incarc.	1	Herniotomi + rad.-op. enl. Bassini- Schultén	1	—	—
„ „ congen.	7	Rad.-op. enl. Bassini-Schultén	7	—	—
„ „ umbilical.	1	„ „ „ Mayo	1	—	—
„ „ postop. pariet. abdomin. operat. recidiv.	1	Lambåplastik	1	—	—
XVIII. Rectum o. anus.					
Abcessus ad anum.	2	Incision	2	—	—
Fistula ani	4	Klyvning	3	—	—
Fissura et contract. ani	7	Tånjning	7	—	—
Tumores haemorrh. ext.	5	Extirpation	5	—	—
„ „ intern.	1	Injektionsbehandling	1	—	—
Polypus recti	1	Extirpation	1	—	—

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
XXVIII. Åkommor utan lokalt intresse.					
Abscessus, phlegmone	55	Incision	52	—	3
Furunculus, carbuncul.	25	" excision	25	—	—
Vulnus	50	Revision + suturer	50	—	—
" 	5	Thiersch	5	—	—
" sclopet.	3	Excision + suturer	3	—	—
Atheroma	13	Exstirpation	13	—	—
" infect.	10	Incision	10	—	—
Lipoma	3	Exstirpation	3	—	—
Fibroma	4	" 	4	—	—
Angioma	1	" 	1	—	—
Papillom. condylom. accumin.	1	Excochleation + termokoagul.	1	—	—
Cysta epiteloid. traumat.	1	Exstirpation	1	—	—
Naevus pigmentosus.	1	" 	1	—	—
Verruca	8	Excochleation	8	—	—
Ganglion	4	Exstirpation	4	—	—
Haematoma	3	Incision	3	—	—
Corpus alienum	16	Incision + extraktion	16	—	—
Lymphadenit. supp.	15	" 	15	—	—
Hidroadenitis supp.	2	" 	2	—	—
Tatuering	1	Dessikation	1	—	—
Defectus cutis	1	Thiersch	1	—	—
Cicatrix	1	Excision	1	—	—
Tbc. cutis	1	Excochleation	1	—	—
Summa	890	Summa	885		4

Tab. 15. Å garnisonssjukhuset å Karlsborg operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
III.					
Otitis med. purul.	1	Paracentes	1	—	—
V.					
Tonsillit. chron.	2	Tonsillectomi	2	—	—
XVI.					
Appendicitis ac.	9	Appendectomi	9	—	—
Appendicitis ac. gangr.	8	„	8	—	—
„ „ „	1	„ + drainage	—	—	1
Appendic. ac. gangr. c. periton.	1	Appendectomi	1	—	—
Appendicitis chron.	1	„	1	—	—
XVII.					
Hernia ing. mob.	1	Radikalop.	1	—	—
XXV.					
Metrorrhagia	1	Abrasio uteri	1	—	—
Kystoma ovarii	1	Oophorectomi	1	—	—
XXVII.					
Hydrops genus	1	Arthrocentes	1	—	—
Haemarthrosis	4	„	4	—	—
Fract. antibrachii	1	Reposition + fix. + förband	1	—	—
„ patellae	1	Blodig repos. + cerclage	1	—	—
Hallux valgus	1	Avmejsling av exostos	1	—	—
XXVIII.					
Phlegmone, abscessus	2	Incision	2	—	—
Vulnus	1	Suturer	1	—	—
Summa	37	Summa	36	—	1

Tab. 16. Å garnisonssjukhuset i Boden operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1	2	3	4		
			Pat. utskriven		
Sjukdom	An- tal fall	Operation	frisk el. förbättr.	oförbät- rad	död
III.					
Otit. med. ac. purul.	¹ 9	Paracentesis	9	—	—
Mastoidit. subacuta	3	Uppmejsling	3	—	—
Mastoid. operata	1	Revision	1	—	—
Otit. med. chron.	1	Radikalop. m. hörselg.-plast. . . .	1	—	—
IV.					
Deviatio sept. narium	3	Submukös septumresektion	3	—	—
Sinusit. maxillaris	² 13	Punktion	13	—	—
, , subac. v. chr.	³ 2	Endonasaltrepanation	2	—	—
, , chron.	³ 1	Op. enl. Caldwell-Luc	1	—	—
, ethm.	¹ 2	Ethmoidectomy	2	—	—
Polypus nasi	³ 1	Evulsio	1	—	—
Fibroma septi nar.	1	Exstirpation	1	—	—
V.					
Periostit. alv. supp.	4	Incision	4	—	—
Phlegmone fundi oris	1	, 	1	—	—
Angina phlegmonosa	10	, 	10	—	—
Tonsillitis chron.	2	Tonsillectomia bilateral.	2	—	—
Granuloma radices dent.	4	Rotspetsres. enl. Partsch	4	—	—
VI.					
Torticollis spast.	1	Myot. m. sternocleid., ingipsning .	1	—	—
Lymphad. sept. colli.	1	Exstirpation	1	—	—
, , supp.	2	Incision	2	—	—
Corpus alien. oesophagi	1	Oesophagoskopi + extraktion . . .	1	—	—
VIII.					
Pleurit. exsudativa	2	Thoracocentesis	2	—	—
Empyema pleurae	2	Resect. cost. + thoracotomia . . .	2	—	—
Tbc. pulm.	1	Thoracoscopi, adh.-avbränning enl. Jacobaeus	1	—	—
Ruptura pulm. c. pneumoth. . . .	1	Thoracoskopi + exsufflation . . .	—	—	—
XI.					
Cholelith. + cholecystit. ac. ggr. .	1	Cholecystectomy + dränage . . .	1	—	—
XIV.					
Ulcus ventriculi v. duodeni chr. .	2	Resect. ventr. et duod. + G. E. r. t.-l.	2	—	—
XV.					
Diverticulum Meckelii	1	Exstirpation	1	—	—

¹ Därav 1 dubbels. — ² Därav 9 dubbels. — ³ Dubbels.

1	2	3	4		
			Pat. utskriven		
Sjukdom	An- tal fall	Operation	frisk el. förbättr.	oförbättr. död	död
XVI.					
Appendicit. ac. catarrh.	21	Appendectomy	21	—	—
, , gangr.	13	, ,	12	1	—
Dito + perit. purul. diff.	1	, + dränage	1	—	—
Appendicitis chron.	1	, 	1	—	—
Appendix	2	Appendectomy en passant	2	—	—
Appendicit. susp.	10	Appendectomy	10	—	—
XVII.					
Hernia ing. incipiens	3	Bukväggsplastik	3	—	—
, , mob. s. irrep.	5	Radikaloperation	5	—	—
, , incarcerata	1	Herniotomi + radikaloperation	1	—	—
, , crural. mob.	1	Radikalop. enl. Lotheisen	1	—	—
XVIII.					
Abscessus ad anum	2	Incision	1	—	—
Tumores haemorrhoidales	1	Op. enl. Whitehead	1	—	—
, ,	5	Dil. forcée + excision	5	—	—
Varices haemorrh. thromb.	1	Incision	1	—	—
XXI.					
Divertic. vesicae urinae	1	Resectio vesicae + ureterplastik	1	—	—
XXIII.					
Phimosis	1	Plastik enl. Schloffer	1	—	—
XXIV.					
Varicocele	2	Op. enl. Narath	2	—	—
Spermatocele	1	Exstirpation	1	—	—
XXV.					
Menometrorrhagiae	1	Abrasio	1	—	—
Cysta parovarialis	1	Exstirpation	1	—	—
XXVII.					
Hallux valgus	3	Avmejsl. av exostos	1	—	—
Pseudarthr. tibiae	1	Spångvändig	1	—	—
Osteochondritis diss. condyli fem.	2	Arthrotomi + exstirpation	2	—	—
Chondromalacia patellae	1	, + excision	1	—	—
Bursit. supp. praepatellar.	1	Incision	1	—	—
Hygroma burs.	1	Exstirpation	1	—	—
, , gastrocn.-membr.	1	, 	1	—	—
Tendovag. purul. dig. man.	1	Uppklyvning	1	—	—
Lymphad. sept. supp. axillae	2	Incision	2	—	—
Panaritium	3	, 	3	—	—
Unguis incarnatus	3	Op. enl. König	3	—	—
Oedema malign. crur.	1	Uppklyvning	—	—	1
Varices	5	Hög underb. + inj. av 50 % glykos	7	—	—

¹ 1 dubbels. — ² Därav 1 kvarl. — ³ Dubbels. — ⁴ Nr 230 M. — ⁵ Därav 3 dubbels.

1 Sjukdom	2 Antal fall	3 Operation	4 Pat. utskriven		
			Pat. utskriven	Pat. utskriven	Pat. utskriven
			risik el. förbättr.	oförbättrad	död
Fract. oss. navic. man.	1	Exstirp. av fragment	1	—	—
' metac. man. compl.	1	Repos., excision, sutur	1	—	—
' anticurur.	4	Reposition + gips	4	—	—
' '	1	Trådsträck	1	—	—
Luxatio antebrach. compl.	1	Repos., excision, sutur	1	—	—
Laesio menisci genus	3	Arthrotomi + meniskexstirpation	3	—	—
Rupt. lig. cruc. genus	1	' + lig. cruc.-plastic	1	—	—
Haemarthrosis genus	4	Arthrocentesis	4	—	—
Abscisio tendinis	1	Sensutur	1	—	—
Clavus inf.	1	Incision	1	—	—
Corp. alien. man.	2	Extraktion	2	—	—
Ganglion carpi	1	Exstirpation	1	—	—
XXVIII.					
Vulnus	2	Sutur	2	—	—
Abscess.. phlegm., furunc.	9	Incision	9	—	—
Hidroad. axillae	3	' 	3	—	—
Atheroma	1	Exstirpation	1	—	—
Fibroma	1	' 	1	—	—
XXIX.					
Anaemia sec.	1	Blodtransfusion enl. Jeanbreaux	1	—	—
Summa	210	Summa	206	1	1

Tab. 17. Å garnisonssjukhuset i Skövde operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
III.					
Mastoidit. ac. supp.	3	Uppmejsling	3	—	—
Mastoidit. chron.	1	Konservativ radikalop.	1	—	—
IV.					
Empyema sin. max.	3	Punktion + utspolning	3	—	—
„ „ „	2	Endonasal trepanation	2	—	—
Ethmoidit. ac. supp.	1	Ethmoidectomi	1	—	—
Deviatio septi nasi traum. op. . . .	1	Resectio septi nasi submucosa . . .	1	—	—
Deviatio septi nasi c. crista et spina	1	Resectio septi nasi submuc. + avmejsling ac. crista och spina . .	1	—	—
V.					
Hypertrophia tonsill.	1	Tonsillectomia bil.	1	—	—
Tonsillit. chron.	3	„ „	3	—	—
Vuln. sclopet. reg. temp.	1	Särexcision + sutur	1	—	—
VI.					
Carbunculus nuchae	1	Incision	1	—	—
VIII.					
Empyema pleurae	1	Resectio costae + thoracotomi . .	—	—	—
XVI.					
Appendicit. ac. cat.	1	Appendectomi p. p. s	1	—	—
„ „ phlegm.	1	„ „	1	—	—
Appendicit. ac. gangr. med eller utan serös peritonit	8	„ „	8	—	—
Appendicit. chron.	1	„ „	1	—	—
XVII.					
Hernia ing. ind. mob.	4	Op. enl. Bassini-Schultén	4	—	—
XVIII.					
Abscess. ad anum	1	Incision	1	—	—
XXIV.					
Hydrocele testis.	1	Op. enl. Winkelmann	1	—	—
Hydrocele funiculi	1	Exstirpation	1	—	—
Hydrocele communic. funiculi . . .	1	Op. enl. Bassini-Schultén	1	—	—
Lymfangioma cavern. funiculi . . .	1	Exstirpation	1	—	—
XXVII.					
Osteit. dig. man.	1	Incision + drain.	1	—	—
Osteoarthritis. ac. supp.		„ + arthrotomi	—	—	—

¹ Kvarligger.

Sjukdom	An- tal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbät- rad	död
Vuln. sclopet. volae man.	1	Sårexcision + sutur	1	—	—
Ruptura musc. gastrocnemii	1	Teno- et myoraphi	1	—	—
Erysipelas abscedens anticurur. . .	1	Incision + drain.	1	—	—
Thrombosis invet. anticurur. . . .	1	Exstirpation	1	—	—
Bursit. ac. praepatell.	1	Punktion	1	—	—
Bursit. ac. supp. praepatell. . . .	1	Incision + drain.	1	—	—
Bursit. chron. praepat.	1	Exstirpation	1	—	—
Corpus lib. genus	1	Arthrotomi + extraktion	1	—	—
Vuln. sclopet. crur. c. corp. alien.	1	Incisio explor. + toilette + sutur .	1	—	—
Vuln. sclopet. reg. glut. c. corp. alien.	1	Incision + extraktion + sårexcision + sutur	1	—	—
Fract. oss. navic. invet.	1	Exstirp. av benfragment	1	—	—
Fract. supracondylica humeri com- min.	1	Arthrotomi + reposition + exstirp. av benfragment	1	—	—
Fract. bimalleol.	1	Osteosyntes + gips	1	—	—
» supramall. fibul	1	Reposition + gips	1	—	—
» commin. tib. et fib.	1	Trådextension enl. Kirschner . . .	1	—	—
» tibiae male sanata	1	Osteotomi + revision + gips . . .	1	—	—
» patellæ c. abscissione lig. inf. patellæ	1	Blodig rep. + osteosyntes och teno- raphi	1	—	—
Fract. femor. et commin. tibiae et fibulae	1 ¹	1) Trådextension enl. Kirschner i knä och calcaneus 2) Blodig rep. + osteosyntes av femur + gips 3) Rep. och gips av underben 4) Blodig rep. + osteosyntes av tibia + gips	—	—	—
XXVIII.					
Defect. cutis	1	Tierschning	1	—	—
Summa	59	Summa	57	—	—

¹ Kvarligger.

Tab. 18 a. Å garnisonssjukhusets i Linköping allmänna avdelning operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1	2	3	4		
Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven		
			frisk el. förbättr.	oförbättrad	död
V.					
Peritonsillit. supp.	1	Incision	1	—	—
XVIII.					
Fissura ani.	1	Dilatation	1	—	—
XXVII.					
Luxatio	2	Reposition	2	—	—
Synovitis	2	Punktion	2	—	—
Varices	1	Varisoninjektion	1	—	—
Ung. incarnat.	2	Königs operation	2	—	—
XXVIII.					
Phlegmone	2	Incision	2	—	—
Abscessus	5	„	5	—	—
Carbunculus	2	„	2	—	—
Lymphadenit. supp.	4	„	4	—	—
Bursitis infect.	3	„	3	—	—
Haematoma	1	„	1	—	—
Atheroma	3	Exstirpatio	3	—	—
Verruca	1	„	1	—	—
Systa sacral. dermoid.	1	„	1	—	—
Vulnus	1	Suturer	1	—	—
Summa	32	Summa	32	—	—

Anm. Se även Tab. 18 b.

Tab. 18 b. Å garnisonssjukhusets i Linköping öron-, näs- och halsavdelning operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1		2	3	4		
Sjukdom		An- tal fall	Operation	Pat. utskriven		
				frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
Öronsjukdomar. S:a		12		12	—	—
Otit. med. ac. supp.		10	Paracentes	10	—	—
„ „ „ c. transud.		1	„	1	—	—
„ „ „ c. mastoid.		1	Uppmejsling	1	—	—
Nässjukdomar. S:a		32		32	—	—
Deviatio septi		2	Resektion	2	—	—
Hypertr. conch. med.		1	Conchotomia	1	—	—
Polyp. muc. cavi nasi		5	Evulsion	5	—	—
Sinusit. frontal.		1	Spolning av pannhålan	1	—	—
Suspectio sinusit. front.		1	„ „ „	1	—	—
Sinusit. maxillar.		6	Punktion	6	—	—
„ „ „		4	„ „ + debridering	4	—	—
„ „ „		4	Trepanatio endonasalis	4	—	—
„ „ „		1	Radikalop. enl. Caldwell-Luc	1	—	—
Susp. sinusitis maxill.		4	Punktion	4	—	—
Corpus alien. Higmorei		1	Trepan. antri Higmoreiit alienatio	1	—	—
Vegat. adenoid. pharyng.		2	Abrasio	2	—	—
Halssjukdomar. S:a		28		28	—	—
Tonsillit. chron.		20	Tonsillektomia	20	—	—
Hypertrofia tonsillaris		2	„	2	—	—
Peritonsill. ac. supp.		5	Incision	5	—	—
„ „ „ c. abscessu profundo.		1	Tonsillektomia	1	—	—
Andra sjukdomar. S:a		2		2	—	—
Abscess. labial.		1	Incision	1	—	—
Cysta dentis		1	Extirpation	1	—	—
Summa		74	Summa	74	—	—

Anm. Se även Tab. 18 a.

Tab. 19. Å militärsjukhuset i Sollefteå operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å *intagna* militära patienter år 1935.

1		2	3	4		
Sjukdom		An- tal fall	Operation	Pat. utskriven		
				frisk el. förbättr.	oförbättr. rad	död
Tuberculosis pulm.		2	Pneumothoraxanläggning	2	—	—
Cephalalgia		1	Lumbalpunktion	1	—	—
Pleuritis exsudativa		3	Thoracocentes	3	—	—
Summa		6	Summa	6	—	—

Tab. 20. Utgifter för truppveterinärvården 1 juli 1934—30 juni 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Häst- tjänst- görings- dagar	Utgifter, kronor	Kostnad pr häst och dag i öre								
			Nyansak- fning av materiel	Materiel för skoning	Underhåll av materiel	Förbruknings- materiel	Medikamenter	Transport- kostnader	Utgifter för epizootier	Diverse	Summa kostnad
Södra arméfördelningen.											
Norra skånska infanteriregementet	9 965	508.52	0.10	2.10	0.76	0.80	0.62	0.03	—	0.64	5.05
Södra skånska infanteriregementet	9 102	337.26	0.30	2.43	—	0.81	0.15	0.02	—	—	3.71
Kronobergs regemente	9 165	408.96	—	2.88	—	0.84	0.72	0.02	—	—	4.46
Kronobergs reg:tes det. i Karlskrona	7 565	313.18	—	3.17	—	0.07	0.89	—	—	—	4.13
Hallands regemente	9 534	310.15	—	2.46	0.08	0.29	0.42	—	—	—	3.25
Skånska kavalleriregementet	177 266	8 438.35	0.55	1.62	0.69	1.21	0.44	0.12	—	0.13	4.76
Vendes artilleriregemente	129 489	5 967.84	0.53	2.10	0.19	1.12	0.60	0.06	—	0.01	4.61
Skånska trängkåren	20 690	968.64	—	1.45	0.35	1.41	1.37	0.03	—	0.07	4.68
Västra arméfördelningen.											
Skaraborgs regemente	11 981	605.90	0.45	1.59	0.08	2.18	0.62	—	0.14	—	5.06
Älvsborgs regemente	9 944	478.61	0.15	2.77	0.04	1.06	0.76	0.03	—	—	4.81
Bohusläns regemente	10 227	433.52	0.39	3.44	—	0.15	0.24	0.01	—	—	4.23
Värmlands regemente	8 997	633.13	1.35	4.90	—	0.10	0.60	0.08	—	—	7.03
Livregementets husarer	183 118	9 099.30	0.79	2.26	0.10	0.76	0.87	0.08	—	0.11	4.97
Göta artilleriregemente	123 078	5 485.92	0.31	1.04	0.55	1.73	0.80	0.02	—	0.01	4.46
Karlsborgs artilleriregemente	10 446	760.30	0.37	3.40	0.19	2.28	0.71	0.02	—	0.30	7.27
Göta trängkår	21 267	861.04	0.07	2.44	0.17	0.51	0.84	0.02	—	—	4.05
Andra intendenturkompaniet	911	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östra arméfördelningen.											
Svea livgarde	8 306	417.54	0.06	3.80	—	0.14	0.67	0.19	—	0.16	5.02
Göta livgarde	9 821	394.80	0.24	2.53	—	0.61	0.63	—	—	—	4.01
Livregementets grenadjärer	9 704	484.03	0.69	2.51	—	1.55	0.22	0.01	—	—	4.98
Upplands regemente	21 229	875.35	0.14	1.92	0.02	0.93	1.10	—	—	0.01	4.12
Södermanlands regemente	10 463	410.32	0.05	1.54	—	0.57	0.75	0.01	—	—	3.92
Livgrenadjärregementet } Östra bri- Jönköp.-Kalmar reg:te } gaden	11 295	517.76	—	2.57	0.50	0.63	0.71	0.02	—	0.15	4.58
Livregementet till häst	9 894	567.28	1.24	1.12	0.06	3.22	0.04	0.05	—	—	5.73
Svea artilleriregemente	175 426	7 794.09	0.98	1.14	0.26	1.36	0.61	0.01	—	0.09	4.44
Smålands arméartilleriregemente	138 599	8 011.60	0.76	0.63	0.35	2.39	1.23	0.03	0.05	0.34	5.78
Svea ingenjörkår	28 721	1 405.48	0.92	0.67	1.07	0.67	0.58	0.03	—	0.93	4.89
Göta ingenjörkår	26 959	1 413.59	1.39	0.88	0.42	0.71	0.89	0.24	—	1.21	5.24
Fälttelegrafkåren	26 262	1 113.85	0.38	1.24	0.29	1.37	0.91	0.01	0.01	0.03	4.24
Svea trängkår	20 145	1 149.66	0.53	1.56	0.26	1.20	1.93	0.05	—	0.18	5.71
Generalstab	27 705	1 032.40	0.60	1.99	0.18	0.49	0.46	—	—	—	3.72
Kavalleriinspektionen	26 266	1 190.08	—	2.53	0.11	1.11	0.78	—	—	—	4.53
Krigsskolan	201 514	2 775.17	0.22	0.07	0.24	0.04	0.60	0.13	—	0.08	1.38
Ridskolan	7 012	463.10	0.41	3.05	0.13	0.93	2.09	—	—	—	6.61
	48 691	4 427.08	0.21	7.52	0.10	0.58	0.70	0.03	—	—	9.09

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Häst- tjänst- görings- dagar	Utgifter, kronor	Kostnad pr häst och dag i öre								
			Nyansättning av materiel	Materiel för skoning	Underhåll av materiel	Förbruknings- materiel	Medikament	Transport- kostnader	Utgifter för epizootier	Diverse	Summa kostnad
Infanteriskjutskolan	4 978	278·19	—	2·09	—	1·65	1·67	0·08	—	—	5·49
Arméns underofficersskola	17 908	629·53	0·37	1·38	0·37	1·26	0·14	—	—	—	3·52
Norra arméfördelningen.											
Dalregementet	11 806	496·42	0·11	1·54	—	1·26	1·27	0·02	—	—	4·20
Hälsinge regemente	8 980	400·19	—	2·02	—	0·75	1·57	0·12	—	—	4·46
Jämtlands fältjägarregemente	10 745	194·41	—	0·18	—	1·21	0·42	—	—	—	1·81
Västernorrlands regemente	9 775	428·33	0·18	2·60	—	0·90	0·69	0·01	—	—	4·88
Norrlands dragonregemente	171 125	7 942·33	0·26	0·84	0·21	2·02	1·21	0·02	—	0·08	4·64
Norrlands artilleriregemente	130 042	8 397·97	2·24	1·79	0·43	1·08	0·47	0·21	—	0·24	6·46
Norrlands trängkår	21 294	850·52	0·39	1·84	0·15	0·55	0·86	0·15	—	0·06	4·00
Övre Norrlands trupper.											
Västerbottens regemente	8 609	317·39	0·05	0·40	—	1·16	2·06	0·01	—	—	3·68
Norrbottnens artillerikår	81 155	4 434·31	0·47	2·33	0·21	1·69	0·73	0·03	—	—	5·46
Tredje intendenturkomp.	1 068	6·23	—	0·58	—	—	—	—	—	—	0·58
Bodens fästning.											
Norrbottnens regemente	14 475	650·65	—	4·49	—	—	—	—	—	—	4·49
Bodens artilleriregemente	24 528	975·67	0·22	1·60	0·04	1·78	0·30	0·04	—	—	3·98
Bodens ingenjörkår	19 229	606·71	0·23	1·34	0·01	1·53	—	0·05	—	—	3·16
Gotlands trupper.											
Gotlands infanterikår	6 892	233·04	0·82	1·15	—	1·06	0·26	0·06	0·03	—	3·38
Gotlands artillerikår	9 664	234·20	0·41	0·13	0·38	0·74	0·71	0·04	—	0·01	2·42

Tab. 21. Översikt över sjukligheten bland arméns hästar år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Truppförband.	Under året insjuknade	Avförda			Antal sjukdagar	Antal hästtjänst- göringsdagar	Hela häst- beståndet	Sjukskrivna hästar		Sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar	Sjukdagar pr häst ²	Sjukdagar pr häst ²
		Tjänst- dagliga	Ej tjänstgör- ande	Avlivade				Dagligt medeltal	Sjukdagar pr häst ¹			
Livregementet till häst . . .	746	674	46	2	7	11 749	176 762	484	24	32	16	6.6
Skånska kavallerireg. . .	789	759	21	3	9	10 289	177 802	487	21	28	13	5.7
Livregementets husarer . . .	508	485	25	—	2	9 947	177 979	488	20	27	20	5.6
Norrlands dragonreg. U. . .	715	678	44	3	5	11 551	170 880	468	25	32	16	6.8
B. . .	180	169	8	1	1	3 223	43 781	120	27	9	18	7.4
Svea artillerireg.	716	707	14	—	—	12 067	139 069	381	32	33	17	8.7
Göta artillerireg.	1 154	1 121	19	4	1	13 387	123 159	337	40	37	12	10.9
Vendes artillerireg.	428	405	17	4	2	7 004	130 054	356	20	19	16	5.4
Norrlands artillerireg. . . .	567	562	6	4	2	11 019	130 821	359	31	30	20	8.4
Norrbottnens artillerikår . .	209	201	11	2	—	2 637	37 133	102	26	7	13	7.1
Småls arméartillerireg. . .	62	56	2	—	—	1 746	27 911	76	23	5	28	6.3
Gotlands artillerikår	60	59	1	—	—	1 115	9 321	26	43	3	19	12.0
Bodens artillerireg.	99	92	5	1	—	2 009	22 718	62	32	6	20	8.8
Karlsborgs artillerireg. . . .	40	38	2	—	—	808	10 172	28	29	2	20	7.9
Svea ingenjörkår	195	175	16	1	—	3 927	30 286	83	47	11	20	12.9
Göta ingenjörkår	98	92	8	—	1	1 713	25 707	70	24	5	17	6.7
Fälttelegrafkåren	151	147	3	—	—	2 382	20 873	57	42	7	16	11.4
Bodens ingenjörkår	136	125	6	1	1	2 626	19 365	53	50	7	19	13.6
Svea trängkår	107	106	2	—	—	1 391	28 536	78	18	4	13	4.9
Göta trängkår	66	62	2	—	1	1 989	19 099	52	38	5	30	10.4
Norrlands trängkår	180	174	8	—	—	2 655	21 624	59	45	7	15	12.3
Skånska trängkåren	114	105	2	1	3	1 473	21 131	58	25	4	13	6.9
Inf. södra arméförd.	97	97	2	—	—	2 357	42 189	115	20	7	24	5.6
» västra »	104	98	3	1	1	3 118	39 737	109	29	9	30	7.9
» östra »	132	113	12	—	5	4 002	78 026	211	19	11	30	5.1
» norra »	145	134	4	1	1	2 966	37 124	102	29	8	20	8.0
» övre Norrlands tr.	106	101	3	—	1	1 949	22 071	60	32	5	18	8.8
» Gotlands trupper	19	16	3	—	—	756	6 191	17	44	2	40	12.2
Skolor m. fl. ³	439	433	4	—	5	7 174	100 961	277	26	20	16	7.1
Remontdepåer	211	195	5	6	4	4 860	201 307	552	5	8	14	2.4
Sammandrag.												
<i>a. Vapenslag.</i>												
Kavalleri	2 938	2 765	144	9	24	46 759	747 204	2 047	23	128	16	6.2
Artilleri	3 335	3 241	77	15	5	51 792	630 358	1 727	30	142	16	8.2
Ingenjörtrupper	580	539	33	2	2	10 648	96 231	264	40	29	18	11.1
Träng	467	447	14	1	4	7 508	90 390	248	30	21	16	8.3
Infanteri	603	559	27	2	8	15 148	225 338	617	25	42	25	6.7
Skolor m. fl. ³	439	433	4	—	5	7 174	100 961	277	26	20	16	7.1
Remontdepåer	211	195	5	6	4	4 860	201 307	552	5	13	14	2.4
<i>b. Arméfördelningar.</i>												
Södra arméfördelningen . . .	1 428	1 366	42	8	14	21 123	371 176	1 017	21	58	15	5.7
Västra »	1 872	1 804	51	5	5	29 249	370 146	1 014	29	80	16	7.9
Östra »	2 207	2 070	103	3	13	38 977	527 170	1 444	27	107	18	7.4
Norra »	1 607	1 548	62	8	8	28 191	360 449	988	28	77	18	7.9
Övre Norrlands trupper . . .	730	688	33	5	3	12 444	145 068	397	31	34	17	8.5
Gotlands trupper	79	75	4	—	—	1 871	15 512	42	44	5	24	12.0
Skolor m. fl. ³	439	433	4	—	5	7 174	100 961	277	26	20	16	7.1
Remontdepåer	211	195	5	6	4	4 860	201 307	552	5	13	14	2.4
I allt	8 573	8 179	304	35	52	143 889	2 091 789	5 731	25	394	17	6.9

Anm. Här avses egna tjänste-, stam- och ackordhästar. — Summan avförda (kol. 3—6) stämmer i allmänhet ej med antalet insjuknade, beroende på skillnaden mellan de vid årets början och slut kvarvarande (jfr följ. tabell).

¹ Räknat på medelhästbeståndet (kol. 9). — ² Räknat på de under året insjuknade (kol. 2). — ³ Ridskolan, krigsskolan, arméns underofficersskola, generalstab och 1. intendenturkompaniet.

Tab. 22. Sammandrag av hästsjukbesked för år 1935.

a) Arméns truppförband.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Sjukdomar	Egna tjänstehästar, stamhästar, ackordhästar											Lejda hästar
	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal ¹	Samma insjuknade
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgörande	Ej tjänstgör.	Självlöslade	Avlivade	Summa				
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>												
Bleksot	—	3	3	—	—	2	1	3	—	81	27 0	—
Blodförgiftning	1	3	4	—	—	—	—	3	1	42	14 0	—
Fläckfeber	—	3	3	—	—	—	1	3	—	58	19 3	—
Influensa, rosartad	—	19	19	12	—	—	—	12	7	263	13 9	—
Kvarka	1	—	1	1	—	—	—	1	—	35	—	—
Stelkramp	—	1	1	—	—	1	—	1	—	2	2 0	—
Smittsam katarr i de övre luftvägarna (bronchit)	—	186	186	185	1	—	—	186	—	2 459	13 2	—
Andra infektionssjukdomar	1	1	2	2	—	—	—	2	—	6	6 0	—
<i>II. Invasionssjukdomar</i>	—	22	22	22	—	—	—	22	—	75	3 4	—
<i>III. Konstitutionella sjukdomar</i>	—	1	1	1	—	—	—	1	—	6	6 0	—
<i>IV. Förgiftningar</i>	—	1	1	—	—	—	1	1	—	4	4 0	—
<i>V. Nervsystemets sjukdomar</i>	—	12	12	6	2	2	1	11	1	116	9 7	—
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>												
Allmän ögoninflammation	—	1	1	1	—	—	—	1	—	27	27 0	—
Inflamm. i bindehinnan	—	32	32	32	—	—	—	32	—	301	9 4	—
" hornhinnan	2	55	57	56	—	—	—	56	1	711	12 9	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	4	4	4	—	—	—	4	—	53	13 3	1
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>												
Lufttröskatarr	—	16	16	13	—	—	—	13	3	82	5 1	5
Luftstruphuvudsinflammation	—	7	7	7	—	—	—	7	—	22	3 1	—
Lungemfysem	—	16	16	8	6	—	2	16	—	344	21 5	—
Lunginflammation	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	1 0	—
Lungsäcksinflammation	—	1	1	1	—	—	—	1	—	16	16 0	—
Näsblödning	1	2	3	3	—	—	—	3	—	23	11 5	—
Näskatarr	1	15	16	16	—	—	—	16	—	144	9 6	6
Pipande kvickdrag	—	7	7	4	2	—	1	7	—	359	51 3	—
Sjukd. i näsans bihålor	1	8	9	8	—	—	—	8	1	255	31 9	—
<i>IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>												
Blodpropp	—	2	2	1	—	1	—	2	—	28	14 0	—
Hjärtförlamning	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1

¹ Räknat på de under året insjuknade (kol. 3).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Sjukdomar	Egna tjänstehästar, stamhästar, ackordhästar											Lejda hästar
	Vårdade			Avförda				Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal ¹	Summa insjuknade	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgör.	Självdöda	Avlivade	Summa				
Inf. i hjärtsäck o. hjärtat.	1	1	2	1	—	—	—	1	1	76	76.0	—
Lymfkärl- o. körtelinflamm.	4	337	341	327	6	—	3	336	5	3 864	11.5	1
Organiskt hjärtfel	—	8	8	5	1	1	1	8	—	332	41.5	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	2	2	1	—	1	—	2	—	3	1.5	—
X. Digestionsorganens sjukdomar.												
Förstoppning	—	63	63	61	—	2	—	63	—	108	17.1	—
Gasansamling i tarmarna	—	22	22	21	—	—	1	22	—	43	2.0	—
Inflammation i svalget .	—	1	1	1	—	—	—	1	—	7	7.0	—
Kolik av obestämd art . .	—	139	139	133	—	3	2	138	1	317	2.3	—
Krubbitning	—	8	8	6	—	1	—	7	1	190	23.8	—
Mag-, tarmbristning . . .	—	3	3	—	—	3	—	3	—	2	0.7	—
Mag-, tarmkatarr	1	43	44	38	5	—	—	43	1	665	15.5	—
Magutvidgning, akut . . .	—	4	4	4	—	—	—	4	—	6	1.5	—
Sår i munnen	—	3	3	3	—	—	—	3	—	19	6.3	—
Tandfel	—	367	367	366	—	—	—	366	1	25	0.1	—
Tarmvred	—	9	9	—	—	6	3	9	—	8	0.9	—
Övriga hithör. sjukdomar	1	7	8	8	—	—	—	8	—	229	32.7	—
XI. Urin- o. könsorganens sjukdomar . . .												
	—	8	8	8	—	—	—	8	—	62	7.8	—
XII. Rörelseorganens o. bensystemets sjukdomar.												
Allmän stelhet, svaghet .	—	26	26	13	12	—	—	25	1	219	8.4	—
Benbrott	1	20	21	7	1	3	9	20	1	459	22.5	—
Benspricka	—	11	11	7	—	—	—	7	4	710	22.9	—
Bristning av muskler . .	1	5	6	6	—	—	—	6	—	68	13.6	—
Fotrullinflammation . .	1	49	50	31	17	—	1	49	1	1 254	25.6	—
Inflamm. i ben o. -hinnor	7	89	96	86	—	—	—	86	10	2 699	30.3	—
Inflammation i muskler .	1	13	14	14	—	—	—	14	—	341	24.3	—
Seninflamm. o. -bristning	61	807	868	747	65	—	—	812	56	28 983	35.9	—
Inflammation i senskidor	11	92	103	86	9	—	—	95	8	3 101	33.7	—
Inflammation i slemsäckar	1	2	3	3	—	—	—	3	—	37	18.5	—
Korsförlämnung	—	6	6	6	—	—	—	6	—	30	5.0	1
Ledgalla	—	32	32	30	1	—	—	31	1	460	38.3	—
Ledinflammation	32	338	370	264	61	—	4	329	41	12 361	36.6	1
Ledstyvhet	—	27	27	10	17	—	—	27	—	42	1.6	—
Ledvrickning, fullständig	—	4	4	4	—	—	—	4	—	64	16.0	—
Ledvrickning, ofullständig	21	498	519	494	7	—	—	501	18	8 944	18.0	1
Piphas	—	7	7	7	—	—	—	7	—	76	10.9	—
Reumatism	—	26	26	26	—	—	—	26	—	344	13.2	—
Ringkota	9	64	73	38	25	—	3	66	7	2 732	42.7	—
Spatt	12	76	88	59	21	—	1	81	7	2 786	36.7	1
Upphakning av knäskålen	—	1	1	1	—	—	—	1	—	14	14.0	—
Överben	3	36	39	37	—	—	—	37	2	823	22.9	—
Övriga hithör. sjukdomar	3	43	46	34	10	—	—	44	2	522	11.6	5

¹ Räknat på de under året insjuknade (kol. 3).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Sjukdomar	Egna tjänstehästar, stambästar, ackordshästar											Lejda hästar
	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal	Summa insjuknade
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstdagl.	Ej tjänstdagl.	Självdöda	Avlivade	Summa				
XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.												
Blodutgjutning i bindväv	—	21	21	21	—	—	—	21	—	405	19.3	—
Böld	1	54	55	51	—	—	—	51	4	803	14.9	2
Djupliggande bogsvulst	—	1	1	1	—	—	—	1	—	35	35.0	—
Eksem	—	75	75	72	—	—	—	72	3	309	4.1	—
Fistel	—	9	9	7	—	—	—	7	2	147	16.3	—
Hudinflammation	—	8	8	8	—	—	—	8	—	169	21.1	—
Krosskada	5	394	399	391	—	—	—	391	8	5 041	12.8	9
Lymfutigjutn. i bindväven	2	10	12	12	—	—	—	12	—	289	28.9	—
Löss	—	30	30	30	—	—	—	30	—	119	39.7	—
Mankfistel	5	22	27	23	2	—	2	27	—	1 317	59.9	—
Mugg	—	67	67	67	—	—	—	67	—	548	8.2	—
Nässelutslag	—	8	8	8	—	—	—	8	—	21	2.6	—
Ringorm	1	34	35	33	—	—	—	33	2	688	20.2	—
Skabb (Dermatophagus)	2	21	23	23	—	—	—	23	—	121	5.8	—
Sår	25	1 535	1 560	1 523	2	1	6	1 532	28	19 785	12.9	—
Tryckskada	—	638	638	631	—	—	—	631	7	5 170	8.1	64
Ödem	—	8	8	8	—	—	—	8	—	110	14.8	—
Övriga hithör. sjukdomar	—	4	4	4	—	—	—	4	—	64	16.0	—
XIV. Sjukdomar i hovar.												
Böld i hovar	4	102	106	106	—	—	—	106	—	1 266	12.4	—
Felaktig hovform	1	10	11	4	6	—	1	11	—	283	28.3	—
Fång	2	27	29	27	—	—	2	29	—	458	27.0	—
Förbening av hovbrosk	1	10	11	10	1	—	—	11	—	544	54.4	—
Hornpelare	1	—	1	1	—	—	—	1	—	95	95.0	—
Hovbroskfistel	—	1	1	1	—	—	—	1	—	159	159.0	—
Hovkräfta	—	11	11	7	2	—	—	9	2	652	72.4	—
Hovspricka	7	300	307	290	9	—	1	300	7	7 758	25.7	—
Inflamm. i hovens läderhud	10	604	614	604	6	—	—	610	4	6 997	11.6	2
Krontramp	4	426	430	423	—	—	—	423	7	4 171	9.8	1
Spiktramp	3	71	74	74	—	—	—	74	—	880	12.4	1
Stengalla	1	34	35	35	—	—	—	35	—	375	11.0	—
Strålröta	3	34	37	34	—	—	—	34	3	352	10.0	—
Sömstick och sömtryck	—	7	7	7	—	—	—	7	—	94	13.4	—
Övriga hithör. sjukdomar	4	28	32	29	2	—	—	31	1	656	21.2	—
XV. Svulster.												
Bindvävssvulst	—	11	11	11	—	—	—	11	—	131	11.9	—
Inkar	—	24	24	24	—	—	—	24	—	359	15.0	—
Kräfta	—	2	2	1	—	1	—	2	—	87	43.5	—
Andra svulster	—	2	2	2	—	—	—	2	—	33	16.5	—
Summa	261	8 360	8 621	7 984	299	29	48	8 360	261	139 029	16.6	102

¹ Räknat på de under året insjuknade (kol. 3).

b) Remontdepåerna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sjukdomar	Vårdade			A v f ö r d a					Kvarstående till nasta år	Antal sjukdagar
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgöring	Ej tjänst- göring	Självdöda	Avlivade	Summa avförda		
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>										
Rosartad influensa	—	14	14	10	—	4	—	14	—	22
Smittsam katarr i de övre luft- vägarna (bronchit)	—	41	41	41	—	—	—	41	—	10
<i>III. Konstitutionella sjukd.</i>										
Rachitis	—	1	1	1	—	—	—	1	—	53
<i>V Nervsystemets sjukdomar .</i>										
Förlamning, perifer	—	1	1	—	—	—	—	—	1	223
Åsklag	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—
<i>VI. Ögats sjukdomar . .</i>										
—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	53
<i>VIII. Andningsorganens sjukd.</i>	1	2	3	2	—	—	1	3	—	60
<i>IX. Cirkulationsorganens sjukd.</i>	—	1	1	—	1	—	—	1	—	34
<i>X. Digestionsorganens sjukd.</i>										
Inflammation i svalget	2	—	2	2	—	—	—	2	—	92
Kolik, obestämd art	—	2	2	2	—	—	—	2	—	2
Krubbittning	—	8	8	8	—	—	—	8	—	210
Mag-, tarmbristning	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—
Mag- o. tarmkatarr	—	2	2	2	—	—	—	2	—	83
<i>XII. Rörelseorganens sjukd.</i>										
Benbrott	1	1	2	—	—	—	2	2	—	262
Infl. i ben- och benhinna	—	2	2	2	—	—	—	2	—	51
Infl. i, bristning av senor	—	11	11	8	2	—	—	10	1	994
Infl. i senskidor	—	3	3	3	—	—	—	3	—	91
Ledinflammation	—	5	5	5	—	—	—	5	—	194
Ledvrickning, ofullständig	—	5	5	5	—	—	—	5	—	197
Piphas	—	1	1	1	—	—	—	1	—	6
Ringkota	—	1	1	—	1	—	—	1	—	44
Spatt	1	1	2	—	1	—	—	1	1	71
Upphakning av knäskålen	—	1	1	1	—	—	—	1	—	31
Överben	—	2	2	2	—	—	—	2	—	33
<i>XIII. Hudens o. bindvävens sjukd.</i>										
Blodutgjutning i bindväven	—	5	5	5	—	—	—	5	—	91
Böld	—	5	5	3	—	—	—	3	2	441
Krosskada	2	16	18	16	—	—	—	16	2	425
Sår	—	35	35	35	—	—	—	35	—	778
Tryckskada	—	1	1	1	—	—	—	1	—	22
<i>XIV. Sjukdomar i hovar.</i>										
Böld i hovar	—	38	38	38	—	—	—	38	—	232
Hovspricka	—	1	1	1	—	—	—	1	—	17
Infl. i hovarnas läderhud	—	1	1	1	—	—	—	1	—	28
<i>XV. Svalster</i>	—	1	1	—	—	—	1	1	—	10
Summa ¹	7	211	218	195	5	6	4	210	8	4860
Därav & Herrevadskloster ²	3	95	98	85	1	6	2	94	4	2358
Dressyranst. v. d:o ³	—	55	55	53	1	—	—	54	1	619
Gudhem ⁴	4	61	65	57	3	—	2	62	3	1883

¹ Antal hästtjänstgöringsdagar 201 307. — ² D:o 92 309. — ³ D:o 16 900. — ⁴ D:o 92 098.

Tab. 23. Självdöda hästar år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Truppförband	Dödsorsaker											Självdöda hästar i % av medelhästbeståndet	Medelålder
	Infektionssjukd.	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i cirkulationsorg.	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukdom i urinorganen	Sjukdom i Allmän svaghet, kakeri	Bensystemets sjukd.	Olycksfall	Övriga orsaker	Summa			
Livregementet till häst	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	0.4	14.5
Skånska kavalleriregementet	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3	0.6	13.0
Livregementets husarer	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0.2	6.0
Norrlands dragonregemente i U.	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	4	1.1	11.8
„ „ „ B.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0.8	7.0
Svea artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0.3	18.0
Göta artilleriregemente	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	7	2.1	11.3
Vendes artilleriregemente	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	4	1.1	10.0
Norrlands artilleriregemente	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	0.6	12.5
Norrbottnens artillerikår	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	3	3.0	11.0
Smålands arméartilleriregemente	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1.3	17.0
Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artilleriregemente	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1.6	9.0
Karlsborgs artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	3.6	13.0
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fälttelegrafkåren	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1.8	23.0
Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1.9	20.0
Svea trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta trängkår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1.9	11.0
Norrlands trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skånska trängkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1.7	9.0
Södra arméförd:s infanteri	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	1.7	16.0
Västra „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0.9	13.0
Östra „ „	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	0.5	10.0
Norra „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1.0	15.0
Övre Norrlands tr.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	3.3	13.5
Gotlands „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl. (se Tab. 21, not 3)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa eller medeltal	1	2	1	8	21	—	—	1	9	1	44	0.8	12.5
I varje grupp självdöda hästar på 100 av samtl. självdöda hästar	2.3	4.5	2.3	18.2	47.7	—	—	2.3	20.5	2.3	100.0		
på 1 000 av hela medelhästbeståndet	0.2	0.3	0.2	1.4	3.7	—	—	0.2	1.6	0.2	7.7		

Anm. Häri inbegripas även de hästar, som dött utom förläggningssorten, genom olycksfall m. m., vadan här angivna siffror ej överensstämman med de i Tab. 21 anförda. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade (se härom textavdelningen.)

Tab. 24. Avlivade hästar år 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Truppförband	Orsak till avlivandet													Avlivade hästar % av medelhästbeståndet	Medeltal
	Infektionssjukd.	Sjukd. i nerv- syst. o. slimesorg.	Sjukdom i and- ningsorg.	Sjukdom i cirkulations- organen	Sjukdom i digestionsorganen	Allmän stelhet, ålder	Senäkomma	Ledäkomma	Ilfoväkomma	Andra äkomor i benstycket	Olycksfall	Övriga orsaker	Summa		
Livregementet till häst	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	6	1.2	12.7
Skånska kavallerireg. .	1	—	—	—	1	—	—	3	1	1	2	—	9	1.7	10.3
Livregementets husarer	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	0.6	12.0
Norrlands dragonreg. U	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	5	1.4	7.2
„ „ B	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0.8	10.0
Svea artilleriregemente	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	0.5	21.0
Göta artilleriregemente	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	1.2	9.5
Vendes artillerireg. .	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	0.6	10.0
Norrlands artillerireg. .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	0.3	18.0
Norrbottnens artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smålands arméart.-reg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands artillerikår .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artillerireg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlsborgs artillerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta ingenjörkår . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1.4	10.0
Fälttelegrafkåren . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens ingenjörkår . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1.9	18.0
Svea trängkår	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	3	3.8	17.0
Göta trängkår	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	3.8	10.0
Norrlands trängkår . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skånska trängkåren .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	3.4	11.0
Södra arméförd:s infanteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västra „ „	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0.9	17.0
Östra „ „	1	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	1	6	2.8	14.5
Norra „ „	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	4	3.9	18.3
Övre Norrlands tr. „	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1.7	9.0
Gotlands trupper „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl. (se Tab. 21)	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	5	1.8	9.8
Summa eller medeltal	5	1	5	2	9	2	3	11	4	3	11	3	59	1.0	12.3
<i>I varje grupp avlivade hästar</i>															
på 100 av samtliga avlivade hästar .	8.5	1.7	8.5	3.4	15.3	3.4	5.1	18.6	6.8	5.1	18.6	5.1	100.0		
på 1000 av hela medelhästbeståndet	0.9	0.2	0.9	0.3	1.6	0.3	0.5	1.9	0.7	0.5	1.9	0.5	10.3		

Anm. Häri inbegripas även de hästar, som avlivats utom förläggningssorten, vadan här angivna siffror ej överensstämman med de i Tab. 21 anförda. Remontdepåernas hästar äro ej medräknade (se härom textavdelningen).

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID FLYGVAPNET ÅR 1935

AV

FLYGSTYRELSEN

STOCKHOLM 1936

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

362407

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

AUX FORCES AERIENNES EN 1935

PUBLIÉ PAR

LA DIRECTION DE L'AERONAUTIQUE
MILITAIRE

TILL KONUNGEN.

Flygstyrelsen får härmed i underdånighet avgiva berättelse över hälso- och sjukvården vid flygvapnet under år 1935.

I ärendets handläggning hava deltagit undertecknad, chef, Örnberg, Fogman, Lychnell, Sjögren, Nilson samt Westerberg, föredragande.

Stockholm i maj 1936.

Underdånigst

På flygstyrelsens vägnar

T. Friis.

/ *E. Westerberg.*

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
1. Läkarpersonalen	1
2. Sjukvårdspersonalen	1
3. Sjukvårdsmaterielen m. m.	2
4. De sanitära förhållandena vid flygkårerna	2
5. Läkarundersökningarna av flygare	4
6. Olycksfall i samband med flygning	5
7. Sjuklighet och sjukvård	7
8. Tandvård	8
9. Sjuktransportflygningar	8

TABELLBILAGOR.

Tab. 1. Resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1932—1935	11
» 2. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1932—1935	11
» 3. Resultatet av läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1929—1935	12
» 4. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1929—1935	12
» 5. Olycksfall i samband med flygning $\frac{1}{7}$ 1926— $\frac{21}{12}$ 1935	13
» 6. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband år 1935	14
» 7. Dödligheten bland flygvapnets manskap inom olika truppförband och efter ålder år 1935	17
» 8. Sjukligheten bland manskapet vid flygvapnets truppförband åren 1933—1935	18
» 9. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis år 1935	18
» 10. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom flygvapnet år 1935	18
» 11 a. Skyddskoppypning av manskap vid flygvapnet år 1935	19
» 11 b. Sjuklighet på grund av skyddskoppypning vid flygvapnet år 1935	19
» 12. Utgifter för truppsjukvården 1 juli 1934—30 juni 1935	19

TABLES DES MATIÈRES.

TEXTE.

	Page
1. Personnel des médecins	1
2. Personnel du service sanitaire	1
3. Matériaux pour le service sanitaire	2
4. Etat sanitaire aux régiments d'aviation	2
5. Examens médicaux des pilotes	4
6. Accidents d'aviation	5
7. Morbidité et soins aux malades	7
8. Soins aux dents	8
9. Transferts des malades par aviation	8

TABLEAUX.

Tabl. 1.	Résultat des examens médicaux du personnel entrant pour sa première information d'aviation en 1932—1935	11
	Nombre des examinés, Approuvés, Non approuvés, Approuvés %.	
2.	Causes de réformation parmi ledit personnel, constatées aux examens médicaux en 1932—1935	11
	Maladies des yeux etc., Maladies des oreilles etc., Autres maladies ou vices, Combinaisons, Totaux.	
3.	Résultat des examens médicaux du personnel, entré au service d'aviation, en 1928—1935	12
	Vr Tabl. 1.	
4.	Causes de réformation parmi ledit personnel, constatées aux examens médicaux en 1928—1935	12
	Vr Tabl. 2.	
5.	Accidents d'aviation $\frac{1}{7}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1935	13
	Nombre des accidents d'aviation avec une issue mortelle, Personnel. Groupe A: Mort dans 90 jours; Gr. B: Lésion grave; Gr. C: Lésion de peu d'importance.	
6.	Maladies parmi les hommes des régiments d'aviation en 1935	14
7.	Mortalité et causes de décès parmi les conscrits en 1935	17
8.	Morbidité parmi les hommes des régiments d'aviation en 1935	17
	Col. 1: Régiments. Col. 2: Total des jours d'exercice. Col. 3: Restés de l'année précédente. Col. 4—6: Malades entrés par âge. Col. 7—18: Malades entrés par mois. Col. 19: Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmerie. Col. 20: Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. Col. 21: Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. Col. 22: Total des malades (restés et entrés). Col. 23: Sortis capables de reprendre leur service militaire. Col. 24: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 25: Décédés. Col. 26: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 27: Nombre des journées de traitement. Col. 28: Journées de malades pour 100 jours d'exercice.	
9.	Certaines maladies épidémiques par mois en 1935	18
	Scharlakansfeber: Scarlatina; Mässling: Morbilli; Nervfeber: Typhus; Röd-sot: Dysenteria; Difteri: Diphtheria; Pässjuka: Parotitis; Kikhosta: Per-tussis; Influenta: Influenza; Akut barnförslamning: Poliomyelitis anterior acuta; Sömnssjuka: Encephalitis lethargica; Epidemisk hjärnhinneinflammation: Meningitis cerebrospinalis epidemica.	
10.	Maladies vénériennes parmi les hommes des régiments d'aviation en 1935	18
11 a.	Vaccination et revaccination des forces aériennes en 1935	19
	Nombre d'incisions. Nombre des (re)vaccinés. Nombre des inspectés. Nombre des hommes réageant contre la vaccine. Nombre de ceux-ci % des vaccinés.	
11 b.	Morbidité par suite de la (re)vaccination aux forces aériennes en 1935. Nombre des (re)vaccinés. Génés de revaccination: nombre des malades, nombre des malades par 100 revaccinés, nombre des jours aux hôpitaux en tout et par chaque malade, nombre des jours des malades restant à la troupe en tout et par chaque malade, nombre de jours des malades délivrés de certains exercices en tout et par chaque malade, totaux.	
12.	Dépenses pour le service sanitaire des régiments, faites au cours de $\frac{1}{7}$ 1934— $\frac{30}{6}$ 1935	19
	Col. 1: Régiments. Col. 2: Nombre de jours de service. Col. 3: Dépenses (cour.) Col. 4—12: Dépenses par jour et par soldat en öre. Col. 4: Renouvellements des matériaux. Col. 5: Entretien. Col. 6: Fournitures. Col. 7: Médicaments. Col. 8: Séjour à l'hôpital. Col. 9: Transferts. Col. 10: Pour épidémies. Col. 11: Dépenses diverses. Col. 12: Totaux.	

1. Läkarpersonalen.

Flygkårerne.

Vid 2. flygkåren å Hägernäs har den läkare, som hittills ombesörjt läkarvården, uppsagt sitt kontrakt från och med den 1 november 1935. Läkartjänsten i fråga har under den uppkomna vakansen bestridits av medicine doktor S. Insulander.

I övrigt har någon förändring beträffande läkarpersonalen eller läkarnas tjänstgöringsförhållanden icke ägt rum under året.

Flygskjutskolor m. m.

Under år 1935 har extra läkare tjänstgjort vid Fårösund under en sammanlagd tid av c:a 2 månader.

Läkarvården för den personal från 3. flygkåren, som under en tid av c:a 2½ månader varit förlagd till Karlsborg, har med stöd av nådigt brev den 20 juni 1935 mot ersättning omhänderhafts av på platsen tjänstgörande, armén tillhörande läkare.

Värnpliktiga läkare.

Med stöd av nådiga brevet den 13 juli 1928 hava efter framställning från flygstyrelsen under året två värnpliktiga läkare beordrats fullgöra dem åliggande facktjänstgöring vid flygvapnet.

De värnpliktiga läkarna hava tjänstgjort vid 1. resp. 2. flygkåren och hava härvid deltagit i förekommande flygningar.

Läkarnas utbildning m. m.

Med stöd av kbr den 18 april 1935 har förste flygläkaren C. E. Westerberg såsom ombud för Sverige deltagit i den III. internationella kongressen för ambulansflygning i Bryssel den 10—15 juni 1935 och därvid varit inledare i en av de fyra vid kongressen avhandlade frågorna. Föredraget är publicerat i kongressförhandlingarna.

2. Sjukvårdspersonalen.

Tilldelningen av sjukvårdspersonal till truppförbanden har under året icke undergått någon förändring.

Över den av Svenska sjuksköterskeföreningen den 16 augusti 1934 gjorda underdåniga framställningen angående anställnings- och löneförhållanden för vid försvarsväsendet anställda sjuksköterskor m. fl. har flygstyrelsen gemen- samt med arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse samt marinförvaltningen avgivit utlåtande den 21 oktober 1935.

3. Sjukvårdsmaterielen m. m.

Genom flygstyrelsens försorg hava under året upphandlats 2 pulmotorer. Dessa hava tilldelats 1. resp. 2. flygkåren. Härigenom hava numera samtliga kårer utrustats med pulmotor samt 2. flygkåren dessutom erhållit en extra pulmotor, avsedd för tillfälligt bruk.

Beståndet av förbandslådor för flygplan har med hänsyn till nybeställningar av flygplan utökats med 55 lådor.

Genom nyanskaffning har mobiliseringsbehovet av sjukvårdsväskor för läkare samt förbandsväskor tillgodosetts.

4. De sanitära förhållandena vid flygkårer.

Under året hava åtskilliga förbättringar, vilka icke krävt alltför omfattande arbeten, ägt rum vid kårer. Rörande dessa hänvisas till nedanstående redogörelse. Alla tidigare anmälda önskemål, avseende arbeten av större omfattning, kvarstå däremot fortfarande. Samtliga dessa arbeten äro dock upptagna och kostnadsberäknade i försvarskommissionens betänkande och förslag. I nedanstående redogörelse upptagas av dessa arbeten för varje kår de önskemål, vilka i närvarande stund göra sig mest påmint, varvid av försvarskommissionen använda beteckningar komma till användning.

1. flygkåren.

Under året har uppförts en centraluppvärmd tillbyggnad till södra hangaren vid Hässlö, innehållande bl. a. vaktlokal, toilettanordningar och w. c. samt omklädningsrum och dagrum för den flygande personalen.

Önskemål. Nytt uppvärmningssystem för kasernetablisementet; allmänna istandsättningsarbeten inom etablisementet.

2 flygkåren.

H ä g e r n ä s.

På grund av de bristande förlägningsutrymmena vid kåren ha under de perioder, tvenne värnpliktskontingenter samtidigt varit i tjänst, de nyinryckande varit förlagda till andra truppförband, vid värninryckningen till Svea ingenjörkår å Frösunda och vid höstinryckningen till Göta livgarde. Härigenom

har det vid kåren befintliga gymnastikhuset icke behövt tagas i anspråk för förläggningsändamål mer än under den tid av c:a sex veckor, då logementsfartyget Göta undergått översyn och reparation. Under sistnämnda tid har fortfarande även provisorisk utspisning för truppen måst anordnas utomhus från kokvagn.

De mindre tillfredsställande förläggningsförhållandena ombord å »Göta» hava gjort, att man försökt tillvarata vissa utrymmen i kanslihuset för förläggningsändamål, i det att vissa delar av det fast anställda manskapet förlagts till där befintliga lektionsrum. Härvidlag har dock tillgången på toilett- och tvättanordningar inom kanslihuset icke varit tillräcklig för de där förlagda.

Avsaknaden av badinrättning vid kåren gör sig fortfarande starkt gällande.

Önskemål. Förläggningsbaracker; ekonomibyggnad, omfattande kok- och matinrättning samt bad- och tvättinrättning; vakt- och arrestbyggnad; mässbyggnad för underofficerare och manskap; sjukpaviljong; vattenverk.

3. Flygkåren.

Behovet av utökat, hygieniskt tillfredsställande förläggningsutrymme är fortfarande överhängande. Lösandet av denna fråga torde överhuvud taget vara det ur hälsovårdssynpunkt mest trängande önskemålet för flygvapnets vidkommande.

Det vid kåren befintliga varmbadhuset, vars brister upprepade gånger anmälts, har numera på grund av såväl lokalernas tillstånd som värmeanläggningens bristfällighet måst helt och hållet sättas ur bruk och provisoriska anordningar hava vidtagits för beredande av bad åt kårens personal.

Behovet av förbättrade sjukvårdslokaler är fortfarande starkt framträdande.

Önskemål. Förläggningsbaracker; ekonomibyggnad, omfattande kok- och matinrättning, gymnastiksal, bad- och tvättinrättning samt ångcentral; mässbyggnad för manskap; sjukpaviljong.

4. Flygkåren.

Förbättringar hava vidtagits inom sjukavdelningen i form av indragning av varmt och kallt vatten samt avlopp, anordnande av tvättställ, dusch och w. c. samt inredande av ett litet väntrum i förstugan. Härigenom hava de ur hygienisk synpunkt mest framträdande bristerna avhjälpts. Utrymmet är dock fortfarande lika otillräckligt, varför avpollettering av vissa sjuka till A 4:s sjukhus i Östersund även i fortsättningen måste äga rum.

Behovet av ny mässbyggnad för underofficerare och manskap är fortfarande lika trängande.

Önskemål. Förläggningsbaracker; mässbyggnad för underofficerare och manskap; sjukpaviljong.

Flygskolkåren.

Arbetena med iordningställandet av den till gymnastiksal omändrade lägerhyddan hava under året slutförts och lokalerna tagits i bruk för sitt ändamål.

I en av förläggningsbarackerna har under året anordnats tvättrum med duschar. Härigenom har arbetet beträffande denna detalj slutförts, i det samtliga baracker numera äro på detta sätt moderniserade.

Önskemål. Ekonomibyggnad, omfattande kok- och matinrättning samt bad- och tvättinrättning m. m.; mässbyggnad för manskap.

5. Läkarundersökningar av flygare.

Under året hava för första gången i vårt land katapultutskjutningar av flygvapnets personal ägt rum. Utskjutningarna hava verkställts medelst flygplankryssaren Gotlands katapult. Hos denna katapult överstiger accelerationen icke 3·1 g. Accelerationen är dessutom vald så, att den så småningom stegras, varför den uppnår detta sitt maximum först efter 0·3 sek.

Gjorda iakttagelser samt observationer av läkare vid utskjutningarna hava givit vid handen, att icke någon som helst ogynnsam inverkan kunnat iakttagas vare sig beträffande medvetande, synförmåga, balanssinne, hjärtverksamhet eller dylikt. Icke heller har utskjutningen av någon befunnits subjektivt obehaglig. Spanarens placering baklänges i flygplanet synes heller icke i något avseende hava ökat vare sig risker eller obehag vid katapultningen.

Likaså för första gången har under det gångna året flygutbildning för teknologer varit anordnad vid flygvapnet. Genom kbr den 20 juni 1935 har därvid föreskrivits, att beträffande läkarundersökningar av dessa skall gälla, vad som är stadgat rörande privatflygare. I anslutning härtill hava undersökts sammanlagt 9 teknologer, vilka samtliga godkänts för flygutbildning. I bifogade statistiska tabeller äro dessa icke medräknade.

Resultaten av övriga läkarundersökningar i samband med inryckning till första flygutbildning av för flygtjänstgöring avsedd personal samt av de årliga undersökningarna av i flygtjänst varande personal finnas för åren 1932—1935 statistiskt sammanställda i tabellerna 1—4.

Tab. 1 angiver resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal. För året utgör antalet godkända 80 % av samtliga undersökta.

I *Tab. 2* angivas de orsaker, som föranlett kassation av de inryckande.

I *Tab. 3* lämnas en redogörelse för resultatet av de årliga undersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal. I tabellen äro icke medräknade de fall, där flygare genom svårare sjukdom eller olycksfall för längre eller kortare tid försatts ur flygtjänstgöring, utan att föranstaltande om särskild läkarundersökning för ändamålet enligt gällande bestämmelser behövt äga rum.

Under år 1935 har en av de undersökta underkänts för fortsatt flygtjänstgöring. I detta fall upptäcktes vid den årliga undersökningen socker i urinen, och den fortsatta undersökningen gav vid handen, att en uttalad diabetes mellitus förelåg.

I ett fall har på grund av viss synnedsättning endast flygtjänstgöring såsom flygspanare medgivits.

Av övriga under året undersökta hava samtliga godkänts för fortsatt flygtjänstgöring i full utsträckning.

Tab. 4 redogör för de orsaker, som beträffande i flygtjänstgöring varande personal givit anledning till flygtjänstgöringens avbrytande.

6. Olycksfall i samband med flygning.

De olycksfall i samband med flygning, som ägt rum tiden $\frac{1}{7}$ 1926— $\frac{31}{12}$ 1935, finnas sammanställda i *Tab. 5*. Denna upptager för de olika kalenderåren dels antalet flygolyckor med dödlig utgång, dels antalet olycksfall, fördelade efter tjänsteställning. Olycksfallen äro indelade i tre gruppen, nämligen olycksfall med dödlig utgång inom 90 dagar efter haveriet, svåra skador, lätta skador.

Under år 1935 har förekommit en *flygolycka med dödlig utgång*. Olyckan inträffade under kulspruteskjutning på hög höjd med ett ensitsigt jaktflygplan. Anledningen var den, att på grund av materialfel skott från den egna kulsprutan träffade ena propellerbladet.

Vid olycksfallet hade föraren setts skilja sig (frivilligt eller ofrivilligt) från flygplanet på tämligen låg höjd och därefter falla ned för sig i vattnet.

Enär tvekan förelåg, vilka skador som vållat förarens död, och då det kunde tänkas, att klarhet härutinnan samt överhuvudtaget rörande de skador, som träffat denne, skulle kunna bidraga till rekonstruktion av händelseförloppet, gjordes med anlitande av sakkunnig person ingående undersökningar rörande dessa förhållanden. Undersökningarna bestod av obduktion i rättsmedicinsk form samt härefter granskning ur medicinsk synpunkt av dels resterna av det vid olyckstillfället använda planet och dels av ett flygplan av samma typ.

Då resultaten av dessa undersökningar i vissa avseenden voro mycket betydelsefulla och klarläggande, lämnas här en kortfattad redogörelse för desamma.

Först gällde det att avgöra, huruvida föraren i luften träffats av sådan skada, som kunnat vara dödande, exempelvis genom slag av lösryckta delar från motor eller propeller eller genom grövre våld från någon del av flygplanet vid det tillfälle, då han skilde sig från detsamma.

Härvidlag kunde vid obduktionen konstateras, att någon allvarlig skada å huvudet icke förekommit, ehuruval en hel del kontusionsskador träffat ansiktet. Liknande skador iakttogos dessutom å båda underbenen, ena låret och sätesregionen.

Även i övrigt kunde några skador av allvarlig art å inre organ icke iakttagas.

Största intresset tilldrogo sig vissa skador å bröstkorgen, dels i form av en måttlig kontusionsskada å främre vänstra sidan av densamma jämte brott av 5 revben på motsvarande plats, dels framförallt i form av en synnerligen stark kontusionsskada å bakre vänstra sidan av bröstkorgen med åtföljande brott av 8 revben nära intill ryggkotpelaren. Brotttyterna å revbenen voro ojämna och taggiga men hade icke på något ställe skadat lungsäcken.

Slutligen utvisade obduktionsföreteelserna, att föraren levte, då han kom i vattnet, samt att hans död förorsakats av drunkning.

Sedan obduktionsfynden sammanställts med iakttagelserna vid granskningen av det havererade flygplanet resp. flygplan av liknande typ, ter sig ett försök till rekonstruktion av händelseförloppet i korthet på ungefär följande sätt.

1) Under det föraren suttit i planet, synes han upprepade gånger hava kastats (fallit) framåt och något åt vänster. Därvid hava uppstått överhudsavskrapningar och blödningsår i ansiktet och på näsan. Våldet har dock icke varit så kraftigt, att brott ägt rum på de, som erfarenheter från t. ex. trafikolyckor visa, tämligen sköra näsbenen. Inga tecken tyda på, att föraren drabbats av så ansefliga våld å skallen, att skada å hjärnan eller hjärnhinnorna blivit följden, vadan det ej är sannolikt, att han drabbats av hjärnskakning eller annan hjärnskada, som förorsakat medvetslöshet.

2) Vid tillfället, då föraren kastats (fallit) ur flygplanet, torde, förutom obetydliga hudavskrapningar å extremiteterna, skadorna å bröstorgens främre del hava uppkommit.

Dessa skador äro av den beskaffenhet, att de förtjäna sitt särskilda omnämnande. Blödningens styrka inom de olika områdena var mycket växlande. Detta förhållande kan tyda på, att det våld (de våld), som träffat förarens kropp på detta ställe inom olika delar av området varit synnerligen olika hårt (dvs. föremålet, som orsakat skadorna, varit synnerligen ojämnt). Antagligen har vid fallet ur maskinen bröstorgens hårt slagit emot den del av maskinen, som utgöres av vindrutans övre kant och handtaget för urluftsventilerna. I samband härmed kunna de främre revbensbrotten hava uppkommit. Det kan ej uteslutas, att detta våld mot främre delen av bröstet träffat den förolyckade på en tidigare tidpunkt före utfallet, varigenom han återigen pressats ned på förarsitsen för att vid en senare tidpunkt kastas ur eller falla ur maskinen.

3) Därefter torde föraren, troligen i det ögonblick, då han skilde sig från flygplanet, hava erhållit den våldsammaste av alla skadorna, den som med betydande sannolikhet är att göra mest ansvarig för hans oförmåga att taga simtag sedan han kommit i vattnet. Han synes hava fått ett utomordentligt våldsamt slag mot vänstra bakre sidan av bröstorgens, med betydande sannolikhet förorsakat av fenans främre kant. Fenan på det vid olyckstillfället använda flygplanet visade också en skada, som väl kunde förklaras uppkommen på ovan angivet sätt. I anslutning till detta mycket våldsamma slag hava säkerligen de betydande brotten på ej mindre än de 8 revbens bakre partier uppkommit. Det låter sig ej med full säkerhet utesluta, att även de fram belägna revbensbrotten kunna hava uppkommit i detta sammanhang.

4) De skador, som föraren vid slagen mot maskinen erhållit, äro i och för sig alla ej av livsfarlig art, ej ens av så pass allvarlig natur, att de efter ett normalt läkningsförlopp behövt inskränka hans arbetsförmåga. Det kan ej med visshet avgöras, om dessa skador orsakat någon omtöckning i den skadades medvetande, men skadornas natur tala mot detta antagande.

5) Inga skador, som böra sättas i samband med själva fallet i vattnet, ha iakttagits.

6) Då föraren kommit i vattnet, torde hans förmåga att taga simtag till följd av de stora revbensbrotten hava varit synnerligen inskränkt. Det kan ej med full visshet utsägas, att han vid fallet mot vattnet varit vid medvetande, men starka skäl tala för detta antagande.

7) I de i föregående punkt nämnda förhållandena torde förklaringen ligga till att den eljest som god simmare kände föraren avlidit till följd av drunkning.

8) Inga skador hava iakttagits, som böra förklaras uppkomna av att sönderskjutna delar av propellern skulle hava slungats mot förarens kropp.

Tre *svåra skador* hava förekommit under året. Den ena av dessa utgjordes av ett besvärligt underbensbrott, uppkommet vid fallskärmshopp, vilket företogs, enär på grund av propellerfel lossnitning av motorn ägde rum i luften. Olycksfallet medförde oduglighet för flygtjänstgöring i 6 månader.

En annan svår skada uppkom under bombfällning genom fall ur flygplanet på jämförelsevis låg flyghöjd. På grund härav utlöstes fallskärmen först nära marken, så att ett kraftigt slag mot denna icke kunde undgås. Den betydelsefullaste skadan, som uppstod härvid, var en kontusion av trakten kring ena ögat med ett okomplicerat brott av bendelarna och större blödningar under huden. Som följd efter denna skada i ögats omgivning kvarstod sedermera vissa funktionsrubbningar i ögats rörelser, yttrande sig i uppkomsten av dubbelbilder vid extrem blickriktning uppåt och åt ena sidan. Fullständig oförmåga att fullgöra flygtjänstgöring förelåg i 5 månader. Efter denna tid medgavs återinträde i flygtjänst, dock endast såsom flygspanare.

Den tredje svåra skadan uppkom vid ett totalhaveri under flygutbildning, beroende på felmanöver. Föraren ådrog sig härvid bl. a. ett brott på första ländkotan. Han vårdades tre veckor å lasarett samt avgick efter ytterligare en veckas vård vid kåren från sin tjänstgöring vid flygvapnet. Han var då

uppegående med gipskorsett. Full tjänstgöring vid det egna truppförbandet återupptogs, sedan en tid av sammanlagt 4 månader förflutit efter olycksfallet.

Lättare skador, huvudsakligen i form av kontusioner, hava dessutom förekommit i tre fall.

7. Sjuklighet och sjukvård.

Sjukvården. Genom nådigt brev den 30 augusti 1935 hava bestämmelser utfärdats rörande tillhandahållande på kronans bekostnad av beklädnadsper-sedlar åt fast anställt manskap och värnpliktiga under sanatorievistelse.

Flygstyrelsen har i cirkulärskrivelse den 20 september 1935 lämnat föreskrifter rörande viss sjukvård åt arbetare i vad denna gäller specialbehandling, såsom massage, medicinska bad, värme-, ljus- eller elektrisk behandling m. m.

Sjukligheten. De vanligaste sjukdomarna hava varit akuta infektionssjukdomar, andningsorganens, hudsjukdomars, matsmältningsorganens samt genom yttre våld eller olyckshändelse uppkomna skador. Av första gruppen må nämnas först och främst halsfluss samt vaccinationbesvär, av de andra grupperna bronchiter, böldsjukdomar samt bland skador ledvrickning, krossår, skoskav, muskel- och senbristning samt benbrott. Se närmare **Tab. 6**.

Enligt **Tab. 8** var hela antalet under år 1935 värdade 922, varav 917 nyinsjuknade. Då det dagliga medeltalet tjänstgörande uppgick till 756, blir alltså antalet nyinsjuknade på 100 av medelpresensstyrkan 121 mot 120 föregående år. Av tjänstgöringsdagarna åtgingo 2·99 % för sjukvård.

Enligt denna tabell har dödligheten bland manskapet varit tämligen obetydlig. Se även **Tab. 5** och **7**.

De epidemiska sjukdomarnas frekvens har under året varit mycket låg; deras utbredning under olika årstider angives i **Tab. 9**.

De s m i t t s a m m a k ö n s s j u k d o m a r n a förekommo under året tämligen sparsamt, 15 fall av gonorrhé mot 12 föregående år samt 1 fall av syphilis (**Tab. 10**).

Revaccination. Genom cirkulärskrivelse den 13 september 1935 har flygstyrelsen meddelat föreskrifter rörande skyddskoppypning av flygvapnets personal. Dessa ansluta sig till de föreskrifter av liknande art, vilka under året utfärdats av sjukvårdsstyrelsen beträffande arméns personal.

Enl. **Tab. 11 a** var antalet revaccinerade 936, varav med 1 snitt 853 och med 2 snitt 83; reaktion visade resp. 83 och 81 % av de revaccinerade.

Tab 11 b visar av ympningen föranledd inskränkning i tjänstedugligheten. Nedsatt tjänstbarhet visade 75·0 % av de såsom primoympningar angivna fallen men blott 4·6 % av revaccinationsfallen med 6·7 dagar per man bland de förra och 4·5 dagar per man bland de senare. Olägenheterna av ympningen hava alltså i likhet med föregående år varit helt obetydliga.

Kostnaderna för de olika truppförbandens sjukvård angivas i **Tab. 12**. 1. och 4. flygkåren förete tämligen lika dagskostnad, båda inom ramen av 3 öre per man och dag. Något högre kostnad uppvisar 3. flygkåren, under det att

2. flygkåren och flygskolkåren även i år förete betydligt högre siffror än övriga kårer. Vad 2. flygkåren beträffar, hänföra sig de högre utgifterna främst till sjukhuskostnaderna, under det att flygskolkårens höga siffror huvudsakligen äro beroende på utgifterna för underhåll av materiel.

8. Tandvård.

Genom kbr den 16 januari 1935 har medgivits, att hären tilldelade värnpliktiga tandläkare må, efter av vederbörande myndighet vid flygvapnet gjord framställning, i mån av tillgång och i den utsträckning, generalfältläkaren bestämmer, beordras att vid flygvapnet fullgöra dem åliggande facktjänstgöring.

Med stöd härav hava under året värnpliktiga tandläkare tjänstgjort vid 2. flygkåren under 2 veckor samt vid flygskolkåren under 4 månader.

Kostnaderna för tandvård åt manskap hava såsom hittills bestridits från anslaget för specialvård m. m. Sammanlagda kostnaderna uppgingo under budgetåret 1934/1935 till 1 999 kr. Fördelas dessa på totalantalet tjänstgöringsdagar, erhålles en kostnad av 0.76 öre per man och dag.

9. Sjuktransportflygningar.

Under det gångna året har ett nytt sjuktransportflygplan anskaffats. Detta är, i likhet med det under föregående år anskaffade, av typ Junkers W 34 samt försett med en svenskbyggd motor, typ Mercury VI, om 540 hkr. Planet har uppställts i Boden såsom ordinarie ambulansplan för denna station samt tagits i bruk under augusti månad. Det redan förut i Boden befintliga planet bibehålles därstädes såsom reservplan.

Vid utgången av år 1935 disponerade flygvapnet sålunda över fyra sjuktransportplan, nämligen två plan i Boden (byggda år 1935, resp. 1928), ett plan vid Östersunds ambulansstation (byggt år 1933) samt ett plan vid Hägernäs (byggt år 1934).

Ett önskemål är, att jämväl Östersund och Hägernäs erhålla reservplan. Särskilt gör detta önskemål sig gällande beträffande Östersund.

Samtliga de i Sverige f. n. använda sjuktransportplanen äro av s. k. medeltung typ, dvs. kunna medföra flera sjuka med åtföljande vårdare jämte viss sjukvårdsutrustning. De hava visat sig synnerligen lämpliga för sitt ändamål, särskilt beträffande sjuktransporterna inom de norrländska ödemarksdistrikten. De utgöra dessutom en avsevärd tillgång för försvaret ur mobiliseringssynpunkt, i vilket hänseende medeltunga sjuktransportplan torde få anses äga ett betydande företräde framför s. k. lätta ambulansplan.

Med hänsyn till de höga anskaffningskostnaderna liksom även till de avsevärda kostnaderna för underhåll och drift har emellertid fråga uppkommit rörande utprovande jämväl av ett lämpligt sjuktransportflygplan av lätt typ.

Härvid hava möjligheterna för användande av autogiro för ambulansändamål ansetts böra i första hand undersökas. Förberedande åtgärder i detta avseende hava därför vidtagits.

Frågan rörande sjuktransportplanens förseende med sådana flottörer, som medgiva landning såväl i öppen sjö som på is, har ännu icke kunnat lösas. Denna fråga har icke så stor betydelse för Norrlands-planen men spelar däremot en avsevärd roll för det vid Hägernäs placerade planet. På denna plats lägger sig nämligen isen relativt tidigt och går sent upp, under det att den yttre skärgården ofta är isfri hela vintern eller i varje fall isbelagd avsevärt kortare tid än Hägernäsviken. Härigenom sker en icke obetydlig inskränkning i planetns användbarhet under vissa perioder av året.

Genom nådigt beslut den 25 januari 1935 hava bestämmelser utfärdats angående användandet av samt ersättandet av kostnaderna för underhåll och drift av det vid Hägernäs stationerade sjuktransportplanet.

Beträffande verkställda sjuktransportflygningar under åren 1932—1935 hänvisas till efterföljande tabell.

Rörande årets sjuktransportflygningar må framhållas följande.

Endast två av samtliga igångsatta sjuktransportflygningar hava icke kunnat genomföras. I det ena fallet (Boden) var orsaken dimma, i det andra fallet (Östersund) kunde landning på den för ändamålet avsedda sjön ej verkställas på grund av börjande isläggning.

I rapporterna omnämnas sammanlagt sju fall, där rekvisition inkommit men icke föranlett någon åtgärd. I ett av dessa fall återtogs dock rekvisitionen, innan flygningen hunnit igångsättas, enär patienten avlidit. De övriga fördelas på följande sätt: två på Boden, ett på Östersund och tre på Hägernäs. Orsakerna hava i tre fall varit ishinder, i ett fall väderleksförhinder, i ett fall reparation av flygplanet samt i ett fall att flygningen, då rekvisitionen inkommit sent på kvällen, uppskjutits till dagningen, under vilken tid dock andra transportmöjligheter för den sjuke anlitats.

Av samtliga 133 ingivna och vidhållna rekvisitioner hava sålunda 125 (94 %) till fullo effektuerats, 2 (1.5 %) icke kunnat genomföras och 6 (4.5 %) av den ena eller andra anledningen icke föranlett någon åtgärd.

Sjuktransportflygningar 1932—1935.

	Antal flyg- ningar	Antal trans- porter	Samman- lagd flygtid	Antal flygkilo- meter	Antal trans- porterade patienter	Antal transporterad sjukvårds- personal	Antal övriga med- följande
År 1932.							
Boden	166	67	156 ^t 40 ^m	19 010	77	44	79
Östersund	50	18	51 ^t 35 ^m	5 830	18	0	18
Hägernäs	8	4	3 ^t 40 ^m	493	4	0	4
Summa	224	89	211^t 55^m	25 333	99	44	101
År 1933.							
Boden	149	65	147 ^t 25 ^m	19 598	70	44	81
Östersund	52	19	43 ^t 25 ^m	5 500	19	1	20
Hägernäs	14	6	6 ^t — ^m	777	6	0	6
Summa	215	90	196^t 50^m	25 875	95	45	107
År 1934.							
Boden	188	77	203 ^t 30 ^m	25 805	84	41	102
Östersund	60	24	75 ^t 10 ^m	10 610	18	7	30
Hägernäs	38	13	10 ^t 35 ^m	1 228	13	1	14
Summa	286	114	289^t 15^m	37 643	115	49	146
År 1935.							
Boden	177	71	160 ^t 50 ^m	20 175	80	44	81
Östersund	63	25	64 ^t 50 ^m	9 843	23	18	32
Hägernäs	78	31	24 ^t 35 ^m	3 369	32	25	47
Summa	318	127	250^t 15^m	33 387	135	87	160

Tab. 1. Resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1932—1935.

Personal	1932				1933				1934				1935			
	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända	Antal undersökta	Godkända	Underkända	Procent godkända
Flygvapnet.																
Underofficerare	1	—	1	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	18	14	4	78	13	8	5	62	9	6	3	67	10	6	4	60
Reservofficersaspiranter . .	29	26	3	90	27	17	10	63	40	29	11	73	39	32	7	82
Armén.																
Officerare på stat	9	6	3	67	13	29	4	88	36	36	—	100	20	19	1	95
Officerare i reserven	11	7	4	64	—	—	—	—	—	—	—	—	13	8	5	62
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marinen.																
Officerare på stat	4	4	—	100	26	25	1	83	6	5	1	80	13	12	1	92
Officerare i reserven	3	2	1	67	1	1	—	100	—	—	—	—	26	24	2	67
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	6	3	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	81	62	19	77	80	60	20	75	61	46	15	75	101	81	20	80

¹ Härav 6 flygspanare. — ² Härav 2 flygspanare. — ³ Samtliga flygspanare. — ⁴ Härav 8 flygspanare. — ⁵ Härav 1 flygspanare.

Tab. 2. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal åren 1932—1935.

Personal	1932				1933				1934				1935			
	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Kombination av samtliga eller vissa av dessa grupper	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Kombination av samtliga eller vissa av dessa grupper	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Kombination av samtliga eller vissa av dessa grupper	Ögon m. m.	Öron m. m.	Övriga sjukdomar eller lyten	Kombination av samtliga eller vissa av dessa grupper
Flygvapnet.																
Underofficerare	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	1	2	1	4	2	—	1	2	5	2	—	1	3	4	—	4
Reservoff.-aspiranter	1	—	—	2	3	3	5	1	1	10	4	2	1	4	11	7
Armén.																
Officerare på stat	1	1	—	1	3	1	2	—	1	4	—	—	—	1	—	1
Officerare i reserven	1	—	1	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	5
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marinen.																
Officerare på stat	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	1	1
Officerare i reserven	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
Underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manskap	1	1	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	6	4	2	7	19	6	8	2	4	20	6	2	1	6	15	20

Tab. 3. Resultatet av läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1928—1935.

Å r	Antal undersökta	Godkända	Icke godkända	Procent godkända
1928	107	105	2	98
1929	131	130	1	99
1930	115	114	1	99
1931	133	132	1	99
1932	139	139	—	100
1933	147	145	2	99
1934	167	167	—	100
1935	195	194	1	99,5

Tab. 4. Kassationsorsaker vid läkarundersökningarna av i flygtjänstgöring varande personal åren 1928—1935.

Å r	Ögon-sjukdom	Öron-sjukdom	Övriga sjukdomar eller lyten	Kombination av samtliga eller vissa av dessa grupper	Summa
1928	2	—	—	—	2
1929	—	—	1	—	1
1930	—	—	—	1	1
1931	—	—	1	—	1
1932	—	—	—	—	—
1933	—	—	2	—	2
1934	—	—	—	—	—
1935	—	—	1	—	1

Tab. 5. Olycksfall i samband med flygning ^{1/7} 1926—^{31/12} 1935.

Å r	Antal flyg- olyckor med dödlig ut- gång	Personal	K l a s s		
			A	B	C
^{1/7} — ^{31/12} 1926 ¹	2	{ Officerare Underofficerare Manskap	1 — 2	— — —	— — —
1927 ²	3	{ Officerare Underofficerare Manskap	3 — 1	2 — 2	3 1 1
1928 ³	2	{ Officerare Underofficerare Manskap	— — 4 ³	3 — —	1 — 1
1929	4	{ Officerare Underofficerare Manskap	4 1 2	2 1 1	1 2 2
1930	2	{ Officerare Underofficerare Manskap	⁵ 1 1 —	— — —	4 1 2
1931 ⁶	5	{ Officerare Underofficerare Manskap	4 ³ 1 3	— — —	3 — 2
1932	—	{ Officerare Underofficerare Manskap	— — —	— — —	— — 1
1933 ⁷	3	{ Officerare Underofficerare Manskap	3 — —	⁸ 1 — —	1 — 1
1934	1	{ Officerare Underofficerare Manskap	— — 1	2 — —	3 — 2
1935	1	{ Officerare Underofficerare Manskap	1 — —	2 — 1	2 1 ⁹ —

Grupp A: Dödlig utgång inom 90 dagar efter haveriet; gr. B: Svår skada; gr. C: Lätt skada.

¹ Här icke medtagna två dödsolyckor vid övningshopp med fallskärm. — ² Här icke medtagen en dödsolycka genom slag av propeller (officer). — ³ Här icke medtagen en dödsolycka genom slag av propeller (manskap). — ⁴ Därav en dödad genom fall ur flygplan under flygning. — ⁵ Dödad vid uthopp ur flygplan (fallskärmen ej utlöst). — ⁶ Här icke medtagen en civil person (tillhörande frivilliga automobilkåren), som förolyckats vid flygning såsom passagerare med militärt flygplan. — ⁷ Här icke medtagen en officer (icke tjänstgörande vid flygvapnet), som förolyckats vid flygning som passagerare med militärt flygplan. — ⁸ Här icke medtagen en svår skallskada genom slag av flygplanvinge. — ⁹ Här icke medtaget ett svårt överarmsbrott genom slag av propeller.

Tab. 6. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband år 1935.

Sjukdomar	1	2	3	4	5	S:a	Sjukdomar	1	2	3	4	5	S:a
	flygkåren							flygkåren					
I. Bildn.fel, medfödda sjukd.							g. Hjärn- och hjärnhinnetub. T. cerebri. Meningitis tub.						
II. Akuta infektionssjukd.							h. Allmän tbc. T. universalis. T. miliaris ac.						
Smittkoppor. Variola							i. Andra former av tbc.						
Vattenkoppor. Varicellæ							Trakom. Coniunctiv. trachom.						
Scharlakansfeber. Scarlatina					1	1	Syfilis.						
Mässling. Morbilli		2				2	a. Nyförfärvad. Syphilis rec.	1					1
Rash. Rubcola		1				1	b. Recid. Syphilis recid.						
Fläcktyfus. Typhus exanthemat.							Andra kron. infektionssjukd.						
Tarmtyfus. Febris typhoides							V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar.						
Paratyfus. Paratyphus							Bleksot. Blodbrist. Anæmia.						
Asiatisk kolera. Chol. asiatica							Blodfläcksjuka. Morbus macul.						
Inhemsk kolera. Chol. nostras							Werlhofii. Purpura						
Rödsot. Dysenteria		1				1	Skörbjugg. Scorbutus						
Stelkramp. Tetanus							Blödaresjuka. Hæmophilia						
Ros. Erysipelas							Gikt. Arthritis vera s. urica						
Sept. lymfåder- o. lymfkörtel- inflamm. Lymphangitis et lymphad. sept.			1			1	Sockersjuka. Diabetes mellitus	1					1
Blodförgiftning. Varfeber. Sep- tichæmia. Pyæmia							Basedows sjukd. Morb. Basedowi						
Ak. ledg.reum. Rheum. artic. ac.			1		1	2	Andra ämnesomsättn.- o. blodsj.	1					1
Halsfluss. Angina tonsillaris	21	40	46	40	54	201	VI. Kroniska förgiftnings- sjukdomar.						
Difteri. Ströpsjuka. Diphtheria							Kronisk alkoholförgiftning. Alcohol. chr. Delir. trem.						
Påssjuka. Parotitis epidemica							Andra kron. förgiftningssjukd.						
Kikhosta. Pertussis							VII. Sinnessjukdomar.						
Influenta. Influenta epidemica		1			1	2	Sinnessjukdom						
Akut barnförlamn. Poliomyel. ant. ac.							VIII. Nervsystemets sjukd.						
Sömnssjuka. Encephal. letharg.							Nervinflammation. Neuritis. Polyneuritis						
Epidemisk hjärnhinneinflamm. Mening. cerebrospong. epid.							Nervsmärta. Neuralgia			1			1
Dröppel. Gonorrhoea		4	1	1	1	7	Perifer förlamn. Paresis. Paral.						
Enkelt veneriskt sår (med följd- sjukdomar). Ulcus molle							Fallandesot. Epilepsia						
Vaccinationsbeavår	9		5	16	11	41	Nervsvaghet. Neurasthenia						
Feber av obestämd art. Fe- bricula. Febris ephemera			4	9		13	Ryggmärgsinflamm. Myelitis						
Andra akuta infektionssjukdomar							Hjärnhinneinflamm. Mening. cer.						
III. Zooparasitära sjukd.							Hjärnblödnig. Hæmorrh. cer.						
Trikinsjukdom. Trichinosis							Andra sjukd. i nervsystemet						
Masksjukdom. Helminthiasis							IX. Ögonsjukdomar.						
Skabb. Scabies		1			1	2	Conjunktivitis catarrhalis	1	3			4	8
Andra zooparasitära sjukd	1					1	phlyctænulosa						
IV. Kroniska infektionssjukd.							Keratit						
Tuberkelsjukdom. Tuberculosis							Iritis						
a. Lungtub. T. pulmonum		2	1	1	2	6	Panophthalmitis						
b. Körteltub. T. lymphogland.	1					1	Refraktionsanomalier.						
c. Ben- och ledgångst. T.							a. Myopia						
d. Hudtub. T. cutis							b. Hyperopia						
e. Lupus vulgaris							c. Astigmatismus						
f. Urogenitaltub. T. urogen.							Andra ögonsjukdomar			1			1

Sjukdomar	1	2	3	4	5	S:a	Sjukdomar	1	2	3	4	5	S:a
	flygkåren							flygkåren					
X. Öronsjukdomar.							Funktionell magsäckssjukdom.						
Inflamm. el. böld i hörselgången.							Neurosis ventriculi	—	1	—	—	—	1
Otitis ext. diffusa. Furunc.							Magsår. Ulcus ventr. U. duod.	—	2	—	—	1	3
meatus auditorii					3	3	Utvidgning av magsäcken. Sänk-						
Katarr i mellanörat. Catarrhus							ning av magsäcken. Dilatat.						
cavi tympani.							ventriculi. Gastroptosis . . .						
a. Varig infl. Ot. med. purul.	2	—	1	2	1	6	Mag-tarmkatarr. Gastro-enterit.	—	7	—	2	12	21
b. Varig infl. m. komplik. åt							Tarmkatarr. Enterit. Colit. etc.						
omg. delar. Mastoiditis etc.							a. Akut. E. etc. ac.	—	3	6	—	—	9
Andra öronsjukdomar			2	—	—	2	b. Kronisk. E. etc. chr.	—	1	—	—	—	1
							Blindtarmsinflamm. Appendic.	—	1	2	—	4	7
							Tarmhinder. Tarmvred. Ileus.						
							Volvulus. Invaginatio						
XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.							Bräck. Hernia.						
Infl. i hjärtsäcken. Pericard.							a. Rörligt. Hernia mobilis . .	—		1	—	—	1
Infl. i hjärtat. Myoc. Endocard.							b. Inklämt. Hernia incarceration.						
Org. hjärtfel. Vitium org. cord.	—	1	1	—	—	2	Förstopning. Obstipatio . . .	1	—	—	—	—	1
Hjärtförstoring. Hypertrophia							Inflamm. kring ändtarm. Änd-						
cordis							tarmsfistel. Periproct. Fist. ani						
Nervös hjärtsjukd. Neur. cord.							Ändtarmsspricka, -kontraktur.						
Ak. svaghetsstillstånd hos hjär-							Fissura, contractura ani . . .						
tat. Insuficientia cordis ac.							Bukhinneinflamm. Peritonit. .						
Blodåderbräck. Varix	—	1	—	—	—	1	Gulsot. Icterus catarrhalis . .			1	2	—	3
Blodåderinfl. Phleb. Periphleb.							Gallsten. Cholelithiasis . . .						
Blodpropp. Thromb. Embolia							Andra sjukdomar i matsmält-						
Andra sjukd. i cirkulationsorg.							ningsorganen						
XII. Andningsorganens sjukd.							XIV. Urin- och könsorga-						
Sjukd. i näsan och dess bihålor	—	6	2	1	4	13	nens sjukdomar.						
Strupkatarr. Laryng. Tracheit.			1	—	2	3	Njurinflammation. Nephritis.						
Ödem i struphuvudet. Oedema							a. Akut. Nephritis acuta . . .						
laryngis, Oedema glottidis . .							b. Kronisk. Nephritis chr. . .						
Lufttröskatarr. Bronchitis.							Njursten. Lithiasis renalis . .	1	—	1	—	—	2
a. Akut. Bronchitis acuta . . .	4	30	16	18	29	97	Äggviteurin. Albuminuria . .			5	—	—	5
b. Kronisk. Bronchitis chr. . .							Kat. inflamm. i urinblåsan. Cyst.						
Astma. Astma bronchiale . . .							Funktionell blåssjukd. Neuros.						
Lungemfysem. Emphys. pulm.							ves. urin. Enuresis noct. . . .						
Lungblödning. Hæmorrh. pulm.							Blåskörtelinflamm. Prostatitis.						
Katarral lunginflamm. Broncho-							Absc. prost.						
pneum. Pneum. lob.	3	—	1	1	—	5	Urinrörsförträngning. Strict.						
Krupps lunginflamm. Pneu-							urethræ						
monia croup. s. lob.		2	—	—	—	2	Förträngn. av förhud. Phimosis.						
Lungsäcksinflamm. Pleuritis.							Paraphim.				1	—	1
a. Torr. P. sicca s. fibr. . . .	1	—	—	—	—	1	Testikelinflamm. Epidid. Orch.						
b. Serös. P. serosa							Vattenbräck. Pungsvullnad. Hy-						
c. Varig. Empyema pleuræ . .							drocele. Hæmatocele.						
Andra sjukd. i andningsorg. . .				1	—	1	Pungåderbräck. Varicocele . .	—	1	—	—	—	1
							Andra sjukd. i urin- o. könsorg.	1	1	—	—	4	6
XIII. Matsmältningsorga-							XV. Rörelseorganens och						
nens sjukd.							benssystemets sjukdomar.						
Inflamm. i mun o. tunga. Sto-			2	—	—	2	Muskelinflamm. Muskelreum.						
matitis. Glossitis							a. Akut. Myitis ac. Rheumatis-			1	—	3	4
Inflamm. i svalg o. matstrupe.							mus musc. ac.						
Pharyngitis. Oesophagitis . .				1	4	5	b. Kronisk. Myitis chr. Rheum.						
Magkatarr. Gastritis							musc. chr.			1	—	—	1
a. Akut. G. ac.	—	1	—	—	5	6	Inflamm. i senskida. Tendovag.	1	2	2	—	—	5
b. Kronisk. G. chr.	—	1	—	—	—	1	Senknuta. Ganglion						

Sjukdomar	1	2	3	4	5	S:a	Sjukdomar	1	2	3	4	5	S:a	
	flygkåren							flygkåren						
Inflammation i slemsäck. Bur-							XVIII. Genom våld o. olycks- händelse uppkomna skador samt ak. förgiftningar. ¹							
sitis. Hygroma								Muskel-, senbristn., Sensträckn.	2	—	15	1	8	26
Falsk ledställn. Scolios. Genu								Ledvrickning	16	25	21	6	15	83
valg. Pes var. Hallux valg.			1			1		Luxation. a. Enkel	1	1	—	—	1	3
Ledstyvhet. Anchylosis								b. Komplie.	—	—	—	—	—	—
Inflamm. i ledg. Synov. Arthr.	1	—	1			2		Benbrott. a. Enkelt	3	—	5	1	4	13
Kr. ledgångsreum. Rheum. art.								b. Komplie.	—	1	—	—	—	1
chr.			1			1		Stöt o. krossning. Krossår.	26	2	1	7	36	72
Ledmus. Mus artic. Corpus								Sår av skarpt l. spetsigt vapen	1	3	7	—	2	13
mobile in artic.			1			1		Skottsår.						
Ben- och benmärgsinflammation.							a. Enkelt. Skottsår i mjukd.							
Osteitis. Osteomyelitis.							b. Komplicerat. Skottfraktur							
Benhinneinflamm. Periostitis		1				1	c. Inträngande							
Fotödem. Oedema pedis							Skoskav. Skavsår (skidbindning							
Marschsvulst. Syndesm. met.							e. d.)	7	1	12	3	14	37	
Ansträngningsperiostit. Periosti-							Ridsår							
tis tibiæ ab exercitio	1					1	Skada av förbränn. l. explosion.							
Andra sjukd. i rörelseorg. o.							1. gradens förbränning			1			1	
bensyst.	1	1	1		1	4	2. gradens förbränning							
							3. gradens förbränning							
							Kylskada							
							1. gradens förfrysning			1			1	
							2. gradens förfrysning							
							3. gradens förfrysning							
							Solstyng. Värmeslag							
							Akut förgiftning							
							a. Av alkohol							
							b. Av narkotiska ämnen							
							c. Av kolos eller lysgas							
							d. Av metallsalter							
							e. Av syror eller alkalier							
							f. Av födoämnen							
							g. Av andra gifter							
							Frakturer							
							Kontusioner							
							Andra skador					2	2	
							Själv-mord. Själv-mordsförsök			1		1	2	
							Sjukdom av obestämd art							
							Observationspatienter	13	6	7	7	9	42	
							Summa	140	175	194	130	278	917	

Anm. Tabellen upptager endast de under året insjuknade.

¹ För svårare olycksfall eller för självmord (-sförsök) lämnas särskild specificerad uppgift.

Tab. 8. Sjukligheten bland manskapet vid

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Truppförband	Sammanlagda an- talet tjänstgörings- dagar	Kvarl. fr. föreg. år	Under året								
			Ålder			Månad					
			Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni
1. flygkåren	59 917	2	9	126	5	9	8	13	12	6	9
2. flygkåren	65 218	1	9	163	3	33	28	20	17	12	9
3. flygkåren	61 829	2	11	172	11	19	15	33	20	7	8
4. flygkåren	32 264	1	1	113	16	12	5	26	14	14	1
Flygskolekåren	56 639	—	16	254	8	19	36	36	22	22	9
Summa	275 867	5	46	828	43	92	92	128	85	61	36

Anm. Antalet tjänstgöringsdagar (kol. 2) för de olika kårerna avviker från de i Tab. 12 an-

¹ Bland samtliga vårdade ingå även de från föreg. år kvarliggande; kol. 22 sålunda = kol. 3

Tab. 9. Vissa epidemiska sjukdomar månadsvis år 1935.

[illegible]

Tab. 10. Smittsamma könssjukdomar bland fast anställda och värnpliktiga inom flygvapnet år 1935.

[illegible]

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
insjuknade						Samtliga vårdade ¹				Avförda			Kvarligg. t. följ. år	Sjukdagarnas antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagar
nad						vid truppen	& militär-sjukhus	& civilt sjukhus	Summa	fortsatt krigstjänstgöring	Döda				
Jul	Augusti	September	Oktober	November	December										
7	5	39	13	7	12	78	62	2	142	140	—	—	2	1556	2·60
5	8	6	12	13	12	47	123	6	176	168	6	1	1	1562	2·39
7	4	26	17	16	22	72	118	6	196	188	4	1	3	2072	3·35
4	18	15	5	10	6	17	104	9	130	128	1	1	—	963	2·98
14	27	31	17	32	13	166	97	15	278	269	4	—	5	2106	3·72
37	62	117	64	78	65	380	504	38	922	893	15	3	11	8259	2·99

förda, då ju olika perioder avses. — Rörande döda se texten samt Tab. 7.

t. o. m. 6 = 3 + 7 t. o. m. 18 = kol. 19 t. o. m. 21 = kol. 23 t. o. m. 26.

Tab. 11 a. Skyddskoppypning av manskap vid flygvapnet år 1935.

	Ympade med	Antal ympade	Antal besiktigade	Antal reagerande	Reagerande % av besiktigade
Primovaccination . .	2 snitt	2	2	2	100·0
	1 snitt	2	2	2	100·0
Revaccination . . .	2 snitt	83	83	67	80·7
	1 snitt	853	853	710	83·2

Tab. 11 b. Sjuklighet på grund av skyddskoppypning vid flygvapnet år 1935.

	Antal besiktigade ympade	På grund av ympbesvär föranledd inskränkning i tjänstedugligheten									
		Antal man	% sjuk-skriv-na av besiktigade	vårdade & sjukhus		sjukskrivna vid trupp		befrielse från vissa övningar		i allt	
				antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man
Primovaccination . .	4	3	75·0	10	3·3	8	2·7	2	0·7	20	6·7
Revaccination . . .	936	43	4·6	118	2·7	53	1·2	21	0·5	192	4·5

Tab. 12. Utgifter för truppsjukvården 1 juli 1934—30 juni 1935.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Tjänstgöringsdagar	Utgifter kronor	Kostnad per man och dag i öre								
			Nyan-skaftning av materiel	Under-håll av materiel	För-bruknings-materiel	Me-dika-men-ter	Sjuk-hus-kost-nad	Trans-port-kost-nader	Utgif-ter för epide-mier	Di-verse	Sum-ma kost-nader
1. flygkåren . .	52 924	1 582·70	0·55	0·39	0·94	0·74	0·27	0·10	—	—	2·99
2. „ . .	63 233	3 113·37	0·53	0·04	0·85	1·05	1·80	0·60	—	0·05	4·92
3. „ . .	58 693	2 090·93	0·76	0·05	0·38	1·12	1·02	0·23	—	—	3·56
4. „ . .	32 242	961·30	0·43	0·01	0·51	0·73	1·14	0·04	—	0·12	2·98
Flygskolkåren .	55 545	2 867·34	0·10	1·81	0·62	1·48	0·60	0·41	—	0·14	5·16

Anm. Tandvård, liksom specialvård och utgifter enligt OAR. § 23, bestrides vid flygvapnet av till flygstyrelsens disposition stående medel.